

Iulian Boldea
Cornel Sigmirean
Dumitru-Mircea Buda
(Editors)

Literature as Mediator.
Intersecting Discourses and Dialogues
in a Multicultural World

SOCIAL SCIENCES

Arhipelag XXI Press | 2018
ISBN: 978-606-8624-14-3

LITERATURE AS MEDIATOR.

Intersecting Discourses and Dialogues in a Multicultural World

Section: Social Sciences

Date: 8-9 December 2018

Location: „DIMITRIE CANTEMIR” University, Tîrgu Mureş

ISBN: 978-606-8624-14-3

Edited by:

The Alpha Institute for Multicultural Studies

Moldovei Street, 8

540522, Tîrgu Mureş, România

Tel./fax: +40-744-511546

Email: iulian.boldea@gmail.com

Published by:

”Arhipelag XXI” Press, Tîrgu Mureş, 2018

Tîrgu Mureş, România

Email: tehnoredactare.ldmd@gmail.com

Contents

THE BODIES THAT APPLY THE INDIVIDUALS INSOLVENCY PROCEEDINGS

Viorel Găină

Prof., PhD, University of Craiova..... 7

ASPECTS CONCERNING THE RETROACTIVITY OF THE Milder CRIMINAL LAW OR CONTRAVENTION LAW

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș 17

EXPLANATIONS RELATED TO THE NEED OF LEGAL INTERPRETATION

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș 23

PROTECTED (OR UNPROTECTED?) AREAS

Anca Ileana Dușcă

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 29

THE REFORM OF THE CIVIL CODE, NEW PRIVATE LAW INSTITUTIONS AND THEIR QUESTIONABLE INDIGENIZATION

Liviu Bogdan Ciucă

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați 40

THE CONCEPT OF BUDGET BETWEEN 1859-1918

Anișoara Băbălău

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 46

THE ADMISSIBILITY OF THE MANDATE EXECUTION'S DEFERMENT REGARDING THE CESSATION OF THE WORK

INTERCOURSES OF A SPECIAL PUBLIC SERVANT

Eugenia Iovănaș

Assoc. Prof., PhD, "Aurel Vlaicu" University of Arad 51

POSSIBILITIES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PROTECTED NATURAL AREAS. CASE STUDY - LAZURI VILLAGE

OVERLAID WITH ROSCI 0214 TURAND ROSPA RIVER 0068 THE LOWER MEADOW OF THE TOUR

Monica Liliana Marian

Assoc. Prof., PhD, Technical University of Cluj-Napoca..... 58

LOCAL COMMUNITY SUPPORT TO POLLUTED SITES MANAGEMENT

Monica Liliana Marian

Assoc. Prof., PhD, Technical University of Cluj-Napoca..... 65

PERSPECTIVES ON THE INTERNATIONAL RESPONSIBILITY OF STATES FOR VIOLATION OF FUNDAMENTAL HUMAN RIGHTS

Oana-Elena Gălățeanu

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați 71

THE CONCEPT OF PUBLIC WORKER IN THE NEW PENAL CODE

Aurelian Olimpiu Sabău-Pop

Assoc. Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș 76

THE PENAL RESPONSIBILITY OF THE JUDICIAL PERSON IN COMPARED LAW

Aurelian Olimpiu Sabău-Pop

Assoc. Prof., PhD, UMFST Târgu Mureş..... 82

STUDY REGARDING THE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT FROM THE MAYOR OF A TOWN IN CARAŞ-SEVERIN COUNTY

Solomia Andreş

Assoc. Prof., PhD, Eftimie Murgu University of Reşiţa 89

USAMV MEEARD MASTER PROGRAMS IN ENGLISH AS MEANS OF INTERNATIONALISING ACADEMIC EDUCATION FOR THE GLOBAL LABOUR MARKET

Suzana Cismaş

Assoc. Prof., PhD, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine, Bucureşti 99

ACADEMIC E-ENVIRONMENTS AS PLATFORMS AND FACILITATORS FOR FUTURE E-MANAGERS

Suzana Cismaş

Assoc. Prof., PhD, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine Bucureşti 106

THE REAL ESTATE ADVERTISING SYSTEM THROUGH LAND BOOKS IN THE DESIGN OF THE NEW CIVIL CODE

Ioan Micle

Lecturer, PhD, "Aurel Vlaicu" University of Arad 115

ASPECTS REGARDING THE INTERFERENCE BETWEEN SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Graţiela Mihaela Feraru

PhD Student, The Bucharest University of Economic Studies 125

THE ECONOMIC ENVIRONMENTAL INFLUENCE ON THE ORGANIZATIONDEVELOPMENT

Corina Ana Borcoşi

Researcher II, PhD, "ConstantinBrâncuşi" University of Târgu-Jiu 129

SMUGGLING WITH TABACCO PRODUCTS IN ROMANIA

Corina-Maria Tudor (Barbu)

PhD Student, "Al. Ioan Cuza" Police Academy, Bucureşti 135

SHAREHOLDERS' EQUITY FORMATION AND ASSESSMENT

Mircea-Iosif Rus, Ioana Pop-Radu

PhD, NIRD URBAN INCERC Cluj-Napoca, PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj Napoca 142

THE PECUNIARY LIABILITY OF THE EMPLOYEE

Brînduşa Marian

PhD, UMFST Târgu Mureş..... 147

THE CHILD AND CHILDHOOD – HISTORIC AND CULTURAL PERSPECTIVES UPON THE RAISING AND EDUCATION OF CHILDREN	
Daniela-Crina Iezu	
PhD Student, University of Oradea	153
ASPECTS REGARDING ECONOMIC POLICIES	
Dan Donosă	
Lecturer, PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinarian Medicine, Iași.....	158
CRIMINAL LIABILITY IN THE CASE OF THE OFFENSE OF NOT TAKING LEGAL MEASURES OF SAFETY AND HEALTH AT WORK, PROVIDED BY ART. 349 FROM ROMANIAN CRIMINAL CODE	
Constantin Ioan Gliga	
Senior Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Braşov	162
MARKETING APPROACHES OF THE MILITARY HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	
Laurenţiu Florentin Stoenică, PhD	
Military Technical Academy, Bucharest	171
CROSS-CULTURAL AND CULTURAL COMPETENCES. A KEY COMPETENCE OF THE 21st CENTURY	
Florin Vasiloni	
PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca	180
COMPARATIVE TAXATION BETWEEN POLAND AND ROMANIA	
Elena Lucia Croitoru	
Assist. Prof., Ph.D., Romanian-American University, Bucharest	187
ROMANIAN EDUCATION - A PSEUDOPRIORITY OF THE LAST DECADES	
Maria-Ana Georgescu	
Prof., PhD, UMFST Târgu Mureş	193
BEING MOMMY,EARNING MONEY. ABOUT TRANSYLVANIAN MOMPREENEURS THROUGH A QUALITATIVE APPROACH	
Orsolya Gergely	
Lecturer, PhD, "Sapientia" University of Târgu Mureş University of Transylvania	199
ASPECTS OF HUMAN EMBRYO STATUS IN INTERNATIONAL LAW	
Izabela Bratiloveanu, PhD, University of Craiova.....	208
SOCIAL INNOVATION IN A PROJECT OF SOCIAL ECONOMY	
Avram Tripon, Assoc. Prof. PhD and Petruţa Blaga, Prof. PhD, UMFST Târgu UMFST Târgu-Mureş	217
THE INTELLECTUAL CAPITAL'S ROLE IN CONTEMPORARY COMPANIES DEVELOPMENT	
Alexandra Boanta, Assist., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu	227

THE BENCHMARKING OF HUMAN RESOURCES IN THE ACADEMIC ENVIRONMENT

Alexandra Boanta

Assist, PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu 230

TERRORIST ACTION FROM A MEDIA PERSPECTIVE

Mariana-Ana Bulmez

PhD, "Ovidius" University of Constanța 234

THE EDUCATION OF ROMANIANS FOR CIRCULAR ECONOMY

Cosmin Viziniuc, PhD Student and Alexandru Tașnadi, Prof., PhD, Bucharest University of Economic Studies 240

THE BODIES THAT APPLY THE INDIVIDUALS INSOLVENCY PROCEEDINGS

Viorel Găină

Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: The regulation by the Law no. 151/2015 regarding the individuals insolvency proceedings that are not performing a professional activity (the consumers) was determined by imperatives that are both related to the economic and social context from Romania and European Union, but also to the modernization of the Romanian legislation, in accordance with the European legislation.

The individual insolvency is that situation of the debtor's assets, which consists of insufficient funds available for the payment of debts as they become to a due date. It is relatively presumed when, after a period of 90 days from the maturity date, the debtor has not paid his debt to one or more creditors and the threshold value is of 15 minimum salaries.

The application of the individuals insolvency procedure is made by the following types of bodies: the insolvency commission and the administrator of the procedure; the courts and the liquidator.

The insolvency commission and the administrator of the procedure apply the procedure on a reimbursement procedure base, and the courts and the liquidator apply the insolvency procedure through liquidation of assets.

Keywords: consumers; insolvency; the insolvency commission; the administrator of the procedure; the courts; the liquidator.

I. CONTEXTUL ECONOMICO-SOCIAL PRIVIND REGLEMENTAREA INSOLVENȚEI PERSOANELOR FIZICE ȘI IDENTIFICAREA ORGANELOR CARE APLICĂ ACEASTĂ PROCEDURĂ

1. Contextul economico-social al reglementării insolvenței persoanelor fizice

Realitatea și devenirea lumii în care trăim datorită relațiilor de interdependență în care se află diferitele segmente ale organizării sociale, ne arată că se conturează o societate globală cu multiple valențe. Existența noastră este dominată și determinată de acest nou tip de relații care, dincolo de beneficiile pe care ni le aduce, comportă și elemente de dificultate și costuri.

Globalizarea este promotoare a unor mari succese în dezvoltarea globală, dar au fost înregistrate și unele eșecuri.

Succesele¹ înregistrate de globalizare constau în creșterea economică generată de liberalizarea comerțului, circulația ideilor și informațiilor și permiterea accesului la cunoaștere, promovarea unor experiențe culturale comune.

Gândită ca o speranță² globalizarea ne-a arătat că „o altă lume este posibilă”.

Există totuși în acest context global și motive de îngrijorare, determinate de globalizare și de ce nu și eșecuri³, precum: expunerea țărilor în curs de dezvoltare la mai multe riscuri (nesiguranța privind locurile de muncă; incapacitatea de a face față asistenței

¹ A. M. Găină, „Globalizarea și crizele financiare”, Ed. Pro Universitaria, București, 2012, p. 53-54

² J. E. Stiglitz, „Mecanismele globalizării”, Ed. Polirom, București, 2008, p.20

³ A.M. Găină, op. cit., 2012, p. 54

sociale); subminarea proceselor democratice în diferite țări; creșterea probabilității crizelor economico-financiare.

Criza economico-financiară globală declanșată⁴ în anul 2008, prin căderea Băncii de Investiții Lehman Brothers la 15 septembrie a avut o rază foarte mare de contagiune, extinzându-se și în spațiul Uniunii Europene, inclusiv în România. Efectele sale au fost devastatoare, atât în plan economic (scăderea producției, comerțului, serviciilor; declinul fluxului de investiții străine; scăderea numărului de locuri de muncă) dar și în plan social (șomaj; creșterea gradului de îndatorare al persoanelor; scăderea veniturilor; etc.)

O componentă specifică a fenomenului de criză a fost creșterea numărului de afaceri eșuate și ajungerea persoanelor juridice în insolvență cu consecințe directe asupra persoanelor fizice (creșterea gradului de îndatorare; pierderea locurilor de muncă; etc.).

În România, impactul⁵ crizei financiare a constat în scăderea PIB-ului, declinul exporturilor, scăderea volumului investițiilor străine, creșterea cursului de schimb (ex.: în anul 2009, cursul EURO/RON a fost de 4,1 - 4,3 lei/EURO față de 3,9 LEI/EURO în 2008), creșterea ratei șomajului (ex.: în 2009, 6.3% față de 4.4 % în 2008).

Dacă în România pentru persoanele juridice aflate în dificultate financiară ori insolvență exista soluția procedurilor preventive de insolvență și de insolvență, reglementate încă din anul 1995 prin Legea nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului și anul în 2009 prin Legea nr. 381/2009 privind intriducerea concordatului preventiv și a mandatului ad-hoc și apoi prin Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței și Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, în privința persoanelor fizice, o asemenea vulnerabilitate nu a avut o soluție specifică de tratament până în anul 2015.

Caracterizată ca o maladie ori un accident grav⁶ în existența unei persoane fizice sau juridice, insolvența trebuie tratată prin metode specifice de fiecare țară.

Adoptarea în România a unui act normativ care să reglementeze regimul supraîndatorării persoanelor fizice consumatori, a fost determinată atât de contextul economico-social existent, dar și pentru a se asigura consumatorilor debitori de bună-credință un cadru juridic de rezolvare a situațiilor de supraîndatorare.

Mai mult decât atât, în condițiile în care în majoritatea țărilor dezvoltate⁷ există o astfel de reglementare, o asemenea lege trebuia adoptată și pe fondul armonizării legislației românești la legislația UE.

Prin Recomandarea nr. 135 din 12.03.2014 a Comisiei UE, privind o nouă abordare a eșecului în afaceri, statele membre ale UE au fost invitate să analizeze posibilitatea⁸ aplicării principiilor acestora și pentru consumatori. Mai mult decât atât, în Preambulul Regulamentului (UE) nr. 848/2015 privind procedurile de insolvență, se recomandă aplicarea unor proceduri de insolvență și debitorilor persoane fizice comercianți sau particulari⁹.

Protecția persoanelor fizice consumatori, debitori de bună-credință, aflate în insolvență, dar și a creditorilor în a-și recupera creanțele din raporturile cu aceștia, a fost realizată prin adoptarea Legii nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice.

⁴ A.M. "Comerț internațional", Ed. Universitară, Craiova, 2014, p. 146

⁵ A.M. Găină, op. cit., 2012, p. 124 și următoarele

⁶ M. Comșa, "Regulamentul privind procedurile de insolvență. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 11

⁷ R. Bufan, A. Deli-Diaconescu, F. Moțiu, coord. Și colab., "Tratat practic de insolvență", Ed. Hamagiu, București, 2014, p. 1011 și următoarele

⁸ Recomandarea Comisiei UE din 12.03.2014 privind noua abordare a eșecului în afaceri și Preambul pct. 15

⁹ Regulamentul (UE) nr. 848/2015 al Parlamentului European și al Consiliului din 20.05.2015 privind proc. De insolvență, Preambul pct. 9

Acest act normativ cuprinde dispoziții privind domeniul de aplicare, organele care aplică procedura, formele procedurii și regulile procesuale specifice în cazurile insolvenței persoanelor fizice.

2. Identificarea organelor care aplică procedura insolvenței persoanelor fizice

Privite în mod strict și în funcție de formele procedurii insolvenței persoanele fizice, organele care aplică procedura insolvenței ar putea fi diferențiate în organele care aplică procedura administrativă pe bază de plan de rambursare a datoriilor și organele care aplică procedura judiciară de insolvență, prin lichidare de active.

Comisia de insolvență și administratorul procedurii aplică procedura administrativă pe bază de plan de rambursare a datoriilor, iar instanțele judecătorești și lichidatorii aplică procedura judiciară de insolvență prin lichidare de active [art. 4(1) din Legea nr.151/2015].

Debitorul și creditorii sunt și ei participanți la procedură, nu ca organe care o aplică, dar nu au competențe speciale identificate prin lege. Comisia de insolvență și instanțele judecătorești pot participa și pot avea competențe¹⁰, după caz, în toate formele procedurii. Celelalte organe au limitată participarea și competențele în raport de poziția lor, și anume: administratorul procedurii doar în procedura de insolvență pe bază de plan de rambursare a datoriilor; lichidatorul judiciar doar în cadrul procedurii judiciare de insolvență prin lichidare de active.

Organele care aplică procedura insolvenței persoanelor fizice trebuie să acționeze cu celeritate în efectuarea actelor și operațiunilor în cadrul procedurii. Ele trebuie să realizeze drepturile și obligațiile debitorului și ale creditorilor, cu respectarea condițiilor impuse de lege.

Celeritatea este necesară în derularea procedurii datorită stării de dificultate în care se află debitorul și orice creștere a supraîndatorării acestuia generează recuperarea de către creditorii a creanțelor lor. Punerea în valoare a drepturilor și obligațiilor debitorului și creditorilor este consacrată de lege tocmai în ideea de a da consistență procedurii și a nu se întârzia pentru o eventuală restabilire a situației juridice în cazul în care actele și operațiunile organelor care aplică procedura ar fi contrare legii și ar încălca drepturile și obligațiile debitorului ori ale creditorilor.

II COMISIA DE INSOLVENȚĂ LA NIVEL TERITORIAL

1. Noțiunea comisiei de insolvență la nivel teritorial

Comisia de insolvență este identificată în art. 8 din Legea nr. 151/2015, ca fiind un organ administrativ la nivel teritorial, care îndeplinește anumite atribuții în procedura insolvenței persoanelor fizice.

Competențele comisiei de insolvență sunt diferențiate în funcția de forma de desfășurare a procedurii respective de insolvență astfel: în procedura de insolvență pe bază de plan de rambursare, comisia are atribuții de decizie, control și supraveghere; în procedura de insolvență simplificată comisia are atribuții de supraveghere; în procedura de insolvență prin lichidare de active comisia are atribuții de îndrumare, control și supraveghere.

Comisia de insolvență la nivel teritorial este compusă din reprezentanți ai ANPC, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și ai Ministerului Finanțelor Publice [art. 44(4) din Legea nr. 151/2015].

Organizarea și funcționarea comisiei de insolvență se stabilesc prin hotărâre a Guvernului la propunerea ANPC prin Ministerul Economiei [art. 44(7) din Legea nr. 151/2015].

Din conturarea făcută de lege se pot identifica elementele caracteristice ale comisiei de insolvență teritorială astfel: este un organ administrativ-jurisdicțional deoarece, prin lege,

¹⁰ M. Comșa, "Legea privind procedura insolvenței persoanelor fizice nr. 151/2015. Legislație relevantă și comentarii", Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 92

îi este acordat acest statut, iar din competențele decizionale, de control și supraveghere reiese acest lucru; este un organ care aplică procedura de insolvență a persoanelor fizice, fiind calificată în acest mod de lege; are competențe diferențiate de aplicare a procedurii insolvenței persoanelor fizice în toate formele acesteia; este organizată și funcționează teritorial la nivelul fiecărui județ ca structură descentralizată a Comisiei Centrale de Insolvență.

Comisia de insolvență de la nivel teritorial este un organ administrativ-jurisdicțional organizat ca structură descentralizată a Comisiei Centrale de Insolvență, care decide, controlează și supraveghează desfășurarea procedurii de insolvență, diferențiat în raport de forma de procedură aplicabilă persoanelor fizice.

2. Constituirea, structura și durata mandatului membrilor comisiei

Comisia de insolvență la nivel teritorial se constituie din reprezentanți ai structurilor deconcentrate în teritoriu ale Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și un reprezentant al Ministerului Finanțelor Publice.

Desemnarea membrilor titulari și supleanți ai Comisiei de Insolvență la nivel teritorial se face prin ordin al conducătorului instituției (art. 10 din H.G. nr. 11/2016 privind constituirea comisiilor de insolvență la nivel central și teritorial prevăzute de Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice).

Pentru a fi membru titular sau supleant în comisia de insolvență la nivel teritorial, persoana care candidează pentru o asemenea calitate trebuie să îndeplinească, în mod cumulativ, următoarele condiții: să aibă vechime de minim 3 ani în specialitatea studiilor; să nu fi fost sancționată disciplinar în ultimele 6 luni; să aibă autoritate profesională și probitate morală; să aibă studii superioare juridice, economice sau în alte specializări relevante pentru aplicarea procedurilor prevăzute de Legea nr. 151/2015; să nu fie debitor într-o procedură de insolvență prevăzută de lege.

Mandatul membrilor comisiei de insolvență la nivel teritorial este pentru o durată de 3 ani (art. 10 din H.G. 11/2016).

Conducerea lucrărilor comisiei este asigurată prin rotație de către reprezentantul fiecărei instituții publice care este membră a comisiei.

În prima ședință a comisiei se stabilește ordinea rotației și se desemnează președinția comisiei.

Mandatul președinției comisiei are durata de 1 an și se exercită de reprezentantul autorității publice membră a comisiei, care a fost stabilit prin rotație (art. 4 din HG 11/2016).

3. Atribuțiile comisiei de insolvență la nivel teritorial

Atribuțiile comisiei de insolvență de la nivel teritorial sunt diferențiate în funcție de procedura de insolvență la care participă.

În cadrul procedurii de insolvență pe bază de plan de rambursare, comisia de insolvență are, conform art. 45 din Legea nr. 151/2015, următoarele tipuri de atribuții: atribuții privind deschiderea procedurii (ex.: soluționează cererea de deschidere a procedurii; avizează formularul de cerere de deschidere completat de debitor; emite decizia de admitere în principiu a cererii debitorului și de deschidere a procedurii; desemnează administratorul procedurii); atribuții privind derularea procedurii (ex.: supraveghează executarea planului de rambursare; verifică, din oficiu sau la sesizarea administratorului procedurii sau a oricărui creditor dacă debitorul pune în pericol executarea planului; îndeplinește oricare alte atribuții în derularea procedurii; verifică registrele publice pentru identificarea eventualelor modificări ale situației patrimoniale a debitorului care ar justifica modificarea planului de rambursare a datoriilor); atribuții privind închiderea procedurii (ex.: constată închiderea procedurii ca

urmare a executării planului; sesizează instanța pentru închiderea procedurii pe bază de plan și deschiderea procedurii prin lichidare).

În procedura simplificată de insolvență a persoanelor fizice, comisia de insolvență are următoarele atribuții: primește și analizează cererea debitorului și sesizează instanța (art. 66 din Legea nr. 151/2015); notifică debitorul privind admiterea cererii sale de aplicare a procedurii simplificate și care sunt obligațiile acestuia (art. 69 din Legea nr. 151/2015); admite decizia de încetare a procedurii simplificate (art. 70 din Legea nr. 151/2015).

După închiderea procedurii de insolvență prin lichidare de active, comisia de insolvență la nivel teritorial supraveghează debitorul și are, conform art. 73 din Legea nr. 151/2015, următoarele atribuții: constituie un dosar de supraveghere a debitorului, în termen de 30 de zile de la primirea hotărârii judecătorești de închidere a procedurii; evaluează bianual proporția din veniturile urmăribile, care este destinată acoperirii pasivului; constată, prin decizie, din oficiu sau la sesizarea lichidatorului, cota de acoperire a creanțelor și face o evaluare a modului în care debitorul și-a respectat obligațiile după închiderea procedurii și o anexează la cererea debitorului de eliberare de datorii; înlocuiește lichidatorul pentru motive temeinice; orice alte atribuții prevăzute de lege.

4. Funcționarea comisiei de insolvență la nivel teritorial

Ședințele comisiei de insolvență la nivel teritorial se desfășoară la sediul comisariatelor județene pentru protecția consumatorilor (art. 12 din HG nr. 11/2016).

Convocarea ședințelor se face de către președintele comisiei și tot el este cel care le conduce (art. 13 din H.G. nr. 11/2016).

Legea nr. 151/2015 și H.G. nr. 11/2016 nu prevăd care este cvorumul pentru constituirea valabilă a ședințelor comisiei, ele funcționând, probabil, conform principiului majorității în prezența a jumătate plus unu dintre membrii și deliberând și adoptând decizii, în mod valabil, cu aceeași majoritate din prezenți.

5. Hotărârile comisiei de insolvență la nivel teritorial

Hotărârile comisiei de insolvență la nivel teritorial au regimul unor decizii.

Deciziile comisiei de insolvență la nivel teritorial pot fi atacate în justiție. Competența soluționării cererilor ori acțiunilor împotriva deciziilor comisiei de insolvență la nivel teritorial aparține Judecătoriei (art. 10 din Legea nr. 151/2015). Hotărârile pronunțate de Judecătorie, în asemenea cauze, sunt supuse apelului la tribunal, care se pronunță definitiv în cauza respectivă.

III. ADMINISTRATORUL PROCEDURII

1. Noțiunea administratorului procedurii

Administratorul procedurii este identificat de lege ca organ care aplică procedura insolvenței persoanei fizice (art. 9 din Legea nr. 151/2015). El este cel care administrează procedura pe bază de plan de rambursare a datoriilor. Desemnarea administratorului procedurii se face de comisia de insolvență, dintre practicienii în insolvență, executorii judecătorești, avocații și notarii publici, înscriși în lista cu administratorii și lichidatorii procedurii (art. 10 din Legea nr. 151/2015).

Mai mult decât atât, în art. 12 din Legea nr. 151/2015 sunt prevăzute condițiile pentru a dobândi calitatea de administrator al procedurii insolvenței persoanelor fizice (ex.: titular al unei profesii; vechime în profesie; bună reputație; nu a fost sancționat disciplinar; are cursuri de pregătire în insolvența persoanelor fizice; etc.).

Administratorul procedurii insolvenței persoanelor fizice este persoana care îndeplinește condițiile impuse de lege pentru această calitate și este înscrisă în lista administratorilor procedurii și care este desemnată de comisia de insolvență pentru administrarea procedurii.

2. Condițiile pentru a fi administrator al procedurii

Pentru a fi administrator al procedurii insolvenței persoanelor fizice, persoana candidată la o asemenea calitate, trebuie să îndeplinească anumite condiții impuse de lege (art. 12 din Legea nr. 151/2015).

Prima condiție este ca persoana fizică să fi dobândit și să se afle în exercitarea, în condițiile legii, a uneia dintre profesiile de practician în insolvență; executor judecătoresc; avocat; notar.

O a doua condiție este ca persoana fizică respectivă, titular a unei asemenea profesii să aibă o anumită vechime în profesia respectivă (ex.: practicianul în insolvență și executorul judecătoresc, 3 ani în profesie sau cumulativ în cele două și să fie definitiv în cel puțin una dintre profesii; avocatul și notarul, 5 ani în profesie sau cumulativ, chiar și cu cele de practician ori executor și este definitiv în cel puțin una dintre profesii).

Cea de-a treia condiție pentru dobândirea calității de administrator al procedurii este ca persoana fizică să fi absolvit cursuri de pregătire profesională în domeniul insolvenței persoanei fizice ori în alte domenii cu relevanță.

O a patra condiție pentru a fi administrator al procedurii insolvenței persoanei fizice este ca persoana respectivă să fi fost admisă la examenul pentru includerea în lista administratorilor procedurii.

În al cincilea rând, persoana fizică respectivă, trebuie să aibă o reputație bună, constatată conform statutului profesiei din care face parte.

Cea de-a șasea condiție, privește conduita disciplinară a persoanei și anume, să nu fi fost sancționată anterior depunerii cererii de includere în lista administratorilor procedurii.

Și nu în ultimul rând, persoana fizică respectivă, trebuie să facă dovada ca deține un sediu profesional corespunzător activității de administrare a procedurii insolvenței persoanei fizice.

Practicienii în insolvență și executorii judecătorești cu o vechime de peste 5 ani sunt incluși în lista administratorilor procedurii fără examen.

3. Desemnarea administratorilor procedurii

Administratorul procedurii este desemnat aleatoriu de comisia de insolvență prin decizia de admitere în principiu a cererii de deschidere a procedurii de insolvență pe bază de plan de rambursare a datoriilor.

Dacă debitorul se află într-o executare silită, la un executor, din raza în care își are sediul, atunci acel executor judecătoresc poate fi el desemnat ca administrator al procedurii, dacă figurează înscris în lista administratorilor procedurii. În cazul în care există concurs de executori, va fi desemnat administrator executorul care a început cel dintâi executarea [art. 15(3) din Legea nr. 151/2015].

În situația în care administratorul desemnat refuză din motive temeinice numirea, atunci în urma notificării refuzului său, comisia de insolvență va desemna un alt administrator al procedurii [art. 15(4) din Legea nr. 151/2015].

Necomunicarea refuzului numirii în 3 zile de la comunicare, atrage sancționarea cu amendă de 200 de lei a administratorului respectiv, amendă care se aplică de comisia de insolvență.

Decizia comisiei de insolvență prin care s-a aplicat sancțiunea poate fi reexaminată de aceeași comisie, iar soluția acesteia se poate contesta în termen de 7 zile de la comunicare, la judecătoria.

4. Atribuțiile administratorului procedurii

Atribuțiile administratorului procedurii sunt diferențiate în funcție de primele măsuri pe care trebuie să le ia și de planul de rambursare a datoriilor.

În privința primelor măsuri pe care administratorul procedurii trebuie să le ia după preluarea dosarului, conform art. 21 din Legea nr. 151/2015, competențele administratorului

procedurii se rezumă la următoarele: notificarea creditorilor cu privire la numirea sa; solicitarea de informații de la creditorii cu privire la cuantumul și tipul creanței împotriva debitorului; evaluarea bunului grevat de o cauză de preferință¹¹ dacă există și o estimare a măsurilor de restructurare a creanței; elaborarea tabelului preliminar de creanțe; depunerea tabelului definitiv de creanțe la comisia de insolvență, dacă tabelul preliminar nu a fost contestat sau cel după ce s-au soluționat contestațiile.

Notificarea făcută de administratorul procedurii se publică în Buletinul procedurilor de insolvență.

În privința elaborării planului de rambursare a datoriilor, administratorul procedurii are următoarele competențe: elaborează împreună cu debitorul planul de rambursare a datoriilor (art. 25 din Lege nr. 151/2015); conciliază cu creditorii asupra planului de rambursare a datoriilor (art. 27 din Legea nr. 151/2015).

Pe durata executării planului de rambursare a datoriilor, administratorul procedurii are, potrivit art. 39 din Legea nr. 151/2015, următoarele tipuri de atribuții: monitorizarea actelor realizate de debitor (ex.: plățile către creditorii; plata creanțelor curente; situația cheltuielilor făcute de debitor pentru asigurarea unui nivel de trai rezonabil; schimbarea locului de muncă al debitorului; recuperarea creanțelor de către debitor; înstrăinarea unor bunuri neurmăribile; situația financiară trimestrială a debitorului); aprobarea unor acte (ex.: încheierea de acte de dispoziție a bunurilor urmăribile; încheierea unor contracte care pot afecta situația patrimonială cu excepția celor de împrumut); avizarea, în prealabil, a unor acte (ex.: contractarea unor împrumuturi); elaborarea de rapoarte bianuale și depunerea lor la comisia de insolvență; sesizarea comisiei de insolvență cu orice modificare a situației financiare a debitorului care are legătură cu planul de rambursare; elaborarea raportului final privind executarea planului de rambursare.

Măsurile luate de administratorul procedurii pot fi contestate cu plângere la comisia de insolvență în termen de 7 zile de la luarea la cunoștință, dar nu mai târziu de 30 de zile de la adoptarea măsurii.

Decizia comisiei de insolvență poate fi și ea contestată la instanță, în 7 zile de la comunicarea ei contestatorului.

5. Înlocuirea administratorului procedurii

Administratorul procedurii poate fi înlocuit în orice stadiu al procedurii, de comisia de insolvență, prin decizie.

Înlocuirea poate avea loc din oficiu, la cererea oricărui creditor, la cererea debitorului sau chiar a administratorului însuși (art. 40 din Legea nr. 151/2015).

Administratorul procedurii poate contesta măsura înlocuirii la instanța competentă, care judecă această contestație în camera de consiliu, de urgență și cu citarea administratorului.

Contestația suspendă executarea deciziei prin care comisia de insolvență l-a înlocuit pe administrator.

Împotriva soluției pronunțate de judecătorie, se poate face apel la tribunal, care se judecă de urgență și cu precădere.

Administratorul procedurii față de care s-a dispus înlocuirea va preda noului administrator în termen de 24 de ore de la data la care decizia de înlocuire a rămas definitivă dosarul de insolvență.

IV. LICHIDATORUL PROCEDURII INSOLVENȚEI

¹¹ Al.M.Găină, Garanții reale mobiliare de executare a obligațiilor civile și comerciale, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 38.

1. Noțiunea lichidatorului procedurii

Lichidatorul procedurii insolvenței persoanelor fizice este consacrat de lege ca organ care aplică această procedură [art. 7(1) și art. 11 din Legea nr. 151/2015]. El administrează procedura judiciară de insolvență prin lichidarea de active și supraveghează debitorul pe perioada post procedurii de insolvență, prin lichidare de active.

Condițiile pentru dobândirea calității de lichidator sunt aceleași ca și cele pentru dobândirea calității de administrator al procedurii.

Principalele atribuții ale lichidatorului procedurii sunt cu privire la examinarea situației financiare a debitorului; notificarea creditorilor și elaborarea tabelului de creanțe; stabilirea activului și pasivului debitorului; efectuarea plăților către creditor; sesizarea judecătorului sindic cu orice problemă privind procedura.

Lichidatorul procedurii insolvenței persoanelor fizice este desemnat aleatoriu de instanță, prin sentința de deschidere a procedurii din lista administratorilor procedurii și lichidatorilor pentru procedura insolvenței persoanelor fizice [art. 48(1) din Legea nr. 151/2015].

Lichidatorul procedurii insolvenței persoanelor fizice este persoana desemnată aleatoriu de instanță din lista administratorilor și lichidatorilor, care îndeplinește condițiile pentru această calitate și exercită atribuțiile de administrare a procedurii judiciare de insolvență prin lichidare de active și supraveghează debitorul în perioada post-procedură de lichidare de active.

2. Condițiile pentru a fi lichidator al procedurii

Pentru dobândirea calității de lichidator al procedurii insolvenței persoanelor fizice trebuie îndeplinite aceleași cerințe ca și pentru dobândirea calității de administrator al unei asemenea proceduri (art. 12 din Legea nr. 151/2015).

Aceste condiții se referă la profesie, vechime în profesie, pregătire în domeniu, reputație și sediu profesional specific executării unei asemenea activități.

3. Desemnarea lichidatorului procedurii

Lichidatorul procedurii judiciare de insolvență prin lichidarea activelor debitorului este desemnat aleatoriu de instanță prin sentința de deschidere a procedurii, dintre practicienii în insolvență, executorii judecătorești, avocații și notarii înscrși în lista administratorilor și lichidatorilor, care au sediul în județul în care își are debitorul domiciliul, reședința principală ori reședința obișnuită.

Dacă procedura de insolvență prin lichidare de active se deschide ulterior unei proceduri de insolvență pe bază de plan de rambursare, instanța poate numi ca lichidator persoana care a avut calitatea de administrator al procedurii.

4. Atribuțiile lichidatorului procedurii

Lichidatorul procedurii judiciare de insolvență prin lichidare de active își exercită atribuțiile atât pe parcursul derulării acestei proceduri, dar și în perioada de la închiderea acesteia și până la eliberarea de datorii a debitorului.

Principalele atribuții ale lichidatorului în perioada derulării procedurii sunt de următoarele tipuri: atribuții de evaluare și determinare a situației economico-financiare a debitorului (ex.: examinarea situației financiare a debitorului și elaborarea unui raport asupra acesteia; stabilirea cheltuielilor debitorului pentru un trai rezonabil; inventarierea, evaluarea și conservarea bunurilor debitorului pentru folosirea lor utilă; exploatarea profitabilă a bunurilor); atribuții privind situația datoriilor debitorului și notificarea creditorilor (ex.: verificarea creanțelor; notificarea creditorilor; întocmirea tabelelor de creanță; convocarea și

prezidarea adunărilor creditorilor); atribuții privind vânzarea bunurilor din averea debitorului și efectuarea de plăți (ex.: plata către creditori conform planului de distribuire; încasarea creanțelor debitorului; vânzarea de bunuri; denunțarea unor contracte; etc.); atribuții procedurale judiciare (ex.: sesizarea judecătorului sindic cu orice problemă care necesită o soluționare de către acesta; executarea atribuțiilor stabilite de instanță).

În perioada dintre închiderea procedurii judiciare de insolvență prin lichidare de active și eliberarea de datorii a debitorului, lichidatorul procedurii are, conform art. 74 din Legea nr. 151/2015 următoarele atribuții: supraveghează respectarea de către debitor a obligațiilor pentru a putea fi eliberat de datorii; transferă către creditori sumele din contul de lichidare conform ordinii de distribuire; elaborează trimestrial un raport privind plățile făcute și dacă debitorul și-a respectat obligațiile; sesizează comisia de insolvență privind modificările semnificative ale situației patrimoniale a debitorului; întocmește raportul final privind cota de acoperire a creanțelor și respectarea obligațiilor după închiderea procedurii.

5. Înlocuirea lichidatorului procedurii

Lichidatorul procedurii poate fi înlocuit în orice stadiu al procedurii, prin încheiere a instanței [art. 49(3) din Legea nr. 151/2015].

Înlocuirea se poate face din oficiu, la cererea debitorului, la cererea creditorilor sau chiar a lichidatorului însuși. Judecarea cererii de înlocuire se face în camera de consiliu cu citarea lichidatorului. Împotriva încheierii pronunțate de instanță se poate face apel în 7 zile de la comunicare, care se judecă de tribunal, de urgență și cu precădere. Hotărârea tribunalului este definitivă și se publică în Buletinul procedurilor de insolvență.

Lichidatorul care a fost înlocuit va trebui să predea în 24 de ore de la rămânerea definitivă a hotărârii dosarul de insolvență, noului lichidator.

V. INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

1. Identificarea instanțelor care aplică procedura

Instanțele judecătorești sunt precizate în lege ca organe care aplică procedura insolvenței persoanelor fizice (art. 7 și art.10 din Legea nr. 151/2015).

Aceste instanțe din sistemul judiciar care aplică procedura sunt: judecătoria; tribunalul.

Ele au competență în toate formele procedurii de insolvență a persoanelor fizice.

2. Judecătoria

Judecătoria este instanța de fond competentă material pentru cererile și acțiunile din procedura insolvenței persoanelor fizice.

Competența teritorială aparține judecătoriei în a cărei circumscripție și-a avut domiciliul, reședința sau reședința obișnuită debitorul, cel puțin 6 luni anterior datei sesizării instanței. Indiferent de schimbările ulterioare de domiciliu al debitorului, instanța legal investită rămâne competentă să soluționeze cauza.

Toate cererile se judecă potrivit Codului de procedură civilă, după dispozițiile pentru judecată în primă instanță, fără a se aplica procedura de regularizare. Întâmpinarea trebuie depusă în 15 zile de la comunicarea cererii, iar primul termen de judecată se fixează în 5 zile de la depunerea întâmpinării.

Hotărârile pronunțate în soluționarea cererilor de către judecători sunt supuse apelului la tribunal.

Judecarea cererilor și pronunțarea hotărârilor se face de complete specializate în insolvența persoanelor fizice.

3. Tribunalul

Tribunalul este instanța de apel în procedura insolvenței persoanelor fizice. Dacă sunt mai multe apeluri împotriva aceleiași hotărâri se constituie un singur dosar, la completul care a primit primul apel.

Judecata apelurilor se face, după caz, în complete specializate din cadrul tribunalelor specializate sau din cadrul secției speciale de insolvență a tribunalului sau de secția civilă a acestuia.

Hotărârile pronunțate de tribunal în cauzele privind procedura insolvenței persoanelor fizice sunt definitive.

BIBLIOGRAPHY

Bufan, R., Deli-Diaconescu, A. , Moțiu, F., coord. și colab., „Tratat practic de insolvență”, Ed. Hamangiu, București, 2014;

Comșa, M., „Legea privind procedura insolvenței persoanelor fizice nr. 151/2015. Legislație relevantă și comentarii”, Ed. Universul Juridic, București, 2018;

Comșa, M., „Regulamentul privind procedurile de insolvență. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, Ed. Universul Juridic, București, 2017;

Găină, A. M., „Globalizarea și crizele financiare”, Ed. Pro Universitaria, București, 2012;

Găină, A. M., „Comerț internațional”, Ed. Universitară, Craiova, 2014;

Găină, Al.M., „Garanții reale mobiliare de executare a obligațiilor civile și comerciale, Ed. Universul Juridic, București, 2010;

Stiglitz, J. E., „Mecanismele globalizării”, Ed. Polirom, București, 2008;

Hamangiu, București, 2014.

***Recomandarea Comisiei UE din 12.03.2014 privind noua abordare a eșecului în afaceri și Preambul pct. 15

***Regulamentul (UE) nr. 848/2015 al Parlamentului Europei și al Consiliului din 20.05.2015 privind proc. de insolvență, Preambul pct. 9

*** Legea nr.151/ 2015 privind insolvența persoanelor fizice

ASPECTS CONCERNING THE RETROACTIVITY OF THE Milder CRIMINAL LAW OR CONTRAVENTION LAW

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș

Abstract: The rule regarding the temporal application of the law is that of the activity, according to which the legal provisions enshrined in the normative acts, causes legal effects throughout their activity or force. So, the law in force does not apply retroactively (ex post facto) and also the law does not remain in force after the abrogation. The article 15, paragraph 2 of the Romanian Constitution, provides that the law shall only act for the future, except for the milder criminal or contravention law. However, the Romanian legislator established some exceptions that are recognized and accepted in the jurisprudential and doctrinal framework.

The retroactivity of the milder criminal law (lex mitior) or of the contravention law is such an exception. The application or activity of the milder criminal law or of the contravention law finds reason in the humanist thinking of the legislator and it has a constitutional basis. In the present paper, we will analyze this principle, which is structured around the reason why the Romanian legislator chose to deviate from the principle of law activity. A verifiable explanation would be that the milder criminal or contravention law may be applied retroactively without damaging the interests of other. Of course, this is impossible in the case of civil law, which implies the existence of particular interests that are always in competition.

Keywords: law enforcement, law in force, retroactivity, milder criminal law, temporal action.

1. Precizări introductive

Forța normei juridice se manifestă în perioada vigoriei sale, respectiv, între momentul intrării în vigoare a actului normativ în care aceasta este cuprinsă și momentul ieșirii lui din vigoare. Așadar, norma de drept produce efecte sau consecințe juridice doar între aceste două momente, consecințe care sunt strict legate de vigoarea legii. Cu alte cuvinte, dispozițiile normative sunt incidente numai acelor fapte sociale ce se petrec în intervalul de timp cât este în vigoare actul normativ ce le conține. Acest interval de timp este numit durată sau temporalitate.

Una din particularitățile normei juridice sub aspectul temporalității, este dată de faptul că forța sa juridică nu se diminuează și nu se alterează în limitele duratei sale, adică pe perioada cât este în vigoare. Iar, posibilitatea ca norma juridică să nu mai aibă aplicabilitate, nu se datorează lipsei sale de vigoare ci poate fi consecința unor factori exteriori ei.

Dispozițiile cuprinse în norme juridice prescriu modele comportamentale pentru faptele sociale viitoare, astfel că acestea privesc, în general, viitorul factual. Dispozițiile juridice, fiind comandamente destinate modelării conduitei umane, acestea obligă, permit sau interzic destinatarilor lor anumite modele de comportament ce se manifestă în condițiile indicate. Conduitele prescrise nu pot fi ignorate, iar destinatarii dispozițiilor unui act normativ în vigoare nu pot fi exonerati de răspundere juridică invocând motive care i-ar fi putut împiedica să le cunoască prevederile acestora.

Stabilirea momentelor intrării și a ieșirii din vigoare a unei norme juridice are o importanță practică, deoarece numai în intervalul acestora norma juridică are validitate. Orice act normativ devine obligatoriu din momentul intrării sale în vigoare, dispozițiile lui putând fi

aplicate în mod continuu și constant, cu aceeași forță juridică, până la data ieșirii din vigoare¹.

Intrarea în vigoare a actelor normative presupune aducerea lor la cunoștința publică a destinatarilor ce sunt ținuti să le respecte conținutul. Publicitatea actelor normative este o necesitate impusă de faptul că drepturile și obligațiile prescrise constituie un model de conduită obligatoriu, un comandament comportamental ce trebuie cunoscut de către destinatarii săi. Presumpția de cunoaștere a dispoziției juridice are caracter general-valabil pentru toate categoriile de norme juridice cuprinse în orice fel de acte normative, necunoașterea neputând fi invocată în nici o circumstanță. Publicitatea, este consecința unei proceduri obligatorii și se face prin publicarea actului respectiv în publicații speciale².

În teoria dreptului și în practica judiciară, s-au cristalizat trei reguli în funcție de care se stabilește momentul intrării în vigoare a unei norme juridice, adică începutul temporaral vigorii sale.³ În conformitate cu Constituția României revizuită în 2003 (art.78), „Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării ei sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei”, iar Ordonanțele de Urgență, potrivit art. 115 alin (5), intră în vigoare după publicarea lor în Monitorul Oficial. Legea privind tehnica elaborării actelor normative⁴, dispune (în art. 12), că celelalte acte normative emise de Guvern în baza unei legi speciale de abilitare, intră în vigoare la 3 zile de la data publicării lor sau la o dată ulterioară expres prevăzută.

Astfel cum am precizat anterior, din momentul publicării actului normativ, se prezumă că destinatarii săi îi cunosc conținutul, sensurile și semnificațiile sale, astfel încât din acel moment nimeni nu mai poate invoca necunoașterea lui în apărarea sa (în virtutea principiului de drept roman, *nemo censetur ignorare legem*)⁵.

Încetarea acțiunii normelor juridice sau ieșirea lor din vigoare are loc prin următoarele modalități: prin ajungerea la termen a actului normativ temporar, a celui cu durată de activitate stabilită în cuprinsul său; prin căderea în desuetudine, ca urmare a perimării relațiilor sociale reglementate și prin abrogare, care este modalitatea cea mai frecventă și mai importantă de ieșire din vigoare a normei juridice. Operă a autorului actului normativ, abrogarea reprezintă actul de voință al acestuia (conform principiului *cujus est condere legem ejus est abrogare*), prin care se scoate din vigoare actul normativ, total sau parțial, o dată cu intrarea în vigoare a unui alt act normativ ce devine astfel contradictoriu (*actus contrarius*). Abrogarea poate fi expresă sau tacită, și operează pentru viitor (*ex nunc*), prin excluderea normelor vechi printr-un act normativ cu aceeași poziție sau cu o poziție superioară în ierarhia normelor juridice.⁶

2. Principiile activității temporale. Excepții

¹ Nu timpul normei juridice definește durata acesteia ci durata normei juridice este expresia concretă a timpului; pentru detalii, **Popa, N.,** *Teoria generală a dreptului*, ediția 5, Editura C. H. Beck, București, 2014, pp. 152 și urm.

² Potrivit art. 11 din Legea nr. 24/2000, republicată, legile și celelalte acte normative adoptate de Parlament, hotărârile și ordonanțele Guvernului, deciziile primului-ministru, actele normative ale autorităților administrative autonome, ordinele, instrucțiunile și alte acte normative emise de organele administrației publice centrale de specialitate se publică în Monitorul Oficial al României.

³ **Dogaru, L., Mihai, Gh.,** *Norma juridică și interpretarea ei*, Editura Universul Juridic, București, 2017, pp. 135-136.

⁴ Legea nr. 24 din 27 martie 2000, republicată în temeiul art. II din Legea nr.60/2010, în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010.

⁵ Cu referire la implicațiile utilizării acestui sistem, a se vedea, **Dogaru, I., Dănișor, Gh., Dănișor, D., C.,** *Teoria generală a dreptului*, ediția 2, C. H. Beck, București, 2008, pp. 391;

⁶ În legătură cu abrogarea, unii autori, evidențiază funcțiile acesteia, funcții ce privesc: rostul ei de armonizare a legislației: de înlăturare a textelor de conflict între actul nou și cel vechi; de înlăturare a eventualelor paralelisme în legislație; de înlăturare a discrepanțelor și necorelărilor; de contribuție la degrevarea fondului legislativ de anumite acte normative devenite desuete, prin lipsa unei cerințe de aplicare, ca urmare a schimbărilor petrecute în societate; a se vedea, **Mrejeru, I.,** *Tehnica legislativă*, Editura Academiei, București, 1979, pp. 126.

Regula în materia aplicării temporale a dreptului este aceea a activității, potrivit căreia dispozițiile cuprinse în actele normative produc efecte juridice pe toată perioada activității sau vigoriei lor⁷. Potrivit acestei reguli, dreptul în vigoare nu retroactivează și nu ultraactivează.

Astfel se conturează trei principii sau reguli de bază ce cărmuiesc acțiunea temporală a legii, respectiv: principiul activității, principiul neretroactivității și principiul neultraactivității. Principiul activității, presupune că norma juridică activează, adică produce consecințe juridice pe perioada duratei sau vigoriei sale, adică numai pentru viitor. Aceasta înseamnă aplicarea imediată, directă și în mod continuu a normei de drept aflată în vigoare. Este un principiu cu valoare constituțională, instituit inițial prin Constituția română din anul 1991, care a stipulat în sensul că „legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale mai favorabile”, prevedere care ulterior revizuirii din anul 2003 s-a lărgit, astfel că potrivit art. 15 alin. (2) „legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile”. În susținerea acestui principiu stipulează și art. 6 alin. (1) din noul Cod Civil român: „legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactivă”, fiind formulat astfel în mod expres, principiul neretroactivității legii civile care asigură stabilitatea dreptului legal câștigat⁸, previne abuzul de drept prin modificarea actelor normative, asigură legitimitatea legii și deopotrivă recunoașterea sa ca obligatorie și justă.

Rezultă din aceste prevederi legale că, viitorul actului normativ se cuprinde „de la data...” și se referă la toate faptele ce cad sub incidența sa începând cu respectiva dată; totodată, nici un organ al administrației publice nu poate emite acte normative cu efect retroactiv și nici un organ judiciar nu poate aplica retroactiv o lege în soluționarea cauzei date.

Tot în spiritul principiului activității dar și a legalității incriminării, dispune și art. 3 din noul Cod penal român, text care impune regula activității în materie de aplicare a legii penale sub aspectul factorului temporal. Astfel, din momentul intrării în vigoare, dispoziția penală activează permanent, continuu și fără excepții, până la data încetării activității sale. Încetarea activității normative poate fi definitivă (prin ieșirea din vigoare a legii penale) sau poate fi temporară (prin suspendarea aplicării legii penale). Întrucât legea penală în vigoare este considerată cea mai corespunzătoare în raport de specificul nevoilor societății la un moment dat, cea mai indicată și susținută totodată prin forța coercitivă a statului, se impune obligativitatea respectării sale de la data intrării în vigoare, dată de la care este incidentă tuturor situațiilor ce cad sub prevederile sale imperative. Astfel cum se face referire în cuprinsul art. 3 din Codul Penal, legiuitorul vizează aplicarea legii penale în raport de toate faptele penale comise în timpul activității sau vigoriei sale.

Sub aspectul temporalității normei de drept, este valorificat principiul neultraactivității și principiul neretroactivității legii noi. Potrivit principiului neultraactivității legii, dispozițiile unui act normativ nu mai generează consecințe juridice ulterior datei ieșirii lui din vigoare. Pe de altă parte, principiul neretroactivității legii presupune că dispozițiile unui act normativ nu sunt incidente raporturilor juridice constituite înainte de data intrării sale în vigoare, ele producând consecințe juridice doar pentru faptele și actele ce se petrec ulterior acelei date. Așadar, trecutul juridic este desemnat de momentul datei intrării în vigoare, prezentul juridic

⁷ Popescu, S., & colectiv autori, *Teoria generală a dreptului*, Editura Pro Universitaria, București, 2016, pp.219-221.

⁸ Potrivit tezei drepturilor câștigate este interzisă aplicarea legii noi în legătură cu raporturile juridice ce s-au născut și a căror efecte s-au consumat anterior modificării legii; în acest sens amintim art. 3 din Legea nr. 71/2011, privind aplicarea normelor Codului civil, care statuează în sensul că actele și faptele juridice încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite înainte de intrarea în vigoare a acestui act normativ nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii, a producerii ori a comiterii lor.

este cel al vigorii normei juridice, iar viitorul juridic este marcat de momentul intrării în vigoare.

Necesitățile practice dar și de politică legislativă determină admiterea unor excepții de la principiul neretroactivității, amintind în acest context: retroactivitatea expresă, retroactivitatea legilor interpretative și retroactivitatea legii penale sau contravenționale mai favorabile. Retroactivitatea expresă, există atunci când actul normativ prevede în mod expres că dispozițiile sale se aplică și unor situații anterioare, măsuri ce trebuie să se dispună în mod prudent și excepțional, fără să tulbure desfășurarea normală deja instituită a relațiilor sociale și să pericliteze drepturile și interesele legitime ale cetățenilor⁹. Legile interpretative sunt retroactive, în măsura în care ele nu introduc reglementări noi și nu le modifică pe cele anterioare, ci doar le explică și le stabilește înțelesul; de aceea este justificată aplicarea lor de la data intrării în vigoare a actului normativ pe care îl interpretează, scopul fiind acela de a lumina înțelesului riguros al textului interpretat¹⁰.

Atunci când, de la comiterea unei fapte penale și până la executarea pedepsei aplicate pentru săvârșirea ei, intervin una sau mai multe legi penale succesive care incriminează fapta respectivă, apare problema extraactivității legii penale. În astfel de situații, sunt incidente următoarele soluții consacrate de legiuitor și recunoscute de doctrină și jurisprudență: aplicarea legii penale mai blânde sau mai favorabile; ultraactivitatea legii penale vechi și retroactivitatea legii penale noi. Sunt consacrate două excepții de ultraactivitate¹¹, ce vizează acele situații în care prevederile unui act normativ, abrogat sau ajuns la termen, pot fi aplicate ulterior; prima se referă la norma penală mai favorabilă care se aplică și după înlocuirea ei cu alta mai severă, iar cealaltă excepție se referă la legea penală temporară ale cărei efecte se extind și după împlinirea termenului de vigoare, fiind incidente faptelor comise dar neso-luționate în timpul vigorii sale.

În ceea ce privește un alt principiu valorificat în contextul activității legii, și anume principiul aplicării imediate a legii noi, acesta presupune că legea nouă trebuie să se aplice tuturor situațiilor ce apar după intrarea sa în vigoare. În prezent, acest principiu este consacrat în mod expres prin art. 6 alin. (5) Codul civil român¹², în sensul că „dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare”, dar și prin alin. (6) din același articol ce dispune că „dispozițiile legii noi sunt de asemenea aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii

⁹ Art. 6 alin. (6) Codul civil român, stabilește în mod expres situațiile în care dispozițiile legii noi sunt aplicabile situațiilor juridice născute anterior intrării sale în vigoare; a se vedea, **Piperea, P., & colectiv autori, Noul Cod civil. Note. Corelații. Explicații. Instrumente juridice**, Editura C. H. Beck, București, 2011, pp. 4; *Noul Cod civil - Ad litteram*, actualizat la 20 martie 2013, Editura Universul Juridic, București, 2013.

¹⁰ Cu toate acestea, dispozițiile art. 9 alin. (2) din Codul Civil român, prevăd în mod expres, fără echivoc, faptul că norma interpretativă produce efecte numai pentru viitor.

¹¹ Ultraactivitatea se referă la acțiunea unei norme juridice poster abrogării actului normativ în care se află, pentru a-și menține efectele în privința actelor și faptelor petrecute în timp ce era în vigoare; așadar, nu este vorba de acțiunea legii noi asupra unor consecințe juridice produse sub legea veche, ci de continuarea acelor efecte sub legea nouă. În această privință se disting două opinii: aceea că legea veche se aplică drepturilor câștigate, iar legea nouă asupra simplor expectative; a se vedea și opinia lui **Roubier, P.**, în *Le droit transitoire. Les conflits de lois dans le temps*, 2e édition, Dalloz, Paris, 1960.

¹² Deși principiul aplicării imediate a legii noi nu a fost consacrat expres de vechiul Cod civil, acesta a fost recunoscut unanim, ca o consecință firească a principiului neretroactivității legii și a celui potrivit căruia legea trebuie interpretată în sensul în care să se aplică sale juridice; Argumentele folosite de literatura de specialitate pentru justificarea acestui principiu sunt numeroase; a se vedea, în acest sens: **Căpățînă, O.**, *Tratat de drept civil român. Partea generală*, Vol. I, Editura Academiei, București, 1989, pp. 139.

noi”.

3. Aplicarea legii penale sau contravenționale mai favorabile

Aplicarea legii penale sau contravenționale mai favorabile, își găsește rațiunea în gândirea umanistă a legiuitorului și are temei constituțional, fiind stipulată expres în Constituția României din 2003, art. 15 alin. (2). Cu referire expresă la legea penală mai favorabilă, regula este cuprinsă în art. 5 și 6 din Codul penal¹³, și reflectă concepția modernă a legiuitorului român; ea permite celui ce a comis infracțiunea sub imperiul legii dinaintea datei de a intra în vigoare legea nouă, să i se aplice, dintre cele două reglementări, aceea care îi este mai favorabilă, adică aceea care prevede pedeapsa mai blândă pentru fapta comisă.

Noul Cod penal consacră acest principiu, făcând distincție între aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei și aplicarea dispozițiilor acesteia după judecarea definitivă a cauzei. Cu referire la prima situație, și anume cea vizând aplicarea legii penale mai blânde până la judecarea definitivă a cauzei, legea penală dispune în sensul că, dacă de la săvârșirea faptei penale și până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică *lex mitior*. Situațiile prevăzute de legiuitorul român presupun următoarele: existența unei succesiuni de legi penale între data comiterii faptei și data judecării ei; existența caracterului penal al faptei și în legile penale succesive; existența de diferențe între legile penale succesive cu privire la condițiile răspunderii penale și cele de sancționare. În acele situații în care, în legea penală aflată în vigoare la momentul judecării faptei sau în una dintre legile penale succesive momentului comiterii faptei, *au fost modificate condițiile de incriminare ale faptei penale respective*, legea penală nouă va avea cu referire la acel caz, **caracter de lege de dezincriminare**¹⁴. În sensul textului constituțional, au calitatea de legi penale mai favorabile și legile penale de dezincriminare. În ceea ce privește aplicarea legii penale mai blânde după judecarea definitivă a cauzei, se impun următoarele condiții: existența unei hotărâri definitive de condamnare la o pedeapsă, la o măsură educativă sau la o măsură de siguranță; până la executarea sancțiunilor sus amintite ori stingerea executării lor în baza legii sau chiar după executarea acestor sancțiuni, să fi intrat în vigoare o lege penală nouă care să prevadă sancțiuni mai blânde; pedeapsa aplicată în baza legii vechi să fie mai severă decât cea prevăzută în legea nouă sau să depășească maximumul special prevăzut de legea nouă. Potrivit dispozițiilor art. 6 (alin.1 și alin.7) din Codul penal, atunci când o dispoziție din legea penală nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se va ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a legii respective, de pedeapsa redusă sau înlocuită.

În concluzie, înfrângerea principiului constituțional al neretroactivității, servește logica unei concepții umaniste în cazuri prevăzute de legea penală. Însă, principiul aplicării legii penale mai favorabile pentru autorul unei fapte penale trebuie privit în raport cu interesul apărării sociale, care nu permite crearea de situații juridice care coboară sub limita minimă de apărare socială a oricăreia dintre legile penale succesive.

BIBLIOGRAPHY

¹³Codul Penal român, Legea nr.286/2009, publicată în M. Of.nr. 510 din 24 iulie 2009, în vigoare de la 1 februarie 2014; **Mitrache, C., Mitrache, C.,** *Drept penal român. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014; **Pascu, I., Dobrinoiu, V., ș.a.,** *Noul Cod penal comentat. Partea generală*, vol. I, ed. a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2014; **Antoniou, G., Toader, T.,** (coord.), *Explicațiile noului Cod penal*, Vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2015.

¹⁴Potrivit art. 4 din Codul penal român.

1. **Antoniou, G., Toader, T., &colectiv autori**, *Explicațiile noului Cod penal*, Vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2015;
2. **Căpățînă, O.**, *Tratat de drept civil român. Partea generală*, Vol. I, Editura Academiei, București, 1989;
3. **Dogaru, I., Dănișor, Gh., Dănișor, D., C.**, *Teoria generală a dreptului*, ediția 2, C. H. Beck, București, 2008;
4. **Dogaru, L., Mihai, Gh.**, *Norma juridică și interpretarea ei*, Editura Universul Juridic, București, 2017;
5. **Mitrache, C., Mitrache, C.**, *Drept penal român. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014;
6. **Pascu, I., Dobrinou, V., &colectiv autori**, *Noul Cod penal comentat. Partea generală*, vol. I, ed. a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2014;
7. **Piperea, P., &colectiv autori**, *Noul Cod civil. Note. Corelații. Explicații. Instrumente juridice*, Editura C. H. Beck, București, 2011;
8. **Popa, N.**, *Teoria generală a dreptului*, ediția 5, Editura C. H. Beck, București, 2014;
9. **Popescu, S., &colectiv autori**, *Teoria generală a dreptului*, Editura Pro Universitaria, București, 2016;
10. **Roubier, P.**, *Le droit transitoire. Les conflits de lois dans le temps*, 2e édition, Dalloz, Paris, 1960.

EXPLANATIONS RELATED TO THE NEED OF LEGAL INTERPRETATION

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș

Abstract: The legal norms that regulate the inter-human relations are fixed in different normative acts, so that, the legislator uses his own prescriptive language, through who establishes the legal institutions in those normative acts in his own way, as well as delimits the components of it by the legal definitions. The legal normative sentences are formulated, promulgated and applied by using grammatical sentences thus being dependent on the structured and organized language, according to some rules. The normative acts are made up of words, sentences and grammatical phrases that have meanings imposed by the legislator and acceptable by their recipients.

That is why the Interpretation of Law - as a work of theory and jurisprudence - which seeks to highlight the authentic sense of normative texts, to find its spirit and the spirit of the author, the authentic juridical meaning of the facts, the behavior of the author and the significant legal connection of these meanings. Being a rational work, the legal interpretation operation is focused on two main directions: on the content of the regulations in force and on the concrete facts to which it refers and this content applies.

The entire interpretation activity is focused to finding out its own meaning, the real meaning of the hypotheses, provisions and sanctions contained in the legal norms.

In this paper we will try to present and analyze the premises of the institution of legal interpretation, by analyzing the specificity of the legal language.

Keywords: interpretation, legal language, legal system, legal theory, methods.

1. Premise ale interpretării juridice¹

Sub aspect metodologic, orice teorie rămâne valabilă în liniile ei fundamentale. Astfel, teoria științelor naturii cu toate că este diferită de teoria științelor sociale sau psihologice, acestea se specifică unei teorii generale care fundamentează orice specificitate.

Elaborarea oricărei teorii științifice² presupune construirea un sistem de enunțuri care să constituie un model explicativ despre domeniul ce se cere a fi explicat. Desigur că, teoriile științifice trebuie să corespundă realității la care se referă și să permită testarea lor cu realitatea respectivă și totodată, să facă predicții observabile sau măsurabile despre acea realitate; întrucât, în caz contrar, teoria intră în contradicție cu domeniul la care se referă și va trebui astfel, respinsă sau adaptată.

Teoriile juridice au un anumit specific care relevă dubla lor semnificație, factuală și normativă³, fiind testabile în concomitență și durată juridică. Problema termenilor cuprinși în teoriile juridice este cea referitoare la producerea și fixarea semnificațiilor rezultate din interpretările domeniilor juridice, semnificații ce privesc funcțiile termenilor și participarea lor la activitatea legislativă și judiciară.

¹**Dogaru, L., Mihai, Gh.,***Norma juridică și interpretarea ei*, Editura Universul Juridic, București, 2015, pp. 157-162.

² Teoria științifică se definește ca un ansamblu de ipoteze alcătuind un sistem logic organizat; a se vedea, **Pârvu, I.,***Semantica și logica științei*, Editura Politică, București, 1974, pp. 109-110.

³**Popescu, S., & colectiv autori,***Teoria generală a dreptului*, Editura Pro Universitaria, București, 2016, pp. 9-11, consideră că științele juridice au caracter normativ.

Întrucât normele juridice care reglementează raporturile juridice sunt fixate în acte normative diferite, legiuitorul folosește un limbaj prescriptiv propriu prin care fixează instituțiile în cuprinsul actelor normative pe care le elaborează și totodată, delimitează într-un mod propriu componentele sale prin definiții legale⁴.

Continuăm în a afirma că, un sistem de drept aflat în vigoare într-un stat anume, este la rândul său un subsistem al unui sistem de drept, cu dinamica și cu structura sa. În doctrina franceză, sunt abordări în sensul că⁵: „*La loi peut bien avoir un caractère national; le droit, lui, ne s'identifie jamais en fait à la loi. La science du droit a, par sa nature même de science, un caractère transnational. Ce qui est édicté, écrit, jugé dans un autre pays, de même structure et de même tradition que le nôtre, peut influencer sur la manière dont le droit de notre pays sera expliqué, interprété et parfois renouvelé en dehors même de toute intervention du législateur*”⁶. În același context sunt invocate și meta-sistemele sistemelor de drept⁶, denumite familii de drept (cum este de pildă, dreptul romano-germanic, dreptul Common-Law, dreptul socialist sau cel tradiționalist), sens în care se susține că: „*Il n'existe pas d'opposition irréductible entre le système français et le système germanique... Différent par sa technique du droit français, le droit anglais repose cependant sur les mêmes principes inspirés de la civilisation chrétienne, de la démocratie libérale et de l'individualisme*”.

O teorie juridică este reprezentare și comunicare într-o limbă națională, transformând obiectul real în obiect al cunoașterii și reprezentării acestuia prin intermediul unor modele abstracte și prin comunicarea acestora.

Se poate elabora de pildă, o teorie juridică care are ca obiect instituția juridică a proprietății, astfel cum aceasta este fixată în termenii actelor normative ale unui drept național, drept care dacă are elemente comune cu alte sisteme de drept național, prezintă interes cognitiv pentru alte teorii juridice, ce au ca obiect de studiu instituția proprietății din dreptul lor național. Desigur că se poate elabora și o teorie juridică a instituției proprietății în drept, situație în care limbajul teoretic este un metalimbaj al limbajelor tuturor sistemelor de drept; o astfel de teorie se numește teorie de drept comparat.

Orice știință, poate conține mai multe teorii concomitente referitoare la domeniul ei de cercetare sau la un segment al domeniului, teorii ce pot fi contradictorii, fără ca acest lucru să îi afecteze statutul. În ceea ce privește categoria științelor juridice, se impun unele reflecții metodologice. De pildă, când spunem drept civil, ne putem referi la un drept civil universal, ori la dreptul civil ce este specific pentru mai multe societăți etatizate; suntem astfel în situația cercetării științifice a „dreptului civil”, abstractizând aspectele sale specifice sau cantonând în aceste specificități; putem spune că, în primul caz nu există o știință despre dreptul civil, iar în al doilea caz există tot atâtea științe despre dreptul civil câte specificități există. În mod categoric, fiecare știință are în cuprinsul său numeroase teorii care se contrazic sau care nu se contrazic, atâta vreme cât reglementările analizate se află în vigoare. Desigur că este dificil de știut cât de teorii juridice sunt respectivele și cât de specifice sunt științele privind dreptul civil.

Dacă declanșăm o analiză a dreptului dintr-un stat, constatăm că acesta nu este totuna cu

⁴De pildă, teoriile de dreptul familiei, utilizează un limbaj descriptiv categorial cu scopul de a dezvălui semnificațiile limbajului prescriptiv și al componentelor sale; astfel, teoria privind dreptul familiei franceze va uza categoria de familie conform cu definirea instituției familiei formulate de legiuitorul francez, spre deosebire de legiuitorul german care va fi luat în considerare de către teoreticianul german; astfel rezultă două teorii ce folosesc termeni diferiți, teorii a căror comunicare este greoaie.

⁵David, R., *Les grands systèmes de droit contemporain*, Librairie Dalloz, Paris, 1982, pp. 9. Nu toate teoriile acceptă că știința dreptului are caracter transnațional ori că aceasta depinde de izvoarele materiale și de limba destinatarului, a se vedea, Platon, *Legile*, traducere, Editura Univers Enciclopedic, București, 2010. Teoria juridică este reprezentare și comunicare într-o limbă națională, transformând obiectul real în obiect al cunoașterii și reprezentării sale prin intermediul unor modele abstracte și prin comunicarea acestora.

⁶Chabas, F., *Leçons de droit civil*, Montchrestien, Paris, 1991, pp. 105.

dreptul aceluia stat, care prevalează față de primul. În structura dreptului intră ramurile de drept, care sunt subsisteme ale sistemului dreptului, precum și instituțiile juridice care sunt la rândul lor subsisteme în raport cu ramurile dreptului, în timp ce normele juridice constitutive ale unui sistem de drept etatic sunt sub semnul acelei puteri de stat, putere ce exprimă voința generală. Pornind de la astfel de aprecieri, admitem că nu este posibilă o teorie juridică despre instituția juridică a proprietății în universalitatea sa, ci una despre realitatea românească, franceză, engleză etc., care relevă valoare cognitivă deoarece își cercetează obiectul în întreaga extensiune a dreptului pozitiv.

Limbaajele naturale exprimă și transmit anumite semnificații⁷ specifice unei comunități culturale, iar gândirea se adresează prin intermediul limbajului natural, care diferă de la o comunitate la alta. Afirmăm că limbajul juridic nu este alcătuit doar din propoziții gramaticale, orice normă juridică fiind o idee normativă, exprimată în formă propozițională logică prin propoziții gramaticale⁸.

A învăța interpretarea juridică înseamnă a învăța calea de acces la înțelegerea semnificațiilor juridice ale tuturor semnelor sau simbolurilor (entităților) ce le poartă (acte normative, acte de conduită, documente, obiecte materiale etc.)⁹, entități ce reprezintă un conținut abstract de gândire printr-un mod concretizat¹⁰.

Toate propozițiile normative juridice sunt promulgate și aplicate folosindu-se propozițiile gramaticale, astfel că ele sunt dependente de limbajul structurat și organizat conform unor reguli. În plus, norma juridică este polisemantică și posedă de multe ori ambiguitate¹¹.

2. Despre limbajul juridic¹²

Limbaajele vorbite prin care se exprimă, se transmit și se comunică semnificațiile, constituie limbile. Vorbirea este actul de utilizare individuală și concretă a limbii, specific unei comunități date, iar gândirea are loc și se adresează cu ajutorul limbajului natural, ce diferă de la o comunitate la alta. Formularea lingvistică a unei norme juridice este o propoziție normativă ce este exprimată printr-o propoziție gramaticală ce este caracteristică unei gramatici¹³. Vorbind despre limbajul juridic, menționăm că acesta nu este alcătuit numai din propoziții gramaticale care exprimă norme juridice, însă orice normă juridică este exprimată prin propoziții gramaticale care fixează propozițiile normative juridice.

Orice cuvânt are atât un sens de bază cât și sensuri contextuale, ce variază de la un context la altul; sensul sau înțelesul unui cuvânt are două fațete: cognitiv și afectiv¹⁴. Propozițiile normative juridice sunt promulgate și aplicate folosindu-se propozițiile gramaticale scrise. Limbajul gramatical este întrebuințat într-un mod foarte variabil. Sensul

⁷Strawson, P., F., în lucrarea sa, *Meaning and Truth*, Oxford University Press, din 1970, aprecia că limbajul poate fi înțeles doar dacă se înțelege discursul și în consecință, scopul comunicării.

⁸De pildă, propoziția gramaticală: „Bunurile sunt mobile sau imobile” nu este normativă, decât dacă este scrisă în Codul civil, dobândind astfel semnificație normativă juridică în formă logică.

⁹Cu referire la semnificația semnelor și simbolurilor, a se vedea, Whitehead, A., N., *Symbolism. Its Meaning and Effect*, Macmillan Co., New York, 1927, pp. 12-17; Dobrescu, E., Simionescu, V., *Dicționar de terminologie masonică*, Editura Nemira, București, 2004, pp. 36.

¹⁰Semantica se ocupă de raportul dintre semne și expresii și de denotațiile acestora, cercetând cum se stabilește acest raport și care este natura lui; a ști să utilizezi un semn sau o expresie a limbajului juridic, înseamnă a ști să-l aplici în mod corect unui obiect sau clasă de obiecte, ceea ce presupune cunoașterea proprietăților obiectului sau clasei de obiecte.

¹¹Termenul ambiguitate, se referă la utilizarea unui cuvânt cu o pluralitate de sensuri, oferită de contextul comunicării; a se vedea, dispozițiile art. 1.268 din Codul Civil român privind interpretarea clauzelor îndoielnice.

¹²Dogaru, L., Mihai, Gh., *op.cit.*, 2015, pp. 163-168.

¹³Goodrich, P., consideră limbajul juridic ca fiind o construcție premeditată, în *Legal discourse: Studies in Linguistics, Rhetoric and Legal Analysis*, Macmillan Press, Londra, 1987, pp. 35 și urm.

¹⁴De pildă, cuvântul „sanctiune” are un sens juridic cognitiv general valabil, dar are sensuri afective diferite pentru judecător, avocat, infractor.

juridic al unei propoziții gramaticale se va căuta în propoziția normativă pe care o exprimă; desigur că, ambiguitatea și confuziile aparțin exprimărilor, în spatele cărora se află sensul normei juridice. Limbajul¹⁵ natural vorbit obișnuit, cel în care sunt exprimate normele juridice consuetudinare, este unul universal, adică se referă la toate domeniile existenței umane, fiind capabil să exprime orice este exprimabil; acesta poate avea astfel mai multe înțelesuri, adică este un limbaj polisemantic.

Limbajul juridic este format din termeni logici cu semnificație juridică, exprimați prin unul sau mai multe cuvinte. O propoziție logică se referă la ceva semnificat și se exprimă prin unul sau mai multe cuvinte ce au sensuri diferite. Actele juridice au în componența lor cuvinte, propoziții și fraze gramaticale care au sensuri impuse, propuse și acceptabile¹⁶.

Ceea ce se exprimă printr-o propoziție juridică este sensul acesteia, este condiția ce trebuie satisfăcută de o anumită stare de lucruri pentru ca acea propoziție să se poată aplica stării de lucruri respective. Așadar, cunoașterea sensului unei propoziții, ne ajută să stabilim dacă aceasta este adevărată sau falsă, dacă este realizabilă sau nerealizabilă, acceptabilă sau neacceptabilă etc. În plus, se poate decide asupra uneia dintre valorile sale doar dacă îi cunoaștem sensul. Bineînțeles că, o propoziție juridică poate fie să descrie o realitate juridică¹⁷ fie să prescrie o realitate juridică¹⁸. Atât descrierea unei realități juridice cât și prescrierea unei astfel de realități pot fi interpretate în maniere diferite și cu scopuri diferite, pentru stabilirea sensului lor autentic.

Cercetarea naturii, a mecanismului și funcțiilor interpretării juridice sunt strâns legate de semnificația dreptului. Orice definiție dată dreptului îi relevă caracterul său complex, politic și moral, fără a i se diminua prin aceasta, specificitatea. Cele trei domenii principale ale socialului și anume, dreptul, morala și politica, se află în raporturi necesare, conținuturile lor fiind supuse interpenetrării. Interpretarea este operațiunea ce favorizează trecerile între aceste domenii ale socialului, respectiv, între politic, morală și drept. Conduitele, actele, atitudinile, faptele, raporturile morale, politice și juridice sunt interpretabile teoretic și practic și primesc astfel interpretări teoretice și practice.¹⁹

Un act normativ este nu doar purtător de semnificații ci acesta este și un simbol al voinței legiuitoare; la fel cum, o hotărâre judecătorească ce vizează o situație concretă simbolizează justiția *in actu*, exprimând voința celui ce aplică legea, a judecătorului

Legiitorul este axat în activitatea sa pe un obiect exterior, reprezentat de societate, de faptele sociale concrete ce trebuie reglementate, conform principiilor și valorilor invocate.²⁰ Cu toate că intervenția pentru reglementarea unor relații sociale este justificată și întemeiată, legiitorul este cel ce va decide dacă o situație trebuie reglementată și cum anume se va face.

¹⁵ Limbajul este un sistem de semne organizat conform unor reguli, în vederea fixării, prelucrării și transmiterii de informații..

¹⁶ De exemplu, propoziția „Libertatea individuală este garantată” conține sensuri impuse de Constituția română, propuse de legea pentru persoanele juridice sau de legea presei și acceptate de către destinatari.

¹⁷ Cu este de pildă, Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate, care prevede dreptul persoanelor condamnate de a avea acces la informațiile de interes public.

¹⁸ Dispoziția „Este obligatoriu ca vinovatul să fie sancționat”.

¹⁹ **De Vatell, E.**, în *Curs de lingvistică generală*, traducere, Editura Polirom, Iași 1998, pp. 87 afirma că: „Dacă ideile oamenilor ar fi întotdeauna distincte și perfect determinate, dacă n-am avea pentru a le enunța decât termeni proprii, decât expresii la fel de clare, precise, susceptibile la un înțeles unic, n-ar exista niciodată vreo dificultate în a descoperi voința lor în cuvintele prin care au vrut s-o exprime: n-ar trebui decât ascultată limba. Dar arta interpretării încă nu ar fi, din această cauză, o artă inutilă”.

²⁰ *Neque leges, neque senatus-consulta ita scribi possunt, ut omnes casus qui quandoque inciderint, comprehendantur sed sufficis et ea, quoe plerum accidunt contineri*, adică, *Legile și senatus-consultele nu pot fi concepute astfel încât să cuprindă toate cazurile posibile, fiind suficient să prevadă ceea ce se petrece de cele mai multe ori.*

3. Ce presupune interpretarea juridică

Sub aspect etimologic, termenul „interpretare” provine din cuvintele *inter* și *pretium*, care desemnează intermediarul. Fiind o operațiune de stabilire a unui conținut și a unui sens, interpretarea are un obiect constituit (reprezentat de texte, comportamente, situații, practici și valori sociale etc.), obiect ce poartă un sens sau o semnificație.

Există mai multe feluri de interpretare în funcție de anumite criterii, astfel că interpretarea poate fi literară, sociologică, psihologică, istorică, politică ori teologică; totodată, dreptul ce constituie obiectul de interpretat poate fi dreptul obiectiv, dreptul subiectiv sau chiar sistemul dreptului. Interpretarea normei juridice, cuprinse în orice fel de acte normative în vigoare, presupune stabilirea semnificației sale reale, operațiune ce are loc corelativ cu faptele, cu actele, cu conduitele umane ori cu evenimentele.

În calitatea sa de operă a teoriei și jurisprudenței, interpretarea vizează să evidențieze: sensul autentic al textelor normative, să găsească spiritul lui și spiritul legiuitorului-autor, sensul autentic juridic al faptelor petrecute, al conduitei făptuitorului și conexiunea semnificativă juridică a acestor sensuri²¹. Desfășurată rațional, operațiunea de interpretare juridică este orientată spre două mari direcții: asupra conținutului reglementărilor în vigoare și asupra faptelor concrete la care se referă și se aplică acest conținut.²² Interpretarea juridică poate fi privită ca unitate între interpretarea dreptului (operație logico-rațională ce are ca scop lămurirea și explicarea înțelesului exact și complet al dispoziției juridice) și interpretarea faptelor (operație logico-rațională ce are ca scop găsirea de soluții juridice pentru cazurile concrete), pentru care legea în vigoare prevede anumite consecințe juridice²³. La nivel de doctrină, interpretarea dreptului este denumită frecvent și interpretarea legii, iar interpretarea faptelor poartă adesea denumirea de interpretare factuală. Rezultă că, interpretarea legii vizează lămurirea sensului regulii juridice, iar interpretarea factuală se referă la interpretarea cazurilor concrete, a faptelor și situațiilor, fiind operația de tip logico-rațional ce este făcută cu scopul identificării de soluții juridice pentru acestea.

În concluzie, interpretarea juridică antrenează un ansamblu de operațiuni raționale de analiză, de lămurire și argumentare a sensului și semnificațiilor normelor de drept și a principiilor formulate în textele actelor normative precum și a mijloacelor de probă, cu scopul justei încadrări a unor situații din practică²⁴. Interpretarea juridică comportă destinația către două nivele: textul, pentru a surprinde norma de drept și norma, pentru a o adecva la soluționarea cazului particular. Aceasta indică așadar, o operațiune complexă de adecvare a faptelor la drept și a dreptului la fapte, ce este făcută de către autoritatea competentă. Activitatea de interpretare este orientată spre aflarea sensului propriu, a sensului real al ipotezelor, dispozițiilor și sancțiunilor cuprinse în normele juridice. Sistemul de norme juridice este rezultatul interpretării de către un legiuitor determinat, a relațiilor sociale și al aprecierii acestor interpretări după criterii valorice proprii, în urma cărora se delimitează relațiile ce vor fi sau nu reglementate într-un mod anume, precum și soluțiile de fond ce se impun a fi luate.

²¹ **Cristea, V.**, *Interpretarea și aplicarea normelor juridice*, Editura C.H. Beck, București, 2014, pp.34 și urm.; **Barac, L.**, *Repere de interpretare în drept. Ghid de interpretare în materie civilă*, Editura Universul Juridic, București, 2014, pp.23 și urm.

²² **Mihai, Gh.**, *Fundamentele dreptului*, Vol. I-II, Editura All Beck, București, 2003, pp. 474.

²³ **Humă, I.**, *Cunoaștere și interpretare în drept. Accente axiologice*, Editura Academiei Române, 2005, pp. 32; **Humă, I.**, *Principiile interpretării juridice*, Revista Pandectele Române, Editura Wolters Kluwer, București, 2007; **Voicu, C.**, *Teoria generală a dreptului*, Editura Lumina Lex, București, 2002, pp. 253.

²⁴ **Craiovan, I.**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, ediția a III-a, Editura Universul Juridic, București, 2015, pp.487 și urm.

BIBLIOGRAPHY

1. **Barac, L.**, *Repere de interpretare în drept. Ghid de interpretare în materie civilă*, Editura Universul Juridic, București, 2014 ;
2. **Chabas, F.**, *Leçons de droit civil*, Montchrestien, Paris, 1991;
3. **Craiovan, I.**, *Tratat de teoria generală a dreptului*, ediția a III-a, Editura Universul Juridic, București, 2015;
4. **Cristea, V.**, *Interpretarea și aplicarea normelor juridice*, Editura C.H. Beck, București, 2014;
5. **David, R.**, *Les grands systèmes de droit contemporain*, Librairie Dalloz, Paris, 1982;
6. **De Vattel E.**, în *Curs de lingvistică generală*, traducere, Editura Polirom, Iași 1998;
7. **Dobrescu, E., Simionescu, V.**, *Dicționar de terminologie masonică*, Editura Nemira, București, 2004;
8. **Dogaru, L., Mihai, Gh.**, *Norma juridică și interpretarea ei*, Editura Universul Juridic, București, 2015;
9. **Goodrich, P.**, *Legal discourse: Studies in Linguistics, Rhetoric and Legal Analysis*, Macmillan Press, Londra, 1987;
10. **Humă, I.**, *Cunoaștere și interpretare în drept. Accente axiologice*, Editura Academiei Române, 2005;
11. **Humă, I.**, *Principiile interpretării juridice*, Revista Pandectele Române, Editura Wolters Kluwer, București, 2007;
12. **Mihai, Gh.**, *Fundamentele dreptului*, Vol. I-II, Editura All Beck, București, 2003;
13. **Pârvu, I.**, *Semantica și logica științei*, Editura Politică, București, 1974;
14. **Popescu, S. & colectiv autori**, *Teoria generală a dreptului*, Editura Pro Universitaria, București, 2016.

PROTECTED (OR UNPROTECTED?) AREAS

Anca Ileana Dușcă

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: A protected area is defined by IUCN, "a geographical area well defined, recognized and managed by legal means or other, in order to promote long-term conservation of nature, ecosystem services and cultural values related to it". Generally, these protected areas are characterized by either prohibiting or restricting human activities or denying access in order that they remain uninhabited and largely undisturbed. We talk about nature reserves, national parks, hunting reserves, natural monuments and parks, the watchword should be protecting, conserving, improving their condition. Reality, national and international, however, is that many of the rules of protection and conservation are ignored or deliberately violated. This state is amply shown by international, European and national documents.

Keywords: the "polluter pays" principle, principle of preventive responsibility, environment protection, protected areas.

Ariile protejate

Biodiversitatea¹, diversitatea biologică, reprezentată de ansamblul faunei și florei de pe glob, din cauza activităților umane a suferit pierderi ireversibile², astfel că ariile protejate – constituirea, menținerea, creșterea numărului acestora – se impune cu necesitate³.

O arie protejată⁴ este, conform definiției IUCN⁵, „un spațiu geografic clar definit, recunoscut și gestionat, prin mijloace legale sau de altă natură, cu scopul de a favoriza

¹ A se vedea: O.E.Sala, F.S. Chapin, J.J.Arnesto, E. Berlow, J. Bloomfield, R. Dirzo, E. Huber-Sanwald, L.F.Huenneke, R.B.Jackson, A.Kinzig, R. Leemans, D.M. Lodge, H.A. Mooney, M. Oesterheld, N.L. Poff, M.T. Sykes, B.H. Walker, M. Walker, D.H. Wall, *Global biodiversity scenarios for the year 2100*, *Science*, 287/2000, pp. 1770-1774; J.M.Scott, F.W. Davis, R. McGhie, R.G. Wright, C.Groves, J. Estes, *Nature reserves : Do they capture the full range of America's biological diversity?*, *Ecological Applications*, 11/2001, pp.999-1007.

² A se vedea: K. R. Jones, O. Venter, R. A. Fuller, J. R. Allan, S. L. Maxwell, P. J. Negret, J. E. M. Watson, *One-third of global protected land is under intense human pressure ; Human pressure is present in a third of the land designated as protected, globally*, *Science*, 18 Mai 2018, pp. 788-791; A.Fl.Gavriluță Vătămanu, *Implications of Government on Sustainable development*, *Journal of Public Administration, Finance and Law*, Issue 10/2016, pag.32; C.J.Bennett, M.Howlett, *The lessons of learning: Reconciling theories of policy learning and policy change*, *Policy Sciences*, nr.25, 1992, pag.275-294; S.Bernstein, *Liberal environmentalism and global environmental governance*, *Global Environmental Politics*, nr.2(3), 2002, pag. 1-16; C.Burghilea, *The sustainable development model*, *Theoretical and Applied Economics*, 2012, pag.96-107; P.Calanter, *Sustainable Urban Development Policies Quality-Access to Success*, 2011; <http://web.b.ebscohost.com/abstract?site=ehost&scope=site&jrnl> – consultat la data de 7 noiembrie 2018.

³ A se vedea și: C. Bradshaw, I. Craigie, W. F. Laurance, *National emphasis on high-level protection reduces risk of biodiversity decline in tropical forest reserves*, *Biological Conservation* nr.190/2015, pp.115-122; S.Dovers, *A framework for scaling and framing policy problems in sustainability*, *Ecological Economics*, nr.12/1995, pp. 93-106; S.Dovers, *Sustainability: Demands on policy*, *Journal of Public Policy*, nr.16/1996, pp.303-318; S.Dovers, *Environment and sustainability policy: Creation, implementation, evaluation*, Sydney: Federation Press, London: Routledge, 2005, pag.17; R.Klein, *Learning from others: Shall the last be the first?* *Journal of Health Politics, Policy and Law*, nr.22/1997, pp.1267-1278; K.Gorica, D.Kripa, E.Zenelaj, *The Role of Local Government in Sustainable Development*, *Acta Universitatis Danubius.(Economica)*, Vol 8, nr. 2/2012.

conservarea pe termen lung a naturii, a serviciilor ecosistemice și a valorilor culturale legate de aceasta”. La rândul său, actul normativ cadru privind protecția mediului, O.U.G. nr. 195/2005 definește aria protejată⁶ ca fiind zona terestră, acvatică și/sau subterană cu perimetrul legal stabilit și având un regim special de ocrotire și conservare, în care există specii de plante și animale sălbatice, elemente și formațiuni biogeografice, peisagistice, geologice, paleontologice, speologice sau de altă natură. În strânsă legătură cu ariile protejate sunt și monumentele naturii, definite de O.U.G. nr. 195/2005 ca fiind speciile de plante și animale rare sau periclitare, arborii izolați, formațiuni și structuri de interes științific sau peisagistic⁷.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului împreună cu autoritățile publice centrale și locale, după caz, elaborează reglementări tehnice privind măsurile de protecție a ecosistemelor, de conservare și utilizare durabilă a componentelor diversității biologice. La proiectarea lucrărilor care pot modifica o arie naturală protejată este obligatorie procedura de evaluare a impactului asupra acesteia, urmată de avansarea soluțiilor tehnice de menținere a zonelor de habitat natural, de conservare a funcțiilor ecosistemelor și de protecție a speciilor sălbatice de floră și faună, inclusiv cele migratoare, cu respectarea alternativei și a condițiilor impuse prin acordul de mediu, automonitorizarea și monitorizarea de către structurile de administrare până la îndeplinirea acestora⁸.

Respectarea prevederilor din planurile de management și regulamentele ariilor naturale protejate conform legislației specifice, este obligatorie. Pe suprafața ariilor naturale protejate sunt interzise: a) accesul cu mijloace motorizate care utilizează carburanți fosili în scopul practicării de sporturi, cu excepția drumurilor permise accesului public; b) exploatarea oricăror resurse minerale neregenerabile din parcurile naționale, rezervațiile naturale, rezervațiile științifice, monumentele naturii, și deci zonele de protecție strictă, zonele de protecție integrală și zone de management durabil ale parcurilor naturale; c) orice activitate de obținere, cultivare, depozitare, prelucrare, comercializare a organismelor modificate genetic⁹.

O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice¹⁰ are ca scop, după cum rezultă și din titlul său, garantarea

⁴J.-M. Breton, *Aires protégées, gestion participative des ressources environnementales et développement touristique durable et viable dans les régions ultra-périphériques, Études caribéennes*, 12 Avril 2009, mis en ligne le 15 avril 2009, <http://journals.openedition.org/etudescaribeennes/3560> - consultat la 7 noiembrie 2018; Ch.Cans, *Les parcs nationaux sont morts : vive les parcs nationaux de développement local*, AJDA, 17 juillet/2006, pp. 1431-1436; J.M.Fevrier, *Les parcs à l'heure de la réforme*, *Environnement*, LexisNexis Jurisclasseur, n° 6/2006, pp. 9-14; G.Filoché, *La réforme des parcs nationaux français. Diversification des acteurs, redéfinitions de compétences et des outils de gestion*, REDE, 2007-3/2007, pp. 309-320; R.Romi, *Parcs nationaux: une nouvelle donne en forme de rapprochement avec les parcs naturels régionaux*, *Droit de l'environnement*, nr.140/2006, pp. 217-219; R. Romi, *Parcs nationaux : fin ou renouveau d'un modèle juridique ?*, RJE, 2007-1 : 37-52, DOI : [10.3406/rjenv.2007.4616](https://doi.org/10.3406/rjenv.2007.4616).

⁵Uniunea internațională pentru conservarea naturii (International Union for Conservation of Nature sau Union internationale pour la conservation de la nature, acronim frecvent, IUCN) este o organizație internațională fondată în octombrie 1948 dedicată conservării resurselor naturale. A fost fondată în 1948 și are sediul în Elveția, în localitatea Gland de pe malul lacului Geneva. IUCN reunește 83 de state, 108 agenții guvernamentale, 766 organizații non-guvernamentale și circa 10.000 de experți și oameni de știință din țările întregii lumi. https://ro.wikipedia.org/wiki/Uniunea_Internațională_pentru_Conservarea_Naturii; <https://www.iucn.org/> - consultat la data de 9 noiembrie 2018.

⁶Art. 2 pct. 6 din O.U.G. nr. 195/2005. Art. 2 pct. 5. Definește aria/sit-ul ca fiind o zonă definită geografic exact delimitată. (M.Of. 1196din 30.12.2005).

⁷Art. 2 pct. 45 din O.U.G. nr. 195/2005.

⁸Art. 49 alin. (1) și (3) din O.U.G. nr. 195/2005.

⁹Art. 52 alin. (1)-(3) din O.U.G. nr. 195/2005.

¹⁰M.Of. 442din2007.06.29. Modificată prin mai multe acte normative dintre care amintim doar: Ordonanța de urgență nr. 75/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul protecției mediului și al

conservării și utilizării durabile a patrimoniului natural, obiectiv de interes public major și componentă fundamentală a strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă¹¹.

Obiectul reglementării îl constituie: a) asigurarea diversității biologice, prin conservarea habitatelor naturale¹², a florei și faunei sălbatice pe teritoriul României; b) menținerea sau restabilirea într-o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale și a speciilor din flora și fauna sălbatică; c) identificarea bunurilor patrimoniului natural care necesită un regim special de ocrotire, pentru conservarea și utilizarea durabilă a acestora; d) categoriile de arii naturale protejate, tipurile de habitate naturale, speciile de floră și faună sălbatică; e) constituirea, organizarea și extinderea rețelei naționale de arii naturale protejate, precum și reglementarea regimului acestora; f) regimul de administrare a ariilor naturale protejate și procedurile de instituire a regimului de protecție pentru alte arii naturale și bunuri ale patrimoniului natural; g) măsurile pentru ocrotirea și conservarea speciilor de animale și plante sălbatice periclitate, vulnerabile, endemice și/sau rare, precum și cele pentru protecția formațiunilor geomorfologice și peisagistice de interes ecologic, științific, estetic, cultural-istoric și de altă natură, a bunurilor naturale de interes speologic, paleontologic, geologic, antropologic și a altor bunuri naturale cu valoare de patrimoniu natural¹³, existente în perimetrele ariilor naturale protejate și/sau în afara acestora; h) responsabilitățile și atribuțiile pentru punerea în aplicare a prevederilor ordonanței¹⁴.

Rezultă că nu fac obiectul reglementării: a) parcurile și grădinile publice și private de agrement, cu excepția cazurilor în care acestea au elemente și bunuri cu valoare de patrimoniu natural; b) rezervațiile semincere agricole și silvice, cu scop productiv, rezervațiile de resurse genetice vegetale și animale în scopuri economice, rezervațiile destinate unor scopuri științifice sectoriale existente pe terenurile unor instituții publice sau private de cercetare și producție, precum și alte asemenea, organizate și gestionate de proprietarii sau administratorii lor legali, cu excepția cazurilor în care acestea au elemente cu valoare de patrimoniu natural; c) grădinile botanice, parcurile dendrologice, grădinile zoologice, acvariile, terariile, cu excepția cazurilor în care acestea dețin specii de plante și animale sălbatice aflate sub regim special de protecție și conservare ca bunuri ale patrimoniului natural; d) colecțiile muzeistice, cu excepția celor care dețin piese a căror valoare de patrimoniu natural este atestată de autoritățile științifice competente; e) zonele de

regimului străinilor(M.Of. 631 din 19 iulie 2018); Legea 158/2018 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice(M.Of. 581 din 6 iulie 2018); Legea nr. 148/2018 pentru modificarea alin. (1) al art. 38 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice(M.Of. 523 din 22 iunie 2018); Ordonanța de urgență nr. 13/2018 pentru modificarea unor acte normative din domeniul protecției mediului(M.Of. 218 din 7 martie 2018); Legea 95/2016 privind înființarea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice(M.Of. 369 din 11 mai 2016).

¹¹ Art. 1 din O.U.G. nr. 57/2007.

¹² Potrivit art. 4 pct.2. din O.U.G. nr. 57/2007 *habitatele naturale* sunt zonele terestre, acvatice sau subterane, în stare naturală sau seminaturală, ce se diferențiază prin caracteristici geografice, abiotice și biotice; pct. 3. *tipuri de habitate naturale de interes comunitar* - acele tipuri de habitate care: a) sunt în pericol de dispariție în arealul lor natural; b) au un areal natural redus ca urmare a restrângerii acestuia sau datorită faptului că în mod natural suprafața sa este redusă; c) sunt eșantioane reprezentative cu caracteristici tipice pentru una sau mai multe dintre cele 5 regiuni biogeografice specifice pentru România: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică. Pct. 4. *tipuri de habitate naturale prioritare* - tipurile de habitate naturale în pericol de dispariție, pentru a căror conservare Comunitatea Europeană are o responsabilitate particulară, ținând cont de proporția arealului lor natural de răspândire. Pct. 6. *habitat al unei specii* - mediul definit prin factori abiotici și biotici, în care trăiește o specie în orice stadiu al ciclului biologic.

¹³ *Bun de patrimoniu natural* - componentă a patrimoniului natural care necesită regim special de ocrotire, conservare și utilizare durabilă în beneficiul generațiilor prezente și viitoare (art. 4 pct. 16).

¹⁴ Art. 2 din O.U.G. nr. 57/2007.

protecție specială, sanitară, hidrologică, hidrogeologică și alte asemenea, cu perimetru delimitat și gestionate ca zone de protecție specială pentru diverse obiective, potrivit unor reglementări speciale, cu excepția cazurilor în care pe aceste terenuri există bunuri ale patrimoniului natural¹⁵.

Pentru asigurarea măsurilor speciale de protecție și conservare *in situ* a bunurilor patrimoniului natural se instituie un regim diferențiat de protecție, conservare și utilizare, potrivit următoarelor categorii de arii naturale protejate: a) de interes național: rezervații științifice¹⁶, parcuri naționale¹⁷, monumente ale naturii¹⁸, rezervații naturale¹⁹, parcuri

¹⁵Art. 3 din O.U.G. nr. 57/2007.

¹⁶Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management, rezervațiile științifice* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor habitate naturale terestre și/sau acvatice, cuprinzând elemente reprezentative de interes științific sub aspect floristic, faunistic, geologic, speologic, paleontologic, pedologie sau de altă natură. Mărimea rezervațiilor științifice este determinată de arealul necesar pentru asigurarea integrității zonei protejate. Managementul rezervațiilor științifice asigură un regim strict de protecție prin care habitatele sunt păstrate într-o stare pe cât posibil neperturbată. În aceste zone se interzice desfășurarea oricăror activități umane, cu excepția activităților de cercetare, educație și de ecoturism cu limitările descrise în planurile de management, cu acordul forului științific competent și al administratorului rezervației științifice. Rezervațiile științifice corespund categoriei I IUCN (Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii) "Rezervație Naturală Strictă: arie protejată, administrată în principal în scopuri științifice".

¹⁷Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management, parcurile naționale* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor eșantioane reprezentative pentru spațiul biogeografic național, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspectul fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologie sau de altă natură, oferind posibilitatea vizitării în scopuri științifice, educative, recreative și turistice. Managementul parcurilor naționale asigură menținerea cadrului fizico-geografic în stare naturală, protecția ecosistemelor, conservarea resurselor genetice și a diversității biologice în condiții de stabilitate ecologică, prevenirea și excluderea oricărei forme de exploatare a resurselor naturale și a folosințelor terenurilor, incompatibilă scopului atribuit. Regimul de gospodărire se stabilește prin regulamente și planuri proprii de protecție și conservare aprobate de autoritățile naționale științifice și administrative abilitate, potrivit dispozițiilor prezentei ordonanțe de urgență. În perimetrele lor vor fi cuprinse ecosisteme sau fracțiuni de ecosisteme terestre și acvatice cât mai puțin influențate prin activități umane. Elementele cu valoare deosebită de pe cuprinsul parcurilor naționale pot fi delimitate și puse sub un regim strict de protecție ca rezervații științifice. Parcurile naționale se întind în general pe suprafețe mari de teren. În perimetrul parcurilor naționale sunt admise doar activitățile tradiționale practicate numai de comunitățile din zona parcului național, activități tradiționale ce vor fi reglementate prin planul de management. Parcurile naționale corespund categoriei II IUCN "Parc național: arie protejată administrată în special pentru protecția ecosistemelor și pentru recreere".

¹⁸Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management, monumente ale naturii* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor elemente naturale cu valoare și semnificație ecologică, științifică, peisagistică deosebite, reprezentate de specii de plante sau animale sălbatice rare, endemice ori amenințate cu dispariția, arbori seculari, asociații floristice și faunistice, fenomene geologice - peșteri, martori de eroziune, chei, cursuri de apă, cascade și alte manifestări și formațiuni geologice, depozite fosilifere, precum și alte elemente naturale cu valoare de patrimoniu natural prin unicitatea sau raritatea lor. Dacă monumentele naturii nu sunt cuprinse în perimetrul altor zone aflate sub regim de protecție, pentru asigurarea integrității lor se vor stabili zone de protecție obligatorie, indiferent de destinația și de deținătorul terenului. Managementul monumentelor naturii se face după un regim strict de protecție care asigură păstrarea trăsăturilor naturale specifice. În funcție de gradul lor de vulnerabilitate, accesul populației poate fi limitat sau interzis. Monumentele naturii corespund categoriei III IUCN "Monument natural: arie protejată administrată în special pentru conservarea elementelor naturale, specifice".

¹⁹Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management, rezervațiile naturale* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic, pedologie. Mărimea lor este determinată de arealul necesar asigurării integrității elementelor protejate. Managementul rezervațiilor naturale se face diferențiat, în funcție de caracteristicile acestora, prin măsuri active de gospodărire pentru a asigura menținerea habitatelor și/sau în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice. Pe lângă activitățile științifice, după caz, pot fi admise activități turistice, educaționale, organizate. Sunt admise unele activități de valorificare durabilă a unor resurse naturale. Sunt interzise folosințele terenurilor sau exploatarea resurselor care dăunează obiectivelor atribuite. Potrivit scopului pentru care au fost desemnate, rezervațiile

naturale²⁰; b) de interes internațional: situri naturale ale patrimoniului natural universal²¹, geoparcuri²², zone umede de importanță internațională²³, rezervații ale biosferei²⁴; c) de

naturale pot avea caracter predominant: botanic, zoologic, forestier, geologic, paleontologic, peisagistic, speologic, de zonă umedă, marină, de resurse genetice și altele. Aceste rezervații corespund categoriei IV IUCN, și anume arie de gestionare a habitatelor/speciilor: arie protejată administrată în special pentru conservare prin intervenții de gospodărire.

²⁰Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management*, parcurile naturale sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică. Managementul parcurilor naturale urmărește menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale. De asemenea, se oferă publicului posibilități de recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale. Parcurile naturale corespund categoriei V IUCN "Peisaj protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere".

²¹Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management*, siturile naturale ale patrimoniului natural universal sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor zone de habitat natural în cuprinsul cărora există elemente naturale a căror valoare este recunoscută ca fiind de importanță universală. Mărimea arealului lor este determinată de cerințele pentru asigurarea integrității și conservării elementelor supuse acestui regim de protecție. În cuprinsul acestor zone pot exista comunități umane ale căror activități sunt orientate pentru o dezvoltare compatibilă cu cerințele de protecție și conservare ale sitului natural. Managementul siturilor naturale ale patrimoniului natural universal se realizează în conformitate cu regulamentele și planurile proprii de protecție și conservare, cu respectarea prevederilor Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, de sub egida UNESCO.

²²Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management*, geoparcul este un teritoriu ce cuprinde elemente de interes geologic deosebit, alături de elemente de interes ecologic, arheologic, istoric și cultural. Caracteristicile geologice sunt cuprinse într-un număr de situri de importanță științifică, educațională sau estetică, reprezentative pentru un anumit moment din istoria Pământului ori pentru anumite evenimente sau procese geologice. Un geoparc are limite bine definite, o suprafață suficient de mare și o strategie de dezvoltare teritorială în folosul comunităților locale, a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale și culturale, pe principiul dezvoltării durabile. Geoparcurile sunt zone cu așezări umane astfel gestionate încât să constituie modele de dezvoltare a comunităților în armonie cu mediul natural. Geoparcul are o structură de administrare proprie care, în parteneriate locale și naționale, asigură conservarea patrimoniului natural și cultural și propune metode noi de protecție, educație, cooperare în scopul dezvoltării socioeconomice, îmbunătățirii condițiilor de viață din mediul rural și întăririi identității locale. Managementul unui geoparc se realizează în conformitate cu strategia de dezvoltare teritorială identificată și în conformitate cu recomandările UNESCO și Cartei Rețelei Europene a Geoparcurilor. Pentru asigurarea managementului siturilor geologice, naturale, istorice, culturale, precum și pentru valorificarea resurselor naturale disponibile, potrivit cerințelor de consum ale populațiilor locale, în cuprinsul geoparcului se pot delimita zone cu regim diferențiat de protecție, de conservare și de valorificare a resurselor, după cum urmează: 1. zone strict protejate, având regimul de protecție și conservare a rezervațiilor științifice; 2. zone tampon, cu rol de protecție a zonelor strict protejate și în care sunt admise activități limitate de valorificare a resurselor disponibile, în conformitate cu autorizațiile date de administrația geoparcului.

²³Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management*, zonele umede de importanță internațională sunt acele arii naturale protejate al căror scop este asigurarea protecției și conservării siturilor naturale cu diversitatea biologică specifică zonelor umede. Managementul acestor zone se realizează în scopul conservării lor și al utilizării durabile a resurselor biologice pe care le generează, în conformitate cu prevederile Convenției privind conservarea zonelor umede de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice.

²⁴Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management*, rezervațiile biosferei sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice. Rezervațiile biosferei se întind pe suprafețe mari și cuprind un complex de ecosisteme terestre și/sau acvatice, lacuri și cursuri de apă, zone umede cu comunități biocenotice floristice și faunistice unice, cu peisaje armonioase naturale sau rezultate din amenajarea tradițională a teritoriului, ecosisteme modificate sub influența omului și care pot fi readuse la starea naturală, comunități umane a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale, pe principiul dezvoltării durabile și armonioase. Mărimea rezervațiilor biosferei este determinată de cerințele de protecție și conservare eficiente ale mediului natural și ale diversității biologice specifice. Managementul rezervațiilor biosferei se realizează conform unor regulamente și planuri de protecție și conservare proprii, în conformitate cu recomandările Programului Om - Biosferă de sub egida UNESCO. Dacă în perimetrul rezervațiilor biosferei sunt cuprinse și situri naturale ale patrimoniului universal, managementul

interes comunitar sau situri "Natura 2000": situri de importanță comunitară²⁵, arii speciale de conservare²⁶, arii de protecție specială avifaunistică²⁷; d) de interes județean sau local: stabilite numai pe domeniul public/privat al unităților administrativ-teritoriale, după caz²⁸.

Instituirea regimului de arie naturală protejată se face: a) prin lege, pentru siturile naturale ale patrimoniului natural universal; b) prin hotărâre a Guvernului, pentru rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naturale, zone umede de importanță internațională, rezervații ale biosferei, geoparcuri, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică; c) prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor, pentru siturile de importanță comunitară, cu avizul Academiei Române; d) prin hotărâri ale consiliilor județene sau locale, pentru arii naturale protejate, de interes județean sau local²⁹. Propunerile pentru instituirea regimului de arie naturală protejată, din inițiativa oricărei persoane fizice sau juridice, se înaintează autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor, în vederea promovării actului normativ de desemnare a acestora³⁰.

rezervației se realizează cu respectarea prevederilor Convenției privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural, de sub egida UNESCO. Pentru asigurarea protecției și conservării unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice, precum și pentru valorificarea resurselor naturale disponibile, potrivit cerințelor de consum ale populațiilor locale și în limitele potențialului biologic natural de regenerare a acestor resurse, în cuprinsul rezervațiilor biosferei se pot delimita zone cu regim diferențiat de protecție ecologică, de conservare și de valorificare a resurselor, după cum urmează: 1. zone strict protejate, având regimul de protecție și conservare a rezervațiilor științifice; 2. zone tampon, cu rol de protecție a zonelor strict protejate și în care sunt admise activități limitate de valorificare a resurselor disponibile, în conformitate cu autorizațiile date de administrația rezervației; 3. zone de reconstrucție ecologică, în care se realizează măsuri de refacere a mediului deteriorat.

²⁵Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management, siturile de importanță comunitară* reprezintă acele arii care, în regiunea sau în regiunile biogeografice în care există, contribuie semnificativ la menținerea sau restaurarea la o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale din anexa nr. 2 sau a speciilor de interes comunitar din anexa nr. 3 și care pot contribui astfel semnificativ la coerența rețelei "NATURA 2000" și/sau contribuie semnificativ la menținerea diversității biologice în regiunea ori regiunile biogeografice respective. Pentru speciile de animale cu areal larg de răspândire, siturile de importanță comunitară ar trebui să corespundă zonelor din areal în care sunt prezenți factori abiotici și biotici esențiali pentru existența și reproducerea acestor specii. Propunerile de situri de importanță comunitară se stabilesc prin ordin al autorității publice centrale pentru protecția mediului, pe baza criteriilor enunțate în anexa nr. 7.

²⁶Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management, ariile speciale de conservare* sunt acele arii naturale protejate de interes comunitar ale căror scopuri sunt conservarea, menținerea și, acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale și/sau a populațiilor speciilor pentru care situl este desemnat. Ariile naturale de conservare sunt special desemnate pentru conservarea tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor prevăzute în anexele nr. 2 și 3. Managementul ariilor speciale de conservare necesită planuri de management adecvate, specifice siturilor desemnate sau integrate în alte planuri de management, și măsuri legale, administrative sau contractuale în scopul evitării deteriorării habitatelor naturale și a habitatelor speciilor, precum și a perturbării speciilor pentru care zonele au fost desemnate. Orice plan sau proiect care nu are o legătură directă sau nu este necesar pentru managementul ariei speciale de conservare, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, singur sau în combinație cu alte planuri ori proiecte, este supus unei evaluări adecvate a efectelor potențiale asupra ariei naturale protejate de interes comunitar, având în vedere obiectivele de conservare a acesteia, conform prevederilor art. 28 din prezenta ordonanță de urgență. Ariile speciale de conservare se desemnează prin hotărâre a Guvernului, după recunoașterea statutului lor de către Comisia Europeană, și vor face parte din rețeaua europeană "Natura 2000".

²⁷Potrivit Anexei Nr. 1: *Scopul și regimul de management, ariile de protecție specială avifaunistică* sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt conservarea, menținerea și, acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a speciilor de păsări și a habitatelor specifice, desemnate pentru protecția speciilor de păsări migratoare sălbatice, mai ales a celor prevăzute în anexele nr. 3 și 4 A. Managementul ariilor speciale de protecție se realizează ca și pentru ariile speciale de conservare. Ariile speciale de protecție sunt desemnate prin hotărâre a Guvernului și fac parte din rețeaua europeană "NATURA 2000".

²⁸Art. 5 din O.U.G. nr. 57/2007.

²⁹Art. 8 alin. (1) din O.U.G. nr. 57/2007.

³⁰Art. 8 alin. (20) din O.U.G. nr. 57/2007.

Și documente europene stabilesc obligația protejării anumitor arii de importanță deosebită. În acest sens, *Directiva Consiliului din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice*³¹, stabilește, în Articolul 1, că se referă la conservarea tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul european al statelor membre pentru care se aplică tratatul. Directiva reglementează protejarea, gestionarea și controlul asupra acestor specii și stabilește normele pentru exploatarea acestora³². Statele membre iau măsurile necesare pentru a menține populația speciilor menționate mai sus la un nivel care să îndeplinească condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv³³. Ținând seama de cerințele precizate statele membre iau măsurile care se impun pentru a conserva, menține sau restabili o diversitate și o suprafață pentru habitate suficientă pentru toate speciile de păsări menționate la articolul 1³⁴. Conservarea, menținerea și restabilirea biotopurilor și a habitatelor presupun, în primul rând, următoarele măsuri: (a) crearea unor arii protejate; (b) întreținerea și gestionarea habitatelor situate în interiorul și în afara zonelor de protecție, conform nevoilor ecologice; (c) restabilirea biotopurilor distruse; (d) crearea de biotopuri.

Și *Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică*³⁵ urmărește să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre în care se aplică tratatul³⁶. În acest sens, conform Articolului 3, se instituie o rețea ecologică europeană coerentă, care să reunească ariile speciale de conservare, cu denumirea de Natura 2000. Compusă din situri care adăpostesc tipurile de habitate naturale enumerate în anexa I și habitatele speciilor enumerate în anexa II, această rețea permite menținerea sau, după caz, readucerea la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală a tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor respective. Sistemul Natura 2000 va include arii speciale de protejare clasificate de statele membre în temeiul Directivei 79/409/CEE. Fiecare stat membru contribuie la punerea în aplicare a sistemului Natura 2000 proporțional cu gradul de reprezentare a tipurilor de habitate naturale sau a habitatelor speciilor prevăzute la alineatul (1) pe teritoriul său. În acest sens, fiecare stat membru desemnează anumite situri, în conformitate cu articolul 4, ca arii speciale de conservare, ținând seama de obiectivele stabilite la alineatul (1). Dacă este necesar, statele membre contribuie la îmbunătățirea coerenței ecologice a sistemului Natura 2000, prin menținerea și, după caz, dezvoltarea acelor elemente de peisaj care sunt de o importanță majoră pentru flora și fauna sălbatică, în conformitate cu articolul 10³⁷.

³¹(79/409/CEE) (JO L 103, 25.4.1979, p. 1) Modificată prin: Directiva Consiliului 81/854/EEC din 19. 10. 1981 (L 319 3 7.11.1981); Directiva Comisiei 85/411/EEC din 25.07.1985, (L 233 33 30.8.1985); Directiva Consiliului 86/122/EEC din 8.04. 1986, (L 100 22 16.4.1986); Directiva Comisiei 91/244/EEC din 6.03.1991, (L 115 41 8.5.1991); Directiva Consiliului 94/24/EC din 8.06. 1994, (L 164 9 30.6.1994); Directiva Comisiei 97/49/EC din 29.07.1997, (L 223 9 13.8.1997); Regulamentul (CE) nr. 807/2003 al Consiliului din 14.04.2003, (L 122 36 16.5.2003); Directiva 2006/105/CE a Consiliului din 20.11.2006, (L 363 368 20.12.2006); Directiva 2008/102/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19.11. 2008, (L 323 31 3.12.2008).

³²(2) Prezentă directivă se aplică păsărilor, precum și ouălor, cuiburilor și habitatelor acestora.

³³Articolul 2.

³⁴Articolul 3.

³⁵JO L 206, 22.7.1992, p. 7.

³⁶Articolul 2. (2) În temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară. (3) Măsurile adoptate în temeiul prezentei directive trebuie să țină seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.

³⁷O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice a apărut având în vedere necesitatea și urgența compatibilizării depline a legislației naționale cu cea a Uniunii Europene în domeniul protecției naturii și ținând cont de faptul că prevederile Directivei 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice și ale Directivei 92/43/CEE privind conservarea habitatelor

Convenția asupra zonelor umede, de importanță internațională, în special ca habitat al păsărilor acvatice, încheiată la Ramsar, la 2 februarie 1971, sub egida UNESCO și amendată prin Protocolul de la Paris din 3 decembrie 1982 prevede, în articolul 3 că părțile contractante elaborează și aplică planurile lor de amenajare, astfel încât să favorizeze conservarea zonelor umede înscrise pe listă și, pe cât posibil, utilizarea rațională a zonelor umede din teritoriul lor. Fiecare parte contractantă ia măsurile necesare pentru a fi informată de îndată ce este posibil despre modificările caracteristicilor ecologice ale zonelor umede situate pe teritoriul său și înscrise pe listă, care s-au produs, sunt în curs sau susceptibile de a se produce ca urmare a evoluțiilor tehnologice, a poluării sau a unei alte intervenții umane; informațiile privind asemenea modificări vor fi transmise fără întârziere organizației sau guvernului care răspunde de funcțiile biroului permanent specificate la art. 8³⁸. Fiecare parte contractantă favorizează conservarea zonelor umede și păsărilor acvatice, creând rezervații naturale în zonele umede, acestea fiind sau nu înscrise pe listă, și asigură în mod adecvat supravegherea lor. În cazul în care o parte contractantă, pentru motive urgente de interes național, retrage o zonă umedă înscrisă pe listă sau îi reduce întinderea, ea va trebui să compenseze, pe cât posibil, orice pierdere de resurse în zone umede și, în mod special, ea va trebui să creeze noi rezervații naturale pentru păsările acvatice și pentru protecția, în aceeași regiune sau în alt loc, a unei părți convenabile din habitatul lor anterior³⁹.

...sau nu?!

Documentele de mai sus, interne, europene sau internaționale, ne-au arătat că biodiversitatea, fauna, flora fac obiectul interesului autorităților de gradele menționate, dar realitatea ne demonstrează că protejarea anumitor zone nu are efectele scontate deoarece, de exemplu,

naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică trebuie transpuse în legislația națională, iar pentru aplicarea Regulamentului Consiliului (CE) nr. 348/81 privind regulile comune pentru importul produselor derivate din balene sau din alte cetacee, a Regulamentului Consiliului (CE) nr. 3.254/91 privind interzicerea utilizării capcanelor de picior și a importului de blănuri și produse obținute din animale capturate prin utilizarea capcanelor de picior sau a altor tipuri de capcane care nu sunt conforme cu standardele internaționale și a Regulamentului Consiliului (CE) nr. 338/97 privind protecția speciilor de floră și faună sălbatică prin reglementarea comerțului cu acestea, cu modificările și completările ulterioare, trebuie creat cadrul instituțional și sancțiunile pentru încălcarea prevederilor conținute în acestea. A se vedea și: Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 2387/2011 pentru modificarea Ordinului ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România; Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1.964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România (M.Of. nr. 18/26 ian. 1991) www.mmediu.ro/beta/domenii/protectia-naturii-2/arii-naturale-protejate/ - consultat la data de 12 octombrie 2018.

³⁸ Articolul 8 1. Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii și a Resurselor sale va îndeplini funcțiile biroului permanent ce decurge din prezenta convenție, până în momentul în care o alta organizație (sau guvern) va fi desemnată, printr-o majoritate de două treimi a tuturor părților contractante, să preia aceste obligații. 2. Funcțiile biroului permanent sunt, printre altele: a) să ajute la convocarea și organizarea conferințelor menționate la art. 6; b) să dețină lista zonelor umede de importanță internațională și să primească de la părțile contractante informațiile prevăzute la paragraful 5 al art. 2 privind toate suplimentările, extinderile, suprimările sau diminuările referitoare la zonele umede înscrise pe listă; c) să primească de la părțile contractante informațiile prevăzute conform paragrafului 2 al art. 3 privind toate modificările ecologice care survin la nivelul zonelor umede înscrise pe listă; d) să comunice tuturor părților contractante toate modificările privind lista sau toate schimbările privind caracteristicile zonelor umede înscrise și să ia măsuri pentru ca aceste probleme să fie discutate la conferința următoare; e) să informeze partea contractantă interesată asupra recomandărilor conferințelor în ceea ce privește modificările listei sau schimbările survenite în caracteristicile zonelor umede înscrise.

³⁹ Articolul 4.

fauna⁴⁰ este supusă unor atacuri fără precedent⁴¹. Într-adevăr, dezvoltarea societății umane a dus la dispariția multor specii și implicit la îngustarea zestre genetice a biosferei, fenomenul luând amploare astfel încât, în prezent, numeroase specii sunt amenințate cu extincția⁴².

Datele statistice sunt profund alarmante, astfel, „în ultimele două veacuri mai multe sute de specii de păsări, mamifere, batracieni și reptile, mii de specii de vegetale și zeci de mii de specii de insecte au dispărut, ritmul extincției s-a accelerat de 1.000-10.000 de ori ca urmare a activității omului, ajungându-se la o diminuare a biodiversității cu circa 27.000 specii pe an”⁴³.

Cauzele dispariției speciilor sunt: acțiunea omului în transformarea mediului natural, mai ales a covorului vegetal, prin înlocuirea bogăției de esențe ale pădurii, cu doar câteva specii domestice, care cresc pe câmpii sau pășuni, are ca efect imediat dispariția faunei cauzată de sărăcirea vegetației⁴⁴; vânătoarea, dacă primii oameni vâneau spre a-și satisface trebuințele de hrană și de a se îmbrăca, ulterior vânătoarea a dus la adevărate masacre, determinate fie de dorința de a apăra recoltele împotriva ierbivorelor sau a animalelor de pradă, fie de dorința de câștig material⁴⁵ sau, mai nou, de dorința de distracție⁴⁶; exploatarea excesivă, paralel cu extinderea suprafeței terenurilor pentru agricultură⁴⁷; ploile acide și, în general, poluarea aerului ca și distrugerea nesăbuită a pădurilor au reacții în lanț, o specie trage altele după ea, cu consecințe nebănuite de om câtă vreme acesta dispune, cu privire la structura biologică a Pământului doar de cunoștințe accidentale și incomplete; fenomenele naturale devastatoare,

⁴⁰Fauna reprezintă totalitatea speciilor de animale dintr-o regiune sau pe globul pământesc, în ansamblu, și într-o perioadă dată. Putem distinge: fauna domestică, alcătuită din animalele domestice, fauna cinegetică, alcătuită din animalele de interes vânătoresc și fauna sălbatică, alcătuită din animalele sălbatice, fiecare categorie având regimul său juridic de protecție. Protecția faunei poate fi asigurată prin protejarea speciilor înseși, cât și prin protejarea mediului în care trăiesc. A se vedea: D. Dănișor, *Le droit au développement comme droit de l'homme*, La Revue des sciences juridiques nr. 28/2003; D. Dănișor, A.I. Dușcă, *Dreptul la dezvoltare durabilă*, LDMD 5/2017, Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, p. 475-483.

⁴¹M. Duțu, *Dicționar de drept al mediului*, Ed. Economică, București, 2000 p. 91.

⁴²A se vedea: M. Holdgate, *The green Web: a union for world conservation*, IUCN, Earthscan, London, 1999; R. Khedir, *Les Aires protégées en Tunisie*, Institut Naval de Tunis, Tunisie, 2002, p.8; M. Conan, *Découvertes et invention du Yellowstone, esquisse de l'histoire de la création d'une culture visuelle aux Etats Unis*, in *Protection de la nature, Histoire et idéologie, de la nature à l'environnement*, L'Harmattan, Paris, 1985, pp.175-192; B. Charpentier, *La Méditerranée blessée. La Mer malade de la Terre*, Ed. Glénat, Grenoble, 1992, pp.1-173; C. Impériali, *L'effectivité du droit international de l'environnement: Contrôle de la mise en œuvre des conventions internationales*, Paris, Economica, 1998, pp.1-291; L. Tracewski, și alții, *Toward quantification of the impact of 21st-century deforestation on the extinction risk of terrestrial vertebrates*, *Conserv. Biol.* Nr.30/2016, pp.1070-1079; P. Kareiva, S. Watts, R. McDonald, T. Boucher, *Domesticated nature: shaping landscapes and ecosystems for human welfare*, *Science* nr.316/2007, pp.1866-1869; J. Barlow, și alții, *Anthropogenic disturbance in tropical forests can double biodiversity loss from deforestation*, *Nature* nr.535/2016, pp.144-147.

⁴³Iar schimbarea climei riscă să accelereze de o manieră inedită pierderea de biodiversitate, astfel încât, până în anul 2050 să fie decimate până la un sfert din speciile existente. M. Duțu, *Tratat de dreptul mediului*, ed. a III-a, Ed. C.H. Beck, București, p. 567.

⁴⁴Căci dispariția anumitor esențe vegetale condamnă la foamă o multitudine de mamifere și păsări. A se vedea E. Bonnefous, *Omul sau natura?*, Ed. Politică, București, 1976, p. 40.

⁴⁵Vânătoarea anumitor animale – pentru că oferă mărfuri căutate, pielea crocodililor, fildeșul elefanților, blănurile castorilor, vizionilor, șinșilelor, pielea puilor de focă sau de jder, penele anumitor păsări din Pacific – a dus la dispariția unor specii. *Idem*, p. 47.

⁴⁶E. Bonnefous amintea că Franța număra 2.000.000 de vânători, număr ce se îmbogățește anual cu 10.000 (op. cit., p. 60).

⁴⁷Bizonii, care acopereau în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, vaste teritorii ale Americii de Nord, numărând 75.000.000 exemplare, au fost vânați nu doar ca urmare a extinderii terenurilor agricole, dar și din motive gastronomice și pentru oase, care se puteau transforma în îngrășămintă sau cărbune animal și mai ales pentru a-i lipsi pe indieni de hrană și de a-i putea astfel domina. *Idem*, p. 50. A se vedea și L. Brown, W. Chaudler, Ch. Flavin, C. Pollock, S. Postel, Ed. Wolf, *Probleme globale ale omenirii*, Ed. Tehnică, București, 1988, p. 183.

cum este cazul marelui incendiu de pădure, care a durat trei luni, la începutul anului 1983, în Kalimantan (Borneo), Indonezia, ocazie cu care au ars 3,5 milioane de hectare de pădure⁴⁸.

Un raport relativ recent al UNEP (Programul Națiunilor Unite pentru Mediu) și INTERPOL⁴⁹ evaluează criminalitatea contra mediului ca fiind pe locul patru al activităților ilicite internaționale, generatoare de profit criminal, după traficul de stupefiante, contrafaceri și traficul de ființe umane.⁵⁰ Studiile arată că această criminalitate este pe cât de gravă, pe atât de puțin cunoscută, rar urmărită și sporadic pedepsită de autoritățile naționale competente⁵¹. Așa se face că valoarea estimată a criminalității ecologice este de 258 miliarde USD, dintre care 10-12 miliarde de USD ar proveni din activități ilicite legate de deșeuri, traficul cu animale rare sau aflate pe cale de dispariție. Mai clar, infracțiunile de mediu – anume, comerțul ilegal cu specii ale vieții sălbatice, criminalitatea în domeniul forestier, exploatarea și vânzarea ilegală a mineralelor, pescuitul ilegal, traficul cu deșeuri periculoase, fraudă cu credite de carbon – cresc de 2-3 ori mai repede decât PIB-ul mondial⁵². Printre *cauze*, raportul citat reține legile permissive și faptul că forțele de securitate, și așa insuficiente, suferă de subfinanțare cronică⁵³; aceasta oferă posibilitatea rețelelor infracționale organizate și grupurilor rebele armate să se îmbogățească, grație unui comerț care alimentează conflicte, să devasteze ecosisteme și să amenințe speciile sălbatice pe cale de dispariție. O altă cauză este *corupția*, cu care fenomenele criminalității contemporane își potentează reciproc acțiunea și efectele⁵⁴. Mai mult, rețelele de crimă organizată transnaționale se servesc de criminalitatea de mediu în scopul de a „spăla” banii proveniți din traficul de droguri⁵⁵. Grupurile infracționale transnaționale sunt implicate în traficul de deșeuri și produse chimice periculoase, folosindu-se adeseori de „etichetajul înșelător” în scopul de a scăpa controlului

⁴⁸L. Brown afirmă că și acest fenomen natural a fost cauzat tot de factorul uman; prin despăduririle provocate de om s-a ajuns nu numai la secetă, dar și la modificarea calității apelor de coastă, și totodată se pare că s-a schimbat cursul curenților atmosferici din zonă, ducând la amplificarea secetei, *op. cit.*, p. 187 și 188.

⁴⁹*The rise of environmental crime, A growing threat to natural resources, Peace, Development and Security*, 4 iunie 2016. [https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/7662/-The rise of environmental crime A growing threat to natural resources peace%2C development and security-2016environmental crimes.pdf.pdf?sequence=3&isAllowed=y](https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/7662/-The%20rise%20of%20environmental%20crime%20A%20growing%20threat%20to%20natural%20resources%20peace%20development%20and%20security-2016environmental%20crimes.pdf?sequence=3&isAllowed=y) - consultat la data de 13 noiembrie 2018.

⁵⁰ Ph.Williams, *Crime, Illicit Markets, and Money Laundering*, In *Managing Global Issues: Lessons Learned*, edited by P.J. Simmons; Chantal de Jonge Qudraat. Washington DC: Carnegie Endowment for International Peace, 2001; J.Scanlon, *Addressing the Nexus between Illegal Wildlife and Forestry Trade and Corruption*, In *Corruption and illegal trade in wildlife* 6th Session of the Conference of the Parties to the UN Convention Against Corruption (UNODC Special High-level Event). St Petersburg, 2015; Y.Scanlon, J.Fedotov, *Wildlife Crime Ranks among Trafficking in Drugs, Arms and Humans: An Economic Crime Perpetrated by Criminal Syndicates in the Most Remote Regions, Exploiting Local People and Lax Laws*. https://cites.org/eng/news/sg/2013/20130926_wildlife_crime.php - consultat la data de 13 noiembrie 2018.

⁵¹ A.Lazăr, M.Duțu, E.G.Hosu, A.Duțu, *Apărarea mediului și a fondului forestier prin dreptul penal*, Ed. Academiei Române, Ed.Universul Juridic, 2016, p.9. http://www.mpublic.ro/ro/content/c_15_11_2016 - consultat la data de 13 noiembrie 2018.

⁵²*Idem*, p. 10.

⁵³ G.Brad, M.Scott, J.Carpenter, C.Reed, *Translocation as a Species Conservation Tool: Status and Strategy*, Science - 245, no. 4917/04 August 1989, pp. 477 - 80.

⁵⁴ A se vedea și: E.Knapp, *Why Poaching Pays: A Summary of Risks and Benefits Illegal Hunters Face in Western Serengeti, Tanzania*, Tropical Conservation Science 5, no. 4/2012, pp.434-45; J.Krutilla, *Conservation Reconsidered*, The American Economic Review 57, no. 4/September 1967, pp.777-786; P.A.Lindsey, G.Balme, M. Becker, C.Begg, C.Bento, C.Bocchino, A.Dickman, *The Bushmeat Trade in African Savannas: Impacts, Drivers, and Possible Solutions*, Biological Conservation no.160/Apr 2013, pp.80-96; List, IUCN Red. “Asian Elephant: *Elephas Maximus*.” <http://support.iucnredlist.org/species/asian-elephant-> consultat la data de 13 noiembrie 2018.

⁵⁵http://www.mpublic.ro/ro/content/c_15_11_2016; Discursul domnului Augustin Lazăr, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la Conferința Națională ”Apărarea mediului și a fondului forestier prin dreptul penal” <https://www.juridice.ro/.../Discurs-PG-Conferința-Națională-Apărarea-mediului-și-a-fond>

organismelor chemate să aplice legea⁵⁶. Este evident că o atare complexitate a fenomenului amintit cere o intervenție publică interdisciplinară susținută împotriva rețelelor criminale organizate în domeniu, inclusiv pe calea cooperării transfrontaliere⁵⁷.

Problema dispariției sau reducerii anumitor specii, având mai multe cauze, are mai multe soluții. Mai întâi, ar fi de menționat soluția oferită de publicul indignat de cruzimea vânătorii, cum este cazul puilor de focă⁵⁸, de micșorarea populațiilor și certa piraterie. Soluția a constat nu doar în realizarea de colecte⁵⁹ pentru achiziționarea de teritorii pentru a le transforma în rezervații, dar și prin acțiunile de boicot, din partea blănarilor și a cumpărătorilor. Apoi, în ceea ce privește speciile de plante pierdute sau aflate pe cale de dispariție este de amintit crearea băncilor de gene sau de germoplasme, țesuturi, organe, butuci, semințe sau planta însăși, în care la temperaturi scăzute 100-200 C sunt conservate sute de mii de specii⁶⁰. În fine, parcurile naționale, rezervațiile private sau de stat, de mari întinderi sau limitate pe 50 până la 100.000 ha în zone de savană, cazul continentului african sau în zone montane, cum este cazul parcurilor europene, au ca rol protejarea întregului mediu natural delimitat⁶¹.

⁵⁶ A se vedea și: C.Luttrell, K.Obidzinski, M.Brockhaus, E.Muharrom, E.Petkova, A.Wardell, J.Halperin, *Lessons for Redd+ from Measures to Control Illegal Logging in Indonesia*, In Working paper 74: UNODC; CIFOR, 2011; M.Magrath, P.Goncalves, M.Panjer, T.S.Greenberg, B.William, *Justice for Forests: Improving Criminal Justice Efforts to Combat Illegal Logging*, Washington DC: World Bank, 2012; M.Twinamatsiko, J.Baker, M.Harrison, M.Shirkhorshidi, R.Bitariho, M.Wieland, S.Asuma, E.J.Milner-Gulland, Ph.Franks, D.Roe, *Linking Conservation, Equity and Poverty Alleviation: Understanding Profiles and Motivations of Resource Users and Local Perceptions of Governance at Bwindi Impenetrable National Park, Uganda*, London: International Institute for Environment and Development 2014; C.Nellemann, I.Rucevska, *Waste Crime – Waste Risks: Gaps in Meeting the Global Waste Challenge, in A Rapid Response Assessment*, (Nairobi and Arendal: United Nations Environment Programme and GRID-Arendal); *The Global E-Waste Monitor – 2014*, (Bonn, Germany: United Nations University; IAS-SCUCLE); *Waste Crime - Waste Risks: Gaps in Meeting the Global Waste Challenge* <http://web.unep.org/ourplanet/september-2015/unep-publications/waste-crime-waste-risks-gaps-meeting-global-waste-challenge-rapid> - consultat la data de 13 noiembrie 2018.

⁵⁷ A.Lazăr, M.Duțu, E.G.Hosu, A.Duțu, *Apărarea mediului și a fondului forestier prin dreptul penal*, Ed. Academiei Române, Ed.Universul Juridic, 2016, p.10. http://www.mpublic.ro/ro/content/c_15_11_2016; Discursul domnului Augustin Lazăr, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la Conferința Națională ”Apărarea mediului și a fondului forestier prin dreptul penal”<https://www.juridice.ro/.../Discurs-PG-Conferința-Națională-Apărarea-mediului-și-a-fond>

⁵⁸ A se vedea E. Bonnefous, *op. cit.*, p. 65 și 66; T.Newbold, și alții, *Has land use pushed terrestrial biodiversity beyond the planetary boundary ? A global assessment*, Science no.353/2016, pp.288–299; I.Robert, T.McDonald, M.Timothy, *Global development and the future of the protected area strategy*, Biological Conservation, Volume 144/January 2011, pp. 383-392, în Clinton N. Jenkins, Lucas Joppa, *Expansion of the global terrestrial protected area system*, Biological Conservation, Volume 142/ October 2009, pp. 2166-2174; R. DeFries, K.Krithi, K.Karanth, S.Pareeth, *Interactions between protected areas and their surroundings in human-dominated tropical landscapes*; Biological Conservation, Volume 143/December 2010, pp.2870-2880; T. O’Riordan, *Learning from Success and Failure in the Management of Protected Areas*, GAIA - Ecological Perspectives for Science and Society, Volume 17/2008, pp. 81-81; G.Sigmar, *Protected Areas, Biodiversity, and Sustainable Development* pp. 84-85, portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/2004-002.pdf; Fr. Ducarme, *Les aires protégées à l’épreuve de la réalité*, sur *Société Française d’Écologie*, 25 novembre 2017<https://www.sfecologie.org/regard/r76-nov-2017-f-ducarme-resort-effect/> - consultat la data de 13 noiembrie 2018.

⁵⁹ De către organizații create pentru apărarea focilor. *Idem*, p. 66

⁶⁰ Prima astfel de bancă a fost creată în anii ’60, în America, la Fort Collins. Au urmat sub impulsul F.O.A., în anii ’70, alte astfel de „dormitoare vegetale” care în anii ’80 ajunseseră la 43. A se vedea S. Țurlea, S.O.S. *Natura în pericol*, Ed. Politică, București, 1989, p. 145 și 146.

⁶¹ J.Ervin, K. J. Mulongoy, K. Lawrence, E. Game, D. Sheppard, P. Bridgewater, G. Bennett, S.B. Gidda, P. Bos. *Making Protected Areas Relevant: A guide to integrating protected areas into wider landscapes, seascapes and sectoral plans and strategies*, CBD Technical Series No. 44/2010, Montreal, Canada: Convention on Biological Diversity, pp.94-99.

THE REFORM OF THE CIVIL CODE, NEW PRIVATE LAW INSTITUTIONS AND THEIR QUESTIONABLE INDIGENIZATION

Liviu Bogdan Ciucă

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: The reform of the Civil Code, which has been expected, debated, attacked and appreciated, has come to a legal conclusion almost ten years ago. Ten years after adoption, years that exposed and underwent the entire test of the doctrinaire assay and its application in practice. If the reform of private law as a whole is considered to be a success, there are still institutions imported on this occasion which, due to the national legal culture or due to the incomplete takeover of the anomie inspired by the legislation of another state, generate confusion or difficulty in implementation. Such a situation also occurs in the case of the lack of dedication, namely the forgiveness of the innocent inheritance. The possibility of forgiveness being forgiven, well received and necessary becomes difficult to enforce because of the legislator's reservation to fully take over the text of the Canadian legislation, the civil code in Quebec. This article addresses the issue of the influence of foreign legislation in the matter, criticisms generated by the text of the Romanian civil code and proposes sue de lege ferenda.

Keywords: Civil code, reform, unworthy, inheritance, succession.

Considerații generale

Importanța moștenirii ca instituție juridică și relațiile generate de aceasta între autorul succesiunii și moștenitori săi, este foarte clar confirmată de legiuitor în Codul civil, adoptat în anul 2009 și intrat în vigoare în anul 2011. O simplă comparație a acestui Cod civil la care facem referire, cu actul normativ de la 1864 ne relevă o sistematizarea a materiei care oferă un spațiu mult mai generos instituției moștenirii de către legislația în vigoare. Astfel, Codul civil actual dedică în integralitate Cartea a IV-a "Despre moșteniri și liberalități" acestei materii spre deosebire de vechiul Cod civil adoptat în anul 1864 și aplicat începând cu anul 1865, cod care fără a dedica o carte acestei instituții, impune reglementări în materie prin textele art. 650 - art. 941, articole ce le regăsim în Cartea a III-a denumită "Despre diferite moduri prin care se dobândește proprietatea".

Fiind de acord cu teoria care stabilește că "principiile dreptului civil sunt idei de bază care se regăsesc în întreaga legislație a României, fiind consacrate de legea fundamentală, precum și de alte legi mai importante, care orientează reglementările juridice și aplicarea dreptului român"¹, apreciem totuși că un sistem legislativ este modificat în timp, suportând transformări impuse de context, de influențele legislative externe și de necesitatea reglementării unor situații concrete ce există la un anumit moment dat în viața reală.

În mod evident, o reformă legislativă atât de profundă și consistentă trebuia să țină cont de reformele similare ce au avut loc atât în spațiul European, cât și în afara acestuia. Făcând o analiză asupra instituțiilor reformate sau de noutate absolută, legiuitorul român s-a lasat influențat de legislația altor state, legislație care și-a dovedit utilitatea ulterior adoptării și aplicării acesteia. Chiar dacă similar tuturor momentelor de încercare reușită, sau nu, a

¹ Buda Daniel, *Elemente de drept civil. Aspecte teoretice și practice în administrația publică*, Editura Accent, Cluj Napoca, 2017, pag. 18;

modificării Codului civil, și momentul din 2009 a “beneficiat” de criticile celor care susțineau că influența din legislația altor state nu este potrivită, susținem că preluarea unor abordări legislative sau instituții ce și-au dovedit valoarea în spațiul legislativ al altor state este benefică și recomandată.

Influența Codului civil din provincia Quebec și a Codului civil francez asupra legislației ce vizează nedemnitatea de a moșteni

Influențat de Codul civil al provinciei Quebec și de Codul civil din Franța, Codul civil Român, abordează instituția nedemnității având o altă perspectivă și formă față de vechea legislație în domeniu.

Astfel, nedemnitatea de a moșteni este mai nou structurată sub două forme, respectiv, “nedemnitatea absolută” și “nedemnitatea judiciară” și se stabilește, cu titlu de noutate absolută că, nedemnul poate fi iertat de autorul succesiunii, iertarea acestuia ducând la îndepărtarea efectelor nedemnității.

Plecând de la principiile generale ale dreptului de a moșteni, drept garantat de Constituția României² prin art. 47 conform căruia orice persoană fizică sau juridică are dreptul să culeagă o moștenire care este izvorâtă în temeiul legii sau al testamentului cu obligația îndeplinirii împreună a următoarelor condiții generale, două sunt pozitive și două sunt negative:

Condiții pozitive: 1. Are capacitate să moștenească așa cum este prevăzut de art. 957 C. civ.

2. Are vocație concretă să moștenească așa cum este prevăzut de art. 962 C. Civ;

Condiții negative: 1. Nu este nedemnă de a moșteni așa cum o prevede art. 958 - 959 C. civ.

2. Nu a fost dezmoștenită așa cum prevede art. 1074 C. civ, intrăm practic în materia nedemnității de a moșteni, materie reglementată de această dată sub două forme, respectiv nedemnitatea de drept și nedemnitatea judiciară.

În Codul civil în vigoare, nedemnitatea de drept este consacrată de art. 958 C. civ. “(1) Este de drept nedemnă de a moșteni: a) persoana condamnată penal pentru săvârșirea unei infracțiuni cu intenția de a-l ucide pe cel care lasă moștenirea; b) persoana condamnată penal pentru săvârșirea, înainte de deschiderea moștenirii, a unei infracțiuni cu intenția de a-l ucide pe un alt succesibil care, dacă moștenirea ar fi fost deschisă la data săvârșirii faptei, ar fi înlăturat sau ar fi restrâns vocația la moștenire a făptuitorului. (2) În cazul în care condamnarea pentru faptele menționate la alin. (1) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripția răspunderii penale, nedemnitatea operează dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă. (3) Nedemnitatea de drept poate fi constatată oricând, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu de către instanța de judecată ori de către notarul public, pe baza hotărârii judecătorești din care rezultă nedemnitatea”.

În cazul nedemnității judiciare, această instituție este reglementată de art. 959 C. civ “(1) Poate fi declarată nedemnă de a moșteni: a) persoana condamnată penal pentru săvârșirea, cu intenție, împotriva celui care lasă moștenire a unor fapte grave de violență, fizică sau morală, ori, după caz, a unor fapte care au avut ca urmare moartea victimei; b) persoana care, cu rea-credință, a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat testamentul defunctului; c) persoana care, prin dol sau violență, l-a împiedicat pe cel care lasă moștenirea să întocmească, să modifice sau să revoce testamentul. (2) Sub sancțiunea decăderii, orice succesibil poate cere instanței judecătorești să declare nedemnitatea în termen de un an de la

²Constituția României (legea fundamentală) – reprezintă principalul izvor pentru dreptul constituțional, însă constituie, totodată, și un izvor important pentru dreptul civil și nu numai, raportat la faptul că unele drepturi fundamentale ale cetățenilor, garantate de Constituție, reprezintă, în același timp, drepturi subiective civile, având ca titular persoana fizică DR Daniel Buda, *Elemente de drept civil. Aspecte teoretice și practice în administrația publică*, Editura Accent, Cluj Napoca, 2017, pag. 24;

data deschiderii moștenirii. Introducerea acțiunii constituie un act de acceptare tacită a moștenirii de către succesibilul reclamant. (3) Dacă hotărârea de condamnare pentru faptele prevăzute la alin. (1) lit. a) se pronunță ulterior datei deschiderii moștenirii, termenul de un an se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare. (4) Atunci când condamnarea pentru faptele menționate la alin. (1) lit. a) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripția răspunderii penale, nedemnitățile se poate declara dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă. În acest caz, termenul de un an curge de la apariția cauzei de împiedicare a condamnării, dacă aceasta a intervenit după deschiderea moștenirii. (5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c), termenul de un an curge de la data când succesibilul a cunoscut motivul de nedemnitățile, dacă această dată este ulterioară deschiderii moștenirii. (6) Comuna, orașul sau, după caz, municipiul în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moștenirii poate introduce acțiunea prevăzută la alin. (2), în cazul în care, cu excepția autorului uneia dintre faptele prevăzute la alin.(1), nu mai exista alți succesibili”.

În concret, această reglementare este preluată din Codul civil al provinciei Quebec, respective art. 620 - 623.

Redăm spre exemplificare textele din art. 620, care prevede că, “Următoarele persoane sunt nedemne de moștenirea de drept: (1) o persoană condamnată pentru încercarea de a atenta la viața defunctului; (2) o persoană decăzută din exercițiul drepturilor părintești, cu scutirea pentru copil de la obligația de a furniza sprijin, în ceea ce privește succesiunea copilului. 1991, c. 64, a. 620; I.N. 2014-05-01”. Art. 621. “Următoarele persoane pot fi declarate nedemne de moștenire: (1) o persoană vinovată de cruzime față de persoana defunctă, sau care s-a comportat altfel față de ea, într-un mod serios condamnabil; (2) o persoană care a ascuns, modificat sau distrus, cu rea-credință voință, testamentul defunctului; (3) o persoană care a împiedicat testatorul să elaboreze, să modifice sau să își revoce testamentul. 1991, c. 64, a. 621; I.N. 2014-05-01”. Art. 622. “Un moștenitor nu este nedemn de a moșteni, nici nu face obiectul de a fi declarat dacă defunctul a cunoscut cauza de nevrednicie și totuși i-a conferit un avantaj, sau nu a modificat liberalitatea când ar fi putut face acest lucru. 1991, c. 64, a. 622”. Art. 623. “Orice succesor poate, în termen de un an de la deschiderea succesiunii sau când devine conștient de o cauză de nedemnitățile, solicita instanței să aibă un moștenitor declarat nedemn de a moșteni dacă acel moștenitor nu este nedemn de drept”³.

Prin preluarea sub această formă a instituției nedemnității de a moșteni din legislațiile amintite, Comisia specială ce a avut, la nivelul Parlamentului României, misiunea de a modifica Codul civil, la propunerea Comisiei stabilită de către Ministerul Justiției, a încercat să răspundă unei cerințe CEDO, cerință izvorâtă din decizia Velcea și Mazăre contra România, nr 64301/01-1.12.2009⁴.

Decizia, CEDO, consideră că s-a realizat, în privința cazului menționat, o încălcare a art. 8 din Convenție, interpretând “flexibil textul din cod incident în problemă, în contextul unei stări de fapt foarte particulară”⁵. Astfel, Curtea continuă pentru prima dată la acest nivel, o abordare pe care o regăsim în practica Curții de Casație Franceze, încă din anul 1984. Chiar dacă obligația de aplicare a jurisprudenței CEDO în dreptul național rezidă din textul convenției este de remarcat faptul că “dreptul românesc nu mai conține dispoziții la fel de clare”⁶.

³ Art.620 – 630 din Codul civil Quebec;

⁴ Publicată în limba română în Monitorul Oficial nr. 373 din 7 iunie 2010;

⁵ Mircea Dan Bob, *Probleme de moșteniri în vechiul și noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 105;

⁶ Gina Ignat, *Influența Convenției europene a drepturilor omului asupra raporturilor juridice civile*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 273;

Aprecieri critice cu privire la preluarea incompletă, a instituției privind înlăturarea efectelor nedemnității succesoriale din Codul civil al provinciei Quebec

Menționăm critic, la acest capitol, preluarea doar parțială a art. 620 din Codul civil din Quebec și renunțarea la punctul 2 al acestui articol, care face referire la situația succesibilului decăzut din autoritatea părintească, în raport de copilul a cărui moștenire dorește să o culeagă. Articolele 958, 959 și 961 ale Codului civil în vigoare, propun reglementări ce vizează introducerea acțiunii în constatarea judiciară a nedemnității, calificând aceasta ca un act de acceptare tacită, introduce hotărârea civilă definitivă ca și izvor al nedemnității succesoriale, eliminând statutul de singură condiție, existența unei condamnări penale definitive. Tot cu privire la noi reglementări în materie, precizăm că, se limitează termenul de decădere a exercitării acțiunii privind nedemnitățile judiciare, la 1 an. Remarcăm și redăm constatarea faptului că nedemnitățile, așa cum este reglementată în Noul Cod civil, se poate regăsi și în dreptul roman. “Astfel, un rescript al lui Antoninus Pius (sec. I d.Chr.) declara nedemnă de a succede persoana răspunzătoare de moartea testatorului, fiind suficient ca vinovăția să fie constatată de o instanță civilă. Ca urmare, deși enunțăm la începutul secțiunii că în noul cod s-a preluat clasificarea canadiană a nedemnității, realitatea este că – înconștient sau nu – experiența juridică romană dăduse deja acum multe secole răspunsurile necesare. Reducerea continuă a ponderii învățământului de Drept Roman în facultățile noastre ne va obliga astfel tot mai mult să ajungem în postura de a reinventa roata, în loc să pornim de la o experiență deja câștigată și care ne stă gratuit la dispoziție...”⁷.

Remarcăm apreciativ introducerea posibilității de a înlătura efectele nedemnității de a moșteni, așa cum este prevăzută în art. 961 Cod civil și susținem teza că voința autorului succesiunii este mai presus de opinia și dorința celor ce nu au legătură cu succesiunea. În acest context considerăm că dacă în concret, în viața reală, între autorul succesiunii și cel declarant nedemn, a intervenit iertarea, această relație trebuie să poată fi reabilitată și din perspectivă juridică. Această posibilitate este cu atât mai necesară cu cât amintim și încercare de modificare a acestei materii din Codul civil de la 1864, cod în care această instituție nu era reglementată dar pe care o regăsim așa cum ne semnalează prof. univ. dr. Dan Mircea Bob în lucrarea citată, în art. 815, alin (2), text care crea posibilitatea iertării nedemnului printr-o reglementare foarte apropiată de reglementarea Codului civil în vigoare. Acest text preciză că “cei vinovați de fapte de nedemnitate sunt totuși admiși la succesiune, dacă defunctul i-a iertat în mod expres printr-un act autentic sau prin testament”⁸. Cu toate că utilitatea reglementării instituției posibilității iertării nedemnului este unanim acceptată, totuși, dintr-o prudență excesivă și în opinia noastră, criticabilă, legiuitorul român, chiar dacă a avut ca sursă de inspirație art. 622 al Codului Civil din Quebec, a preluat doar parțial reglementările în materia îndepărtării efectelor nedemnității, precizând, spre deosebire de textul canadian, că simpla gratificare a nedemnului, nu-i dă posibilitatea acestuia să culeagă moștenirea și că, în materia iertării nedemnului, este necesară o precizare expresă din partea autorului succesiunii în acest sens⁹. Practic, textul din codul civil dedicat posibilității înlăturării efectelor nedemnității succesoriale, subliniază dreptul autorului succesiunii de a hotărî cu privire la reabilitarea relației cu succesorii.

Înlăturarea efectelor nedemnității succesoriale

⁷ Mircea Dan Bob, *Probleme de moșteniri în vechiul și noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 108;

⁸ Mircea Dan Bob, *Probleme de moșteniri în vechiul și noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 109;

⁹ “L’héritier n’est pas indigne de succéder et ne peut être tel si le défunt, connaissant la cause d’indignité, l’a néanmoins avantagé ou n’a pas modifié la libéralité, alors qu’il aurait pu le faire”.

Codul civil în vigoare stabilește posibilitatea iertării nedemnului, înlăturarea efectelor nedemnității de a moșteni. Aceasta se poate realiza dacă sunt respectate unele condiții procedural prevăzute de lege. Preluând doar o parte din legislația provinciei Quebec, Canada, legiuitorul român s-a dovedit nejustificat, extrem de reținut în reglementarea acestei posibilități. Prudența legiuitorului în această materie, reprezintă aspectul care din punctul nostru de vedere merită criticat. “Legea are valoarea oferită de utilitatea ei și de valabilitatea soluției pe care o oferă la problemele de viață existente în societate la un anumit moment dat. Ori din această perspectivă preluarea parțială doar a textului în materie din Codul Civil al provinciei Quebec lasă neacoperite unele situații ce există în realitate și pot să se nască între de cuius și succesibilul declarat nedemn”¹⁰.

Consacrată de art. 961 C. civ., înlăturarea efectelor nedemnității se realizează în mod expres prin testament sau prin act autentic notarial. Temerile legiuitorului privind o greșită interpretare a intenției autorului succesiunii în raport cu nedemn, a generat o a doua teză a alin. (1) art. 961 C. civ. care în esență este o prevedere prin care se precizează că fără să existe o declarație expresă în sensul iertării nedemnului, legatul lăsat acestuia de către de cuius, după săvârșirea faptei care conduce la nedemnitare nu constituie înlăturarea efectelor nedemnității. Precizarea din alin. (2) al aceluiași articol subliniază reținerea cu care legiuitorul a abordat această instituție în sensul că textul menționat stabilește că nedemnul nu poate fi iertat ca urmare a amnistiei intervenite după condamnare, reabilitare și grați. ere nedemnului sau prin prescripția executării penale¹¹. Drept urmare, constatăm că nedemnul poate să fie iertat și efectele nedemnității să fie îndepărtate doar printr-un text foarte clar și expres ce în conformitate cu prevederile Codului civil în mod obligatoriu și limitativ îmbracă forma unei declarații autentice notariale sau a unei prevederi testamentare din care să emane explicit voința autorului în sensul înlăturării efectelor nedemnității celui declarat nedemn.

Observăm că dacă în ceea ce privește declarația expresă se precizează că aceasta trebuie să fie dată în fața notarului public îndeplinind toate condițiile de fond și formă impuse de Legea nr. 36/1995 în materia declarației autentice, prevederea cuprinsă în testament prin care în mod explicit autorul testamentului îl iartă pe nedemnul succesoral nu trebuie să îndeplinească decât condițiile cerute pentru validitatea testamentului fără a se face o precizare expresă în textul de lege privind obligațiile existente acestei prevederi în interiorul unui testament autentic. Cu toate acestea, având în vedere sensibilitatea demersului și gradul de securitate pe care îl conferă testamentul autentic, recomandăm în materia înlăturării efectelor nedemnității succesoriale, folosirea testamentului autentic care să înglobeze în textul său prevederea expresă privind iertarea nedemnului. Prudența legiuitorului român spre deosebire de cel din Quebec este evidențiată și de precizările suplimentare care, prin art. 961 alin. (1) C. civ, stabilește că “fără o declarație expresă, nu constituie înlăturarea efectelor nedemnității”.

Concluzii

Apreciem că în situația în care după momentul săvârșirii faptei care atrage nedemnitarea succesibilului, între viitorul autor al succesiunii și nedemn a intervenit împăcarea și iertarea chiar și fără existența unei declarații exprese notariale sau a unei prevederi testamentare explicite realizate în calitate de autor de către de cuius, înlăturarea efectelor nedemnității trebuie să opereze și în baza unei hotărâri judecătorești. Considerăm că hotărârea judecătorească în cauză, folosind toate mijloacele de probă folosite de lege, poate

¹⁰Fl. A. Baias și colectivul, *Noul Cod Civil Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, 2012, p. 1009

¹¹Art. 961 C. Civ. - Înlăturarea efectelor nedemnității. (1) Efectele nedemnității de drept sau judiciare pot fi înlăturate expres prin testament sau printr-un act autentic notarial de către cel care lasă moștenirea. Fără o declarație expresă, nu constituie înlăturare a efectelor nedemnității legatul lăsat nedemnului după săvârșirea faptei care atrage nedemnitarea. (2) Efectele nedemnității nu pot fi înlăturate prin reabilitarea nedemnului, amnistie intervenită după condamnare, grațiere sau prin prescripția executării pedepsei penale.

constata fără echivoc că între autorul succesiunii și succesibilul nedemn au intervenit fapte ce dovedesc împăcarea între cei doi și iertarea nedemnului și pe cale de consecință efectele nedemnității sunt înlăturate. Într-o asemenea ipoteză instanța poate să fie sesizată în scopul îndepărtării efectelor nedemnității ca urmare a constatării că între cei doi a intervenit iertarea, de către nedemn, creditorii acestuia sau oricare altă persoană interesată ce ar putea să justifice interesul. Considerăm că modificarea prin procedură legislativă a art. 961 C. civ. în sensul introducerii posibilității instanței de judecată de a constata, folosind orice mijloc de probă că între de cuius și nedemn a intervenit iertarea și în consecință efectele nedemnității sunt înlăturate precum și precizarea în textul legii așa cum art. 961 alin. (1), C. civ. îl regăsim și în Codul civil din Quebec, că orice gratificație făcută de autorul succesiunii în favoarea nedemnului, gratificație intervenită după săvârșirea faptei care atrage nedemnitătea produce același efect în sensul îndepărtării efectelor nedemnității, reprezintă un demers pe cât de justificat pe atât de necesar.

În sensul celor prezentate formulăm o propunere de lege ferenda care constă concret în amendarea art. 961 C. civ. după cum urmează: (1) efectele nedemnității de drept sau judiciare pot fi înlăturate: a) expres, prin testament sau print-un act autentic notarial de către cel ce lasă moștenirea; b) ca urmare a unei gratificații lăsate de autorul succesiunii în favoarea nedemnului după săvârșirea faptei care atrage nedemnitătea; c) printre hotărârile judiciare definitive prin care se constată, folosind orice mijloc de probă, ca între cel ce a lăsat moștenire și nedemn a intervenit în fapt iertarea și pe cale de consecință, efectele nedemnității sunt înlăturate; d) ca urmare a constatării notarului public prin act autentic notarial, pe baza documentelor justificative și a declarațiilor de martori că între autorul succesiunii și nedemn a intervenit iertarea și pe cale de consecință efectele nedemnității sunt înlăturate. Prevederile alin. (2) al art. 961 C. civ. se mențin integral.

Concluzionăm deci, ca urmare a analizei prezente că modificările aduse în materie de Noul Cod civil sunt benefice și necesare. Apreciem totuși că vor trebui operate într-un orizont de timp cât mai scurt, o serie de modificări legislative în sensul celor propuse de noi pentru a acoperi cu soluții legislative toate situațiile concrete ce pot apărea în viața reală¹².

BIBLIOGRAPHY

Codul civil Român

Codul civil Quebec

Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale

Buda Daniel, *Elemente de drept civil. Aspecte teoretice și practice în administrația publică*, Editura Accent, Cluj Napoca, 2017

Flavius-Antoniou Baias și colectivul, *Noul Cod Civil Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, 2012

Gina Ignat, *Influența Convenției europene a drepturilor omului asupra raporturilor juridice civile*, Ed. Hamangiu, București, 2015

Liviu Bogdan Ciucă, *Analiza critica asupra procedurii de iertarea nedemnului succesoral*, Editura Juridică Universitară, București, 2016

Mircea Dan Bob, *Probleme de moșteniri în vechiul și noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012

¹² Liviu Bogdan Ciucă, *Analiza critica asupra procedurii de iertarea nedemnului succesoral*, Editura Juridică Universitară, București, 2016, pag. 78.

THE CONCEPT OF BUDGET BETWEEN 1859-1918

Anișoara Băbălău

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: The state budget was the act in which the public revenues and expenditures of the state and of all public services were planned and subsequently approved. During the analyzed period, the Ministry of Finance drafted the general budget of the year and was subsequently approved by the Council of Ministers and the Assembly of Deputies. In Transylvania, during dualism, the general budget of the state was adopted annually by law. State revenues were mainly made up of direct and indirect taxes, taxes and monopolies.

Keywords: budget, taxes, public revenues, public spending.

Analiza istorică a conceptului de relații financiare este legată de apariția și funcționarea statului, care avea rolul de a mobiliza importante resurse bănești la dispoziția sa în vederea îndeplinirii nevoilor generale ale societății, la care se adaugă dezvoltarea relațiilor marfă-bani.

Contribuția persoanelor fizice și juridice la constituirea fondurilor publice diferă de la o categorie socială la alta, de la o țară la alta și de la o orânduire la alta.

Apariția *bugetului statului* este o etapă importantă în evoluția finanțelor publice, determinată de necesitatea existenței unui mijloc sau procedeu de corelare a veniturilor cu cheltuielile publice ale statului.

Termenul *buget* provine din vechea limbă franceză, unde cuvinte ca *bouge* sau *bougette* desemnau o pungă mică (din piele) cu bani¹. Primul document care consemnează noțiunea de buget în Franța este *Circulara din 9 Thermidor anul X (28 iulie 1802)*. În legislație, termenul de buget a fost folosit în Legea privitoare la finanțe din anul 1806 și, ulterior, în dreptul francez din 1862 referitor la contabilitatea publică.

Noțiunea de *bouge* sau *bougette* a fost preluată de Anglia și, mai apoi, de restul țărilor Europei. În Spania, terminologia oficială era *presupuestas* sau *presupuestas generales del Estado*; în Italia s-a utilizat termenul de *progetto di Billancio* sau *preventive*, iar în Germania noțiunea de *Haushaltsetat* sau *Reichsauchaltsetat*².

În Anglia, ministrul de finanțe se prezenta periodic în fața Camerei Comunelor pentru o expunere a proiectului în care se prevedeau cheltuielile coroanei regale și posibilitățile de acoperire a acestora. Consemnarea avea loc pe un document, introdus apoi într-o pungă de piele. Documentul din pungă reprezenta, în mod simbolic, punga tezaurului coroanei, iar scoaterea documentului din pungă se numea *deschiderea pungii de bani a tezaurului Coroanei britanice*. Așa cum am menționat mai sus, termenul de buget a fost consacrat oficial și în restul statelor, dar diferit de la o țară la alta.

În România, cuvântul *buget* apare pentru prima dată menționat în **Regulamentele Organice din Muntenia și Moldova**. Astfel, în capitolul III al Regulamentului Organic al

¹Mircea Ștefan Minea, Cosmin Flavius Costăș, *Dreptul finanțelor publice*, vol.I, București, Editura Wolters Kluwer, 2008, p. 63.

²Ioan Condor, *Drept financiar și fiscal*, Editura Tribuna Economică, București, 1996, p.85.

Moldovei întâlnim cuvântul *biudje* sau *închипuirea cheltuielilor anului viitor* (art.117 al Regulamentului Organic).

Tot în legătură cu apariția termenului de buget pe teritoriul țării noastre, se cuvine să amintim *condicele de venituri și cheltuieli* din sec. al XVII-lea, ca rezultat al reformelor fiscale din acea perioadă.

Reforma fiscală din sec. al XVII lea cu cea mai mare relevanță a fost cea din vremea lui Matei Basarab, numită și reforma *talerului*. A început cu un recensământ fiscal(în care se regăseau numele birnicilor, domiciliul fiscal și averea de care dispuneau), numit și *seama talerului*. În urma rezultatului obținut, a fost stabilită de visterie puterea contributivă a țării la o sumă convențională, în taleri, pe care o repartizau tuturor unităților fiscale, de la cea mai mică - gospodăria țărănească- până la cea mai mare - județul. Ulterior, numărul de cote convenționale a fost folosit ca bază de impunere pentru dările de repartitie. Astfel, fiecare gospodărie, sat și județ știau la cât fusese apreciată capacitatea contributivă, deci câți taleri, câte cote convenționale valorau. Când cota convențională, în cazul unei gospodării individuale, nu ajungea la un taler, se socotea în submultipli ai acestuia: *constande*, *aspri* sau *bani*(talerul unei gospodării putea fi numai de 5 constande sau 50 de aspri). Un sistem fiscal asemănător regăsim și în Moldova, unde cota convențională a purtat numele de *potronic*(tot o monedă, submultiplu al talerului).

Reforma lui Matei Basarab a fost foarte împovărătoare pentru țărănime și a fost urmată de spargerea satelor, de fuga lor în țară și peste hotare. Domnitorul a susținut în continuare această reformă prin adoptarea unor măsuri și mai drastice: evaziunea și părăsirea domiciliului fiscal erau declarate hieniri față de domnie, iar averea confiscată.

Sistemul cotelor convenționale(numit diferit de-a lungul timpului galben, taler, hârtie) a fost aplicat, dar s-a și renunțat la aplicarea lui de către urmașii lui Matei Basarab și Vasile Lupu.

Reforma lui Matei Basarab a fost urmată de reformele lui *Antioh Cantemir*(în Moldova, în anul 1700) și *Constantin Brâncoveanu*(în Țara Românească, în anul 1701)³. Toate dările de repartitie au fost concentrate într-una singură, care urma să fie plătită în patru rate pe parcursul unui an, numite în Moldova *sferturi* și *seama mare*, *haraci*, *seama a doua* și *seama a treia* în Țara Românească⁴.

Astfel, în Țara Românească apare *prima Condică de venituri și cheltuieli* în vremea lui Constantin Brâncoveanu (1694 - 1704), în care se ținea o evidență a resurselor bănești ale statului, în legătură cu nevoile publice ale acestuia; în Moldova, prima *Condică de venituri și cheltuieli* datează din vremea lui Gheorghe Ștefan Vodă (1654).Din Conдика de venituri și cheltuieli a lui Constantin Brâncoveanu reiese că dările de repartitie se ridicau la suma de 700.00 taleri și cam tot atâția bani din dările de cotitate și vămi. În aproape toată orânduirea feudală(dar mai ales spre sfârșitul sec. al XVI lea) veniturile publice erau folosite și pentru îndeplinirea nevoilor publice ale societății, dar în cea mai mare parte se împărțeau între domnie(45%), turci(30%)⁵ și boieri(25%).

Așadar, *bugetul de stat* era considerat inițial un *simplu instrument de corelare a veniturilor și cheltuielilor bugetare*. În această perioadă istorică, încasarea veniturilor în cuantumul și la termenele prevăzute era pusă sub semnul incertitudinii, datorită slăbiciunilor gospodăriei birnice; la fel și cheltuielile, datorită pretențiilor Inaltei Porți Otomane în perioade și sume neprevăzute.

Ulterior, i s-a acordat o semnificație mult mai largă, de document mult mai cuprinzător care să reflecte întreaga activitate economică dintr-un stat, stabilind nivelul

³Vladimir Hanga ș.a., *Istoria Dreptului românesc*, vol.I, Editura Academiei, București, 1980, p.349.

⁴Idem, p.350.

⁵Elena Tereza Danciu, *Istoria dreptului românesc, Drept cutumiar*, Editura Autograf, Craiova, 2014, p.132.

cheltuielilor și veniturilor publice în strânsă legătură cu ansamblul proceselor desfășurate în economia națională.

În anul 1860 în Principatele Române a apărut **Regulamentul de finanțe**, promulgat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, în care se menționa că **veniturile și cheltuielile publice ce au a se efectua pentru serviciul fiecărui exercițiu, vor fi autorizate prin legile de finanțe și vor forma bugetul general al statului**⁶. Acest regulament a fost elaborat de Manolache Costache, pe atunci ministru de finanțe, și s-a inspirat după legea de contabilitate franceză din 1838.

Astfel, după **Unirea Principatelor Române**, și prin legea de contabilitate publică din 1864 s-a prevăzut în terminologia de atunci că „toate veniturile statului și cheltuielile neapărate pentru îndeplinirea oșebitelor servicii, așezate conform legilor, trebuie autorizate pentru fiecare an de o lege anuală de finanțe și formează *bugetul general al statului*”. Prin legea mai sus menționată au fost puse în aplicare specialitatea creditelor, universalitatea bugetară, s-a organizat controlul administrativ asupra operațiunilor bugetare, limitarea cheltuielilor la cele prevăzute în buget, precum și separarea și incompatibilitatea între funcțiile de administrator, ordonator de credite și contabil.

Așadar, bugetul era actul prin care se prevedea și, în prealabil, adopta veniturile și cheltuielile anuale ale statului și tuturor serviciilor publice⁷.

În perioada de după formarea statului modern român, exercițiul bugetar coincidea cu anul financiar, avea 12 luni, începea la 1 aprilie și se termina la data de 31 martie a anului următor.

Un rol important în elaborarea proiectului de buget revenea Ministerului de Finanțe. Astfel, ministerele și administrațiile publice trebuiau să comunice Ministerului de Finanțe până la data de 1 decembrie propunerile pentru bugetul viitor. Ministerul de Finanțe le înainta comisiei tehnice legislative, după care comunica ministerelor sau administrațiilor hotărârea luată.

Apoi, proiectele de buget elaborate în condițiile menționate mai sus erau depuse la Ministerul de Finanțe până la data de 1 ianuarie, li se aduceau unele amendamente în vederea echilibrării și se definitivau până la 15 ianuarie, fiind însoțite de expunerile de motive corespunzătoare.

Mai departe, Ministerul de finanțe, pe baza acestor proiecte și a propriului proiect de buget, întocmea proiectul bugetului general al statului, care era supus mai departe aprobării Consiliului de Miniștri și Adunării Deputaților până cel mai târziu la data de 1 martie. Dacă bugetul nu se adopta în timp util, Guvernul era împuternicit, prin Decret regal, să aplice prevederile bugetare ale anului precedent, dar nu mai mult de un an.

În Transilvania, în perioada dualismului, bugetul general al statului se adopta printr-o lege anuală votată în Parlament, în care se prevedeau veniturile și cheltuielile statului, global și pe compartimente, pe un an financiar. Veniturile statului proveneau din impozite directe și indirecte, taxe și monopoluri, iar cheltuielile, pe lângă legea bugetară periodică, erau reglementate și prin alte legi speciale.

Revenind la Principatele Române, perioada după Unire și până la câștigarea Independenței s-a caracterizat prin deficite bugetare severe, care erau greu de acoperit datorită lipsei de instituții interne de emisiune. Lucrările publice (mai ales cele legate de modernizarea mijloacelor de transport) s-au efectuat în această perioadă prin **concesiuni** și prin contractarea de împrumuturi, prin constituirea de garanții reale, inclusiv asupra monopolului tutunului.

⁶Mircea Ștefan Minea, Cosmin Flavius Costaș, *op. cit.*, p.64.

⁷Dumitru Firoiu, Liviu P. Marcu, *Istoria dreptului românesc*, vol.2/parte a doua, Editura Academiei, București, 1987, p. 101.

După unirea administrativă a Principatelor Române, pentru a crește veniturile statului și pentru a acoperi deficitul bugetar, au fost modificate mai multe impozite, cum ar fi: contribuția personală, impozitul pentru construirea de drumuri și poduri, taxe de patente, poprirea a două parale la lefurile impiegaților și la pensii, taxa pentru băuturile spirtoase. Prin legea din 12 aprilie 1862, adoptată după unirea administrativă a Principatelor Române, au fost stabilite următoarele impozite: o contribuție de poduri și șosele de 4,44 lei, o taxă de transmitere a proprietăților așezămintelor publice (bunuri de mână moartă) de 10%, un impozit funciar de 4% din venitul net al proprietăților s.a.m.d.

Unificarea administrativă a fost urmată, astfel, de o *unificare fiscală*, desăvârșită de un buget unic în anul 1863, încheiat cu un excedent bugetar de 18 543 259,87 lei vechi⁸, precum și de o unificare a datoriei publice a Principatelor Române care la 13 ianuarie 1864 era de 28 162 584,08 lei vechi.

În anul 1900, s-a propus o reformă care modifica toate impozitele directe, dar nu a fost rezolvată problema acestora; a fost reluată în vremea liberalului Em. Costinescu, în sensul înlocuirii contribuției directe cu un impozit asupra venitului global. Pe lângă acest impozit, mai erau reglementate următoarele impozite directe: impozitul pe venitul proprietăților clădite, impozitul pe venitul capitalurilor mobiliare; impozitele pe veniturile întreprinderilor comerciale și industriale; impozitele pe veniturile din profesii și ocupații neimpuse la alte impozite etc.

Impozitele indirecte, denumite și taxe de consumație, se refereau la o serie de taxe, cum ar fi taxele pe spirt și băuturi alcoolice; taxele pe zahăr și pe glucoză; taxele pe tutun și sare; impozitul pe lux, impozitul pe cifra de afaceri, la care se adăugau și vămile.

Concepția modernă potrivit căreia bugetul este "actul prin care sunt prevăzute și prealabil adoptate veniturile și cheltuielile anuale ale statului sau ale altor servicii publice" a fost consacrată oficial de legea contabilității din 21 martie 1903⁹. Această lege a preluat caracterizarea obiectivă a bugetului statului cuprinsă în decretul francez din 1862 referitor la contabilitatea publică. În Legea asupra contabilității publice și asupra controlului bugetului și patrimoniului public din 1929 regăsim același concept al bugetului statului.

Potrivit celor două legi de contabilitate publică, bugetul statului este¹⁰: un *act anual*, limitat în timp la o anumită perioadă, pentru a se prevedea mai bine sursele de venituri și a se urmări mai ușor execuția bugetării; este un *act de previziune*, adică indică sursele de finanțare ale nevoilor statului; bugetul este un *act de autorizare*, deoarece puterea executivă nu poate să perceapă venituri și să efectueze cheltuieli decât în limitele prevederilor legii bugetare.

În concluzie, putem defini **bugetul** ca **fiind un act de prevedere anuală a veniturilor de realizat și cheltuielilor de efectuat, adoptat, ulterior, printr-o lege bugetară**.

BIBLIOGRAPHY

1. Ioan Condor, *Drept financiar și fiscal*, Editura Tribuna Economică, București, 1996.
2. Dumitru Firoiu, Liviu P. Marcu, *Istoria dreptului românesc*, vol.2/parte a doua, Editura Academiei, București, 1987.
3. Vladimir Hanga ș.a., *Istoria Dreptului românesc*, vol.I, Editura Academiei, București, 1980.
4. Mircea Ștefan Minea, Cosmin Flavius Costăș, *Dreptul finanțelor publice*, vol.I, București, Editura Wolters Kluwer, 2008.

⁸Idem, p.105.

⁹C. Hamangiu, *Codul general al României*, vol. III, *Legi uzuale (1900 – 1907)*, Editura Librăriei Alcalay, București, p. 26 - 28.

¹⁰Vasile Ciuvăț, Anișoara Băbălău, *Drept financiar*, Editura Universitaria, Craiova, 2001, p. 167.

5.C. Hamangiu, *Codul general al României, vol. III, Legi uzuale (1900 – 1907)*, Editura Librăriei Alcalay, București.

6. Elena Tereza Danciu, *Istoria dreptului românesc, Drept cutumiar*, Editura Autograf, Craiova, 2014.

THE ADMISSIBILITY OF THE MANDATE EXECUTION'S DEFERMENT REGARDING THE CESSATION OF THE WORK INTERCOURSES OF A SPECIAL PUBLIC SERVANT

Eugenia Iovănaș

Assoc. Prof., PhD, "Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract: The execution's deferment of a particular administrative action enforces the cumulative prosecution of the 14th article from the 1st paragraph of the Master Law of the Disputed Claims nr. 554/2004, which says that in well justified law cases in order to preclude an impending damage, after intimating the public authority that released the administrative action or the line authority, the aggrieved party can demand the Court to relieve the particular administrative action until the background court will pronounce.

The condition for the well justified law case to even exist, regarding its content, is the strong doubt that the administrative action is legal and this must be obvious without any other research of its judicial consequences.

To preclude, even if temporary, the instant execution of the administrative actions by suspending them, the court can see as being necessary to take such a measure only regarding the evidences that were given. And that must be enough to turn over the lawfulness assumption.

Keywords: execution deferment of an administrative action, well justified law case, impending damage, lawfulness assumption, Master Law of the Disputed Claims.

Potrivit dispozițiilor art. 14 alin. 1 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, „în cazuri bine justificate și pentru prevenirea unei pagube iminente, după sesizarea în condițiile art. 7 a autorității publice care a emis actul sau a autorității ierarhice superioare, partea vătămată poate să ceară instanței competente să dispună suspendarea actului administrativ unilateral, până la pronunțarea instanței de fond.”

De asemenea art. 2 alin. 1 lit. „ș” din același act normativ definește paguba iminentă ca fiind - *prejudiciul material viitor și previzibil sau, după caz, perturbarea previzibilă gravă a funcționării unei autorități publice sau a unui serviciu public.*

Din cele de mai sus rezultă că pentru a se putea dispune suspendarea executării unui act administrativ individual trebuie să fie îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiții, reclamantul să fi solicitat revocarea sau după caz anularea actului, să existe un caz bine justificat și măsura suspendării executării să fie necesară pentru a se preveni o pagubă iminentă .

Pentru a înlătura chiar și temporar regula executării imediate și din oficiu a actelor administrative, prin suspendarea acestuia, instanța poate aprecia necesitatea unei asemenea măsuri doar prin raportare la probele administrate în cauză, și care trebuie să ofere suficiente indicii apărute de răsturnare a prezumției de legalitate.

Prin acțiunea în contencios administrativ înregistrată la T.A, reclamantul N.I. a solicitat suspendarea executării Deciziei nr. 50 din 22.07.2011 emisă de G.F. prin care s-a dispus eliberarea sa din funcție, până la soluționarea acțiunii de fond ce vizează anularea actului mai sus indicat.

Reclamantul a ocupat funcția publică de comisionar clasa I, grad profesional superior în cadrul G.F. .

Prin Ordinul nr. 2253/2011, al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală actul administrativ a suferit modificări, astfel că, la data de 23.06.2011 s-a emis un preaviz în ceea ce îl privește pe reclamant, act prin care i s-a comunicat faptul că postul pe care îl ocupase s-a desființat.

Este de precizat în prealabil că, în calitatea sa de funcționar public, acestuia îi sunt aplicabile dispozițiile legale speciale ale Legii nr. 188/1999, privind Statutul Funcționarilor Publici.

Funcționarul public a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a cererii de suspendare a actului administrativ prin raportare la art. 14 alin. 1 din Legea nr. 554/2004 modificată., a contenciosului administrativ.

Cu privire la condiția privind existența unui caz bine justificat, în privința actului a cărei revocare a solicitat-o, consideră reclamantul că există o serioasă îndoială în ce privește legalitatea acestuia, motivat de împrejurarea că Ordinul nr. 2253/2011 al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală a fost suspendat prin Sentința nr. 220/13.07.2011 pronunțată de Curtea de Apel G., actul administrativ atacat fiind emis în timpul derulării concursului în temeiul unui act administrativ suspendat și rezultatele obținute pe această cale sunt lovite de nulitate absolută.

Referitor la prevenirea unei pagube iminente s-a invocat invocă faptul că familia sa este lipsită de o bună parte din venit ceea ce ar afecta situația și interesele reclamantului.

Prin ordinul ANAF din 2011 urmare a reorganizării gărzii financiare s-a aprobat noua structură organizatorică postul deținut de funcționarul public fiind desființat.

Prin Decizia nr. 50/22.07.2011 emisă de Garda Financiară Arad, în temeiul art.97 lit. a, art. 99 lit. b din legea nr. 188/1999 s-a dispus eliberarea din funcția publică de comisar, la data expirării termenului de preaviz de 30 de zile calendaristice. Temeiul juridic al actului administrativ îl reprezintă dispozițiile art. 2 lit ș și ț, art. 7 și art. 4.

După emiterea preavizului de 30 de zile acordat în baza art. 99 alin. 3 din Legea nr. 188 /1999 Ordinul emis de ANAF a fost suspendat de către Curtea de Apel G. urmare a cererii de suspendare a executării formulată de un funcționar public de la G F până la soluționarea irevocabilă a contestației formulată împotriva actului administrativ.

Prin sentința civilă nr. 1936 din 23.08.2011 pronunțată de T.A, în dosarul nr. 3881/108/2011 s-a admis cererea de suspendare a deciziei de eliberare din funcție.

Cu privire la îndeplinirea cerințelor prevăzute de art. 14 din Legea nr. 554/2004 respectiv cazul bine justificat și prevenirea unei pagube iminente, s-a opinat în sensul că este îndeplinită condiția cazului bine justificat în contextul în care îndoiala serioasă cu privire la legalitatea actului administrativ a cărui suspendare a suspendat, este legată de ordinul de aprobare a structurii organizatorice a autorității publice în cauză în temeiul căreia statele de funcții au fost supuse reorganizării, ordin ale cărui efecte au fost suspendate prin sentința civilă nr. 220 din 13 . 07. 2011 pronunțată de Curtea de Apel -G.

În opinia autorului se susține că Ordinul emis de ANAF este un act administrativ normativ care produce efecte juridice față de toți funcționarii publici ai instituției publice, astfel că și hotărârea judecătorească de suspendare a Ordinului ANAF produce aceleași efecte juridice.

Tot în această opinie se concluzionează că există o aparență de nelegalitate a actului administrativ a cărui anulare se solicită respectiv a deciziei de eliberare din funcția publică, aspect care nu poate fi considerat ca o prejudicare a fondului, ci doar o examinare sumară a împrejurărilor relevate fata de condițiile prevăzute în art. 14 din legea contenciosului administrativ.

Urmare a pronunțării hotărârii judecătorești de suspendare a executării actului administrativ, instituția publică a repus în funcția publică deținută până la soluționarea pe fond a acțiunii în anularea deciziei de eliberare din funcția publică.

Cu privire la problema de drept supusă dezbaterii se ridică întrebarea firească respectiv dacă cererea de suspendare a executării unei decizii de eliberare din funcția publică este admisibilă în condițiile art. 14 din Legea nr. 554/2004, respectiv dacă efectele suspendării Ordinului emis de ANAF de reorganizare a activității autorității publice sunt opozabile *erga omnes* către toate subiectele de drept asupra cărora sau răsfrânt implicit efectele acestui act administrativ.

În ceea ce privește prima întrebare și anume dacă este sau nu admisibilă, cererea de suspendare a executării deciziei de eliberare din funcția publică, jurisprudența în materie a relevat două opinii.

Într-o primă opinie se susține că suspendarea executării actului administrativ are ca efect încetarea oricărei forme de executare, până la expirarea duratei suspendării, iar decizia de eliberare din funcție ca formă finală de executare a efectelor generate prin Ordinul de reorganizare emis de ANAF, impune ca în aplicarea prevederilor art. 14 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ să înceteze orice formă de executare și punere în aplicare a actelor administrative prin care se dispun măsuri care privesc eliberarea din funcția publică.

Cu alte cuvinte, hotărârea judecătorească prin care instanța a dispus suspendarea efectelor ordinului de reorganizare a Garzii Financiare emis de președintele ANAF, care a stat la baza emiterii deciziei prin care s-a dispus eliberarea din funcție, ar fi opozabilă și funcționarului public în cauză.

Pentru a da dezlegare problemei de drept supuse dezbaterii considerăm că în primul rând trebuie analizată natura juridică a Ordinului Președintelui ANAF de reorganizare a activității autorității publice- structură internă.

În conformitate cu dispozițiile art. 3 lit.a din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, actul normativ este definit ca fiind actul emis sau adoptat de o autoritate publică, cu aplicabilitate generală.

Ordinul Președintelui ANAF care privește reorganizarea activității, statul de funcții și lista cu posturi vacante, respectiv reducerea efectivă a postului de natura celui ocupat de funcționarul public, nu poate reprezenta un act administrativ cu caracter normativ, întrucât respectivul ordin nu are o aplicabilitate generală și nu se adresează *erga omnes* unor subiecți nedeterminanți.

Ordinul Președintelui ANAF este un act administrativ cu caracter individual, întrucât nu conține norme de aplicabilitate generală, ci se adresează unui număr restrâns și bine definit de subiecți, respectiv funcționari publici din cadrul ANAF care au luat cunoștință de dispozițiile acestuia privind funcțiile publice desființate urmare a reorganizării survenite.

În al doilea rând, faptul că o instanță de judecată a dispus suspendarea efectelor Ordinului emis de ANAF care a stat la baza deciziei de eliberare a funcției publice contestate nu are nici o relevanță față de persoana care nu a avut calitate de parte în procesul respectiv și aceasta având în vedere principiul relativității hotărârilor judecătorești, efectele hotărârii pronunțate se produc între părți, instanța constatând că sunt îndeplinite condițiile stabilite de art. 14 din legea contenciosului administrativ exclusiv la persona care a invocat producerea prejudiciului în situația aplicării actului administrativ atacat.

Efectele sentinței amintite nu se extind și nu profită funcționarului public care nu a fost parte în proces, în sensul unei preinse nelegalități a emiterii deciziei de eliberare din funcția publică de execuție.

Suspendarea executării actului administrativ se poate dispune numai în cazul în care sunt cumulativ îndeplinite cerințele legale expres prevăzute de lege, respectiv cazul bine justificat și iminenta paguba.

Potrivit dispozițiilor art. 14 alin. 1 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, *„în cazuri bine justificate și pentru prevenirea unei pagube iminente, după sesizarea în condițiile art. 7 a autorității publice care a emis actul sau a autorității ierarhice superioare, partea vătămată poate să ceară instanței competente să dispună suspendarea actului administrativ unilateral, până la pronunțarea instanței de fond.”*

De asemenea art. 2 alin. 1 lit. „ș” din același act normativ definește paguba iminentă ca fiind - *prejudiciul material viitor și previzibil sau, după caz, perturbarea previzibilă gravă a funcționării unei autorități publice sau a unui serviciu public.*

Din cele de mai sus rezultă că pentru a se putea dispune suspendarea executării unui act administrativ individual trebuie să fie îndeplinite în mod cumulativ următoarele condiții, reclamantul să fi solicitat revocarea sau după caz anularea actului, să existe un caz bine justificat și măsura suspendării executării să fie necesară pentru a se preveni o pagubă iminentă .

Condiția existenței cazului bine justificat sub aspectul conținutului său presupune ca asupra legalității actului administrativ să planeze o puternică îndoială, iar aceasta să fie evidentă fără a se intra în cercetarea pe fond a dispozițiilor actului, respectiv a consecințelor juridice pe care le-a produs.

Pentru a înlătura chiar și temporar regula executării imediate și din oficiu a actelor administrative, prin suspendarea acestuia, instanța poate aprecia necesitatea unei asemenea măsuri doar prin raportare la probele administrate în cauză, și care trebuie să ofere suficiente indicii apărute de răsturnare a prezumției de legalitate.

În cauza de față, referitor la susținerea în ceea ce privește existența unui caz bine justificat, respectiv că prin Sentința civilă nr. 220/13.07.2011 a Curții de Apel s-au suspendat efectele Ordinului nr. 2253/2011 a Președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală, cu privire la aprobarea structurii organizatorice, statele de funcții, data intrării în vigoare a noii structuri organizatorice a G.F., regulamentul pentru organizarea și desfășurarea examenului de testare profesională pentru funcționari publici ai căror funcții au fost supuse reorganizării, în jurisprudență s-a reținut și opinia contrară punctului de vedere anterior prezentat care a apreciat, că Ordinul emis de Agenția Națională de Administrare fiscală este un act administrativ cu caracter normativ, cu toate că, bine știut este faptul că actele administrative normative cuprind reglementări de principiu cu caracter obligatoriu formulate în abstract, în vederea aplicării la un număr nedeterminat de persoane.

În speță, în mod indiscutabil HG nr. 1324/2009 privind organizarea și funcționarea G.F., respectiv Anexa nr. 1 a HG nr. 1324/2009 este un act administrativ unilateral cu caracter normativ avându-se în vedere conținutul său, care se referă la metodologia de organizare și funcționare a structurii organizatorice a G. F, după cum și Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 2253/2011 este un act administrativ unilateral cu caracter individual, care se referă la toate persoanele aflate sub incidența sa, funcționari publici din sistemul structurii autorității publice, pentru care se aplică noua structură organizatorică.

În raport de cele amintite anterior, actul administrativ unilateral cu caracter normativ, produce efecte *erga omnes*, cu alte cuvinte se referă la toate persoanele aflate sub incidența sa.

Relevant pentru problema aflată în discuție este și raportul de subordonare a unui act administrativ cu caracter normativ cu forță juridică inferioară față de actul administrativ unilateral cu caracter normativ în aplicarea căruia a fost emis, respectiv a HG nr. 1324/2009

dat în aplicarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici și care produce efecte *erga omnes*.

Actul administrativ cu caracter normativ HG nr.1324/2009 dat în aplicarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, nu a fost supus suspendării, este în vigoare și produce efecte juridice *erga omnes*, ceea ce presupune că nu s-a ajuns la concluzia necesității suspendării efectelor HG nr. 1324/2009, act administrativ cu caracter normativ cu forță juridică superioară Ordinului Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 2253/2011.

Ca atare, aspectele care fundamentează ideea unei îndoieli serioase cu privire la legalitatea actului administrativ solicitat a fi suspendat sunt legate de aparenta încălcare a Ordinului Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 2253/2011, dar nu vizează și hotărârea de guvern în a cărei aplicare a fost dat actul administrativ cu forță juridică inferioară .

Mai mult, pe aceeași linie de idei este relevant a fi avut în vedere că , întreaga aserțiune juridică invocată în sprijinul opiniei autorului, se cantonează pe soluția dispusă de Curtea de Apel G. de suspendare a Ordinului în cauză, în condițiile în care efectele de suspendare nu pot fi opozabile decât fata de partea care a invocat motive de nelegalitate actului administrativ, respectiv a formulat apărări și probe diferite ce pot determina soluția pronunțată.

Revine așadar, judecătorului de contencios administrativ investit cu soluționarea unei cereri de suspendare, să aprecieze în mod corect având în vedere cerințele legale prevăzute de articolul 14 din lege, dacă efectele actului aflat în discuție sunt de natură să justifice măsura provizorie a suspendării executării unui act administrativ fără ca ea să aducă atingere hotărârii judecătorești ce urmează a se pronunța cu privire la cererea de anulare a actului, astfel invocarea oricăror justificări obiective în emiterea actului administrativ a cărui suspendare se solicită, precum și examinarea abuzului de drept invocate de funcționarul public , ar echivala cu o pronunțare asupra fondului cauzei .

Așadar, pornind de la premisa că prin suspendarea executării actului administrativ se încalcă însăși prezumția de legalitate, instanța verificând efectele acesteia, respectiv constatarea pagubelor produse prin raportare la caracterul legal sau ilegal al deciziei de încetare a raportului de serviciu, impune cu necesitate concluzia, că admisibilitatea cererii de suspendare a executării actului administrativ prin care s-a dispus eliberarea din funcția publică a unui funcționar public, trebuie analizată sub aspectul temeiniciei motivelor invocate, persoana vătămată având obligația să probeze îndeplinirea condițiilor imperative prevăzute de lege, respectiv cazul bine justificat și paguba iminentă.

Așa fiind, cu privire la cea de a doua condiție, respectiv „paguba iminentă”, potrivit art. 2 lit. „ș” din legea contenciosului administrativ, aceasta este definită ca fiind „prejudiciul material viitor, dar previzibil”.

Din prevederile enunțate, argumentul invocat de funcționarul public care relevă existența acestuia în cazul diminuării în parte a veniturilor nu poate fi reținut ca un motiv justificat care să se circumscrie prevederilor art. 2 lit. „ș” din legea contenciosului administrativ.

Cu privire la acest aspect instanța constată că pierderea venitului- drept salarial al reclamantului, , nu prezintă relevanță în sensul preconizat pentru a dispune măsura prevăzută de art. 14 din legea contenciosului administrativ ,privarea de salariu a funcționarului public trecut în rezervă trebuie privită ca o consecință firească, subsecventă măsurii principale, de încetare a raportului de serviciu, și nu ca un abuz al autorității publice, cu consecințe negative asupra patrimoniului reclamantului.

Din această perspectivă instanța supremă a statuat că natura măsurii dispuse prin actul atacat- destituirea din funcția publică, nu constituie prin ea însăși un caz bine justificat,

iar în ceea ce privește paguba iminentă, aceasta din urmă condiție nu este îndeplinită atâta timp cât potrivit art. 106 din Legea nr. 188/1999 actualizată la zi, reclamantul are posibilitatea de a solicita odată cu anularea actului în condițiile legii nr. 554/2004 plata unei despăgubiri egale cu salariile indexate majorate și recalculate și cu celelalte drepturi de care ar fi beneficiat precum și reintegrarea în funcția publică.

Pe cale de consecință, ținând cont de faptul că suspendarea executării este o măsură de excepție, care se judecă numai dacă actul administrativ conține dispoziții a căror îndeplinire i-ar produce reclamantului un prejudiciu greu sau imposibil de înlăturat în ipoteza anulării și în considerarea aspectului de netăgăduit că admisibilitatea cererii de suspendare a executării actului administrativ este condiționată de îndeplinirea cumulativă a două cerințe de fond, ne îndrituie să apreciem că în lipsa dovedirii îndeplinirii cumulative a existenței unui caz bine justificat și a existenței unei pagube iminente, aceste condiții legale determinându-se reciproc, neputându-se vorbi despre un caz „bine justificat”, fără a exista pericolul producerii pagubei și invers, neputând fi vorba despre iminența pagubei când cazul nu este „bine justificat”.

În opinia autorului lucrării de față apreciem că nu este admisibilă cererea de suspendare a executării deciziei de eliberare din funcție a unui funcționar public de execuție, deoarece actul administrativ produce efecte instantanee, totale începând cu data emiterii lui, efectele dispoziției din actul administrativ emis de conducătorul autorității publice fiind epuizate prin eliberarea din funcție intrucat aceasta reprezintă un act cu executare *uno actu*, neexistând astfel posibilitatea suspendării efectelor lui temporar, până la soluționarea pe fond a contestației prin care s-a cerut anularea actului administrativ, reintegrarea pe funcție și plata drepturilor salariale cuvenite..

Apreciem că repararea prejudiciului cauzat reclamantului poate fi făcută prin reintegrarea pe funcție și plata drepturilor salariale cuvenite doar după rămânerea definitivă a hotărârii pronunțată de instanța de fond în cazul admiterii contestației pentru anulare Deciziei de eliberare din funcția publică de execuție.

Așadar, nu există temeiuri legale pentru suspendarea executării actului administrativ de eliberare din funcția publică, fundamentata pe efectele unei alte hotărâri prin care s-a dispus suspendarea actului administrativ cu caracter individual, deoarece funcționarul public nu poate fi reintegrat pe funcția deținută anterior, funcție care a fost desființată urmare a reorganizării autorității publice, deoarece în situația în care s-ar pronunța o hotărâre judecătorească de admitere a cererii de suspendare a executării actului administrativ, punerea efectivă în executare ar lăsa fără finalitate punerea în executare a actului administrativ, în ipoteza anularii acestuia, o astfel de măsură nemaiputând fi socotită drept ca o situație de excepție, a suspendării executării actului administrativ, ce presupune dovedirea efectivă a unor împrejurări conexe regimului administrativ aplicabil actului atacat care să fie de natura a argumenta existența doar a unui caz bine justificat și a iminenței producerii pagubei.

În concluzie, opinia noastră este cea potrivit căreia revine instanței de judecată sesizate, obligația de a examina pe fond legalitatea actului administrativ a trecerii în rezervă și implicit, încetarea raportului de serviciu al funcționarului public, urmare a reducerii postului ocupat, a plății drepturilor salariale cuvenite cererii accesorii, cererii principale de anulare a deciziei de încetare a raporturilor de serviciu, iar vătămarea cauzată de emiterea actului administrativ nelegal poate fi înlăturată doar în urma unei analize pe fond a legalității actului administrativ și nu doar prin cercetarea aparenței de legalitate a acestuia.

BIBLIOGRAPHY

Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarului public, republicată, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr. 600 din 8 decembrie 1999;

Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ publicată în Monitorul Oficial nr. 1154 din 7 decembrie 2004;

Jurisprudență relevantă: Sentința civilă nr. 1936 din 23.08.2011 pronunțată de T.A, în dosarul nr. 3881/108/2011 , nepublicată;

POSSIBILITIES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN PROTECTED NATURAL AREAS. CASE STUDY - LAZURI VILLAGE OVERLAID WITH ROSCI 0214 TURAND ROSPA RIVER 0068 THE LOWER MEADOW OF THE TOUR

Monica Liliana Marian

Assoc. Prof., PhD, Technical University of Cluj-Napoca

Abstract: Natura 2000 sites constitute a network of protected natural areas, due to the presence of conserved species and habitats overlaid with localities and territorial administrative units. These overlaps sometimes generate divergent interests between socio-economic and protective activities for biodiversity. The challenge is to identify some socio-economic activities profitable for locals, but generating a positive impact on the floral and faunistic heritage of the protected natural area. Various Natura 2000 sites can list both negative and positive examples of sustainable management. A case study refers to the proposal to set up a water-scented recreation area on the territory of a former landfill site in Lazuri, overlaid with ROSCI 0214 Tur River and ROSPA 0068 The Lower Fowl of the Tour. Thus, the anthroped lands, former waste dumps, can be converted into natural water-scented areas for recreational activities. Analyzing habitat conditions before setting up as well as those predicted after the establishment of the recreation area, it is an improvement in habitat conditions for protected fauna species and predicts an increase in the number of species protected on the territory for socio-economic activity. The establishment of the water-scented recreation area implies the improvement of habitat conditions for 3 species of invertebrates and for 4 present amphibian species. At the same time, favorable habitat will be created for about 21 species of protected birds, which are currently reported on the territory of the protected area, but not on the landscaped grounds. Thus, a positive impact is expected for these species, inducing favorable premises for biodiversity. In conclusion, in protected natural areas it is beneficial to reconvert anthroped areas into water-covered areas. The approach can be beneficial both for the economic development of the local community and for biodiversity.

Keywords: sustainable development, socio-economic, biodiversity.

Introduction

Protected areas are a very important tool for protecting biodiversity. They represent more than 12% of the planet's surface. (Brooks et al. 2004, Butchart et al. 2010, Coad et al. 2008, Geldmann et al. 2013). Unfortunately, there is a suspicion that many of these protected natural areas are just "on paper", with no operational capacity to manage biodiversity. (Ferraro 2009, Meir et al., 2004, Dudley et al 1999, Joppa et al., 2011). Although the general impression is that protected natural areas have been created exclusively for the protection of biodiversity, the reasons for their establishment are varied: protecting biodiversity, maintaining habitats integrity, protecting threatened species, ecosystem services, cultural and social motives. (Dudley et al., 1999, Coad et al., 2008, Campos et al., 2006).

It is very important for managers, for biodiversity advocates and for environmental policy makers to understand the conditions under which protected natural areas provide protective services for biodiversity. (Brooks et al 2006, Kleiman et al., 2000, Margules et al., 2000). Although, in general, the success of a protected natural area is assessed with regard to the number of protected or endemic species, respectively areas covered by threatened species,

there are other analyzes regarding conservative success. For example, the ability of protected natural areas to maintain or improve the integrity of native habitat or native species over time can be taken into account. Consideration can be given to the effects of management, which can be measured in biodiversity outcomes. (Craigie et al., 2004, Pullin et al., 2009, Rodrigues et al., 2004).

Analyzes of protected natural areas highlight the fact that little is known about the impact of protected natural areas on habitats and fauna. There is a low level of understanding, in quantitative terms, of the way and the conditions under which the different management of protected natural areas improves conservative efficacy. (Geldmann et al., 2013).

Another perspective on biodiversity is the utility, given by the subsistence or commercial benefits (eg agriculture, medicine) that people obtain. Biodiversity also has a value that attributes a future, but now unknown, benefit. Ultimately, biodiversity has a functional value for people. Although this value overlaps somewhat with utility value, the functional value includes services (eg ecosystem services) that are generally out of direct utility benefit limits and contribute to preserving ecological structure and integrity. (Sizemore et al., 2015, Swift et al., 2004, Turner et al., 2003). Particularly in agriculture, biodiversity is approached as a unique multi-level resource. Clergue et al. (2005) identified three main functions of biodiversity in the agricultural context. The patrimony function of biodiversity creates attachments for people on the earth and contributes to the aesthetic value of the landscape. Agronomic function provides resistance to biotic and abiotic stress (eg control of harmful populations, disease control, nutritional cycle regulation). The ecological function of biodiversity creates typical habitats, includes particular species and is related to the functioning of ecosystems. Correctly functioning ecosystems provide people with quality services (eg climate regulation, water supply, soil formation), estimated to be \$ 33 trillion annually (Costanza et al., 1997) (McNeely et al., Alkemade et al., 2009, Foley et al., 2005, Shriar et al., 2000, Pimm et al., 2000).

Presently, in protected natural areas, biodiversity-free areas can be rebuilt ecologically so that benefits are both biodiversity-friendly and utilitarian for human communities.

Materials and Methods

The study was conducted in a territory located within the protected natural areas ROSCI 0214 Tur River and ROSPA 0068 The Lower Fowl of the Tour, in northwestern Romania, belonging to the Natura 2000 network.

The analysis involved studying the documents on the management of protected natural areas, the projected economic infrastructure project, as well as on-site assessment of biodiversity and habitat conditions on the territory for economic activity. Field studies were conducted between 2017-2018, according to methodologies established in the literature.

Results and discussions

Natura 2000 sites: ROSCI 0214 Tur River and ROSPA 0068 The Lower Fowl of the Tour owes their status to the presence on their territory of the species and habitats of conservation interest shown in Table I:

Table I

Nr. crt.	Biodiversity Group	Species / habitats of conservative interest	Their presence in the territory destined for economic activity	Their presence after habitat reconstruction
1.	Habitats	<u>3150 - Natural eutrophic varnishes with typical vegetation <i>Magnopotamion</i> sau <i>Hydrocharition</i></u>	No	Yes

2.		<u>3160 - Dystrophic lakes and ponds</u>	No	Yes
3.		<u>3270 Ponto-Danubian communities with <i>Bidens tripartita</i>, <i>Echinochloa crus galli</i> și <i>Polygonum hydropiper</i></u>	No	Yes
4.		<u>92A0 – Alluvial forests <i>Salix alba</i> with <i>Populus alba</i></u>	No	Yes
5.		<u>91E0 – Alluvial forests with <i>Alnus glutinosa</i> and <i>Fraxinus excelsior</i> *</u>	No	No
6.		<u>91F0 - Mixed Riparian Forests with <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i>, <i>Fraxinus excelsior</i> or <i>Fraxinus angustifolia</i></u>	No	No
7.		<u>6120 - Xerical meadows on limestone substrate *</u>	No	No
8.		<u>6430 - Clearing communities with high hygrophilic herbs from the plains to the mountain and alpine.</u>	No	No
9.		<u>6440 – meadows with <i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i> equivalent to alluvial meadows of the <i>Cnidion dubii</i> type</u>	No	No
10.		<u>6510 - Low altitude meadows</u>	No	No
11.		<u>6410 - Molinia meadows on limestone, turbot or clay soil</u>	No	No
12.		<u>9130 - Beech forests of the type <i>Asperulo-Fagetum</i></u>	No	No
13.		<u>91Y0 - Dacian forests of oak and hornbeam</u>	No	No
14.		<u>91M0 - Balkan-panonic forests of heaven and oak</u>	No	No
15.		<u>40A0 - Sub-continental peri-panonic bush *</u>	No	No
16.	Flora	3 species	No	No
17.	Invertebrates	12 species	No	3 species
18.	Fish	11 species	No	5 species
19.	Amphibians and reptiles	5 species	3 species	5 species
20.	Avifauna	122 species	17 species	34 species
21.	Mammals	10 species	No	1 species

Fig. No. 1. The location of the land in northwestern Romania

Fig. No. 2. Overview of current habitats

The reference territory, with an area of 47,400 sqm. At present, although it is inside the protected natural areas, the land has been used as an unauthorized landfill for waste. The proposal for sustainable development is the setting up of a fishing pond and a recreational park with traditional style accommodation.

The study of vegetation and flora highlighted the absence of habitats of community interest. At present, the vegetal carpet consists of ruderal associations belonging to the association: *Tanaceto - Artemisietum vulgaris* Br. - Bl. (1931) 1949; *Lolio - Plantaginetum majoris* (Lincoln 1921) Beger 1930; but also portions with unconsolidated, incipient vegetation. The offshore road edges and the site-bound service roads are covered with *Rubus sp.*, *Prunus spinosa* and *Crataegus monogyna*.

Even if the hedges are built by plant species of no conservative value and are not considered community interest, they are Emerald priority habitats with a special ecological value in the reunification of habitats. It is recommended that these bushings be maintained and extended along all the roads in the area and the property lizards. It is advisable to replace the hedges of properties with such "living" fences made of native arbustive species.

The specific biodiversity analysis, referring to species of conservative value of community interest, highlights the following results:

Of the three conservative floral species, there is none on the site.

Of the 12 invertebrate species of conservative value, one, *Coenagrion ornatum*, finds favorable habitat in the targeted territory.

At present, the land does not have a luster of water, so no species of conservative fish populates areas for economic activities.

Two species of amphibians have limited populations at the site but with limiting factors consisting of drought periods that threaten the permanence of wet habitats. The species of amphibians and reptiles are relatively widespread in the entire north-western area of Romania, including in the Maramures Mountains (Mare-Roșca et al. 2016).

17 bird species of interest to the community can use the land as a feeding area and to a lesser extent nesting.

From the list of species of mammals of community interest, none has a favorable habitat and is not present in the area.

The territory for recreational and piscicultural landscaping is not occupied by any natural habitat, being only ruderalized, heavily anthropogenic areas in which the habitats are mostly nitrophile sinantropes, with low offer for a small number of species, no interest conservative. The habitats and species present in the vicinity of the territory concerned by the arrangement of the recreational area and of the fishponds are also not of community interest, they are not rare elements with restricted areas.

The vegetation and, implicitly, the habitat, consists of agricultural crops, and the forest is about one kilometer away from the site. Only this bases the habitat for birds, possibly small, invertebrate mammals.

Currently, the project site is a disturbed area, with garbage and waste, a potential pressure factor on species and habitats in nearby areas, either forests or flora, fauna and humid vegetation and hydrophyte vegetation. There is a risk of chemical pollution, as local people are throwing waste and unselected residues, as well as indirect biological pollution, and disturbed and anthroped lands are conducive to non-habitat-dependent alien species that can create vigorous populations that extend to natural habitats.

The setting up of fishponds will generate favorable habitats for a number of invertebrate species, fish, amphibians, birds, even mammals of community interest, which exist in the protected natural area, can be extended on site without being disturbed by recreational activities.

The species of community interest that can benefit from the fishery and which could expand their distribution on the project site are the following: *Graphoderus bilineatus*, *Coenagrion ornatum*, *Unio crassus*, *Bombina variegata* și *Bombina bombina*, *Natrix natrix*, *Emys orbicularis*, *Ixobrychus minutus*, *Nycticorax nycticorax*, *Ardea purpurea*, *Aythya nyroca*, *Acrocephalus melanopogon*, *Podiceps cristatus*, *Podiceps grisegena*, *Podiceps nigricollis*, *Anas strepera*, *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Anas querquedula*, *Anas clypeata*, *Gallinula chloropus*, *Fulica atra*, *Calidris ferruginea*, *Calidris alpina*, *Numenius arquata*, *Actitis hypoleucos*, *Larus ridibundus*, *Lutra lutra*.

Thus, populations in the protected natural areas become more stable and biodiversity will make a real gain.

Recreational facilities and fishing basins will not negatively affect either numerically and structurally any of the flora and fauna populations of community interest on the site or in nearby habitats. The area for economic development occupies 47,400 sqm (47.4 ha), compared to 20521 ha of the protected natural area, representing 0.23% of the total area of the Natura 2000 site. The territory of the site does not house the strictly localized habitat of any flora and fauna species of conservative interest. The arrangement of the recreational area as well as of the fishponds does not generate a decrease in populations of species of community interest. The ruderalized territory, currently used as a garbage disposal site, will be set up as ponds and will attract waterfowl species. On the edge of the basins where hydrophobic vegetation will be installed in time, a multitude of aquatic avifauna species of community interest will find nesting places or feeding habitats. Therefore, the landscaping works will induce a positive dynamics of the species of interest in the protected natural area.

The protected natural area owes its existence to a mosaic of habitats that attract and shelter species of community interest. The diversity of habitats, as well as the specific diversity of habitats, create a network of trophic and spatial relationships that integrate species of community interest. In this architecture of the protected natural area, the territory for the project is now an element of discontinuity, disruption, high potential for threats. Along with the fishery, a process of ecological reconstruction will actually take place, generating favorable habitats for a number of species on the territory of the protected natural area. As a result, the network of structural and functional relationships that maintains the integrity of the protected natural area will expand, including a space that currently generates only potential threats to the biodiversity of the natural area.

Fishery pools once adjusted, taking into account the ecological constraints of the area, using natural materials and indigenous species, will help to increase the connectivity of the habitats and increase the stability of the protected natural area.

Conclusions

Natura 2000 sites are not entirely occupied by habitats and species of conservative interest. Much of their territory is more or less anthropogenic, where not only the valuable biodiversity features are missing, but localized alien, invasive species that pose threats to valuable biodiversity resources. In many cases, economic activities may generate additional pressures on Natura 2000 sites, but there are also situations where sustainable development consists in selecting economically profitable activities and having a positive impact on fauna and flora species. In most cases, in degraded lowlands and meadows, degraded lands used as manure pits, ballasts, other excavations can be replayed to the natural circuit by arranging them as a pond. The conditions for these territories to receive a plus value following their arrangement are as follows: exclusive population with native species of fish; the preservation of hygrophilous vegetation areas on the edge of the water luster; preserving hedges of native species as ecological corridors that counteract the fragmentation of habitats due to anthropogenic activities.

BIBLIOGRAPHY

- Brooks, T.M., Bakarr, M.I., Boucher, T., Da Fonseca, G.A.B., Hilton-Taylor, C., Hoekstra, J.M., Moritz, T., Olivier, S., Parrish, J., Pressey, R.L., Rodrigues, A.S.L., Sechrest, W., Stattersfield, A., Strahm, W., Stuart, S.N., 2004. Coverage provided by the global protected-area system: is it enough? *Bioscience* 54, 1081–1091.
- Butchart, S.H.M., Walpole, M., Collen, B., van Strien, A., Scharlemann, J.P.W., Almond, R.E.A., Baillie, J.E.M., Bomhard, B., Brown, C., Bruno, J., Carpenter, K.E., Carr, G.M., Chanson, J., Chenery, A.M., Csirke, J., Davidson, N.C., Dentener, F., Foster, M., Galli, A., Galloway, J.N., Genovesi, P., Gregory, R.D., Hockings, M., Kapos, V., Lamarque, J.F., Leverington, F., Loh, J., McGeoch, M.A., McRae, L., Minasyan, A., Morcillo, M.H., Oldfield, T.E.E., Pauly, D., Quader, S., Revenga, C., Sauer, J.R., Skolnik, B., Spear, D., Stanwell-Smith, D., Stuart, S.N., Symes, A., Tierney, M., Tyrrell, T.D., Vie, J.C., Watson, R., 2010. Global biodiversity: indicators of recent declines. *Science* 328, 1164–1168.
- Campos, M.T., Nepstad, D.C., 2006. Smallholders, the Amazon's new conservationists. *Conserv. Biol.* 20, 1553–1556.
- Clergue, B., Amiaud, B., Pervanchon, F., Lasserre-Joulin, F., Plantureux, S., 2005. Biodiversity: function and assessment in agricultural areas. A review. *Agron. Sustain. Dev.* 25, 1-15.
- Coad, L., Burgess, N.D., Fish, L., Ravillious, C., Corrigan, C., Pavese, H., Granziera, A., Besançon, C., 2008. Progress towards the convention on biological diversity terrestrial 2010 and marine 2012 targets for protected area coverage. *Parks* 17, 35–42.
- Costanza, R., d'Arge, R., de Groot, R., Farber, S., Grasso, M., Hannon, B., Limburg, K., Naeem, S., O'Neill, R.V., Paruelo, J., Raskin, R.G., Sutton, P., van den Belt, M., 1997. The value of the world's ecosystem services and natural capital. *Nature* 387, 253-260.
- Craigie, I.D., Baillie, J.E.M., Balmford, A., Carbone, C., Collen, B., Green, R.E., Hutton, J.M., 2010. Large mammal population declines in Africa's protected areas. *Biol. Conserv.* 143, 2221–2228.
- Curran, L.M., Trigg, S.N., McDonald, A.K., Astiani, D., Hardiono, Y.M., 2004. Lowland forest loss in protected areas of Indonesian Borneo. *Science* 303, 1000–1003.
- Dudley, N., Stolton, S., 1999. Conversion of “Paper Parks” to Effective Management – Developing a Target. IUCN, WWF, WCPA.
- Ferraro, P.J., 2009. Counterfactual thinking and impact evaluation in environmental policy. *New Dir. Eval.* 2009, 75–84.
- Geldmann, J., Megan Barnes, M., Coad, L., Craigie, J.D., Hockings, M., Burgess, N., Effectiveness of terrestrial protected areas in reducing habitat loss and population declines, *Biological Conservation* 161 (2013) 230–238.

- Joppa, L.N., Pfaff, A., 2011. Global protected area impacts. *Proc. R. Soc. B – Biol. Sci.* 278, 1633–1638.
- Kleiman, D.G., Reading, R.P., Miller, B.J., Clark, T.W., Scott, M., Robinson, J., Wallace, R.L., Cabin, R.J., Felleman, F., 2000. Improving the evaluation of conservation programs. *Conserv. Biol.* 14, 356–365.
- Mare-Roșca, Oana, Marian, M., Mihalescu, L., Voșgan, Z., Glodean, I., 2016 *Composition and geographical spread of herpetofauna in the Maramures Mountains Natural Park*. În Mining, Mineral Processing, NonFerrous Metallurgy, Geology and Environmental Engineering XXX. No. 1, 49-55.
- Margules, C.R., Pressey, R.L., 2000. Systematic conservation planning. *Nature* 405, 243–253.
- Meir, E., Andelman, S., Possingham, H.P., 2004. Does conservation planning matter in a dynamic and uncertain world? *Ecol. Lett.* 7, 615–622.
- Pullin, A.S., Knight, T.M., 2009. Doing more good than harm - Building an evidencebase for conservation and environmental management. *Biol. Conserv.* 142, 931–934.
- Rodrigues, A.S.L., Akcakaya, H.R., Andelman, S.J., Bakarr, M.I., Boitani, L., Brooks, T.M., Chanson, J.S., Fishpool, L.D.C., Da Fonseca, G.A.B., Gaston, K.J., Hoffmann, M., Marquet, P.A., Pilgrim, J.D., Pressey, R.L., Schipper, J., Sechrest, W., Stuart, S.N., Underhill, L.G., Waller, R.W., Watts, M.E.J., Yan, X., 2004. Global gap analysis: priority regions for expanding the global protected-area network. *Bioscience* 54, 1092–1100.
- Sizemore, G., C., Accounting for biodiversity in the dairy industry, *Journal of Environmental Management* 155 (2015) 145-153.
- Turner, R.K., Paavola, J., Cooper, P., Farber, S., Jessamy, V., Georgiou, S., 2003. Valuing nature: lessons learned and future research directions. *Ecol. Econ.* 46, 493-510.

LOCAL COMMUNITY SUPPORT TO POLLUTED SITES MANAGEMENT

Monica Liliana Marian

Assoc. Prof., PhD, Technical University of Cluj-Napoca

Abstract: Tailings are land on which the waste material is stored, from ore processing to metal extraction. Even though currently mines and processing plants are currently inoperable, these deposits are still a current issue of natural environment management. A concrete case concerns the tailings ponds in the Baia Mare depression, located in the proximity of the localities, for which they constitute a permanent threat. Although there are many studies and concrete actions on ecological remediation and their natural space rendering, the problems they generate are far from being resolved. The article presents the results of an ecological remediation study using plant and mushroom species from the native flora and proposes integrating them into a wider management scheme. To optimize the remediation process for an efficient environmental management and for the preservation of the population's health, we propose an integrated management scheme that takes into account the corroboration of biological and socio-human factors. Involvement of local communities reduces the time needed to integrate these polluted areas into the natural circuit.

Keywords: local community, health, socio-human factors

Introduction

Industrial lands have abiotic and biotic conditions completely altered due to anthropogenic intervention. One of the most dramatically modified categories is tailings ponds and tailings dumps where the soil substrate is replaced by mining or ore processing material. The presence of the tailing deposits conduct not only the water pollution but also the air pollution, having as immediate effect the transformation, the degradation or the total destruction of the structures of the biocenoses from the adjacent zones, affecting both the terrestrial and aquatic flora and fauna.(Jelea et al.2007).

The water regime changes significantly due to changes in substrate permeability and very acidic pH. Under these conditions, the vegetal carpet is completely changed, degraded and depleted. Substrate replacing soil is loaded with heavy metals. Thus, natural ecosystems disappear, and their functions are also annihilated, which has a negative impact on the quality of life of the nearby human communities. Numerous efforts have been made recently to find ways to remove heavy metals from the soil. For chemically polluted lands, vegetation plays an increasingly ecological and sanitary role. (Antonkiewicz et al, 2002, Igwe et al., 2003, Horsfall et al., 2005).

Proper plant management in such areas can make a significant contribution to restoring the natural environment. Studies by various researchers (Kumar et al 2007) have shown that vegetation can remove Mn, while other metals such as Zn, Cu, Pb, Ni are removed by rhizofiltration mechanisms. Ike et al. 2007 showed that symbiont bacteria can be useful in the phytoremediation of heavy metals polluted lands. Muneer et al. (2007) have shown that isolated yeasts can be exploited for bioremediation of chromium-containing waste, demonstrating that they have the potential to accumulate this toxic metal in the soil. Phytoremediation is a much cheaper process, with the use of native plants in polluted areas. (Chehregani et al., 2007). One of the best ways to minimize environmental hazards and

associated regulatory problems caused by the introduction of non-native biota (including genetically modified species) is the use of native species for remediation. (Frick et al., 2008).

The use of native plant species can serve a double purpose, remediation and rehabilitation / recovery of the native habitat required for the success of the remedy. (Alberta Environment, 2001), (Saskatchewan Petroleum Industry, Government of the United Kingdom and Saskatchewan, Guideline 1999). In addition, the perception of environmental benefits appears to be one of the best strategies of phytoremediation, that of microbial assisted remediation, because native species are already adapted to the site's conditions. Minimizing the environmental risk of non-native (non-transgenic and non-transgenic) phytoremediating species consists in the employment of isolated biological organisms in the system (Gressel et al 2005) (Ronchel et al., 2001). (Gerhardt et al., 2009) (Liu et al., 2005).

Matherials and Methods

For the efficient management of the tailings ponds, the present situation of both the abiotic factors and the installed biodiversity, partially spontaneous, partly with anthropogenic intervention was evaluated.

A number of 14 sample areas (Table 1) with a surface area of approximately 100 m² each were identified and selected at the level of which: microclimate determinations, sampling of soil, microorganisms (bacteria, fungi) phytosociological relevases. The terrestrial invertebrate fauna has been inventoried and monitored. A complete and correlated analysis of all ecosystem components has been carried out to capture the ecological relationship between organisms and the environment

Table. 1. The geographic coordinates of the sample

		Sample	Longitude	Latitude	Altitude
			centizecimal 023o	centizecimal 47o	(m)
1	A	1	28.75	38.63	178.6
		2	28.74	38.63	181.4
		3	28.73	38.62	184.4
		4	28.73	38.62	184.4
2	B	5	28.74	38.61	182.9
		6	28.75	38.61	182
		7	28.76	38.59	181.5
		8	28.76	38.58	181.4
		9	28.75	38.58	182.9
		10	28.74	38.57	184.3
3	C	11	28.75	38.57	182.6
		12	28.75	38.57	181.1
		13	28.76	38.56	177.1
		14	28.76	38.55	167.9

Floral and mycological species were analyzed from field studies and specimen harvesting. In the laboratories of the Tenhnic University in Cluj Napoca, macroscopic and microscopic analysis was carried out and specimens from the taxonomic herbs were identified in order to identify them.

From the local community, a representative sample was selected for age, gender, training grade, composed of 50 individuals who were interviewed with a structured interview of 10 questions about the presence and impact of the TMF in the vicinity of the locality.

Results

The Bozânta Mare pond was formed by collecting the waste water tailings resulting from the non-ferrous metals and cyanide processing activities from the mining of gold minerals. The amount of deposited mining tailings had fluctuating dynamics over the years, in direct relation to the nature of the extractive activities. In recent years, there has been a significant decline due to the decline in mining activity in the region.

The Bozânta Pond has an area of approximately 1,000,000 m² and is organized on floors - slopes - formed by depositing tailings loaded with unprocessed residues of non-ferrous ore and wastewater rich in heavy metals (Pb, Cd, Cu, Mn, Zn etc) and cyanide. Unprocessed non-ferrous ore (pyrite and calcopirite), which is the most important component of the pond, underwent an oxidation process over time due to the contact with air and rainwater. The physico-chemical transformations of the tailings are also determined by the activity of the microbiota of the soil, which has a certain specificity for acidic conditions (pH 2-3.5) and heavy metal load.

Regarding the phytoremediation of the polluted site at Bozânta Mare, the actions were started about 25 years ago by trying to plant species with high resistance to acidic soils and loaded with heavy metals. In the creation of a vegetal carpet that reduces erosion and especially the dispersion of the surface dust of the heap, early non-native species were used, which were rapidly growing: *Pinus nigra*, *Robinia pseudacacia*, *Prunus serotina*, *Amorpha fruticosa* and specimens of species belonging to the regional flora such as *Quercus petraea*, *Salix caprea*, *Populus tremula*, *Betula pendula* spontaneously installed. The vegetal carpet, rather poorly represented, includes herbaceous species specific to the region, *Hieracium pilosella*, *Carex pillosa*, *Centaurea austriaca*, *Viola arvensis*, *Rumex acetosella*, *Linaria vulgaris*, *Agrostis capillaris* etc, and adventive weeds such as: *Reinoutria japonica*, *Erigeron canadensis*, *Setaria glauca*.

Revegetation was carried out on all floors of the heap, but the number of current taxa has a higher survival rate and spread on the N-E slope. The first slope on this slope is occupied in quite a large proportion by the species *Rubus fruticosus*.

Populus tremula, tremulous poplar is a native species that has grown relatively well especially on the slope 1 and 2, predominantly propagating vegetatively. It is one of the most longevous species on the tailings heap due to the development of a superficial, highly branched radicular system that drags massively.

Poplar, willow, birch are species that have been identified as symbiotic associations of the ectomycorrhiza species, with a determinant role in the survival and development of these species under chemical stress conditions.

The acacia, *Robinia pseudacacia*, spontaneous mellifera tree, is present in all the heap floors, through a relatively high number of individuals but small in size. It is a highly adaptable species for poor nutrient substrates with increased resistance to moisture.

Salix caprea, has a good distribution especially on the N-E slope, the species coming from natural dissemination. The radicular system is superficial and displays abundant ectomycorize on the second order, which explains the normal development of the species, even if their number is small. Wagtail is a species that has a rapid growth and high longevity (over 50 years) with good tolerance to arid and polluted lands.

In addition to the species of cormorant flora, the mushroom species growing on the tailings pond slopes were evaluated. 13 species of macromycetes, identified in Table 2, have been identified:

Table 2 Specific diversity of macromycetes on the Bozânta Mare pond

Nr.	Species	Distribution
-----	---------	--------------

Crt.		
1.	<i>Laccaria laccata</i>	terraces I, II, on the slopes and on the plateau; on the north-western side of the pond
2.	<i>Scleroderma citrinum</i>	terraces I, II, versatile and on the plateau; on the north side of the pond
3.	<i>Inocybe lacera</i>	terrace I, N-V exhibition
4.	<i>Xylaria hypoxylon</i>	terrace II, exhibition N-V
5.	<i>Suillus bovinus</i>	terraces I and II, N-V exhibition
6.	<i>Calvatia excipuliformis</i>	terrace II.
7.	<i>Telephora terrestris</i>	terraces I and II on the slopes and on the plateau; the sporadic bodies in the vicinity of the trees are very abundant, both of the specimens of <i>Pinus nigra</i> and those of <i>Salix caprea</i> , <i>Populus tremula</i> and <i>Quercus robur</i>
8.	<i>Amanita muscaria</i> ,	plateau in large numbers of specimens associated with <i>Salix caprea</i> , <i>Betula pendula</i> and <i>Populus tremula</i>
9.	<i>Pisolithus tinctorius</i>	terraces I and II, on the slopes and on the plateau, on the N-V exhibition
10.	<i>Paxillus involutus</i> ,	terraces I and II on the plateau.
11.	<i>Russula aeruginea</i> ,	on the plateau, N
12.	<i>Russula cyanoxantha</i>	plateau associated with <i>Populus tremula</i>
13.	<i>Marasmius oreades</i>	terraces I and II on the N-V exhibition
14.	<i>Suillus grevillei</i>	on the second terrace

Besides the species of macromycetes, in the fungal flora of the substrate on the lake were identified 15 genus and species of fungi such as: *Saccharomyces sp.*; *Saprolegia anisospora*; Zygomycotina; *Mucor hiemalis*; *Umbelopsis nana*; Ascomycotina; *Chaetonium sp.*; *Glomerella sp.*; *Massarina sp.* *Nectria sp.*; Basydiomycotina; *Coprinus sp.*; *Armillaria sp.*; Deuteromycotina *Aspergillus fumigatus*; *Aspergillus niger*; *Humicola dimorphospora*; *Penicillium corylophilum*; *Rhizoctonia sp.*; *Trichoderma sp.* The fungal species develop adaptive mechanisms in soils loaded with heavy metals in close correlation with the species present in the surrounding vegetation. Despite their ability to survive in severe environmental conditions, such species as *Telephora terrestris*, *Pisolithus tinctorius*, *Amanita muscaria*, *Russula emetica* are able to accumulate heavy metals in high quantities. These fungi support the development of vegetation, functioning as a sort of "bio-filters" for the roots of plants, thus enabling their survival chances. Through a good application of mycorrhizal-activating symbiosis, or by the inoculation of mycorrhizal micelles in the roots of plants, the initiative of bioremediation of soils polluted with heavy metals has high chances of gaining efficiency.

The results of the structured interview conducted with members of the local community in the neighboring area highlighted the following:

Locals are worried about the presence of the tailings pond, which they perceive to a great extent as current pressure on their health.

They do not have a clear perception of the nature of the impacts that the tailings pond material impacts on human health.

Cultivates and consumes vegetables and fruit products in the gardens and does not make a direct connection with the impacts of the tailings pond on soil and air.

They harvest and consume mushrooms from the tailings pond considering that they are edible can not have a negative effect on their health.

It does not identify solutions to remedy and counteract the presence of the polluted site in the vicinity of the locality.

Conclusions

Anthropic polluted sites, such as tailing ponds, are major threats and pressures on human communities for long periods of decades or even centuries. The situation is due to the fact that the heavy metal load as well as the restrictive characteristics of the abiotic factors prevent the consolidation of ecosystems that perform ecological service for the community.

Natural succession takes place with the establishment of symbiotic relationships between plants, mushrooms, fauna, but the duration of the natural installation and consolidation of the ecosystems is very high.

The human factor responsible for the management of polluted sites must include in the management plan multiple awareness actions with human communities, in order to diminish the impact of these areas on health.

BIBLIOGRAPHY

Alberta Environment, Environmental Sciences Division, Salt Contamination Assessment & Remediation Guidelines, T/606, May 2001.

Antonkiewicz, J and C. Jasiewicz. 2002. The use of plants accumulating heavy metals for detoxification of chemically polluted soils. J. Pol. Agric. Univ., 5:121-143.

Chehregani, A., Malayeri, B., 2007, Removal of Heavy Metals by Native Accumulator Plants, INTERNATIONAL JOURNAL OF AGRICULTURE & BIOLOGY 1560–8530/2007/09–3–462–465.

Frick, C.M., Farrell, R.E., Germida, J.J. , 1999, Assessment of phytoremediation as an in-situ technique for cleaning oil-contaminated sites, Petroleum Technology Alliance of Canada Report, December 29.

Gerhardt, K., E., Huang, X.-D., Glick, B., R., Greenberg, B., M., 2009, Phytoremediation and rhizoremediation of organic soil contaminants: Potential and challenges Soil microorganisms are known to be sensitive to changes in the soil environment, Plant Science 176, 20–30

Gressel, J., Al-Ahmad, H., 2005, Assessing and managing biological risks of plants used for bioremediation, including risks of transgene flow, Z. Naturforsch [C] 60, 154–165.

Horsfall, M., Jnr, A. I. Spiff, Chemistry & Biodiversity 2005, 2, 373–385.

Igwe JC, Abia AA. 2003. Maize Cob and Husk as Adsorbents for removal of Cd, Pb and Zn ions from wastewater. The Phy. Sci., 2: 83-94.

Jelea, M., Jelea, S., G., Kovacs, Z., M., Gheța, D., E., 2007, Research concerning the oxidation degree of the sulphidic tailings from the Novăț tailings storage facility, Carph. J. of Earth and Environmental Sciences, 2007, Vol. 2, No. 2, p. 45 – 57.

Kumar Maiti S, Jaiswal S. 2007. Bioaccumulation and translocation of metals in the natural vegetation growing on fly ash lagoons: a field study from Santaldih thermal power plant, West Bengal, India, Environmental Monitoring and Assessment, 116: 263–273.

Liu J, Wu X, Mitchell B., Kintner C., Ding S., Schultz PG., 2005, A small-molecule agonist of the Wnt signaling pathway, *Angew Chem Int Ed Engl.* 2005 Mar 18;44(13):1987-90.

Muneer, B, Shakoori, F.R., Rehman, A. and Shakoori, A.R. 2007. Chromium resistant yeast with multi metal resistance isolated from industrial effluents and their possible use in microbial consortium for bioremediation of wastewater. *Pakistan J. Zool.*, 39: 289-297.

Ronchel, M.C., Ramos, J.L. , 2001, Dual system to reinforce biological containment of recombinant bacteria designed for rhizoremediation, *Appl. Environ. Microbiol.*67, 2649–2656.

Saskatchewan Petroleum Industry/Government Environmental Committee, Restoration of Well Sites and Associated Facilities on Cultivated Lands in Saskatchewan, Guideline No. 2, January 1, 1999.

PERSPECTIVES ON THE INTERNATIONAL RESPONSIBILITY OF STATES FOR VIOLATION OF FUNDAMENTAL HUMAN RIGHTS

Oana-Elena Gălățeanu

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: Respect for fundamental human rights is an obligation whose fulfillment is considered to be for the benefit of the entire international community as a whole. For this reason, the international responsibility of the states that violate these rights is involved.

The European Court of Human Rights (together with the Inter-American Court of Human Rights and the African Court on Human and People's Rights) is included among the most remarkable regional instruments used to protect the human rights by sovereign states. This study examines how this European Court acts to eventually hold accountable the states that violate the human rights as recognized by the 1950 Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

Keywords: rights, human, international accountability, states

I. Drepturile fundamentale ale omului precum dreptul la viață, protecția contra discriminărilor, a asclaviei, torturii ori tratamentelor inumane sau degradante, ș.a., sunt recunoscute și protejate atât în plan intern prin legislațiile naționale ale statelor lumii, cât și în plan internațional prin intermediul convențiilor și tratatelor internaționale încheiate în acest scop. În această situație, recunoașterea drepturilor omului poate fi pretinsă la nivel internațional prin o serie de proceduri internaționale derulate de organismele care sunt investite cu monitorizarea aplicării tratatelor încheiate și a instanțelor internaționale pentru drepturile omului. Acestea au competența de a identifica eventualele nerespectări ale obligațiilor asumate de state prin tratate și, în unele situații, pot hotărî îndatoriri de reparare a daunelor aduse persoanelor prin respectivele încălcări. Cu alte cuvinte, poate fi antrenată răspunderea internațională a statelor pentru aceste fapte ilicite de încălcare a drepturilor omului, iar ele trebuie să răspundă fără a avea posibilitatea de a limita aplicarea acestor tratate care consfințesc o serie de asemenea drepturi fundamentale (fapt ce le e interzis de normele de drept internațional).

Printre instrumentele de protecție a drepturilor omului de bază la nivel regional se numără și Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Ea constituie în fapt, acel instrument de garantare a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, statuate prin Convenția privind protecția acestor drepturi din 1950, de către statele părți la aceasta. Convenția a dispus înființarea respectivei Curți și i-a conferit o serie de competențe de acțiune pentru ca statele părți să respecte drepturile statuate în Convenție și în Protocoalele adiționale la aceasta. Competențe asemănătoare au fost acordate prin aceeași Convenție și unor organe ale Consiliului Europei.

II. Curtea Europeană a Drepturilor Omului și rolul conferit ei de Convenția privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a primit aceste atribuții prin Protocolul nr.11 la Convenție, intrat în vigoare în 1998, care practic a reunit cele două instituții înființate inițial, respectiv Comisia Europeană a Drepturilor omului și Curtea Europeană a drepturilor

omului, menținând și pentru viitor a treia instituție, Comitetul de miniștri, cu aceleași atribuții ale lui, de supraveghere a măsurilor de executare a hotărârilor Curții. Protocolul este temeiul legal în baza căruia orice persoană fizică și orice stat parte la Convenție poate înainta în mod direct către Curte o cerere prin care să sesizeze o încălcare a dispozițiilor Convenției. Același protocol a înlăturat acea clauză facultativă a aditerii și soluționării de către Curte a plângerilor individuale, aceasta devenind competentă să soluționeze orice plângere contra oricărui stat parte. Există însă o cauză de inadmisibilitate inclusă prin Protocolul nr. 14 la Convenție. Aceasta se referă la cazul în care persoana petentă a suferit un prejudiciu nesemnificativ. Trebuie însă îndeplinită condiția ca nici unul dintre cazurile ce nu au fost examinate cum se cuvine de o instanță națională să nu fie respins și să nu fie un caz de nerespectare clară a drepturilor omului.

În baza Convenției la care ne referim, Curtea reprezintă un organ de jurisdicție cu caracter permanent și unic. Are un grad dublu de jurisdicție și este compusă dintr-un număr de judecători corespunzător numărului de state părți la Convenție- care în prezent sunt 47. Aceștia sunt aleși de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Ulterior alegerii lor, ei la rândul lor aleg Președintele, cei doi vicepreședinți ai Curții și cei trei președinți de secții. Mandatul judecătorilor este unul unic, de 9 ani.

Practic, Curtea deține în competențele sale: analizarea admisibilității plângerilor, stabilirea situațiilor concrete, încercarea de împăcare a părților, luarea în fond a deciziilor ce se impun și, când e necesară, soluționarea recursurilor în Marea ei Cameră. Și Curtea, și Comitetul de miniștri susțin statele să-și soluționeze cauzele în mod amiabil¹. Tot Curtea va hotărî și în situațiile în care competențele ei sunt contestate.

În fața Curții plângerile întotdeauna vizează un stat parte, ele neputând fi formulate niciodată împotriva unor persoane fizice. Plângerile pot fi înaintate de state (cereri interstatuale), de persoane fizice și grupuri de persoane fizice, organizații neguvernamentale, întreprinderi, syndicate, partide politice, organizații religioase și grupuri de persoane publice posibile victime ale încălcărilor ori victime directe ale lor (cereri individuale).

Sub aspect teritorial Curtea are competență asupra acelor teritorii ale statelor părți la Convenție în care acestea-și manifestă un control general. Competența *ratione temporis* a Curții se limitează la acele încălcări intervenite după intrarea în vigoare a Convenției pentru respectivele state în cauză.

Activitatea Curții Europene Drepturilor Omului se bazează pe principiul subsidiarității, în sensul că ea va acționa numai în situațiile în care la nivel național sistemul jurisdicțional nu poate garanta respectarea ori îndreptarea încălcărilor drepturilor și libertăților consfințite de Convenția din 1950 și Protocoalele adiționale ale ei. Ea are rolul subsidiar de a îndrepta. Menirea CEDO este de a analiza dacă hotărârile autorităților naționale nu contravin Convenției. Ea are autoritatea atât de a rezolva situațiile determinate de nerespectarea drepturilor și libertăților fundamentale recunoscute în Convenție și protocoalele ei, cât și de a ajuta la depistarea erorilor din sistem și îndreptarea lor, erori ce pot apare, după caz, la stadiul legislativ ori la cel de practică judiciară sau a administrației publice².

În baza dispozițiilor Convenției, admisibilitatea unei cereri se bazează pe următoarele condiții:

- încălcarea sesizată să vizeze un drept ori o libertate prevăzută în Convenție și Protocoalele la ea;

¹ În acest sens a se vedea și Rezoluția nr.59/2002 a Comitetului miniștrilor

² Bogdan Aurescu, Sistemul jurisdicțiilor internaționale, ediția a 2a, Ed.C.H.Beck, București 2013,p.214

- sesizarea să fie formulată numai după ce au fost parcurse toate căile de atac interne și într-un interval de timp limitat de la data hotărârii interne definitive. Protocolul nr.15 reduce acest termen de sesizare a CEDO de la 6 luni la 4 luni;
- sesizarea să nu fie anonimă și să nu aibă același obiect cu cererile anterior analizate de Curte, sau să se afle pe rolul altor instanțe internaționale de anchetă;
- prejudiciul suferit de reclamant să fie unul important. Protocolul nr.14 aduce un nou criteriu de admisibilitate, prevăzând o excepție de la regula inadmisibilității unei cereri când reclamantul nu a suferit un prejudiciu important. Conform lui, această regulă nu se va aplica dacă plângerea respectivă nu a fost examinată în mod corespunzător la nivel național ori dacă respectarea drepturilor omului obligă la analiza în fond a cererii.

Deciziile pronunțate de o Cameră a Curții cu privire la admisibilitatea sesizării sunt motivate. Ulterior se trece la faza examinării în fond a faptului dacă s-a realizat sau nu o încălcare reală. Hotărârile se iau cu majoritate de voturi și rămân definitive dacă într-un termen de 3 luni de la pronunțarea Camerei, nici o parte nu a solicitat retrimiteră cauzei la Marea Cameră, sau dacă există o declarație a părților că nu doresc să o sesizeze ori colegiul Marii Camere respinge solicitarea de retrimiteră. Odată ce a rămas definitivă, hotărârea are caracter obligatoriu și trebuie să fie executată în termen de 3 luni de la data rămânerii ei definitive. Hotărârile CEDO sunt obligatorii pentru statul pârât. Ele au caracter declarativ, constatând doar existența unei încălcări a dispozițiilor Convenției, neindicând însă modurile în care trebuie executată hotărârea Curții, ci lăsându-le la latitudinea respectivului stat³. Unele hotărâri ale Curții, prin conținutul lor- indicând clar lipsa unor prevederi legale ori modurile de conformare la hotărâre- ușurează executarea lor⁴. În altele Curtea poate hotărî că, având în vedere constatarea unor nerespectări ale Convenției, se impun în plan național măsuri generale referitoare la luarea unor măsuri de aplicare într-un număr mare de cazuri cu care a fost deja sesizată ori urmează a fi sesizată.⁵

Când Curtea constată că există o violare și că reclamantului i s-a produs un prejudiciu, îi va acorda acestuia o " reparație echitabilă"(art.41 din Convenție), în bani, ca despăgubire, iar cel care va urmări modul în care se execută hotărârea Curții este Comitetul de miniștri. El va supraveghea realizarea plății sumei acordate reclamantului⁶.

Supravegherea executării hotărârii definitive și obligatorii intră în competența Comitetului de miniștri. În concret acesta urmărește executarea măsurilor care s-au dispus și a celor cu caracter general.

Când prin hotărâre constată că există o violare a drepturilor recunoscute, Curtea va trimite cererea Comitetului de miniștri și Comisiei Europene. Acesta va discuta cu statul pârât în cauză și cu departamentul ce are atribuții de executare a hotărârilor Curții pentru a găsi modalitatea în care hotărârea dată trebuie pusă în executare și în care se vor preveni alte asemenea violări. Se vor avea în vedere în principal modificări necesare ale legislației și luarea de măsuri individuale acolo unde se impune⁷.

În concluzie, executarea hotărârii date de Curte este verificată de un organism cu competență politică, Comitetul de miniștri. El o va face prin intermediul unor reuniuni speciale ce au ca obiect drepturile omului. El invită respectivul stat vizat de hotărâre să-l informeze cu privire la măsurile luate pentru punerea în aplicare a hotărârii. Comitetul poate reține anumite progrese și sugera statului posibile soluții pentru îndeplinirea hotărârii, dar,

³ În acest sens și hotărârea Curții din 24.06.2004 în cauza Von Hannover împotriva Germaniei (nr. 59320/00), hotărârea Curții din 11.01.2005, în cauza Sciacca împotriva Italiei (nr. 50774/99)

⁴ În acest sens și hotărârea Curții din 1.08.2008, în cauza Liberty și alții vs. Marea Britanie, hotărârea Marii Camere din 4.12.2015 în cauza Roman Zakharov vs. Rusia

⁵ Hotărârea din 09.06.2009, cauza Opuz împotriva Turciei (nr. 33401/02)

⁶ CEDO în 50 de întrebări, <https://www.echr.coe.int/Document/s/p.7>

⁷ idem

exceptional, poate amenința acel stat cu aplicarea de sancțiuni politice, ținând cont de perioada de întârziere și de urgența împrejurării, stabilind și un termen de executare imperativ. E în drept să aplice acele sancțiuni ce sunt prevăzute în Statutul Consiliului Europei contra statului care nu pune în executare hotărârile Curții. Astfel, în conformitate cu art.8 al acestui statut, oricărui stat membru al Consiliului Europei care a încălcat grav dispozițiile art.3 ale Statutului (conform căruia el trebuie să accepte principiile statului de drept și că fiecare persoană din jurisdicția sa trebuie să se bucure de drepturile și libertățile fundamentale ale omului) Comitetul de miniștri îi poate cere retragerea din Consiliu potrivit prevederilor Statutului. Dacă acest stat nu se conformează, același Comitet va putea decide încetarea calității de membru al Consiliului Europei de la data la care Comitetul o va hotărî.

III. Concluzii

În 1991, Consiliul Europei a precizat că, Convenția privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale constituie o garanție la nivel internațional a protejării drepturilor omului, neavând însă rolul de a înlocui sistemul național de apărare a acestor drepturi, ci, practic, alăturându-se lui⁸.

Potrivit art.33 a Convenției, "orice Înalță parte contractantă poate sesiza Curtea asupra oricărei pretense încălcări a prevederilor Convenției și ale protocoalelor sale de către o altă Înalță parte contractantă". Cu alte cuvinte, Curții îi pot fi deduse încălcări ale dispozițiilor ei prin care sunt consfințite drepturi subiective (substanțiale și procesuale), cât și alte încălcări ale prevederilor ei de către statele semnatare.

Ca urmare a adoptării Convenției, statele semnatare s-au obligat să aplice toate deciziile Curții, revenindu-le următoarele îndatoriri concrete, conform răspunderii internaționale:

- să se oprească din încălcarea constatată
- să înlăture efectele actului ilegal prin repararea eventualelor daune
- să se abțină de la alte asemenea încălcări pe viitor

Din acest motiv, în cazul nerespectării acestor obligații asumate la nivel internațional, statele vor fi sancționate conform normelor de drept internațional, Comitetul de miniștri fiind organul împuternicit cu supravegherea modului de respectare de către state a hotărârii date de Curte. La nevoie, el va putea aplica una dintre sancțiunile prevăzute în Statutul Consiliului Europei.

În acest mod se garantează și la nivel internațional că statele răspund, cum e și firesc, pentru orice încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, recunoscute și consfințite prin Convenția Europeană privind protejarea acestora, din 1950.

Această garanție se realizează nu doar în acest unic mod, ci și prin înființarea și exercițiul și a altor procedee care au fost prevăzute în tratatele cu privire la drepturile omului sub egida ONU, și, în plan regional european, pentru protejarea și a altor drepturi decât cele prevăzute în Convenția din 1950. Astfel, de exemplu, prin tratatele referitoare la drepturile omului, s-au înființat mai multe Comitete. Asemenea comitete cu importanță deosebită la nivel regional european sunt și următoarele:

- comitetul european pentru prevenirea torturii și tratamentelor ori pedepselor degradante ori inumane
- comitetul de experți format de Comitetul de miniștri al Consiliului Europei pentru a susține aplicarea Cartei Sociale Europene
- comitetul consultative ce asistă Comitetul de miniștri în supravegherea modului de aplicare a principiilor Convenției cadru pentru protecția minorităților naționale (din 1995)

⁸ Conseil de l'Europe, Consiliul Europei și Protecția Drepturilor Omului, Strasbourg 1991, p.7

- comitetul consultative ce asistă Comitetul de miniștri în supravegherea modului de aplicare a Convenției europene privind exercițiul drepturilor copilului (din 1996), etc.

BIBLIOGRAPHY

Cărți, monografii:

Bogdan Aurescu, Sistemul jurisdicțiilor internaționale, ed.2, Ed. C.H.Beck, București 2013

Ion Diaconu, Răspunderea internațională în dreptul internațional, Ed. ProUniversitaria, București 2013

Raluca Dinu, Jurisdicția Internațională. Realități și perspective, Ed. Universul Juridic, București 2013

Eduard Dragomir, Dan Niță, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Ed. Nomina Lex, București 2009

Alte surse:

CEDO în 50 de întrebări, <https://www.echr.coe.int/Document s/>

Conseil de l'Europe, Consiliul Europei și Protecția Drepturilor Omului, Strasbourg 1991

THE CONCEPT OF PUBLIC WORKER IN THE NEW PENAL CODE

Aurelian Olimpiu Sabău-Pop

Assoc. Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș

Abstract: The new Criminal Code redefines the notion of civil servant within art. 175. The concept of civil servant within the meaning of criminal law is different from the same notion used by the legislator in other branches of law, such as, for example, in administrative law. This situation may lead to difficulty of interpretation by the recipients of legal rules. The interpretation of the legal provisions governing the notion of civil servant has been made by jurisprudence and doctrine.

Keywords: public worker, Penal Code, civil servant

1. Definiție legală

Prin funcționar public, în sensul art. 175 C. pen., se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar¹, cu sau fără o remunerație și care se bucură de una dintre următoarele atribute: exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești; sau exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție de orice natură; fie exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul regiilor autonome sau majoritar de stat, atribuții legale de realizarea obiectului de activitate al acesteia. De asemenea, este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persona care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritatea publică sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public.

Remarcăm intenția legiuitorului, în cadrul noului Cod penal, de a depăși controversele ridicate de doctrina și practica judiciară sub imperiul vechiului Cod penal.

2. Noțiunea în vechiul Cod penal

În cadrul vechiului Cod penal din coroborarea articolelor 145 și 147 rezulta că funcționarul public este persoana care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu indiferent cum a fost investită, o investire de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei autorități publice, instituții publice sau al unei instituții sau alte persoane juridice de interes public. Semnificația noțiunii de funcționar public nu era echivalentă cu cea de funcționar din dreptul administrativ².

Relevant era art. 145 al vechiului Cod penal care definea termenul de „public” utilizând sintagma „tot ceea ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciilor de interes public, precum și bunurile de orice fel care potrivit legii sunt de interes public.”

¹ S.mil., Dec.44/1997, publicată în Dreptul, nr.8,1998, pg.145 instanța reține că fapta militarului în termen care se afla de serviciu ca santinelă, exercita o însărcinare temporară ce consta în controlul trecerii frontierei, în cadrul unei instituții publice, în speță Ministerul de Interne;

² A se vedea I. Lascu, L. C. Lascu, O nouă reglementare în legătură cu infracțiunile de corupție, Dreptul, nr.10, 2000,3; I. Lascu, L. C. Lascu, Infracțiuni de corupție. Noi incriminări, Pro lege,nr. 4, 2000, 17;

Astfel, în titlul III al Constituției României, intitulat „Autoritățile publice” sunt cuprinse reglementările privind Parlamentul, Președinția, Guvernul, organele administrației publice centrale de specialitate, organele administrației publice locale, autoritățile judecătorești.

Instituțiile publice au fost definite în literatura de specialitate, ca fiind serviciile publice care se înființează, reorganizează și desființează prin lege, sau potrivit legii de către Parlament, Guvern, ministere și celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum și de către consiliile județene și locale, în scopul satisfacerii unor interese generale de specialitate ale membrilor societății³.

Serviciul public este acel organism înființat prin lege sau pe baza legii, de către stat, județ, municipiul, oraș sau comună, pentru satisfacerea în mod continuu și permanent a unor interese cu personal cu o anumită pregătire de specialitate, iar în baza lor materială este asigurată de către stat, județ, municipiu, oraș sau comună.

Accepțiunea pe care o primește formula „alte persoane juridice de interes public” trebuie să vizeze acele persoane juridice pe care legea le declară aparținând dreptului public.

Față de poziția analizei instituțiilor de mai sus precizate, suntem de acord cu definirea acestora pe baza normelor juridice ce guvernează materia dreptului constituțional sau administrativ, însă, în ceea ce privește noțiunea de funcționar public.

3. Funcționarul public în noul Cod penal

Legiuitor în noul Cod penal evită folosirea sintagmei „în serviciul unei unități”, și identifică prima categorie de funcționari publici, cea de la al. 1 lit. a al art. 175 C.pen, prin apartenența acestora la una dintre puterile statului, respectiv puterea legislativă, executivă sau judecătorească⁴.

Funcționarul public în înțelesul dispozițiilor prevăzute la art. 175. al. 1 lit.a Cod penal este persoana care exercită atribuții, respectiv îndeplinește însărcinări sau responsabilități, adică are obligația de a efectua o sarcină și de a răspunde pentru aceasta, în scopul public de realizare a prerogativelor, adică a privilegiului acordat demnitarilor uneia dintre cele trei puteri în stat. Aceste atribuții sau responsabilități trebuie să fie stabilite în baza legii, ceea ce exclude trasarea acestora prin alte moduri, inclusiv prin eventuale acte administrative individuale.

Prerogativele puterii executive sunt îndeplinite de Președinte și de către Guvern, alcătuit din prim-ministru, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică conform art. 102 al Constituției. Puterea legislativă incumbă Parlamentului, astfel cum este alcătuit din cele două camere, deputații și senatori fiind aleși prin vot universal. În fine, puterea judecătorească este exercitată de către judecători, procurori, de la ÎCCJ și de la celelalte instanțele judecătorești, Ministrul Public, Consiliul Superior al Magistraturii. Acestora li se adaugă și magistrații asistenți, grefierii și experții judiciari

Funcționarul public în sensul art. 175 al. 1 lit. b din Codul penal este persoana care exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură.

Prin funcție de demnitate publică înțelegem, în baza Legii nr. 284/2000, aceea funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, prin alegeri sau indirect, prin numire. Funcțiile de demnitate publică menționate în Legea 284/2000 și Legea 7/2006 sunt următoarele: Președintele României, Președintele și Vicepreședintele Senatului, Președintele

³ A se vedea I.Dumitru, Cu privire la înțelesul termenilor de public, funcționar public, funcționar și înscris oficial, Dreptul, nr.6, 1997, pg.67; A. Gorun, H. Gorun, Considerații critice referitoare la reglementarea conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice prin Legea nr. 161/2003, Dreptul, nr. 4, 2004, pg. 60;

⁴ Al. Șinc, Calitatea subiectului activ al infracțiunilor de corupție prevăzute de noul Cod penal, juridice.ro/328043/calitatea-subiectului-activ.html

și Vicepreședintele Camerei Deputaților, secretarii, chestorii, președinții, vicepreședinții și secretarii comisiilor permanente ale Senatului și Camerei Deputaților, liderii grupurilor parlamentare, senatorii și deputații. În temeiul Legii 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, sunt funcții de demnitate publică cele din cadrul Guvernului, a organelor autorităților publice locale și instituțiilor din subordinea acestora chiar și după eliberarea din funcție în măsura în care este numită în corpul de rezervă a funcționarilor publici.

Prin funcție publică de orice natură, înțelegem persoanele care exercită o funcție în serviciul unei autorități publice, instituții publice sau a altor persoane juridice de drept public, inclusiv personalul auxiliar al acestora care nu exercită prerogative de putere publică, dar contribuie la realizarea obiectului de activitate al persoanei juridice de drept public. În temeiul art. 2 al. 1 al Legii nr. 188/1999 funcția publică reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică desfășurând una dintre următoarele activități: punerea în executare a legilor și a celorlalte acte normative; elaborarea proiectelor de acte normative și a altor reglementări specifice autorității sau instituției publice, precum și asigurarea avizării acestora; elaborarea proiectelor politicilor și strategiilor, a programelor, a studiilor, analizelor și statisticilor necesare realizării și implementării politicilor publice, precum și a documentației necesare executării legilor, în vederea realizării competenței autorității sau instituției publice; consilierea, controlul și auditul public intern; gestionarea resurselor umane și a resurselor financiare; colectarea creanțelor bugetare; reprezentarea intereselor autorității sau instituției publice în raporturile acesteia cu persoane fizice sau juridice de drept public sau privat, din țară și străinătate, în limita competențelor stabilite de conducătorul autorității sau instituției publice, precum și reprezentarea în justiție a autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea; realizarea de activități în conformitate cu strategia de informatizare a administrației publice.

Funcționar public în sensul dispozițiilor prevăzute de art. 175 al. 1 lit. c Cod penal reprezintă persoana care exercită în cadrul unei regii autonome, a altui operator economic ori a unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

Regiile autonome sunt unități economice de stat, indiferent de organul în subordinea căruia se află, se organizează sau funcționează în baza Legii nr. 15/1990, iar operatorul economic este oricare furnizor de produse, prestator de servicii ori executant de lucrări – persoană fizică sau juridică de drept public sau privat ori grup de astfel de persoane cu activitate în domeniul care oferă în mod licit pe piață produse, servicii și executare de lucrări în baza Legii nr. 34/2006. Operatorul economic este o persoană juridică cu capital integral sau majoritar de stat care participă la actele și fapte de comerț.

Precizarea făcută de legiuitor „în realizarea obiectului de activitate” exclude din sfera subiectului activ calificat acele persoane care au atribuții de serviciu doar în măsura actelor de conservare ale bunurilor unităților economice în cauză, precum și a unor alte categorii de personal auxiliar.

Funcționarul public asimilat, conform art. 175 al.2 Cod Penal este persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public. Aceste profesii sunt exercitate în condițiile legii din nevoia de a satisface un interes public, iar în perioada desfășurării lor, acești liber profesioniști sunt asimilați funcționarilor publici.

Textul legislativ nou introdus face deosebire între funcționari publici și persoana care, nu îndeplinește această calitate, neîncadrat în nici o unitate de drept public, dar exercită un serviciu public. Acești liber profesioniști au apărut în condițiile economiei de piață, având un

statut specific situat între funcționarul public și cel privat⁵. Sub aspectul tratamentului sancționator, se observă că această categorie a subiecților activi ai infracțiunilor de corupție se identifică cu regimul aplicabil funcționarilor publici.

Funcționarul public asimilat trebuie să îndeplinească cumulativ două condiții respectiv să exercite un serviciu de interes public și să fie numit sau supravegheat de serviciul public. Serviciul public este definit de dreptul administrativ și constă în urmărirea satisfacerii unei nevoi de interes general. Prin investire înțelegem acordarea calității care derivă din obligația de a se realiza serviciul respectiv.

Această calitate o primește orice persoană care exercită o profesie de interes public pentru care este necesară o abilitate specială care să provină din partea autorităților publice și care să fie supusă controlului acestora, textul limitând sfera persoanelor la cele care exercită o activitate de interes public.

Serviciul public anterior definit în cadrul noțiunii de public din cadrul art. 145 C.pen. a dat naștere la o serie de dificultăți în interpretare și aceasta deoarece sunt servicii publice pe care le exercită liber profesioniștii precum și agenții economici de drept privat, fără ca aceștia să se regăsească în cadrul persoanelor juridice de drept public. Credem, că prezentarea separată a noțiunii de persoană care exercită un serviciu public are rolul de a clarifica mai bine sensul acestei expresii din cadrul dreptului penal, răspunzând politicii penale a statului de a deosebi această persoană de funcționarul public, deoarece liber profesionistul nu se regăsește în organigrama autorităților publice exercitând totuși un serviciu de interes public

În doctrina dreptului penal s-a exprimat și teoria funcționarului „*de facto*”⁶, care nu îndeplinește condițiile de legalitate față de dobândirea calității sale de funcționar public.

Se consideră funcționar public *de facto* persoana care a fost investită, în sensul că a fost angajat, dar cu încălcarea dispozițiilor legale de angajare (de exemplu, persoana angajată care nu are studiile necesare, nu a efectuat analizele medicale pentru angajare) sau care urmează să fie investit, fiind pe cale de a fi angajat (cei aflați în perioada de încercare), respectiv nevalabilitatea sau ineficacitatea unui act formal de investire sau chiar lipsa acestuia. Variantă în care, persoana își asumă o calitate oficială, consimțind la imputarea dispozițiilor administrative asupra actelor ce intră în competența sa. Un argument în plus ar fi și ipoteza în care funcționarul de fapt ar răspunde necesității de a tutela interesele subiecților privați care, înconștienți de defectul legitimității funcționarului, ar putea să fie dezavantajați de eliminarea efectelor ce derivă din actele care pot fi emise de acesta.

Tot în același sens, funcționarul de fapt este considerat organul de putere publică și actele ce intră în competența sa, se referă la administrația publică, astfel încât ar trebui să respecte principiile care reglementează activitatea publică și în caz de violare, să suporte consecințele corelative, adică să poată răspunde penal pentru delict de corupție pasivă.

Aplicabilitatea celor expuse anterior putem să o găsim în cazul în care spre exemplu o persoană care este numită nelegal într-o funcție publică, condiționează îndeplinirea unui act de primirea unei sume de bani, iar în toată această perioadă a încheiat, fără a cunoaște că nu ar îndeplini condițiile impuse de normele juridice în vigoare pentru a avea calitatea cu care a fost investită în funcție. Ulterior, în faza de urmărire penală, se constată că actul juridic în baza căruia a exercitat respectiva funcție este nul, iar urmarea pronunțării acestei nulități face ca persoana de „*jure*” să nu fi avut niciodată calitatea cerută de art. 175 C.pen. și datorită acestei nelegalități a actului de numire, ce nu îi poate fi imputabilă, în funcție să nu fie îndeplinite condițiile impuse de Codul penal, cu referire la subiectul activ calificat și să nu se poată reține în sarcina sa comiterea respectivei infracțiuni. Tot în acest sens, precizăm că nu

⁵ A se vedea G. Antoniu, Noul Cod Penal.Codul penal anterior. Studiu Comparativ, ed. All Beck, pg. 51;

⁶ A se vedea V.Dongoroz S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. M. Stănoiu, “Explicații teoretice ale Codului Penal Român. Parte Generală”, Vol. II., editura Ed. Academiei - București, 1970, pag 442;

ar putea fi aplicabile nici condițiile infracțiunii de înșelăciune datorită excluderii în cazul concret a rezoluției infracționale proprii acestei fapt, nefiind operantă o inducere în eroare deoarece funcționarul „*de facto*” avea o altă reprezentare subiectivă a raportului său cu unitatea angajatoare, considerând că într-adevăr acel act corespunde sarcinilor sale de serviciu.

Analizând cazul de față, fără a avea în vedere această teză a funcționarului de fapt, nu ar putea fi aplicabile dispozițiile 175 C.pen. și acesta în ciuda conduite sale ilicite analizate atât subiectiv cât și obiectiv nu ar putea răspunde penal, această nulitate a actului este validată datorită aparenței de drept.

Mai mult, această nelegalitate ar putea afecta numai dobândirea de către subiectul activ a calității de agent cu atribuții de control, calitate ce duce la o agravare a răspunderii penale, în sensul prevăzut de art. 7 al Legii 78/2000. Astfel, după cum am precizat în explicațiile anterioare, acestor persoane nu li s-ar putea aplica această agravare a răspunderii penale, decât în măsura în care s-ar achiesa tezei de *funcționar de facto*, considerându-se pe cale de consecință, dispozițiile articolului invocat.

Spre a evita o astfel de apreciere deosebit de rigidă a dispozițiilor normelor de drept penal, se recunoaște cel puțin în plan doctrinar⁷ și jurisprudențial⁸ această poziție a funcționarului „*de facto*”, care ulterior să se regăsească atât în plan legislativ.

În schimb, reținem că nu ar fi subiect activ al infracțiunii de corupție, uzurpatorul, în ceea ce îl privește pe acesta, exercițiul puterii are un caracter ilicit și nu vine să creeze un raport între autoritate și uzurpator, activitatea sa corespunzând infracțiunii de înșelăciune.

În teoria dreptului administrativ, doctrina și legislația impune acestui funcționar public să fie investit legal, prin numire sau alegere, într-o funcție publică, de autoritate, de gestiune execuție, de utilitate publică, să se bucure de o anumită autoritate, respectiv să aibă o anumită competență, ca întindere, responsabilizare și să se bucure de o apartenență instituțională.

Dreptul penal, care se bucură de autonomie conceptuală și normativă, nu este ținut la sensul pe care anumiți termeni îl au în contextul ramurilor dreptului din care sunt preluați, și poate conferi un alt sens noțiunii analizate⁹. În considerarea acestei caracteristici a dreptului penal, propunem menționarea expresă în textul art. 175 C.pen a acestui funcționar public de *facto*¹⁰.

Spre deosebire de prejudicierea intereselor generale, și datorită modificărilor pe care le aduce noul Cod penal doctrina nu recunoaște existența de fapt a unui funcționar privat în sensul art. 308 C.pen., adică a unei persoane care să exercite în fapt o însărcinare în cadrul unei unități private fără știrea și aprobarea patronului și acesta să nu răspundă ca funcționar¹¹. În aceeași direcție s-au pronunțat și o serie de hotărâri judecătorești în trecut, respectiv s-a considerat că nu poate fi subiect activ al infracțiunii de luare de mită, neavând calitatea de

⁷ A se vedea V.Pășca, op.cit.697;

⁸ A se vedea TS ,c7, dec. 27/1973, Tj Dolj, dec. 26/1981 în G.Antoniou, C.Bulai, Practică Judiciară penală, Partea generală, ed. Academiei, pg. 272; Tj Dolj, dec. 1266/1975 în Revista Română Dreptul, nr.4, 1976, pg 47;Tj.Suceava dec.373/1969 în Revista Română Dreptul, nr. 6, 1970, pg.121;TS, dec. 3031/1975, în Revista Română Dreptul, nr. 7, 1976, pg. 60;TS, dec. 1836/1970, în Revista Română Dreptul, nr. 10, 1972, pg. 177; TS, dec. 13/1980 în Revista Română Dreptul, nr. 11, 1980, pg. 66;Tj Hunedoara, dec. 532/1973, în Revista Română Dreptul, nr. 11, 1973, pg.161;

⁹A se vedea F.Strețeanu, Drept Penal, Parte Generală I, Ed. Rosetti, 2003, pag. 25;

¹⁰ D.Ciuncan, Jurisprudență și Doctrină penală în materia corupției, Ed.Lumina Lex, București, 2004, pg 388; M. Dobrinioiu, Primirea de foloase necuvenite și infracțiunea de luare de mită.Delimitări, Revista de Drept Penal, 2, 2004, pg. 106 ;

¹¹A se vedea în acest sens G.Antoniou, Noul Cod Penal. Codul penal anterior.Studiu Comparativ, ed. All Beck, pg. 50, autorul considerând că în acest caz răspunderea, unei asemenea persoane ar exista totuși, dacă s-a produs pagubă terților, va fi întemeiată pe dispozițiile legilor civile;

funcționar în sensul prevederilor art. 289(fostul 254) C.pen., angajatul care primește foloase materiale pentru a nu-și îndeplini obligația generală de a asigura paza împotriva sustragerilor de la locul de muncă, prevăzut în contractul de muncă prin care a fost angajat în funcția de electrician. Or, în cazul de față instanța a reținut că atribuțiile de serviciu nu erau specifice funcției de paznic, motiv pentru care încălcarea obligației generale de protecție a patrimoniului societății nu poate să ducă la reținerea infracțiunii de luare de mită¹².

¹² A se vedea D.Ciuncan, op.cit., pg. 464;

THE PENAL RESPONSIBILITY OF THE JUDICIAL PERSON IN COMPARED LAW

Aurelian Olimpiu Sabău-Pop

Assoc. Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș

Abstract: The criminal liability of the legal person is provided for by the laws of several countries. The legislators set out a series of conditions that must be cumulatively met in order to be able to take this form of liability towards a legal person. The liability of the legal person is indissolubly lawful for the criminal conduct of the natural person who represents it, acting in its own interest or on its own behalf. The criminal liability of the legal person does not exclude the criminal or civil liability of the individual.

Keywords: Criminal Code, offences, legal person, liability, individual

Această formă de responsabilitate care naște un raport juridic penal de conflict, în cadrul căruia persoanei juridice îi este conferită calitatea de subiect activ, este o consecință imediată a formelor de luptă împotriva infracționalității în plan internațional, prin urmare, în vederea protecției societății în fața fenomenului infracțional - care constituie o amenințare la preeminența dreptului, a democrației, a drepturilor omului, prin subminarea principiilor buneii administrări, echității, prin împiedicarea dezvoltării economice¹ - statele își dau acordul pentru stabilirea unei legislații adecvate și a unor măsuri procedurale adecvate concretizate într-o serie de *acorduri internaționale*.

În cele ce urmează, vom încerca să analizăm implicațiile acestor convenții față de răspunderea penală a persoanei juridice², în acest mod, urmărind opțiunea legiuitorului român, precum și a doctrinei deopotrivă.

1. Răspunderea penală a persoanei juridice în dreptul Român

Răspunderea penală a persoanei juridice în dreptul penal român a fost pentru prima dată introdusă în cadrul art. 191 al vechiului Cod penal prin Legea nr.278/2006³.

Din sfera persoanelor juridice care răspund penal, legiuitorul exclude de la bun început, Statul, autoritățile publice și instituțiile publice care desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat⁴.

¹ A se vedea Premier Congres de la Section des jeunes penalistes de l'association internationale de droit penal, Noto, 14-20 juin 2001, La corruption, Revue de science criminelle et de droit penal compare, nr. 4, 2001, p. 925; M. Delmas-Marty, S. Manacorda, La corruption, un défi pour L'Etat de droit et de la société démocratique, Revue de science criminelle, 1997, p. 696; D.Mazilu, Prevenirea și combaterea corupției. Exigențe majore ale extinderii schimburilor comerciale pe baza principiilor și normelor fundamentale ale dreptului comerțului internațional, Revista de drept comercial, nr.1, 2002, p. 107; S. Voigt, Economic growth, certainly in the law and juridical independence, în Global corruption report. Corruption in the juridical systems, Ed. Cambridge, 2007, p. 25;

² A se vedea V. Pașca, Modificările Codului Penal.Comentarii și explicații, ed. Hamangiu, p.12; M. Basarab, V. Pașca, Gh. Mateuș, C. Butiuc, Codul penal comentat, Vol.I, Partea generală, ed. Hamangiu, București, 2007, pp. 104-106;

³ Legea nr.278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și completarea altor legi publicată în M. Of., nr.601/12.07.2006;

În ceea ce privește infracțiunile ce pot fi săvârșite de către persoana juridică, se instituie soluția răspunderii generale, respectiv persoana juridică putând săvârși orice infracțiune și nu doar anumite infracțiuni prevăzute expres de către legiuitor⁵.

Infracțiunile care pot antena răspunderea penală trebuie să fie săvârșite în „realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice”. Această condiție limitează sfera de incidență a răspunderii generale doar la acelea care, în concret, analizate de la caz la caz de instanța de judecată, sunt săvârșite în realizarea obiectului de activitate, în avantajul sau numele persoanei juridice.

Putem considera că legiuitorului instituie atât răspunderea penală directă, cât și cea indirectă în situația în care fapta este săvârșită de către un terț în interesul persoanei juridice. Răspunderea penală pentru propria faptă se analizează prin raportarea la condiția săvârșirii infracțiunii cu forma de vinovăție prevăzută de lege care, în sarcina persoanei juridice, se identifică cu însuși procesul psihic adoptat de către organele ce o reprezintă (administrator, angajat, consiliu de administrare, diferite organe de conducere)⁶. Prin urmare, răspunderea penală a persoanei juridice poate fi angajată de orice persoană fizică ce acționează în condițiile prevăzute de lege (art. 135) și nu doar de acțiunile organelor sau reprezentanților acesteia.

De asemenea, a fost menținută cerința existenței personalității juridice ca premisă pentru angajarea răspunderii penale a entităților colective. Ca o modificare față de reglementarea în vigoare poate fi menționată și restrângerea imunității penale a instituțiilor publice care desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat, imunitatea nemaifiind una generală, ci privind, în reglementarea propusă, doar infracțiunile comise în desfășurarea unor asemenea activități.

Pentru a putea fi reținută vinovăția persoanei juridice, față de săvârșirea unei infracțiuni, este necesar ca unul dintre prepușii săi să aibă calitatea de subiect activ al infracțiunii⁷, iar conduita sa să fi fost autorizată sau acceptată, fie în mod expres cât și tacit de către un factor decident, sau comisă chiar de acesta.

Pentru a ne afla în prezenta situație trebuie ca organele de conducere ale persoanei juridice⁸ să angajeze în mod voluntar persoana juridică în săvârșirea infracțiunii. Rezoluției infracțională a persoanei fizice, trebuie să vizeze intenția de a produce un avantaj sau profit persoanei juridice pe care o reprezintă, fie unul patrimonial, fie doar pentru formarea unei imagini publice mai bune decât a celorlalte persoane juridice competitor⁹.

Vinovăția persoanei juridice se analizează în raport de factorul psihic pe care l-a adoptat organul de conducere, considerând că acestea sunt proprii persoanei juridice. Forma de vinovăție a persoanei juridice coincide cu cea a persoanei fizice care a comis infracțiunea.

Dacă infracțiunea a fost săvârșită de către un angajat sau un prepus al persoanei juridice, nu mai putem vorbi de o singură formă de vinovăție. Pentru a putea identifica forma

⁴ A se vedea M. Basarab, V. Pașca, Gh. Mateuț, C. Butiuc, *Codul penal comentat*, Vol.I, Partea generală, Ed. Hamangiu, București, 2007, pp. 104-106; I.Lascu, *Răspunderea persoanei juridice în lumina noilor modificări ale Codului penal*, *Revista de drept penal*, nr. 4, 2007, p. 72;

⁵ anterior răspunderea penală a persoanei juridice, în baza Legii nr. 299/2004, opera doar pentru infracțiunile prevăzute de art. 282, 284 și 284 al vechiului *Cod penal*

⁶ A se vedea V. Pașca, op.cit., p. 109; J. Pradel, *Droit penal general*, edition 2006/2007, Ed. Cujas, p. 500;

⁷ A se vedea V. Pașca, op cit., p. 12;

⁸ A se vedea M. Valerică, *Persoana juridică subiect activ al infracțiunii*, *Dreptul*, nr. 12, 2005, p. 168;

⁹ A se vedea J. Plaque, *Influence de la loi du 10 juillet 2000 sur la responsabilite penale des personnes morales*, *Requiel Dalloz Sirely*, 2002, p. 514; C. Ducouloux, *La responsabilite des personnes morales*, *Lamy. Droit penal des affaires*, 2007, p. 63; B. Boulou, *Droit penal et groupes d'entreprises*, *Revue societes*, 1988, p. 181; B. Boulou, *Coup d'oeil sur la responsabilite penale des personnes morales*, *Lamy. Droit des affaires*, nr.71, 2004, p. 4426; B.Boulou, *Les personnes morales toujours responsable penalmente*, *Lamy.Droit des affaires*, nr. 2, 2006, p. 10; H. Matsopoulou, *Responsabilite penale des personnes morales*, *Repertoire Dalloz societes*, 2002;

de vinovăție a persoanei juridice trebuie să analizăm poziția organelor sale de conducere separat de poziția subiectivă a autorului nemijlocit al faptei.

În varianta constituirii persoanei juridice în scopul special al comiterii de infracțiuni aceasta adoptă o conduită infracțională abordând o realitate ascunsă sau distorsionată din chiar momentul constituirii sale. Este interesant de analizat dacă în raport de momentul constituirii sale, trebuie, ca această rezoluție infracțională să fie adoptată de toți fondatorii sau doar de o parte din aceștia. O parte dintre aceștia pot adera pe parcurs fiind interesați de avantajele pe care le urmăresc să fie obținute. Se poate, de asemenea, întâmpla ca unii dintre fondatori sau administratori să nu participe în mod direct, prin fapte proprii la comiterea infracțiunilor, alții în schimb, să adopte o poziție pasivă sau pur și simplu să fie o indiferență totală față de aspectul ilicit.

Alături de scopului infracțional al constituirii persoanei juridice, poate exista și o conduită licite, doctrina¹⁰ s-a pronunțat la această întrebare, în funcție de preponderența scopului urmărit de către inițiatori, condiționând aplicarea pedepsei complementare de caracterul principal al scopului ilicit, caz în care activitatea legală este una subsidiară. Urmează să analizăm, de la caz la caz, dacă acest scop de săvârșire al infracțiunilor a existat din momentul constituirii persoanei juridice, indiferent de câte persoane l-a adoptat, un eventual răspuns pozitiv să ducă în final la aplicarea pedepsei complementare.

2. Răspunderea penală a persoanei juridice în actele juridice internaționale

2.1. Convenția penală privitoare la corupție

Convenția penală privitoare la corupție, încheiată în 1997 sub egida OCDE, este prima care pune bazele unei cooperări internaționale în lupta împotriva corupției în cadrul statelor ce au ratificat-o. Până în acest moment, 36 de țări semnatare ale Convenției au adoptat legislația împotriva corupției pe baza sa, incriminând această formă a ilicitului drept infracțiune¹¹. În cadrul convenției, după cum vom vedea în continuare, sunt stabilite o serie de principii, considerate chiar revoluționare¹² în domeniul luptei împotriva corupției¹³ și a sancționării persoanei juridice pentru acest fenomen.

Unul dintre dezideratele convenției este necesitatea tratamentului fenomenului în plan extern similar formei stabilite în jurisdicția statului. Consistența principiului impune țărilor semnatare incriminarea corupției funcționarilor străini în același mod în care este prevăzută conduita ilicită a funcționarului național¹⁴. Convenția incriminează și impune sancționarea pentru infracțiunile de corupție chiar dacă, în concret, fapta este săvârșită într-o țară unde o

¹⁰ A se vedea F. Streteanu, R. Chiriță, op.cit., p. 415;

¹¹ A se vedea C. Sambrook, Convenția ONU împotriva Corupției. Un pas înainte față de Convenția OCDE? Plusuri și minusuri din perspectivă comparată, în Revista Română de Drept Internațional, nr. 2, 2006, p. 60; OECD, Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transaction: Ratification Status, <http://www.oecd.org/dataoecd/>; R. Șpan, P. Pitcovici, Rolul informației în combaterea corupției, Ed. Sitech, Craiova, 2009, p. 61;

¹² A se vedea Ph. Montigny, L'entreprise face a la corruption internationale, Ed. Elipses, Paris, 2006, p. 65;

¹³ În concepția Convenției prin corupție pasivă se înțelege faptul intenționat pentru un funcționar, de a solicita sau de a primi avantaje de orice natură ar fi, direct sau prin intermediul unor terți, pentru el însuși sau pentru un terț, sau de a accepta promisiunea acestora, pentru a îndeplini sau a nu îndeplini, contrar îndatoririlor sale oficiale, un act al funcției sale sau un act în exercițiul funcției sale. Corupția activă constituie faptul intenționat pentru oricine, de a promite sau de a da, direct sau prin intermediul unor terți, un avantaj de orice natură, unui funcționar, pentru el însuși sau pentru un terț, pentru ca el să îndeplinească sau să se abțină de a îndeplini, contrar îndatoririlor sale, un act al funcției sale sau un act în exercițiul funcției sale. A se vedea R. Carvajal, Large scale corruption : Definition, causes and cures sistem practice and action research, vol 12, nr. 4, 1999, p. 335 ; G Martyvonne, Social sciences and the evolving concept of corruption, Crime, Law & Social Change, nr. 42, 2004, p. 15 ; A. Sajo, From corruption to extortion: Conceptualization of post-communist corruption, Crime, Law & Social Change, nr. 40, 2003, p. 171;

¹⁴ Art.1 alin.2 al convenției stipulează: „tentativa sau complotul în vederea coruperii unui agent public internațional trebuie să constituie o infracțiune”;

astfel de practică este obișnuită. Astfel, după cum identifică și doctrina franceză, se poate urmări penal o persoană juridică franceză, și eventual condamna pentru o faptă ce a vizat un funcționar sau o persoană publică din străinătate¹⁵.

În fine, convenția impune lărgirea responsabilității și la cazurile în care acțiunea ilicită este realizată în concret de către o filială sau sucursală străină a societății sau chiar de către terți¹⁶. Formularea *art. 1*, „direct sau prin intermediari”, permite înglobarea filialelor străine controlate în proporție majoritară sau minoritară, precum și folosirea de intermediari exteriori societății¹⁷.

2.2. Convenția penală a Consiliului Europei asupra corupției

Convenția penală a Consiliului Europei asupra corupției (Strasbourg, 27 ianuarie 1999) în textul art.18 prevede obligația statelor de a sancționa persoana juridică, dacă sunt comise de către membrii acesteia infracțiunile de dare de mită, trafic de influență¹⁸ și spălare de bani.

De asemenea, Convenția fixează trei condiții ce trebuie să fie îndeplinite cumulativ pentru a se putea angaja o asemenea formă a răspunderii juridice: a) persoana fizică ce acționează ilicit trebuie să aibă calitatea de membru al persoanei juridice potrivit funcționalității statutare; b) aceasta să exercite o prerogativă de conducere; c) să reprezinte legal persoana juridică în baza unei procuri sau a unei autorizații.

Natura juridică a răspunderii instituite în sarcina persoanei juridice, de către convenție, este lăsată la libera apreciere a statelor, putând să îmbrace, după caz, caracter penal, administrativ sau civil.

Convenția procedează la clarificarea terminologiei pe care o folosește, anticipând în același sens și împărțirea subiectului pe cele două laturi ale infracțiunilor de corupție, respectiv latura activă și cea pasivă, procedând în acest sens la o tratare unitară.

2.3. Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției

Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției¹⁹, adoptată de Adunarea Generală ONU prin Rezoluția nr. 58/4 din 4.10.2003²⁰ devine primul instrument legislativ

¹⁵ A se vedea Ph. Montigny, *L'entreprise face a la corruption internationale*, Ed. Elipses, Paris, 2006, p. 67;

¹⁶ A se vedea S. Bogdan, *Câteva considerații privind lupta contra corupției în Uniunea Europeană*, *Studia Univ. Babeș-Bolyai*, nr.2, 1999, p. 71; F. Răzvan, *Legea 304/2004 privind cooperarea internațională în materie penală*, *Dreptul*, nr. 2, 2005, p. 5;

¹⁷ A se vedea cazul *Accounting and Auditing Enforcement Release*, nr.1444/ 12.09.2001, în *Administrativ Proceeding File*, nr. 3, p. 10572, prin care societatea *Baker Hugues Inc* a fost condamnată, de către SEC, pentru că a apelat la distribuitorul din Indonezia care să corupă un funcționar fiscal indonezian pentru a facilita importul în această țară a unor produse; Societatea *Titan Corporation* a fost condamnată, de către SEC, la plata unei amenzi de 28,5 mil. dolari pentru că a plătit un comision agentului societății din Arabia Saudită, bani care au fost utilizați în campania electorală a președintelui statului, instanța reținând că acest comision aparent legal și deductibil din punct de vedere fiscal pentru plătitor, a mascat un ajutor financiar dat președintelui statului în campania electorală;

¹⁸ A se vedea Gh. Mateuț, *Sinteza teoretică și practică privind represiunea traficului de influență în reglementarea actuală și în perspectivă*, *Dreptul*, nr.5, 2002, p. 163; V. Dabu, *Noul Cod penal. Traficul de influență*, *Dreptul*, nr.2, 2005, p. 108; I. Lascu, L.C. Lascu, *Fapte de corupție. Noi Incriminări*, *Revista de drept penal*, nr.1, 2001, pp. 62-63; E. Cherciu, op.cit., p. 16;

¹⁹ A se vedea textul convenției *Transparency International Moldova*, *Prevenirea și combaterea corupției* : documente internaționale, Ed. Bons Offices, Chișinău, 2005, p.11;

²⁰ Convenția a fost elaborată de către comitetul ad-hoc pentru negocierea convenției împotriva corupției, în baza unui mandat detaliat din rezoluției 56/260 din 09.04.2002, convenția fiind semnată de 95 de țări, în cadrul Conferinței de la Merida, Mexic, din 9-11 decembrie 2003; Convenția a fost ratificată de România prin *Legea nr. 365/2004*, publicată în *M.Of.nr. 5 octombrie 2004*; A se vedea V. Dobrinioiu, M. Hotca, N. Neagu, M.

global împotriva corupției și cel mai extensiv, cu acoperire universală, aplicabil tuturor statelor membre.

Actul juridic internațional vine în sprijinul comunității de afaceri prin echilibrarea șanselor pe piața internațională, „*level the player field*”, expresie folosită în SUA după adoptarea în 1977 a Legii „*Foreign Corrupt Practices Act*”, și care descrie frustrarea americanilor referitoare la partenerii lor europeni care mai puteau încă oferi mită în mod legal în străinătate, pentru a obține avantaje economice²¹.

Analizând dispozițiile prezentei convenții și comparându-le cu cele ale convențiilor prezentate anterior, nu considerăm că ar aduce o modificare legislativă de substanță²² a fenomenului în optica normativă a statelor semnatare, deoarece prevederilor le lipsesc standardele ferme ce trebuie să fie reținute. În textul convenției, întâlnim în cazul țărilor semnatare sarcini „obligatorii” atunci „când este cazul”²³, sarcini „obligatorii” în măsura în care sunt compatibile cu sistemul legislativ al statelor²⁴, sarcini de a lua măsuri „necesare”²⁵, „prevederi facultative”, „prevederi nespecificate dar eficiente”, sau altele, precum „încercări” de adoptare a unor dispoziții.

Considerăm că s-a urmărit o „menajare”, în prima etapă, a sistemelor de drept naționale și a conceptelor legislative ale statelor atât de diverse între ele. Este greu de asumat un succes al convenției în formule de globalizare, pentru că are de a compatibiliza cu idei juridice promovate în diferitele centre de civilizație, cu concepții diferite care protejează tradiții considerate de neatins și care se răsfrâng diferit asupra ierarhizării valorilor statului de drept și ale democrației.

3. Specificul răspunderii penale a persoanei juridice în alte sisteme juridice naționale

3.1 Răspunderea persoanei juridice în dreptul penal francez

Franța a ratificat convenția OECD în 31 iulie 2000, iar prin Legea nr. 595 din 2000²⁶ a introdus în cadrul legislativ intern o serie de prevederi de armonizare²⁷ a legislației naționale cu cele dispuse de convenție. Celelalte acte juridice internaționale au fost integrate în legislația națională pe măsură ce Franța le-a ratificat.

Responsabilitatea penală a persoanei juridice²⁸ pentru delikte este sistematizată și ordonată de dispozițiile art. 433-25 C.pen. Francez, în măsura în care sunt îndeplinite

Murea, C. Cășuneanu, op.cit., p. 61; R. Șpan, P. Pitcovici, Rolul informației în combaterea corupției, Ed. Sitech, Craiova, 2009, p.60;

²¹ A se vedea H.E. Sung, Between demand and supply. Bribery in international trade, Crime, Law and Social Change, nr. 44, 2005, p. 118;

²² A se vedea C. Sambrook, Convenția ONU împotriva Corupției. Un pas înainte față de Convenția OCDE? Plusuri și minusuri din perspectivă comparată, în Revista Română de Drept Internațional, nr.2, 2006, p. 68;

²³ A se vedea art.6 al. 1 și al. 4, art. 40 bis;

²⁴ A se vedea art.5 al. 1; art. 6 al. 1;

²⁵ A se vedea art.19; art.37 și altele;

²⁶ Publicată în FO 13.06.2001, p. 9337; A se vedea J. Lelieur, M. Pieth, Recueil Dalloz 2008, Dix ans d'application de la convention OCDE contre la corruption transnationale, Chroniques, p. 1086; D. Jean-Pierre, La lutte contre la corruption des fonctionnaires et agents publics. Commentaire des dernières conventions internationales ratifiées par la France, Recueil Dalloz 2000, Chroniques p. 309;

²⁷ A se vedea D. D. Bocarra, Un dispositif anti-corruption corrompu d'emblee, Requeil Dalloz Sirely. 2000, Point de vue, p. 3;

²⁸ Responsabilitatea penală a persoanei juridice a fost consacrată în noul Cod penal francez prin Legea din 22.07.1992, care a intrat în vigoare în 01.03.1994. Această dispoziție nu este o inovație absolută, deoarece ordonanța regală din 1670 prevedea o formă de răspundere a comunităților locale pentru delikte de rebeliune, a se vedea în acest sens J. Plaque, Influence de la loi du 10 juillet 2000 sur la responsabilite penale des personnes morales, Requeil Dalloz Sirely, 2002, p. 514; C. Ducouloux, La responsabilite des personnes morales, Lamy. Droit penal des affaires, 2007, p. 63; B. Boulloc, Droit penal et groupes d'entreprises, Revue societates, 1988, p. 181; C. Boulloc, Coup d'oeil sur la responsabilite penale des personnes morales, Revue Lamy. Droit des affaires,

cumulativ condițiile art. 121-2 C.pen²⁹. Respectiv, persoana fizică subiect activ a infracțiunii, trebuie să reprezinte un organ sau să se constituie într-un reprezentant al persoanei juridice iar fapta să fie susceptibilă de a fi comisă în interesul societății. În acest mod, sunt săvârșite două infracțiuni³⁰ distincte de către persoana fizică și cea juridică, iar responsabilitatea penală a persoanei juridice nu va putea exclude pe cea a persoanei fizice și, de asemenea, dacă se comite o infracțiune în interesul personal al acesteia din urmă, nu va fi angajată răspunderea persoanei morale³¹. Este asimilat reprezentantului societății, în cazul delegării de atribuții³², subalternul sau un alt prepus.

Responsabilitatea penală a persoanei juridice franceze, în practica și legislația penală, este extinsă și la filialele din străinătate³³, în anumite cazuri. Considerăm necesară distincția dacă filiala are atributul personalității juridice și dacă se află în raport ierarhic. O filială străină a unei societăți franceze este o persoană juridică de naționalitatea țării unde este înregistrată, sens în care, în principiu, aceasta se supune exclusiv normelor juridice existente în această țară.

Trebuie făcută însă distincția între filialele care sub aspect decizional sunt controlate majoritar sau minoritar de către firma mamă, și, dacă decizia este luată de la „centru” sau la filiala acesteia din altă țară.

În cazul primei categorii, magistrații francezi au apreciat că filiala nu are deloc autonomie. În consecință, față de un act de corupție comis de către filială, responsabilitatea societății mamă poate fi identificată în baza a trei posibilități, fie pentru că a dat ordinul, fie pentru că a informat de posibilitatea comiterii ilicitului, și în fine, dacă nu a dat ordinul, și nici nu a comandat remiterea avantajului patrimonial, nu a luat măsuri explicite de interdicție a comportamentului ilicit. Filialele nu sunt în afara oricărui control. Prezumția de mandat aplicabilă în dreptul comercial nu este acceptată din punctul de vedere al dreptului penal.

O simplă analiză per a contrario, în cadrul celui de al doilea caz, în care filiala străină nu se supune deciziei societății-mame, fiind simplu acționar, ar duce la imposibilitatea de a reține responsabilitatea acesteia din urmă pentru infracțiunea comisă, însă, în acest caz, doctrina nuanțează soluția, justificând angajarea răspunderii pe baza complicității dintre aceste două entități. Astfel, comportamentul filialei care a acționat în vederea comiterii infracțiunii, va atrage consecințe penale în contul societății mamă, în măsura în care ilicitul a fost comis în favoarea sa, chiar și fără a exista o subordonare decizională între cele două.

nr.71, 2004, p. 4426; B. Bouluc, Les personnes morales toujours responsable penalmente, Lamy.Droit des affaires, nr. 2, 2006, p. 10; H. Matsopoulou, Responsabilite penal des personnes morales, Repertoire Dalloz societes, 2002; J. Pradel, Droit penal general, edition 2006/2007, Ed. Cujas, Paris, 2007, p. 497;

²⁹ Dispozițiile procedurale ce vizează persoana juridică se regăsesc în art. 706-41 până la 706-46, 768-1, 769-2, 774-1, 775-1, 776-1, 777-2 a se vedea S. Geeroms, La responsabilite penale de la personne morale, une etude comparative, Revue international de droit compare, 1996, p. 537; B.Bouluc, Responsabilite penale des personnes morales, Revue de science criminelle et de droit penal compare, nr. 4, 2001, p. 843; F.J. Pansier, La responsabilite penal des personnes morales, Revue Gazette du palais, nr. 88, 1996, p. 2;

³⁰ A se vedea E. Pire, La responsabilite penale des personnes morales; difficultes de droit transitoires, Requeil Dalloz Sirely, 2004, p. 1650;

³¹ A se vedea Montigny, L'entrepris face a la corruption international, Ed. Ellipses, Paris, 2006, p. 105;

³² A se vedea C. Docouloux-Favard, La delegasion de puovoirs, Lamy. Droit Penal des Affaires, 2007, p. 56; F. Collin, J. Dom, S. Ledamany., Mise en place et suivi des delegation de pouvoirs au sein des societes des groupes, Droit societes, Actes Practique, 2005, p. 4; M. Giacomelli-Mori, La delegation de pouvoirs en matiere de responsabilite penale du chef d'entreprise, Revue de science criminell, 2000, p. 525;

³³ Dispoziții preluate din Convenția Națiunilor Unite, adoptată la New York în 31 octombrie 2003 și intrată în vigoare în data de 14 decembrie 2005; a fost ratificată de Franța și publicată prin Decr. Nr. 2006-1113 din 4 septembrie 2006, privind publicarea Convenției Națiunilor Unite contra corupției. Această Convenție definește practicile corupției și atitudinile care trebuie adoptate împotriva acestei forme a ilicitului, și, totodată, prevede mijloacele de cooperare internațională în scopul ameliorării luptei contra corupției;

3.2 Răspunderea persoanei juridice în dreptul penal englez

Spre deosebire de situația Franței și a altor țări din Comunitatea Europeană, responsabilitatea penală a persoanei juridice și a altor colectivități există în dreptul englez de mult timp³⁴.

În Regatul Unit, Constituția nu este un text scris: ea emană din dreptul jurisprudențial (common law). Din aceste motive, justiția este guvernată de două principii: independența strictă a judecătorilor și totodată Habeas corpus.

În prima etapă³⁵, o astfel de răspundere putea fi angajată în cadrul infracțiunilor contra bunurilor publice sau al altor infracțiuni de pericol social ridicat. Această tendință a luat naștere în jurisprudența engleză în anul 1842 (R vs. Birmingham and Gloucester Railway Co.)³⁶ și s-a dezvoltat ușor³⁷ datorită doctrinei penale care nu a încercat să identifice „mens rea” în comportamentul persoanei juridice. În secolul XX³⁸, sfera infracțiunilor comise de către persoanele juridice a fost lărgită treptat față de natura infracțiunii, instituindu-se o răspundere generală³⁹, în măsura în care persoana fizică susceptibilă să angajeze și răspunderea societății, poate dispune de decizie⁴⁰.

³⁴ A se vedea J. H. Spencer, La responsabilitate penale dans l'entreprise en Angleterre, 1997, Revue de science criminelle et de droit compare, p. 289;

³⁵ A se vedea M. Haschke-Dournaux, Reflexion critique sur la repression penale en droit des societes, ed. EJA, Paris, 2005, p. 155;

³⁶ Este de reținut și decizia The Great North of England Railway Co, 12 iunie 1846;

³⁷ În anul 1899 legiuitorul englez a intervenit recunoscând explicit răspunderea persoanei juridice în „Act of interpretation”; a se vedea în acest sens S. Geeroms, La responsabilitate penale de la personne morale, une etude comparative, Revue internationale de droit compare, 1996, p. 536;

³⁸ Jurisprudența a completat „Act of interpretation” cu trei decizii de principiu în anul 1944 : DPP vs. Kent & Sussex Contractors Ltd, 1944, K.B. 146, R vs. I.C.R. Haulage Ltd, 1944, K.B. 551, Moore vs. Bresler Ltd, 1944, 2, A.E.R. 515;

³⁹ În cazul P&O Ferries(Dover) Ltd (1990), 93 Cr.App. R 72- instanța a condamnat societatea pentru infracțiunea de ucidere din culpă; The Financial Service Act 1986, The Companies Act;

⁴⁰ Spre exemplu, directorul de sucursală care aparține unei societăți foarte mari nu poate declanșa răspunderea penală a societății mame Tesco Supermarkets vs. Nattrass(1972), AC 153;

STUDY REGARDING THE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT FROM THE MAYOR OF A TOWN IN CARAȘ-SEVERIN COUNTY

Solomia Andreș

Assoc. Prof., PhD, Eftimie Murgu University of Reșița

Abstract: The paper contains some theoretical and practical ideas on the implementation of HRM at the level of a municipal town hall, being in fact a sequel of a research started in 2016 at the level of smaller town halls, and which was desired to be extended to other levels or other types of organizations, both in size and in legal personality, in order to make comparisons and generate relevant conclusions in this management-derived field, and to propose measures for the continuous improvement of HRM practices at the level of some organizations in Caras-Severin County.

Keywords: management, human resources, tools, efficiency, performance.

1. Introduction

The actions realized in 2016, regarding the realization of some case studies in the field of human resource management (HRM) implementation at the level of different types of organizations, started from the fact that both the literature and practice in this domain, and even in public and private institutions, the importance of HRM contribution in ensuring the dimensioning of the organization functions and of the internal framework favourable for development and, implicitly, for the organization performance was identified.

Therefore, in the sequel of the research presented in the Annals of “Eftimie Murgu” University in Resita, Fascicule 2, Economic Studies, edited in 2016, we aimed at identifying the vital potential, which creates value for a larger and more complex organization, so that to be able to later appreciate, through comparability, if the HRM at this level is competitive, if it meets the employees’ expectations and which is the impact of individual performance on the organization performance.

2. Study description

In this study, the survey method was used, as well as tools like questionnaires, interviews, or thematic talks with some respondents, who reached a number of 380, precisely because of the holidays and temporary job trips that did not allow contact with all the employees of the town hall analyzed.

The results of questionnaires processing, which were designed in advance, regarding the implementation of the human resources management at the level of the town hall chosen from the Caras-Severin County are presented in the following explanations.

I. Respondents data:

1. Function occupied

■ Management function ■ Execution function

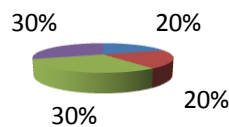
2. Gender

■ Feminin ■ Masculin

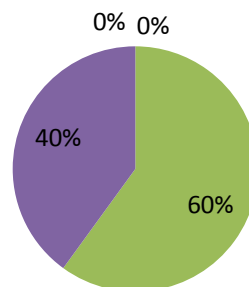
3. Age

■ 18-25 years ■ 25-35 years ■ 35-45 years ■ over 45 years

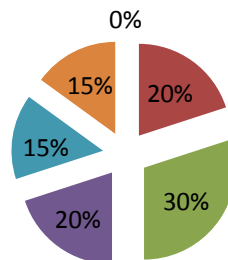
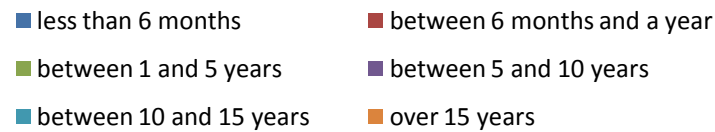

4. Last school graduated

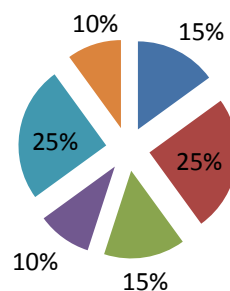
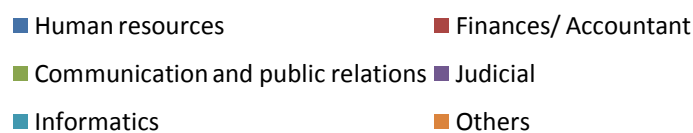
■ High school ■ College ■ University ■ Post-university studies

5. Work experience in the institution

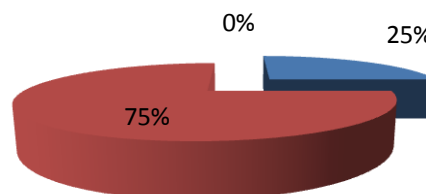

6. In which of the following domains do you activate inside the institution?

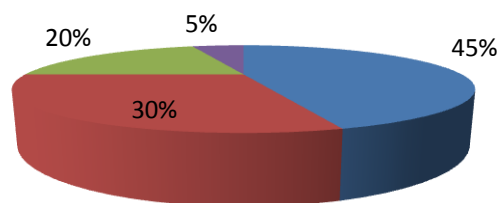
II. Thematic questions

1. To what extent do you consider sufficient the activity of human resources inside your...

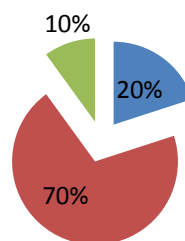
2. Which criteria do you consider to be the most important in planning the necessary of human resources?

- the high volume of individual tasks and multitasking
- the possibility of organizational development
- the insurance of service quality offered to citizens
- others

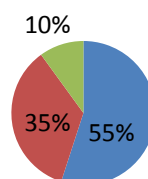
3. To which extent do you consider the personnel qualified for the positions occupied?

- Large extent
- Medium
- Small extent

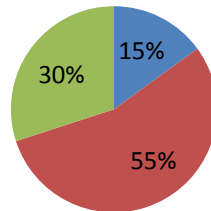
4. To what extent do you consider staff fluctuations a threat to the institution?

- Large extent
- Medium
- Small extent

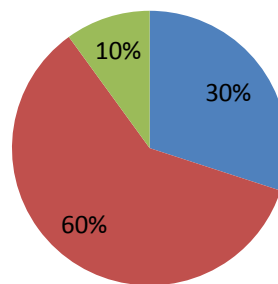
5. The recruitment process within the institution is realized through:

■ Selection interview ■ Contest ■ Contest/ Written exam

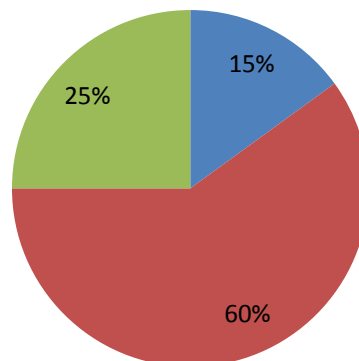
6. To what extent are you familiar with the attributions listed the job sheet?

■ Large extent ■ Medium ■ Small extent

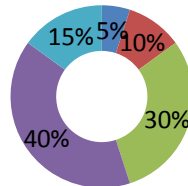
7. Do you consider that your core duties are outweighed by the tasks you perform?

■ Yes, in a great measure ■ Occasionally, according to to work volume ■ Not at all

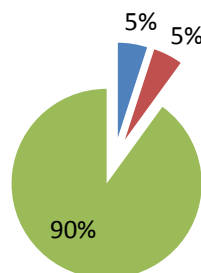
8. The frequency with which the opportunity to attend training courses within the institution is offered:

■ on monthly bases ■ semestrial ■ trimestrial ■ annual ■ never

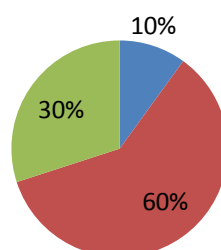
9. The staff performance assesement in the institution where you activate is realized:

■ Semestrial ■ Annual ■ Occasionally

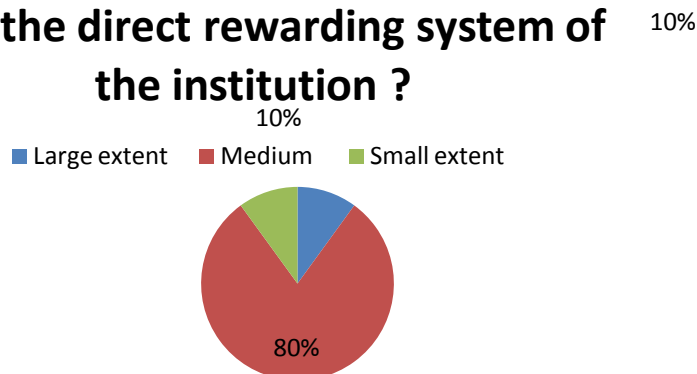

10. Performance evaluation within the institution is realized through:

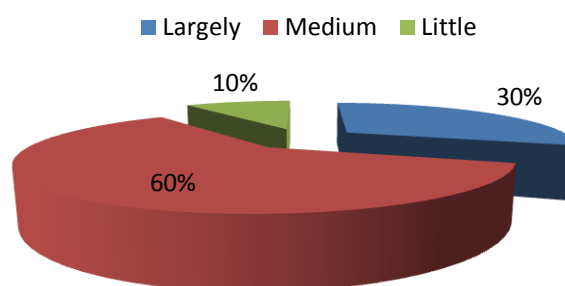
■ Performance evaluation questionnaires
■ Constant observations made by superiors
■ Analysis of key performance indicators

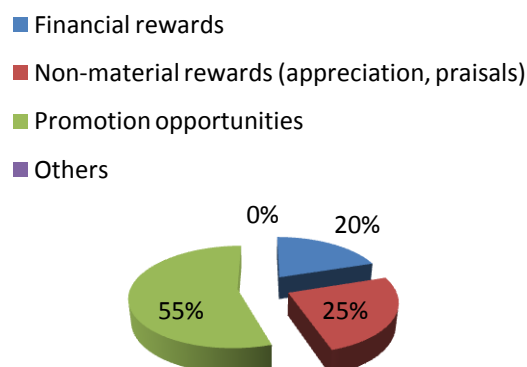
11. To which extent are you satisfied with the direct rewarding system of the institution ?

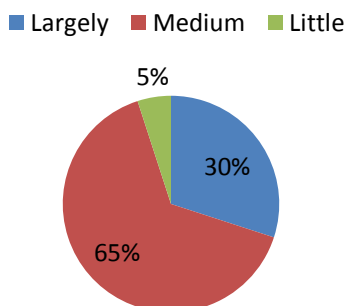
12. Within the institution, is there a feeling of equality among employees and a principle of non-discrimination ?

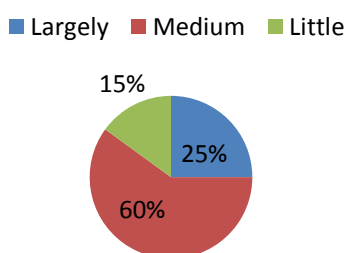
13. Individual performances are mainly rewarded by :

14. To what extent to you consider the manager respects his/her responsibilities within the organisation ?

15. To what extent do you consider the strategy of the human resources management strategia de management as being efficient, in general?

The interpretation of data and information generated by these graphs representing the results of the application of questionnaires on the implementation of human resources management at the level of the Town Hall of a municipality from the Caras-Severin County is the following:

I. In the Town Hall, which was the subject of this study, the execution functions are predominant in comparison to the management ones, which also confirms the respect of legal provisions.

Of the total number of employees surveyed, 50% are men and 50% women, thus reflecting the equality of chances and within the analyzed town hall. More than 30% of surveyed employees are aged 35-45, 30% are over 45, and those aged 18-25 and 25-35 years respectively have an approximately equal 20%, so there is a short- and medium-term balance. Most employees, that is 60%, graduated from the faculty and the others are undergoing graduate studies, with 40% having at least one postgraduate degree.

From the experience point of view, the highest percentage of 30% is represented by employees with a working experience from one to five years, 20% have between five and ten years of experience, 30% are employees with over 10 years in the same institution and 35% represent young people employed up to one year ago, which indicates that there are sufficient

human resources necessary to ensure the continuity of the public institution activity. Respondents come from all functions of the organization, most of which are employees of the main office, financial, accounting, IT, human resources, communication, and fewer other structures that are mostly contract staff and fewer civil servants.

II. Regarding the implementation of HRM within the town hall, 75% of the town hall respondents say that the human resource planning activity within the analyzed institution is at a medium level and 25% to a large extent, considering that the most important criteria (45%), the possibility of organizational development (30%) as well as the quality of services rendered to the citizen (20%), which should be considered in the proper planning of a human resources need are high volume of individual tasks and multitasking.

Respondents consider that the staff is largely prepared in a percentage of 20% and 70% think they are at an average level, with a 10% considering low qualified staff. They also consider staff fluctuations to be a major threat (55%) and 35% say they are affecting them at a medium level. In the town hall chosen for this study, the recruitment process within the institution is done 100% through a selection interview and a written exam, the latter being applied for more than 85%, which actually applies to civil servants.

Most employees, at least 60% of the respondents are largely familiar with all the attributions in the job description, and as a result 15% of them consider that the basic attributions are largely outweighed by the jobs in the job description, and 60% say that only occasionally, depending on the workload, 25% are not affected by that inconsistency.

Regarding the employees' development, only 40% of them can offer an opportunity for some training courses annually within the Town Hall, 10% half-yearly, 30% quarterly, 5% monthly and 15% never. Normally, professional performance assessment is applied annually, but the current management, taking into account the large number of young employees, performs more occasional valuations and for beginners, control and half-yearly assessments.

As a result of the analysis of some key performance indicators, questionnaire results, and comments from management representatives, which led to more thematic discussions, 80% are satisfied with the new reward system, 10% in large measure and also 10% to a small extent. It can be appreciated that the employees' performance is usually rewarded to the extent of expectations (30%), 60% of a medium level, proving that the principle of equality and non-discrimination is observed.

In 20% of cases, financial rewards are appreciated, 25% are non-material rewards, and 55% have voted for the opportunity to promote and advance. Respondents appreciate the HRM strategy at an average level of 60%, as being only 25% effective and 15% consider it to be efficient, to a small extent, the efficiency being reflected also by the positive evolution of the relevant indicators in the annual financial statement, analyzed over the last three years.

3. Conclusions

From the analysis of some theoretical elements specific to the studied organization, as well as the research results, one can easily observe the necessity of human resources as the basic resources and the only creator of value, which in practice explains the great social responsibility, not only financial, of the managers of the town halls and especially the mayor's.

Although the indicators of managerial efficiency reflected as elements of the annual financial statements highlight an efficient economic and financial activity at the level of the town hall analyzed, the analysis of HRM implementation in this case reveals an almost average social efficiency as assumed by the human resources management of the town hall.

That is one reason why it would be necessary to reconsider the respondents' evaluation, by approaching the reality reflected in the annual financial statements, a

correlation of these assessments with the internal regulations, the Organization and Functioning Regulations, the improvement of the existing plans, the recruitment process, the professional improvement, with the harmonization of the criteria of appreciation and reward for ensuring the correlation performance-reward-satisfaction of work. Only by complying with these conditions for the staff of the town hall analyzed could all its needs and the HRM be satisfied 100%, precisely in order to obtain results in terms of efficiency.

There are indeed cases in which respondents' responses have led to realistic assessments which, to a large extent, these have also confirmed compliance with legal provisions in the field such as the Law on the Status of Civil Servants, but some cases of non-synchronization with these legal provisions referring to the recruitment of staff, which should be done 100% based on contests and interview, staff assessment should be mandatory once a year and should have been reflected by the highest percentage of respondents.

In other words, it appears that the mayor and the managers at the other managerial levels did not pay enough attention to recruitment and professional training, and in correlation with the fact that in 2017 nearly 70 posts were reduced, it can be understood why many the respondents are familiar with the duties of the job description, at a medium and a small level, but also because many of them fulfill other tasks other than those in the job description.

A comparison of the respondents' assessments with the realistic annual assessments of individual performance based on self-evaluation reports approved by senior hierarchical management would have been interesting, but also with the organization performance assessments over time. That is why I consider that this research remains open to other ideas and proposals, and can continue to extend to the economic entity and then to comparisons between entities as well as to clarify the issues that are suspected to be deviant and realistic or in accordance with the legal provisions in force.

BIBLIOGRAPHY

1. Andreș S., *Management . Sinteze, teste, îndumări*, Eftimie Murgu Publishing House, Resita 2012.
2. Andreș S., *Managementul Resurselor Umane. Sinteze, teste, îndumări*, Eftimie Murgu Publishing House, Resita, 2009.
3. Andreș S., *Managementul participativ-cale de crestere a eficacitatii managerilor si a eficientei organizatiei*, Mirton Publishing House, Timisoara, 2006.
4. Andreș S., *Analiză privind implementarea managementului Resurselor umane la nivelul primăriei unui oraș din județul Caraș-Severin*, paper published in the Eftimie Murgu University Annals, Fascicle II, Economic Studies, 2016.
5. Bibu N.A., Predișcan M., Sala D.C., *Managementul organizatiilor*, Mirton Publishing House, Timisoara , 2008
6. Bibu N. A., Coordonator, *Managementul organizatiilor publice*, CECMA PARTNER, Timisoara, 2002
7. Nicolescu O., Verboncu I., *Managementul organizației*, Economica Publishing House, Bucharest, 2007.
8. Miles R., Snow Ch., *Designing Strategic Human Resources*, in Organisational Dynamics, no. 3, 1984
9. Romanian Constitution revised.
10. www.mfinante.ro.

USAMV MEEARD MASTER PROGRAMS IN ENGLISH AS MEANS OF INTERNATIONALISING ACADEMIC EDUCATION FOR THE GLOBAL LABOUR MARKET

Suzana Cismaș

Assoc. Prof., PhD, University of Agronomic Sciences and Veterinary
Medicine, București

Abstract: International Master Programs aim to prepare students for cultivating their own capabilities and skills to act upon business and societal opportunities, needs and challenges, in order to implement successful businesses and innovations in a global and changing business environment. Such programs should provide deepened theoretical and practical knowledge about strategy, innovation, entrepreneurship, networking and business growth, and, at the same time, systematically incorporate sustainability and internationalization aspects. The focus is on achieving know-how by networking and generating international growth in both established and new businesses. Students should participate in a real-life strategic process which requires acting based on assembled principles and take part in improving a business idea (e.g. developing a business plan for a start-up, or a new venture within an established organization). Broadening knowledge on innovation occurs by the selection of elective courses and the option to do an internship. International Master Students should be given the opportunity to acquire know-how in the field of business administration and become familiar with research methods on current trends in research. Writing, analysis and research skills will be activated through writing the master's thesis. During this year it should also be possible to study abroad one semester.

Keywords: academic internationalisation, Master Programs in English, entrepreneurs, global job market

Sustainability in academic education centres on social and environmental aspects as important complements to the economic perspective. Questions on this issue get enhanced attention in today's firms and organizations. In the business school framework, the academic institution needs to collaborate with companies and organizations in many different ways: internships, guest lectures, company visits, essay assignments and case studies from companies. Apart from the traditional settings, full/part-time, studies could be done by distance learning as well. International Master Studies will provide the necessary tools to implement the internationalization in the candidates' own company. **The targets of such programs are:**

- To step up company internationalization and to promote foreign trade activities.
- To develop a wide perspective and comprehension frameworks for all aspects integrating entrepreneurial relations at international level.
- To provide professionals & companies with practical and useful tools and guidelines, from both strategic and operational points of view, aimed at managing the internationalization challenge in a secure and successful way.
- To serve as an engine and turning point for companies and professionals to carry out their internationalization plan, especially small and medium enterprises.

- To bring solutions in all sectors involved, from both commercial (trading, documentation, payment methods, risk protection) and operational viewpoints (logistics, global operations).
- To generate quality and personal improvement for all participants, and to contribute to the enhancement of their technical skills, enabling growth on personal and managing levels.
- To raise professional and entrepreneurial awareness on international trade activities.

The figure below outlines the future of work in globalised economy and communication settings. It summarises the reality we face nowadays. It may well act as a flowchart indicating the course of setting academic didactics, objectives and curricula for the training programs of forming prospective managers, and for cultivating the entrepreneur spirit in successful business initiatives.

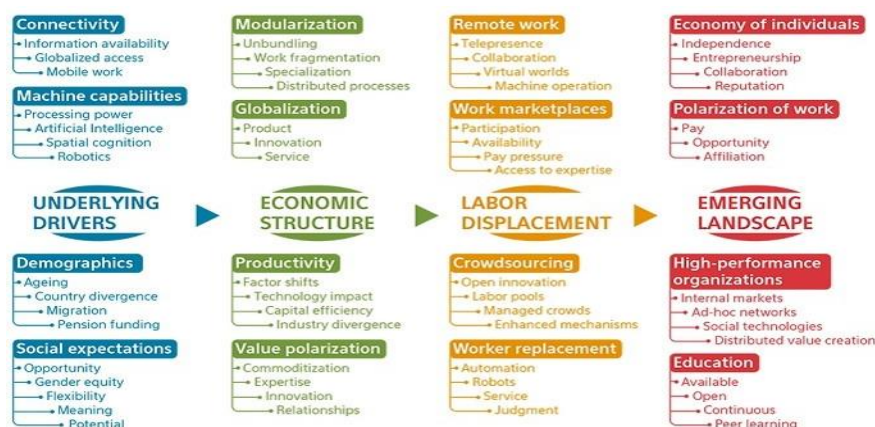

Fig. 1. The future of work, cf. www.futureexploration.net

Only few business schools give master students the opportunity to do an internship within a company in the country or abroad, and they should be more numerous, as this activity has high educational relevance, especially if organised by students themselves in firms they find interesting. Such internships provide good opportunities to put theoretical knowledge into practice and gain valuable experience and new contacts. Studying abroad is not only interactive and challenging for learners, but also a valuable experience with future employers. Internationalization is an important area for universities who are continuously working to offer candidates the best of all available opportunities. Hence, **graduates will be fully trained for:**

- Promoting the internationalization of the company and its foreign trade activities.
- Developing a broad vision and a framework for understanding and keeping in step with the various elements for worldwide business relations.
- Providing professionals and companies useful tools and performance standards, both strategic and operational, to govern securely and guarantee internationalization success.

The globalisation of world commerce, communications, financial markets, and transports has generated a new world order, which can be seen reflected in the way companies are managed. Master Degree courses in investment strategy and internationalisation are innovative courses in the international panorama and have been designed for graduate degree holders of different areas who want advanced and in-depth knowledge of international management. Competencies obtained are pivotal for the practice of management, which is increasingly international and global. In point of objectives, the master courses aim for the development of technical and behavioural competencies appropriate for business management and for meeting challenges posed by international companies. In addition, the courses grant high level training focused on all aspects related to

a borderless world of business management. Furthermore, such academic training should demonstrate complementary articulation of professionalism, research and application. Graduate degree holders wishing to develop their conceptual capacities, gain solid analytical skills and be up-to-date so as to be able to work effectively in the area of management and international business management are the ideal candidates for programs like these.

When the job market falters, many employees try to remain unnoticed for fear they may be made redundant. Nevertheless, firms save the people who stand out because they well manage their managers. So instead of being the good-enough team member the boss has trouble remembering, become noticed and indispensable by doing the following:

1. Understand the manager since managing upward requires empathy. For success try seeing the world from the manager's perspective. Instead of being frustrated, observe work styles and dialogue preferences, and adapt. Read the manager's reactions to the way reports provide data.
2. Stay few steps ahead as employees who anticipate the manager's needs before they arise are seen as leaders and problem solvers. If one starts thinking like the boss, one can take the initiative.
3. Be indispensable by learning the boss's weaknesses and compensate with subordinate strengths.
4. Approach the manager about issues in work styles. The common frustrations employees have are micromanaging bosses and absentee ones. People think it is risky to address such problems, but, if handled professionally, this attitude increases the manager's esteem for the employee.
5. Ask for more responsibility without overstepping own boundaries, as, ultimately, the immediate boss controls projects and promotions, so such trust is needed. An effective way to gain an audience with company leaders is to ask for more responsibility, so identify a big project and volunteer for it. Offer to head an initiative. Become the resident expert on new issues or organize company events. Suddenly, people come with questions and view you as a leader. Ultimately, make yourself valuable. Not only will you get respect, but you may get a raise.

Professors' skills must develop so that they successfully manage managers while they are still university students. Here are academic education guidelines for training managers' managers:

- Motivate every member of the team, even if they are very different
- Adjust management and personal style to the requirements of different situations
- Resolve conflict more effectively in a wide variety of contexts
- Get more done by using the best delegation techniques for each situation
- Turn difficult people and poor performers into team players
- Win cooperation and trust from people in the organization
- Increase confidence, leadership skills, and professional satisfaction in the job
- Successfully e-manage people and fellow managers
- Use positive & corrective feedback to influence problem employees & maximize productivity
- Network & learn from a diverse group of peers of different functions, industries and countries
- Develop a personal action plan to implement back at work
- Learn and practise people management skills using case studies, real examples and role plays

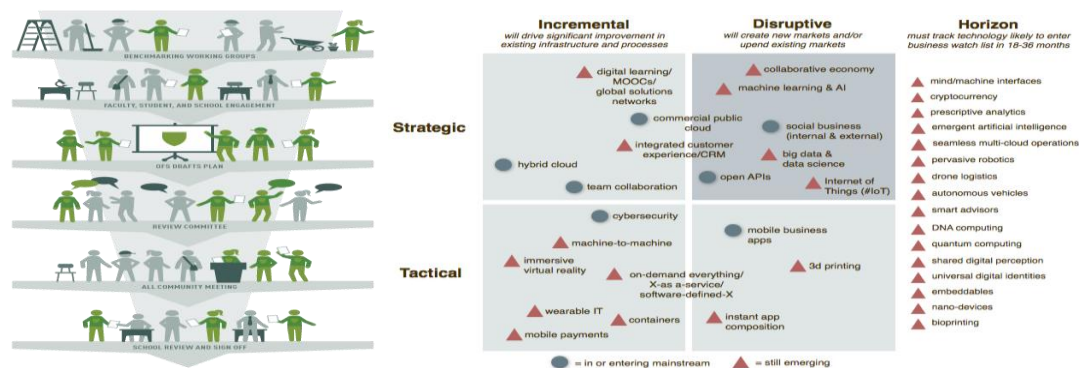

Fig. 2. Conclusive flowchart with successive stages in managing managers via academic e-environments, cf. www.astd.org

Problem-Based Learning (PBL) organised as project-work and employed in Denmark since 1974 is perhaps the most successful didactic strategy granting solid learning to all international students. If our university could implement this strategy, its scientific visibility will be enhanced due to more effective, rapid and long-lasting learning, generating skilled professionals, efficient on the global job market. PBL facilitates teamwork accelerating professional and cultural integration.

Here follows an outline of the functioning of this structure, bringing clear benefits if/when implemented in UASVM MEEARD.

The international students who attend the programs conducted in English generally come from around the world, the majority from outside the European Union. Integration involves multi-cultural teamwork from the very beginning, as they come with various cultural backgrounds from different academic traditions and they need to learn to cooperate in teams on a full-time basis. Functioning in team-work and experiencing cultural and language problems are challenging. It calls for high social, communicative and cooperative skills from the students. Project themes should stem from real-life problems. As such, there is a need to foster close cooperation with (local) industry in order to clarify real problems. Each problem-based project work comprises problem analysis and problem definition in engineering terms, problem solving, as well as documentation in the form of a report or a scientific paper/poster. Students discuss the project and carry out designs, simulations, as well as communications, using adequate and available software tools. After lectures, the learners are expected to go to their group to solve assigned problems or simulations based on the content of the lecture. The professor facilitates the process. The students learn how to communicate and cooperate in solving key engineering issues as part of a team. They learn how to handle professional debates in situations like problem definition and argumentation for their personal choice of solution. They learn how to argue about and explain in scientific terms what they believe is the correct solution convincing other group members. Likewise, they must be able to listen to the arguments of their group members and negotiate the measure to take. In this sense, argumentation proves to be a good way to learn. Furthermore, students also learn how to organise teamwork and learn that it cannot function effectively if members do not do their share of the work. In this way, the students adopt a certain attitude towards work that is different from those students doing traditional individual university study. Moreover, PBL students get the feeling of safe social surroundings. Teamwork also has the effect that students encourage each other, particularly with regard to problem solving, and they assign certain sub-tasks for each group member. In order to succeed in such individual tasks, the student must read the literature, seek out additional information, including scientific papers, search the Internet and operate certain programs if needed. The project offers opportunities for students to reflect on their professional work. As compared to traditional university

teaching, PBL obviously improves the learning effect twofold: an increased program completion rate and an average completion time within the prescribed duration. Students learn and socialise professionally. Discussion, argumentation and application constitute strong study methods, both for bright students and for those who may be average. It might not be possible for foreign students to be directly integrated into PBL models from the day they arrive and be expected to work together in groups with other students who already have experience with this structure. Therefore, an introductory term should be set up for foreign students only. They will be trained and examined both in the content of the report and in the process of their teamwork, including their ability to communicate with fellow students and teachers. They must be able to demonstrate group-work capabilities. They cannot study further if their technical or communication skills, such as language skills or cooperative attitude, do not meet the required standards. Adapting to a different culture at the new university, and to a new country generally, is a major challenge for students in the introductory program. Moreover, students also have to closely interact with peers of other nationalities in project work. The introductory academic program is designed to provide assistance that allows them to adapt to the cultural novelty. The aim is to develop skills and learning habits for all students so that they can interact with staff and other students and benefit from the learning concepts used. New students will become able to appreciate, benefit from and contribute to the diversity of the academic population. Those who will accept responsibility and make positive contributions to the current increasingly interdependent and multicultural world can create academic understanding, foster intellectual tolerance, and cultivate freedom and integrity. The foundations of successful studies also rely on the fact that students establish a strong social network during this introductory program.

The student enrolment program can be fostered with the provision of scholarships, which should be jointly sponsored by the government and the local industry. Multiple strategies can be implemented for successfully coping with such responsibilities, such as the ones illustrated in the next flowchart. They aim at pointing to learning outcomes to be achieved by tertiary education professors in working with their international master students:

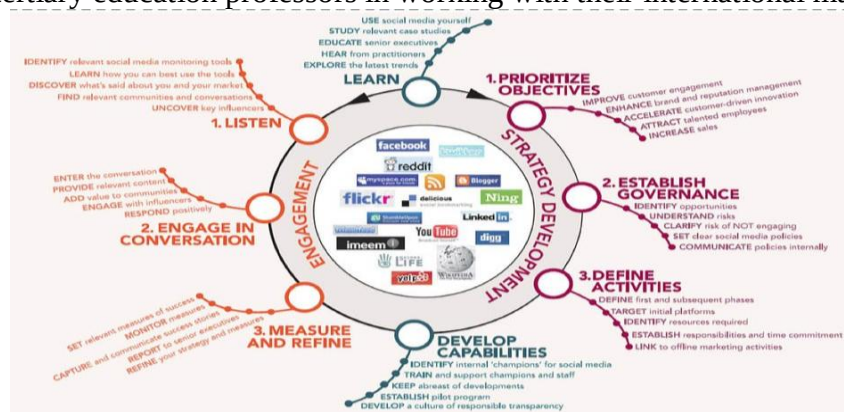

Fig. 3. Social learning strategy framework, cf. www.ahtgroup.com

Traditionally, a critical point is the formation of groups at the start of each term. These groups partly stem from professional interest in a particular subject, or from personal preferences. As a rule, groups must include both native and international students.

Generally, most students quickly learn to function well in teamwork situations. However, a number of problems can occur: difficulties with language, and different backgrounds in the way the study is organised. Also, the dependency between the members of the group is very high: one is responsible not only for own study, but also for the fellow students', which is a new concept for some. The aim of learning abroad is to adjust to another

way of studying and to acquire different ways of learning things. Aspects such as prestige or punctuality differ across cultures and need to be given adequate consideration.

Fig. 4. Enhancing engagement strategies to avoid management errors cf. www.rossdawson.com

However, the decisive factor as to whether a student succeeds or not is his/her English language proficiency; at more abstract levels it is seen as the ability to communicate. Worldwide English tests actually convey little information about conversational skills. Different pronunciation, accents, and syntax customs often make dialogues difficult, an issue that is mentioned particularly in connection with group work and points to obvious inadequacies in English qualification testing at universities. Other problems seem to stem from regional differences in using English. Even though students from the same part of the world understand each other's spoken English without problems, local language conventions can make it extremely difficult for people from other parts of the world to comprehend what is said. Sometimes it generates subsequent misunderstandings, especially in groups suspecting they are discriminated. Less evident is the fact that, due to the teamwork model, the assimilation of inexperienced students into groups can directly affect the grade given for the project work, so, in certain cases, there is reluctance in accepting new members into groups.

The university should have a very strong tradition of undertaking PBL in collaboration with the industry. Hence most master students will complete their Master's Degree thesis project in some form of collaboration with an industrial partner. The benefits here are mutual. The students work on real-life engineering problems, often receiving support in the form of equipment or access to in-house expert knowledge, and the companies receive a thorough analysis and proposed solutions to their problem, as well as a base for recruiting the students when (or even before) they graduate.

Globalisation entails internationalization of academic education, mainly via master programs. Although Project-Based Learning, in combination with project oriented teamwork, proves its worth, it is very different situation from what most students know at other universities.

A large number of skilled graduates around the world are looking for an opportunity to study abroad, combine professional with personal development and explore another part of the world. In addition, business has become international and continues to expand worldwide. In the information society increasingly more consumer products require progressively more knowledge to produce. Given this, knowledge and competence have become some of the most competitive parameters.

Acknowledgement

I would like to express deep appreciation and gratitude for the research and study invitation I received from Professor Pascal Marquet, Dean of the School of Education at Strasbourg University, Director of LISEC-Alsace Interuniversity Laboratory of Sciences of

Education and Communication, a role model for academic generosity, competence and performance.

BIBLIOGRAPHY

- [1]. Baca, S., *University as Seen by Foreign Students – Analysis of Practical & Intercultural Issues*. Aalborg University International Committee 1999
www.auc.dk/international/access_auc/rapport
- [2]. Burd, B, Buchanan, L. (2004). *Teaching the Teachers: Teaching & Learning Online*. Reference Services Review.32(4), pp. 404-412.
- [3]. Cismaș, SC, *Culture-FairAssessment*, Diversitatea lingvistica si culturala, factor al dezvoltarii europene, Eds. Stoean, Magureanu, Constantinescu, Editura ASE, Bucuresti 2002, p. 646-651
- [4]. Cismas, SC, *Entrepreneurship and International Business*, 12th International SEA Conference, 2017 Ovidius University, Constanta, Romania,
<http://seaopenresearch.eu/testi/>
http://seaopenresearch.eu/Document/Article/NORD5_16.pdf
- [5]. Cismaș, S.C., *Evaluation Criteria for CLIL Modules in Entrepreneur Education*, in *GIDNI – Globalization&National Identity Studies on Strategies of Intercultural Dialogue*, Social Sciences Section, I Boldea (Ed.) Arhipelag XXI Press Tirgu Mures, pp. 619-632
<http://www.upm.ro/gidni3/GIDNI-03/GIDNI%2003%20-%20Social%20Sciences.pdf>
- [6]. Cismaș, SC, *Education Catering for Professionals'Communication Needs on the Global Labour Market WLC2016 Vol XV*, p 202-207 EpSBS e-ISSN 2357-1330 Ed. Sandu, Ciulei, Frunza, Future Academy <http://dx.doi.org/10.15405/epsbs.2016.09.26> epsbs(2357-1330).2016.9
- [7]. Jefferson, A, (2009) *Guide to Learning for Managers and Participants*.San Francisco: Pfeiffer.
- [8]. Kjersdam, F, Enemark, S, *The Aalborg Experiment: Project Innovation in University Education*. Aalborg: AalborgUniversity Press (1994).
- [9]. Larsen, L, Fink, F. *Issues on Globalisation of Engineering Educations*. In: Michel, J. (Ed.), *The Many Facets of International Education of Engineers*. Rotterdam: Balkema (2000).
- [10]. Marquet, P, *Obstacles to the use of ICTs in training and consequences for the development of e-learning and m-learning*. Education. Knowledge and Economy, 2011. pp. 183-192. 10.1080/17496896.2010.556483. DOI: 10.1080/17496896.2010.556483
- [11]. Moeslund T, Larsen L, *Setting up a Master's Program – approach & applications*. Proc. of the Scandinavian Conference on Image Analysis (SCIA '99), Kangerlussuaq, Greenland (1999).
- [12]. www.esn.auc.dk/masters/index.html

ACADEMIC E-ENVIRONMENTS AS PLATFORMS AND FACILITATORS FOR FUTURE E-MANAGERS

Suzana Cismaș

**Assoc. Prof., PhD, University of Agronomic Sciences and Veterinary
Medicine București**

Abstract: Mutual learning across all management levels is the attitude to instil, so professors themselves should be role models in the academic environments training managers via e-learning or traditional didactics. Professionals supervising team leaders take steps to manage management thus ensuring high quality work and effective group results. The recommended course of action is an individual assessment of each manager's needs and current work; with that information, elaborate personalized development plans with customized reading lists on key issues like feedback and time management; observe the inspected managers in action by attending their staff meetings and monitoring how they face challenges; protect autonomy but get realistic insights on what happens within the team; be open about intentions, focusing on improving work as the goal. Discuss best practice and explore alternatives, asking questions that show curiosity rather than judgment. This practice is in itself a role modelling exercise for inspected managers so they can provide the same feedback to their subordinates.

Keywords: managing managers, e-environments, university education, effective didactics, life-long learning

The globalised world exceeded space and time boundaries, imposing faster reactions and constant adaptation. Behaviour patterns have been significantly transformed. E-environments pervade and prevail, so social and professional lives are inconceivable without internet connections. Economy and education require new types of graduates, able to easily surf the web, work on e-platforms and life-long learn. Hence e-management is everyday reality, and, in its turn, needs managing as well. As a brief definition to start with, managing managers in e-environments means:

- aligning goals across the hierarchy
- overseeing peers' work
- including organizing, communications, operations, or fundraising
- building well assembled teams
- complying with planned goals and expectations
- monitoring the work and engaging in it along the way
- creating accountability and learning
- setting targets, checking ongoing progress, observing & giving feedback
- assessing outcomes
- helping subordinates advance their careers
- coaching managers for developing the culture & capabilities needed by their teams
- training for the new status in the case of the often neglected transition from individual contributor to manager

In this context, educating e-managers becomes paramount and the academia plays a key role, as managers and how they manage their reporting staff set the tone for the entire

business operation. Moreover, the majority of communication about the business is funnelled through the appointed managers. When employees resign, the top reason for their resignation is their relationship with their boss. People leave managers, not jobs or employers, so this is why educating them and coaching them for success matters to any successful enterprise.

Best practice in managing managers in e-environments includes:

1. Focusing the agenda on the details of managers' management that can improve outcomes: how to schedule contributions, how to organise work and how to capitalise on available resources.
2. Teaching by setting a good example and by modelling. In e-managing other managers, one has to model management behaviours for staff members, like delegating effectively, providing useful and regular feedback, conducting verifications, hiring wisely, practising exactly what they themselves need to be good at.
3. Seeing managers in action by finding modalities to observe the professionals in the act of e-management, by giving feedback on what was noticed and by implementing the next activities:
 - inspecting check-ins and strategy e-meetings occasionally
 - watching a manager providing e-feedback
 - going on site visits together
 - conducting virtual job interviews together
 - reviewing performance evaluations
4. Seeing the work in action by contacting all layers of staff in the hierarchy; requiring periodical reports on crucial tasks for the organization; observing, taking samples, discussing work sections and achievement processes; shaping higher-level strategy, identifying where to intervene, and modelling operational attitudes to the subordinate managers.
5. Getting to know the managers' teams, which has three-fold benefits: first, clear & real outlook on actual facts; second, easiness of approach in case of problems; and third, identifying upcoming talent and cultivating the best people in the team. Conducting exit interviews for staff members who leave could also be an effective modality to improve work quality. In all such activities, transparency with all parties involved is a must, so that objectives are better understood and everyone's experience becomes valued, in order to spot new opportunities coach.

Strategies to help subordinates become proficient managers are varied. Responsibilities are two-fold in managing e-managers: on the one hand there is ensuring that they catalyse good work (as with any employee) and on the other hand there is the act of effectively supporting own teams. Here follow certain suggestions the e-managers we train in universities may use for assisting their subordinates in developing into good managers in their turn, as their careers progress:

- Model the correct and effective behaviour as people learn how to lead from their bosses, so make sure to manage people in the way expected of them to manage their own teams.
- Change coaching focus: not only work specifics, but also minute exploration of managers' relationships with their direct reports, for the shared responsibility to develop people.
- Compliment good achievements and their authors in public; give people opportunities to demonstrate their credibility and professionalism in front of others. Praise them publicly, ask for their advice in front of others, or assign them part of a presentation that enables them to share their expertise. Criticism is provided privately in a way that never undermines them. If the inspector respects the person and the job s/he is doing, the subordinates will, too.

- Use an apprenticeship model with individualized attention, teaching managers and observing them in action, with real work together, giving opportunities to explain what and how to do.
- Micromanaging things (participate in their team e-meetings, watch them give e-feedback, or conduct e-job interviews).
- Give them space and do not dictate exactly how employees perform in their e-jobs; allow the inspected managers to lead in their own way as individuals and discover what is authentic.
- Adopt the same curricula if the organization offers formal training for new managers or send up-and-coming leaders to executive education programs.
- Get to know those managers' team rules and interact with the direct reports. Be familiar with players so as to give relevant feedback. On the other hand, never challenge their authority and chain of command, accountability, responsibility. All interactions must be open&visible with the explicit goal of better understanding the team and helping the inspected manager. Do not close off all communication, have an open door policy for serious concerns.
- Find out how the members are doing, and be most supportive as a mentor to direct reports by using a 360 tool to assess the status quo for the role model. Be consistent in requests and do not wait for your annual performance review to ask for input. Feedback has to be immediate and connected to the ongoing work.
- Give hands-on advice and training by focusing weekly check-ins with each person on understanding individual progress, but also getting feedback on how the team pursues the targets and remains in step with the schedule. The majority of the time spent together should be centred on problem-solving regarding their direct reports.
- Convince the company to provide structured trainings on topics such as active listening, management best practices, diversity and inclusion, with all managers attending together.

To help employees grow, individual contributors are given an opportunity to try out managing on project basis. It resembles university project-work, with similar skills and goals, thus preparing students for their future line of work. Such practice facilitates life-long learning and makes a smooth transition from tertiary education to the world of work and the global job market. Hence small teams are matched up with the adequate experienced professional manager and regular checks ensure that such teamwork sets the aspiring candidates up for small wins early on and also motivates them. Here follows the most widely used tool for drafting projects, the one-page plan for project basics, easily and successfully implemented in both environments, via traditional procedures or e-learning.

Stream	Questions, Success Criteria, Artifacts and Health Checks						Target
1 Ask Right Questions	Why is this project being undertaken?	Does this project align with organisational goals?	Is there a clear business case for this project?	Who is funding the project and are there enough funds?	Is there a clear picture of the outcome of this project?	Have the success factors been identified?	All the right questions are asked at the beginning of the project
	The difference between "AS IS" state and "TO BE" state clear understood and documented?		Has the expected 'change impact' on people, processes and systems been identified and documented?				
2 Success Criteria	Project aligned to organisational goals	Success and acceptance criteria established	Project has effective management sponsorship	Project has stakeholder agreement on deliverables	Project has clear accountability, roles and responsibilities	Project is based on a realistic budget and schedule	All success criteria established, aligned and met
	Project delivered on time, budget & business case	Project achieved original goals and aims	All stakeholders understand change impact	Alignment on communications and metrics	Formal change management in place	Deal with high technical risks early	
3 Project Artifacts	Project Mandate	Project Brief	Project Initiation Document (PID)	Business Case	Project Schedule & Budget	Project Org. Chart	All project artifacts are produced "fit for purpose" & organisational requirements
	Resource Plan	RACI Matrix	Quality Plan	Communications Plan, RAID Log & Status Reports	Deliverables Summary	Project Store	
4 Health Checks	Consistent communications on key metrics to all stakeholders	Are stakeholder expectations being managed throughout the project?	Is there enough sponsorship and management support?	Is there a realistic schedule that includes all work, dependencies and resources?	All stakeholders bought into and accept the project schedule?	Is change control used for changes in scope, budget, performance and deliverables?	The project meets all health checks
	Is the business case being regularly reviewed to make sure it is still valid?	Is the project plan being executed as planned and communicated?	Are key technical risks being tackled early in the project?	Are risks being identified proactively with contingency plans being developed?	Are the right resources with the right skills at the right time being obtained?	Are issues being aggressively pursued?	

Fig. 3 One-page plan for project basics, cf. www.KigoSpace.com

Mistakes e-managers make managing have different sources. In modern, people-oriented and forward-looking organizations, appointed e-managers show traits such as these:

- Value people
- Believe in two-way, frequent effective communication and listening
- Create an environment where employees are empowered to take charge of their jobs
- Are able to hold people accountable and responsible without using punitive measures
- Demonstrate leadership and the ability to set clear direction
- Believe in teamwork
- Place the customer at the centre of efforts and regard reporting staff as customers

In e-managers' job description, core job functions, traits, and abilities are listed. With it as a guide, the selection focuses on both the management skills & the candidates' cultural adequacy. It means the applicant has beliefs, values, and work styles congruent with those of the organization and collaborators' environments. Since they are in a position to influence large staff, the board must make sure that the decision process balances all components right. It includes showing commitment to empowering and enabling other employees to contribute their best work in e-media interactions.

With all this in mind, preventing e-management mistakes and ineffective decisions is highly important for a successful organization. Here are the most common e-managing mistakes:

- Fail to know employees as people: decent & civilised relations with reporting employees will make good managers, responsive to employee needs, moods, and life cycle events.
- Fail to provide clear direction: create standards and give people clear expectations so that they know what to do. If the manager makes every task a priority, people will soon believe that there are no priorities and that they never accomplish a complete task or goal. Achieve an appropriate balance, neither too rigid nor too flexible, that caters for clear leadership and direction without dictating or destroying empowerment and engagement.
- Fail to trust: all managers start out from a position of trust which lasts until the employee proves unworthy of such confidence. Lack of trust triggers unwanted acts:

micromanaging errors; constantly checking-up and tracking; suspicious attitudes; and excess admonishing.

- Fail to listen and value employees' opinions: it provides recognition and demonstrates values in action. When subordinates feel heard, they feel important and respected.
- Make decisions and then ask people for their input as if their feedback mattered. Along the same lines, create hierarchical permission steps and other roadblocks teaching people that their ideas are subject to veto (thus no one ever has suggestions for improvement).
- Fail to react to problems that increase if ignored. Many managers hope that uncomfortable issues, employee conflicts or disagreements simply disappear if they do not act. However, issues, especially among people, get worse unless something changes. Managers' proactive intervention is imperative in order to mentor or to give employees necessary skills to solve the problem. Drama interrupts productivity, distorts motivation, and alters engagement.
- Trying to be friends with employees. Develop supportive relationships with all subordinates and separate reporting from friendship. Friends gossip and complain about work or the boss, so there is no room for the manager in such contexts.
- Fail to communicate effectively & withhold important information. The best communication is transparent, with sharing known data, apart from what is confidential. Ask people for their ideas, opinions, and continuous improvement suggestions; if failing to implement their input, let them know why, or empower them to go through with their ideas themselves.
- Not treating all employees equally: perceptions of favours or of favourite employees under-mine all management efforts. It destroys teamwork, productivity and success.
- Make employees pay for management mistakes, rather than taking responsibility and acting with dignity. Neither employees nor senior managers show consideration for this behaviour. Such managers jeopardize their own careers without shifting the blame to others.

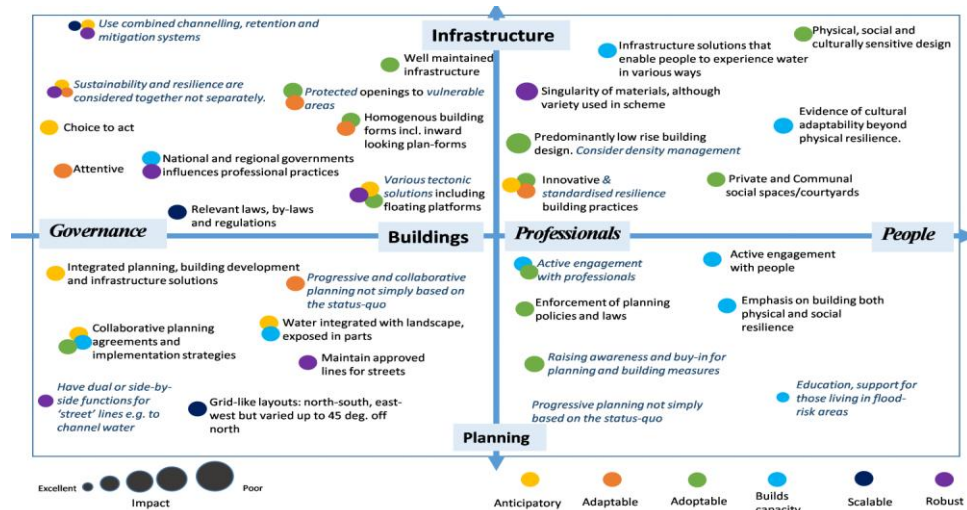

Fig. 5. Contexts able to generate managing mistakes in e-environments, cf. Kuhlmann, www.articulate.com/rapid-elearning/free-ebook/

The contexts triggering managing mistakes in e-environments are worth analyzing, as coping strategies can be developed & taught in universities, thus helping entrepreneur environments. Managers make numerous mistakes in addition to the ones already enumerated, but the ones debated here constitute the profile of the e-manager most likely abandoned by all employees.

The reversed perspective should be adopted: manage your boss in e-management. Success should simply stem from the employee's ability to do the job, but, in real e-environments, raises, promotions, and perks may often depend on direct interaction namely on whether the subordinate can manage the manager rather than whether the manager is good at managing that subordinate.

Here follow certain attitudes that facilitate boss management:

1. Regard the manager as a resource, rather than an overseer or a parent; consider the boss a service provider who helps getting the job done by giving resources, making decisions and working inter-departmental issues to secure support for subordinates.
2. Keep all promises to earn the trust of getting the job done. So, when accepting an assignment, see it through. Never over-commit and always deliver.
3. No surprises. Frequent updates are the best and the only way with superiors and subordinates.
4. Take all duties seriously.
5. Do the best work, overcoming the obstacles others could not.
6. Give solutions not complaints. Never discuss issues without having solutions in mind.
7. Communicate clearly: speak & write in brief sentences, use concise discourse to make a point, and expose easily understandable ideas. It facilitates the e-manager's job making the others' easier.
8. Advise but then obey. Suggest a better alternative if possible, but, once the manager has made a decision, do the best to implement it, regardless of whether you agree.
9. Explain how to be better managed: help the boss understand how to facilitate your best work. This requires both self-awareness and the courage to speak up.
10. Over-prepare for every meeting with all task details. Often in e-environments, at least one hour of preparation is needed for each hour spent with the boss.
11. Show interest in the manager's career, to predict needs, get experience & perspective
12. Make the boss successful, so, in turn, the boss will make the employees successful.

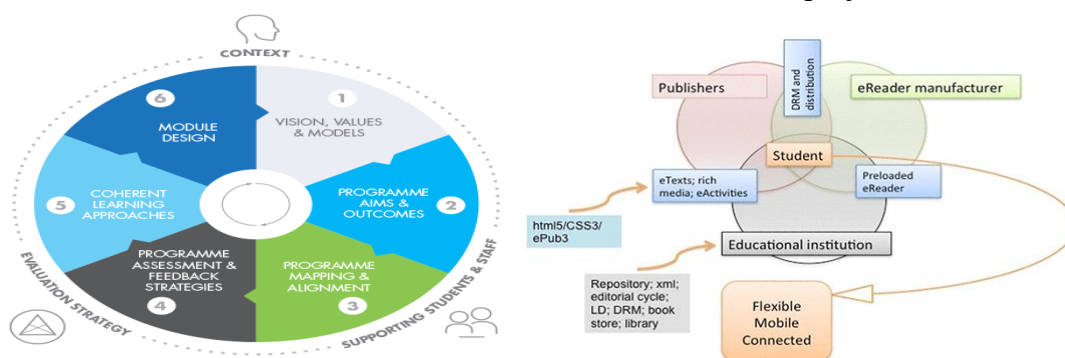

Fig. 7. Curriculum design process for e-learning management candidates, cf. <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/elearning>

Program curricula:

1. The Experience of Being a Manager
 - Enabling subordinates to do what they are supposed to do
 - Specific challenges of motivating others
2. Values
 - Outline and their impact on work life
 - Productive and non-productive results of cultivating values
 - Identification of value conflicts in one person and in others
3. Personal Styles
 - Determine own personal style profile
 - Gain insight into the strengths and limitations of own profile

- Use behavioural clues to determine others' personal styles
- Ways to work more effectively with other personal profiles
- 4. Motivation
 - Employee motivation factors and their impact on behaviours and work settings
 - Modalities to tailor motivational efforts to individual employees and various situations
- 5. Listening, body language, giving feedback, and dealing with difficult people
 - Active listening to gain information and understand employees' perspectives
 - Effective application of positive and corrective feedback
 - Appropriate values alignment when dealing with difficult employees
- 6. Conflict Management
 - The dimensions of conflict resolution
 - Clarification of own preferred conflict-resolution styles for better conflict management
 - Use of different conflict resolution styles under different circumstances
- 7. Delegation
 - Different delegation styles: How and when to use them
 - Determination of appropriate delegation styles for various employees and situations
- 8. Understanding Organizational Culture and Subculture
 - The impact of organizational culture, subculture, and cultural blinders
 - Exploration of the assumptions that impact the team's thinking and actions
 - Identification and expansion of own team's culture strengths
- 9. Emotional Intelligence
 - The components of emotional intelligence
 - Honest and accurate assessment of own personality
 - Development of improvement strategies
- 10. Ethical Leadership
 - Identification of own group's values
 - Own vision for ethical leadership
- 11. Action Planning
 - A specific plan for applying what is learnt back on the job
 - Contact people who can support own action plans

As conclusions, the following should be pointed out: e-managing teams can be both difficult and challenging, especially in creating real team spirit and functional work cooperation. Money acts as a token of trust and a medium of information, allowing strangers to trade and entrepreneurs to focus their energies on their products & services. Trust is the essential value in a free-market society. E-environments are notably difficult when it comes to delegating tasks, motivating the team and creating a culture of accountability. Getting the most out of all employees and aligning the group to a corpus of objectives is paramount nowadays. Resolving team conflict and getting better output from subordinates is done by adapting the management style to each and every emerging situation.

Managers are the front line representation of any business, still, many of them lack fundamental training in managing people, and, even more importantly, they lack the values, sensitivity, and awareness required by effectively interacting with subordinates. Whereas skills and techniques are relatively easy to teach, the values, beliefs, and attitudes are harder to convey, and definitely more difficult for managers to learn. Yet, these are the underlying issues that make managers successful or not.

Acknowledgement

I would like to express deep appreciation and gratitude for the research and study invitation I received from Professor Pascal Marquet, Dean of the School of Education at Strasbourg

University, Director of LISEC-Alsace Interuniversity Laboratory of Sciences of Education and Communication, a role model for academic generosity, competence and performance.

BIBLIOGRAPHY

- [1]. Bennet, A, Bennet, D. (2008). *E-Learning as Energetic Learning*. VINE: Journal of Information and Knowledge Management Systems. 38(2), pp. 206-220.
- [2]. Brinkerhoff, R. (2006). *Evaluation Made Simple, Credible, Effective*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- Burd, B, Buchanan, L. (2004). Teaching the Teachers: Teaching & Learning Online. Reference Services Review. 32(4), pp. 404-412.
- [3]. Cismaș, S.C., *Project Work*, Symposium on Advanced Topics in Electrical Engineering, ATEE 2000, the Polytechnic University of Bucharest, p. 49-54
http://iem.pub.ro/ro/evenimente/ATEE-2000/program_ATEE.htm
- [4]. Cismaș, S.C., *Assessment Grids for Cooperative Teamwork and Leadership*, in Globalization and National Identity Studies on Strategies of Intercultural Dialogue, Social Sciences Section, I Boldea (Ed.) <http://www.upm.ro/gidni3Arhipelag> XXI Press, Tîrgu Mureș pp. 607-618
<http://www.upm.ro/gidni3/GIDNI-03/GIDNI%2003%20-%20Social%20Sciences.pdf>
- [5]. Cismaș, S.C, *Entrepreneurial Universities*, in Boldea I, Buda D (Eds) Convergent Discourses. Exploring Contexts of Communication, Arhipelag XXI Press, Tg Mureș, 2016, Section Social Sciences pp.625-640, <http://www.upm.ro/cc/CCI-04/CCI04-Soc.pdf>
- [6]. Cismas, SC, *Entrepreneurship&International Business*, 12th International SEA Conference, 2017 Ovidius University, Constanta, Romania, <http://seaopenresearch.eu/testi/>
http://seaopenresearch.eu/Document/Article/NORD5_16.pdf
- [7]. Clark, R, Mayer, R. (2003). *e-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*. San Francisco: Pfeiffer.
- [8]. DeLuca, D., Valacich, J. (2006). *Virtual Teams in & out Synchronicity*. Information Technology & People. 19(4), pp. 323-344.
- [9]. Elbaum, B., McIntyre, C., Smith, A. (2002) *Essential Elements: Prepare, Design, & Teach Your Online Course*. Madison: Atwood Publishing.
- [10]. Jefferson, A, Pollock, R, Wick. C, (2009). *Getting Your Money's Worth from Training and Development: Guide to Breakthrough Learning for Managers & Guide to Breakthrough Learning for Participants*. San Francisco: Pfeiffer.
- [11].Leacock, T (2005) *Building Sustainable E-Learning Culture*. Learning Organization. 12(4), pp. 355-367.
- [12].Marquet, P, *Informatique scolaire: comment sortir de l'impasse?* In: Recherche&Formation, N°9, 1991. Le journal de classe. pp. 105-115; DOI: 10.3406/refor.1991.1049
http://www.persee.fr/doc/refor_0988-1824_1991_num_9_1_1049
<https://www.researchgate.net/publication/307734450>
- [13].Marquet, P, *Obstacles to the use of ICTs in training and consequences for the development of e-learning and m-learning*. Education. Knowledge and Economy, 2011. pp. 183-192. 10.1080/17496896.2010.556483. DOI: 10.1080/17496896.2010.556483
https://www.researchgate.net/publication/233339754_Obstacles_to_the_use_of ICTs_in_training_and_consequences_for_the_development_of_e-learning_and_m-learning
- [14].Marquet, P, (2005). *Lorsque le développement des TIC et l'évolution des théories de l'appren-tissage se croisent*. Savoirs. 9. 105. 10.3917/savo.009.0105.

- [15].Marquet, P, (2010) *Apprendre avec les technologies, Chapitre 9. Apprendre en construisant ses propres instruments*, p. 121, 10.3917/puf.charl.2010.01.0121.
https://www.researchgate.net/publication/300724921_Chapitre_9_Apprendre_en_construisant_ses_propres_instruments
- [16].Rossett, A. (ed) (2002) *The ASTD E-Learning Handbook: Best Practices, Strategies, and Case Studies for an Emerging Field*. New York: McGraw-Hill.
- [17]. Wick, C, Pollock, R, Jefferson, A, Flanagan, R (2006) *The Six Disciplines of Breakthrough Learning: How to Turn Training & Development into Business Results*. San Francisco: Bernett-Kohler Publishers, Inc.
- [18].Zepeda, S. (1999). *Staff Development: Practices That Promote Leadership in Learning Communities*. Larchmont: Eye on Education.

THE REAL ESTATE ADVERTISING SYSTEM THROUGH LAND BOOKS IN THE DESIGN OF THE NEW CIVIL CODE

Ioan Micle

Lecturer, PhD, "Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract: The Land Book is the centerpiece of legal relationships whereby real rights are constituted, transmitted, altered or extinguished, and the task is to give full and secure information on the legal conditions regarding the subject matter of these rights. This information relates to the individualization of the immovable property and to its content, the identity of the natural or legal person entitled to exercise a right over the property, the title on which the right is based, some limitations on the exercise of the right due to the holder's personal circumstances, strikes the good inscribed, etc.

The land-based advertising system is governed by certain fundamental rules called principles that provide it with superiority in relation to personal advertising systems and the achievement of legal, static and dynamic security of real estate.

In the new Civil Code system, the real estate publicity is based on the land book through which, as Art. 876 par. (1) NCC, the buildings are described and the real rights relating to such goods are shown; also in the cases provided by the law, other rights, deeds or legal relations may be entered in the land register if they are related to the buildings included in this legal means of providing real estate advertising. All these real estate rights as well as, where appropriate, certain limited legal acts or deeds generating legal relationships relating to the buildings subject to registration in the Land Book constitute the subject matter thereof. Real estate rights, whatever they are, which are registered in the land book there are tabular rights; they can not be acquired, altered or extinguished except in compliance with the legal norms of the Land Book (Article 877 of the NCC). As far as the material object of the tabular rights is concerned, this is the real estate, which after its inclusion in the land register can not be modified except in compliance with the rules it imposes in the matter.

According to art. 881 NCC, the entries are of three types: registration, provisional enrollment and scoring; registration and provisional registration have as object the tabular rights, while the marking refers to the registration of other rights, acts, deeds or juridical relations regarding the buildings which are already included in the land register; provisional enrollment and scoring are made only in specific cases

provided by law. Article 882 provides that actual rights under suspensive or conditionality are not enforced but may be provisionally entered; As far as the extinctive term or the burden of liberty is concerned, they can be shown both in the tabulation and in the provisional enrollment.

Keywords: land book, real estate advertising, enrollment, scoring, deletion.

1. The Land Book. In the new Civil Code system, the real estate publicity is based on the land book through which, as Art. 876 par. (1) NCC, the buildings are described and the real rights relating to such goods are shown; also in the cases provided by the law, other rights, deeds or legal relations may be entered in the land register if they are related to the buildings included in this legal means of providing real estate advertising. All these immovable property rights, as well as, where appropriate, certain legal acts or legal acts in the narrow meaning of which generate legal relations relating to the buildings subject to registration in the land book form the subject matter thereof.

The notion of real estate. Regarding the notion of real estate, art. 876 par. (3) The NCC has taken over the definition in Art. 1 par. (5) of the Law no. 7/1996 before the amendment brought by Law no. 133/2012. This text stipulates that "immovable property" means one or more adjoining land plots, irrespective of the category of use, with or without construction, belonging to the same owner situated within the territory of an administrative-territorial unit and identified by a cadastral number (1) (5) of Law No. 7/1996, republished, by immovable property, for the purposes of this law, "is the land, with or without construction, in the territory of a territorial-administrative units, belonging to one or more owners, identified by a unique cadastral number. " Therefore, the building, as a material object of the land book, has the meaning of land, with or without construction, and not that of land with everything embedded in it, as art. 537 Real estate rights, whatever these are, which are listed in the Land Book are tabular rights; they can not be acquired, altered or extinguished except in compliance with the legal norms of the Land Book (Article 877 of the NCC). As far as the material object of the tabular rights is concerned, this is the real estate, which after its inclusion in the land register can not be modified except in compliance with the rules it imposes in the matter.

For each building there is only one land-book, with one owner; more owners may be registered in the same land register only if they own the property in co-ownership of shares or deeds (Article 878 of the NCC). According to art. 879-880, an immovable property registered in the land book may be altered by affiliation, in the case where several adjoining buildings merge into a single building or if a part of a building is added to another building or, as the case may be, it increases its stretching, or by stripping, if a part of the building is split or the extent of it is reduced. in the case of gluing or stripping, the resulting buildings will be transcribed into new land books, mentioning the new cadastral number for each building, with the consequence of closing old and old land books respectively.

2. Entries in the Land Book. According to art. 881 NCC, the entries are of three types: registration, provisional enrollment and scoring; tabulation and enrollment provisionally covered the tabular rights, while the marking refers to the registration of other rights, acts, facts or legal relations relating to the buildings already listed in the Land Book; provisional registration and scoring are made only in the cases specified by law. Article 882 lays down that actual rights under suspension or under resolute conditions shall not be enforced but may be provisionally entered; as to the extinctive term or the burden of a free liberties, they can be shown both in the tabulation and in the provisional enrollment.

A. Entry of tabular rights Acquiring and extinguishing real estate rights.

According to art. 885 NCC, the real rights over the buildings contained in the Land Book as tabular rights are acquired both between the parties and third parties only by their inclusion in the Land Book on the basis of the restricted legal act or legal act justifying enrollment. Likewise, the real rights over the buildings registered in the funeral book will be lost or will be extinguished only by their deletion, with the consent of the holder, which must be given by authentic notary; such consent is not necessary if the right is extinguished by the fulfillment of the term shown in the entry already made in the land book or by the death or, as the case may be, by the termination of the legal existence of the owner if he was a legal person. if the right to be removed from the land book is enforced for the benefit of a third person, the deletion shall be done in keeping with the right of the person, except in the cases specifically provided for by the law which would allow the contrary; the final court decision or, in the cases provided for by law, the act of the administrative authority will replace the will agreement or, as the case may be, the consent of the holder. At the same time, art. 886 NCC provides that the modification of an immovable property right entered in the land book shall be made, unless the law otherwise provides, according to the rules established for acquiring

or extinguishing them, obviously with the same legal effects both between the parties and third parties.

Acquiring real rights without enrolling in the Land Book. The new Civil Code provided for certain situations as well as a generic possibility in which the real rights are acquired without the need to register such an acquisition in the land book. Article 887 para. (1) The NCC provides that real property rights, as extratable rights, are acquired without their inclusion in the land book when they come from: inheritance; natural adhesion; forced sales; expropriation for a cause of public utility; in other cases expressly provided by law.

The second paragraph of the same text states that, in the case of forced sale, which is carried out in the course of the forced execution procedure, if the pursuit of immovable property subject to enforcement was not previously recorded in the land book, the real rights acquired over that immovable property may not be opposed to third-party acquirers of good faith, who do not know the exact legal status of the acquired asset.

If art. 887 par. (1) allows for the acquisition of real estate rights, in the situations shown, without the inclusion in the land book, no less, in the last paragraph, the text stipulates that the holder of the acquired rights will not be able to dispose of them through the land book the registration was made; from extratabular rights through their enrollment in the land book, and rights acquired in the shown ways will become real tabular real rights.

The documents on the basis of which the entries in the land book are made. Under the marginal, somewhat improper "enrollment conditions", Article 888 of the NCC lists the documents on the basis of which the entries in the land book may be made: the authentic notary's document, the final judgment, the certificate of inheritance or an act issued by the administrative authorities in cases where the law so provides. Therefore, any entry in the land book must be made on the basis of a document establishing a le Waiver of the right to private property entered in the land register.

According to art. 562 par. (2) NCC, the owner may renounce, by authentic declaration, his right to property on immovable property entered in the land register; the declaration of renunciation, entered in the land book, has the effect of extinguishing that property right. Resuming this principle, art. 889 NCC states that the owner of an immovable property may renounce his right by a genuine notary statement, which shall be registered with the cadastre and publicity office, for the registration of the removal of that right, where the commune, the city or the municipality, as the case may be, require the registration of the right to private property for his benefit on the basis of the decision of the local council, in compliance with the legal provisions on the transfer of immovable property rights, if another person did not request the registration of the property right in respect of that property acquired through extracurricular usutism. If such goods were bribed with real tasks, ie dismantling of property rights or legal or conventional mortgages, the administrative-territorial unit that took over the property is subject to observance of these tasks only within the limit of the value of the asset thus acquired.

The date of the effects of entries in the Land Book. The particularly important legal effects both between the parties and third parties of the entries in the land book are produced from the date on which they were performed. According to the provisions of Art. 890 NCC, which, in its first paragraph, stipulates that, unless otherwise provided by law, the entries in the land book will take effect from the date of registration of the applications, taking into account the date, time and minute of their registration all cases in which the application has been filed personally, by mandate or by a notary or, as the case may be, communicated by telefax, e-mail or other means ensuring the transmission of the text and confirmation of receipt of the application for registration with all supporting documents.

Thus, the principle of the priority of enrollments is formulated by taking into account, in determining this priority, not the date of registration of the acquisition of the real right in the

land book, but of the date when it was registered, including the time and minute the physical operation of registration of the application for registration.

Article 890 of the NCC contains special provisions concerning the registration of mortgages.

The text of the law provides that, in the case of mortgage rights, the order of filing of applications will also determine their rank; if several requests to register mortgages for the same immovable were received on the same day, by post or courier, the mortgage rights will have the same rank; if the applications thus received concern other real estate rights, they will only acquire a provisional rank only on a provisional basis and, at the request of any person concerned, the court will rule on the rank of the right in question and, if appropriate, invalid. if two or more real estate rights have been given equal rank, on receipt of the postal or courier requests on the same day, it will be preferred, irrespective of the exact date of the titles in the competition, was placed in the possession of the good or, as the case may be, the one to which the debtor has executed his first obligations, except for the mortgage, which will have the same rank; in the event that none of the acquirers has been placed in possession of the good or, as the case may be, the debtor has failed to fulfill his obligations with respect to any of them, it would be preferable to the person who first brought the matter to court on the basis of those provisions legal. These rules regarding the settlement of multiple applications on the same day, by post or by courier, will also apply if the same day a request for enrollment was submitted personally, through an agent or by a notary public or, as the case may be, by telefax, electronic mail or other means of transmission of the text and confirmation of receipt of the application for registration with all supporting documents, and request was received by post or courier. The effect of the priority of entries in the land book under the above conditions is also illustrated by the provisions of art. 891 NCC, which provides that in the event that two or more persons have been entitled to acquire, by acts concluded with the same author, rights over the same immovable property which are mutually exclusive, the person who has registered the first right shall be considered the holder of the right of tabulation, irrespective of the date of the title under which the landing book was registered.

Article 892 of the NCC regulates an exception to the principle of the priority of inclusion in the book land, for the hypothesis that such an entry was made by a third party acquirer of bad faith of the immovable property forming the subject of the right thus signed up. The text stipulates that a person who has been entitled, through a valid legal act, to register a real right for his benefit may request the deletion of a competitor's right or, as the case may be, a preferential status registration by another person, but only with the cumulative meeting of the following three conditions:

- the legal act under which the removal or assignment of the preferential status is requested prior to the one on the basis of which the third party has registered his / her right,
- the rights of the complainant and that of the third party to be acquired come from a joint author;
- Enrollment in the benefit of the claimant has been hindered by the third party by violence or cunning, as the case may be.

The cancellation or the granting of the preferential status may also be required if the violence or cunning has come from a person other than the acquirer but only if the latter has known or, as the case may be, ought to have been aware of this circumstance at the time of the conclusion of the contract to whom he has acquired the right in his favor. According to art. 892 par. (3) NCC, this right of action to demand the cancellation of the registration of a right in the Land Book under the conditions set out shall be prescribed within 3 years from the date on which the third party has registered for his benefit the right whose removal is required.

Individuals against whom tabular rights can be enrolled. According to art. 893 lit. a) the registration of a real right can only be made against the person who, at the date of registration of the application, is already registered as the holder of the right to which the registration is to

be made. Thus, the text establishes the rule according to which an entry in the land register is made only "against" the person who is already inscribed in the land book, that is, against the tabular antecedent of the person requesting the enrollment of the acquired right from it. the book of land, which is not confused with the principle of the relativity of the effects of the civil legal act. Indeed, as it has been pointed out in the literature, in the matter of land books, the principle of relativity of registrations wishes to highlight their continuity, the unbroken maker of the "chain" of acquirers of the same immovable property rights.

The new Civil Code provides for certain exceptions to the principle of relativity of entries in the land book;

Thus, a first exception is included in art. 893 lit. b), according to which the registration of a real immovable right can be made against the person who, before being enrolled, has the right to strike if both registrations are required at once. For example, the acquirer of the property right over another

of an immovable property registered in the land book, consent to the building of a mortgage on that good before he enters his property right; he will be able to request the enrollment of both rights in the land register, ie both the registration of the right of ownership and the mortgage, provided that both registrations are requested at once.

A second exception is provided by art. 894 NCC for the case where a real right subject to registration in the land book has been the subject of successive broadcasts without the enrollments being made; in this case, the latter may not require the enrollment of the right for his benefit unless he asks, with his registration, also the registration of previous successive acquisitions, which he will be able to prove with original documents or certified copies of the acts of transmission of that building, as the case may be. This exception only leads to the restoration of the "chain" of transmissions, which become tabular.

A third exception is given by the provisions of Art. 895 NCC, according to which inscriptions based on the obligations of a deceased person may also be required after the right passed on to the heir has been entered on the heir's name, but only to the extent that the heir itself is held by the fulfillment of these obligations

Presumption of the existence or non-existence of a tabular right. This presumption is the expression of the principle of material publication of the land book. According to art. 900 NCC, if a real right has been registered in the land book for the benefit of a person, it is presumed that the right exists for its benefit, if a real right has been removed from the land book, it is presumed that that right does not exist. These two presumptions take into account the probative force of enrollments in the land book. They are relative presumptions, which can be countered under Art. 900 paragraph (3) NCC, which provides that the contrary proof can be made only in the cases provided by art. 887 NCC, ie in cases where real rights are acquired without registration in the land book, as well as through a rectification action specific to the matter, respectively, if the entry in the land book does not correspond to the real legal status of the registered building, so that it can be rectified.

At the same time, art. 901 The NCC regulates the situation of a well-earned acquisition of a tabular right. Thus, the text stipulates that, subject to contrary legal provisions, anyone who has acquired in good faith any real right entered in the land book by virtue of a legal act for pecuniary interest shall be deemed to be the owner of the right in his favor, if, at the request of the true owner, the right of his author, that is, the acquirer of good faith, is erased from the land book. An acquiring third party shall be considered in good faith only if,

- at the date of registration of the application for registration of the right for its benefit, the following conditions are met:

- it does not show the existence of any cause justifying its rectification in favor of another person;

- did not know, in any other way, the inaccuracy of the contents of the land book.

These provisions also apply to a third party who has acquired in good faith a mortgage right on the basis of a legal act concluded with the landlord or his successor in title, as the case may be.

Action in tabular performance. All entries in the land book are operated on the basis of substantiating documents of legal acts and of legal facts in a narrow sense the basis for the acquisition or creation of real rights in respect of immovable property subject to registration, which implies the fulfillment of certain obligations by the transmitter or constituent of such rights. What will happen if the transmitter refuses to hand over to the acquirer the documents necessary for the registration of the legal transaction agreed between the parties, for example, a sale / purchase agreement for the property belonging to the seller listed in the land register? The answer to this question is given by the provisions of art. 896 NCC, which provides that in cases where the person obliged to transmit, make or modify for the benefit of another person a real right over a building fails to fulfill his obligations to register in the land register, he may ask the court to has the registration; the right to action is prescriptive under the law. We are in the presence of a right to action specific to the matter of land books, known in the system of former Decree-Law no. 115/1938, as well as in Law no. 7/1996, in the form of the action in tabular service. It is defined in the literature as the action by which the acquirer of a real right of property requires the court to order the defendant to hand over the document necessary for the registration of the right in the land book and, failing that, to have it registered in the land register. If the action in tabular presentation has been recorded in the land book, the court judgment obtained in the case will be registered, of course, also against those who have acquired a right after the scoring.

As regards the period within which an action in a tabular service is to be granted, in view of the fact that it is the fulfillment of an obligation to do, that is to say the surrender of the documents necessary to carry out the legal transaction of the registration of the acquisition, the creation or modification of the right by the tabular antecedent, this will be the generic term of three years prescription, provided by art. 2517 NCC.

According to art. 897 NCC, the action for tabulated service may also be directed against the acquirer already mentioned in the land register if the legal act relied on by the applicant is prior to the one under which the right of the third party was registered and the latter was bad - credence at the conclusion of the act. The fidelity of the third-party acquirer entered in the land book is that defined by art. 892 NCC evoked above; it consists in preventing the applicant "by violence or cunning" from making his right in the land book, knowing his existence, even though such dollworks would interfere with someone other than the acquirer but only if, in that latter hypothesis he knew or, as the case may be, should have been aware of this circumstance at the date of the conclusion of the contract under which he acquired the right in his favor. Article 897 (2) provides that the right of action against the acquirer He shall be released within 3 years from the date on which he enters the right for his benefit, unless the applicant's right to action against the tabular antecedent has been previously prescribed.

B. Provisional registration. It is possible that at the time of acquiring a real estate right subject to registration in the Land Book, there is some legal uncertainty about its existence: until such an uncertainty has been removed, the legislator provided for the possibility of registering the acquisition of the right, but in the form of provisional enrollment, which has the same object as enrollment or registration itself, retaining this character until removing the uncertainty affecting the acquisition of the right in question. However, once it has been removed, provisional enrollment becomes definitive.

Article 898 of the NCC provides that, except in other cases provided for by law, provisional registration in the land book may be required in the following situations:

- whether the acquired real right is affected by a suspensive or resolute condition or whether it concerns or imposes a future construction; in case of provisional registration of a future construction, its justification shall be done under the conditions of the special law;
- if, under a judgment which is not yet final, the party who has been unsuccessful has been compelled to transfer, constitute or extinguish a real tabular right or the person managing the assets of another person was obliged to give a mortgage ;
- if the debtor has recorded the amounts for which the mortgage was registered;
- if a real provisional bill is obtained;
- if both parts of a contract that deals with the submission of a tabular right consent only to making a provisional enrollment.

Regarding the effects of provisional enrollment, art. 899 NCC establishes the principle that provisional enrollment results in the acquisition, modification or termination of a tabular right from the date of filing the application, subject to and to the extent justified. The justification of a provisional enrollment is made with the consent of the person against whom the provisional enrollment was made, given in authentic form or by a final validation decision. If consent is obtained, it is amicable to justify provisional enrollment, and if the proprietor of the tabular right does not agree with that entry, the acquirer of the right has a specific action, called the tabular justification action, which can be introduced after the provisional registration has been made, if the tabular owner no longer agrees to the definitive registration of the claim by the applicant temporarily registered in the land register. This action will have the legal status of the action in tabular performance.

C Citing certain rights, facts, and legal relationships in the Land Book

Notion; acts and legal acts subject to scrutiny. Grading is one of the statutory enrollments that can be made in the Land Book. It differs from registration and pro-vision, since, while they concern real property rights, the mark has as its object other rights, acts, facts or legal relationships related to the immovable enrolled in the land book and which , in order to give the civilian circuit as much security as possible, must be known by the interested persons. According to art. 902 NCCs, deeds or other legal relationships relating to a building become legally binding on third parties unless it is shown that they have been otherwise known, unless it is clear from the law that their mere knowledge is not sufficient to compensate for the lack of advertising; in case of conflict of rights arising from a common author, the dispositions of art. 890-892 regarding the date of the effects of the registrations, as well as those of art. 896 and art. 897 relating to the action in tabular service. Therefore, the effects of the notation are to inform third parties of facts or legal situations relating to the rights in the Land Book. except for other cases foreseen by law, art. 902 par. (2) stipulates that some acts are to be recorded in the land book

small legal acts related to the civil capacity of natural or legal persons entitled to tabular rights, such as putting a court order and lifting that measure, a claim for death of a natural person, a court order declaring death and an application for annulment; or to rectify the court decision, to open the insolvency proceedings. Also, some legal acts that give birth to patrimonial personal rights that have as their source legal obligations regarding the buildings registered in the land book, as well as the notary of the lease and the assignment of the income, the pre-contract and the option pact, the right of pre-emption arising out of a convention, intention to alienate or mortgage, change of mortgage rank, indemnity, pledge, or other real collateral on a mortgage claim. Similarly, other notations highlight certain restrictions on the exercise of tabular rights, such as the conventional ban on the alienation or striking of a right entered in the land book, the sechelor, the pursuit of the real estate, the fruit or the incomes produced by it. They are subject to the land register and litigations in court dealing with tabular rights, such as tabulation, action to justify enrollment, and action to rectify it, actions to defend tabular rights, , actions for the dissolution of the legal act for

reasons of nullity, termination or other causes of ineffectiveness, revocation action, as well as any other actions regarding other rights, facts, legal relations in connection with the buildings registered in the land register. It should also be noted that the criminal proceedings have been initiated for an enrollment in the land book by an act provided by the criminal law (art. 902 par. (2) point 20 of the NCC).

The law provides that third persons in the matter of marking are those persons who have obtained a real right or other right in connection with the real estate registered in the land book (art. 902 par. (3) NCC).

According to art. 903, can be noted in the land book, but the opposability to third parties does not depend on this enrollment: incapacity or restriction, by law, of the ability to exercise or use a subject of law; the declaration of public utility for the expropriation of a building; any other facts or legal relationships relating to the real estate registered in the Land Book and which are provided for this purpose by law.

Notation in some special situations. Thus, it is possible to note the intention to alienate or mortgage a real estate registered in the land book. Such a mark must indicate the person to whom the mortgage is to be constituted, as well as the amount corresponding to the secured obligation, and if the alienation or the mortgaging takes place within 3 months of this intention, the registered right shall have the rank of the notation (art. 904 NCC); after the expiration of this period of three months, the notice of the intention to alienate or the mortgage loses its effect and the year, the month and the day of the loss of the effect of the notation will be mentioned both in the scoring and in the conclusion that it was ordered (Article 905). Also, art. 906 NCC contains special provisions for the marking of antecontracts relating to the right of ownership of a building or other right in connection with it, as well as of the option pact. In order to be able to make a record of such a legal transaction envisaged by the parties, it is necessary for the promisor to be entered in the land book as the holder of the right subject to the promise and the option pact, and they shall stipulate the term in which the contract was concluded by the parties. Grading can be done at any time within the term stipulated in the pre-contract for its execution, but no later than 6 months after its expiration.

D. Correction of Land Book Entries

It may be that for various reasons an existing entry in the land book does not reflect the real legal situation of the inscribed building. According to art. 907 par. (1) The NCC, when an entry in the land register no longer corresponds to the actual legal system, may require the rectification of the entry, a legal operation defined in the second paragraph of the same text as the deletion, correction or correction of any entry inaccurate in the land book. Article 907 (3) states that the real legal situation must result either from an acknowledgment made by the proprietor of the entry whose rectification is sought, recognition by authenticated notarial declaration or a final judgment delivered against him, by which the substantive action was upheld; such a substantive action may, as the case may be, be an action for annulment, dismissal, reduction or any other action based on a cause of ineffectiveness of the legal act.

Situations where tabular correction may be required. According to art. 908, any interested person may request the rectification of an entry or provisional enrollment in one of the following situations:

- the entry or the termination is not valid or the act under which it was effected was abolished, according to the law, for causes or for reasons that preceded or concomitantly with the conclusion or, as the case may be, with its issuance;
- the right was wrongly qualified;
- the conditions for the existence of the enrolled right are no longer fulfilled or the effect of the legal act under which the registration was made is no longer fulfilled;

- the registration in the Land Book is no longer for any other reason, in accordance with the real legal situation of the real estate.

According to art. 908 par. (2), the settlement of this "dispute" by effecting the requested rectification may be done either amiably, by the authentic notary statement given by the holder of the tabular right to be radiated or modified, or, in case of dispute, by final judgment ordering the correction of the tabulation or provisional registration requested by the applicant.

Time limits for exercising the action in tabular rectification. Even if an action concerning the substance of the right entered in the land book would be prescriptive within a certain period, as a rule, within the 3-year general limitation period, art. 909 NCC states that the action in tabular correction is imprescriptible to the direct acquirer of that right as well as to the third party who has in bad faith acquired the right in his favor. In the case where the substantive action brought by way of separate proceedings has been upheld, the action for tabular rectification is also imprescriptible both against those who have been summoned in court and against third parties who have acquired a real right after the merits was noted in the Land Book.

With respect to third parties who have acquired in good faith a real right by donation or by a private bond, the action for rectification, subject to limitation of the right to the substantive action, may be introduced only within 5 years, calculated from the registration of their application enrollment of the right so promised. Also, subject to the limitation of the right of action, the tabular correction based solely on the invalidity of the entry or the termination of the filing or the termination of the act on the basis of which the registration was made for causes or reasons concomitant with the conclusion of the act, as the case may be, its issuance or the circumstance of the incorrect classification of the right enrolled, may also be directed against third persons who have registered any real right acquired in good faith by a legal act for pecuniary interest or, as the case may be, on the basis of a mortgage contract, based on the land book.

In all these last cases, the period within which the tabular correction action may be filed shall be 3 years from the date on which the application for registration was filed by the immediate acquirer of the right whose rectification is requested, unless the conclusion, by which the registration which was the object of the rectification action was ordered, was communicated to the entitled person, in which case the deadline for tabling the action will be one year after the communication of that conclusion.

All of the above-mentioned terms, namely 5 years, 3 years and one year, are terms of withdrawal (art. 909 par. (4)], that is, prefixes that are not susceptible to suspension or interruption.

Effects of tabular rectification action. According to art. 910 NCC, the judgment in which an action for tabular correction has been allowed will not be capable of infringing the rights in favor of those who were not parties. If, however, the rectification action, which is subject to scrutiny, has been noted in the land book, the judicial decision to admit the rectification will also be recorded against those who have acquired a tabular after the scoring that will be radiated once with the right of their author.

Correction of the notation in the land book. Not only temporary entries or entries in the land book can be rectified, but also notations. In this respect, art. 911 NCC states that, without the consent of the holder, any interested person may request the rectification of a mark in the cases provided for in Art. 908 for the rectification of entry or entry in the land book, and whenever, for other reasons, the mark is not or ceases to be accurate. The rectification will be granted on the basis of a final court judgment ordering it, and the right to an action to rectify the mark is imprescriptible.

3. Correcting material errors. On the occasion of carrying out the material operations of the tabulations, the provisional enrollments or the notation in the land book, certain material errors may occur, which consist in inaccuracies that do not discuss the existence or content of

tabular rights in any way. Such errors may consist in misrepresenting the name of the right-holder, the address at which the property is located, etc. In any case, such material errors have not been confused with situations in which tabular correction is required. Their production requires, however, the necessary straightening, materialized in the removal of that material error.

According to art. 913 NCC, material mistakes made during the registration in land books, other than those which constitute rectification cases, may be made, on request or ex officio, by the cadastre and publicity office.

BIBLIOGRAPHY

- Tărchilă P. 2016, Civil Law, General and Persons. Ed. Gutenberg, Arad. 2016
- Drăgoi A., Florian R.G. , Civil Law, Real Rights, Ed. Pro Universitaria, București 2013
- Andrea Annamaria Chiș-Real Estate Advertising in the New Civil Code edit. Hamangiu 2012
- Dragoi A., Florian R.G. 2013, Civil Law, Real Rights, Ed. For Universitaria, Bucharest.
- Immobile advertising system Ungureanu O., Dreptcivil, Introduction, Ed. Rosetti Bucharest. 2011
- Uliescu, ML, Civil Code adopted by Law no. 287/2009, Ed. Hamangiu, Bucharest 2010
- Gherasim D., 1998, The General Theory of Possession in Romanian Civil Law, Ed. Academiei, Bucharest.
- Hanga V., 2003, Romanian Private Law, Ed. Argonaut, Cluj - Napoca 2003
- Lupan, E., Sabau-Pop L., Treaty of Romanian Civil Law. People, Ed C.H. Beck, Bucharest. 2007
- Poenaru E., 2009, Civil Law. Părțile generală. Persoanele. Ed. C.H. Beck, București. 2009
- Turianu C., Civil Law, General and Persons, Ed All Beck, Bucharest. 2009
- Motica R.I., Moțiu F., Sales-Purchase Contract. Judicial Theory and Practice, Ed. Lumina Lex, Bucharest, 1999
- Pop L. Proprietary rights and its dismantling, Ed. Lumina Lex, 1997
- Law no. 76/2012 for the implementation of Law no. 134/2010 on the Civil Procedure Code, Universul Juridic Publishing House, Bucharest.
- New Civil Code, Transitional and Implementing Provisions of Law no. 71/2011, Universul Juridic Publishing House, Bucharest
- Law 7/1996 republished of cadastre and real estate advertising.

ASPECTS REGARDING THE INTERFERENCE BETWEEN SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Gratiela Mihaela Feraru

PhD Student, The Bucharest University of Economic Studies

Abstract: Entrepreneurial process depends on the level of economic development and the cultural, political and social contexts in which it appears. Social entrepreneurship represents a process through which citizens build and transform institutions in order to address solutions to special aspects like poverty, environment issues, human rights abuses and corruption with the purpose of improving the quality of life. According to Greg Dees, social entrepreneurs improve the production capacity of the society and propel it to economic development by creating human and resource mixtures to further increase the society's ability to solve problems. Social entrepreneurship represents an important tool to restore the equilibrium between economic objectives and social welfare, a source of economic value creation bringing a contribution to a higher social justice. One of social entrepreneurship's main dimensions, the social change, is the ground base for economic development. Whenever a social entrepreneur successfully implements a fundamental change, it travels, in time, down to the society. A new idea of a social entrepreneur challenges the existing pattern, being like a seed planted among communities which grow and transform the society from the bottom to the top.

Keywords: Social Entrepreneurship, innovation, development, social enterprises, social value

Jel Classification: A 12, L31.

Introduction

Although there are several definitions for social entrepreneurship, all of them have as common grounds the idea that the results based on social and environment components are more important than the profit maximization or various strategic goals. Another aspect in common is the innovation which may be obtained through new organizational models and processes, new products and services or through new approaches of the social challenges. Many social entrepreneurship initiatives combine these various innovation models. Social entrepreneurship is associated with the non-profit activities, a general category that includes most of the organizations that cannot be classified as social enterprises although they are connected to social change and some of them enable the generation of solutions for issues such as poverty, hunger or sickness. Social entrepreneurship is a process that generates social value by combining various resources in order to explore and exploit opportunities that generate value and stimulate social change.

Social entrepreneurship and economic development

The main goal of social entrepreneurship initiatives is generating a systemic, large scale change in which the most important role belongs to the social entrepreneur. Swednerg (2006) claims that according to Schumpeter, social entrepreneurship can be defined as a form of dynamic behavior in a social non-economic area. In his opinion, the economic development includes the social change, fact that demonstrates that he took into consideration the relationship and the interaction between the economy and the society. Social entrepreneurship became a fashionable concept during the last years. The concept became more and more

encountered within commercial markets, academic speeches and politics. Besides transforming the existing markets, social entrepreneurship is utilized in the creation of new markets and niches. It is an important tool to restore the equilibrium between economic objectives and social welfare, a source of economic value creation and a contributor to a higher social justice.

Changes generated by social entrepreneurship are definitively not comparable to those brought by natural disasters or political revolutions in terms of speed and amplitude but they represent a systemic transformation concerning thinking, behavior, social relationships and social structure.

Both social economy and social enterprises have an important role in developing an intelligent and sustainable social and economic model based on the division of roles and responsibilities among the market, the state, the third sector and the individuals. Traditional social economy entities, the new social enterprises, socially responsible consumers and the companies seeking profit share the priority for social values and the concern to get a positive impact over the welfare of the society and economic development. The main activity performed by social economy and social enterprises contributes to increase and diversify the offers for services destined to families and individuals. These organizations are able to identify the existing needs and to come up with proper solutions. The ability to identify the current needs and the proper solutions lies in the heterogeneity of the parts involved in the process. Most of them are workers, clients or volunteers who make sure that the new services answer the needs of the local communities. The history of social enterprises shows that they have always been innovative, prepared to serve the needs of the people who set them up. Due to their characteristics and to the fact that they operate within a market in which they have to maintain a high level of efficiency, the organizations of social economy contribute significantly to social innovation, developing continuously new product and services addressed to social needs. A significant part of the social enterprises fight to obtain a systemic change by insertion of new business models, modernizing the supply chain, taking into consideration the unobserved talents and the exploitation of the resources not utilized.

Social entrepreneurs are motivated by the emotion of a transforming experience, considering their role as reaching a higher purpose than getting only economic value within an organization. According to Dacin (2011), they balance the creation of economic and social value. Although they are ambitious, they differentiate themselves from the classic entrepreneurs by the fact that their ambition is not motivated by their own interest but by the need to get benefits for a larger group or for the society. To them, competition is very important and they often share ideas and visions, being aware of the fact that they cannot address by themselves to the entire social problem. Therefore, competitors are often considered partners with whom they improve the quality of life for the people they help, and through this mentality they accomplish faster their mission.

Social entrepreneurship is financially supported by a social capital market that includes a series of institutions which cover various risk segments. Most of the initiatives are developed at local level and benefit of limited resources. In order to fulfill their social mission, they have to be extended at a larger scale in order to support a higher number of people. Social enterprises have to develop a financing strategy in order to cover expenses and to finance the effort correlated to an action area extension. Regular expenses are generally covered by internal financing, while the expansion spending are usually covered through external financing or financial instruments provided by the social capital market institutions.

Social entrepreneurship organizations grow since they answer to the new needs of their customers being often challenged to deliver new services. Developing a new range of services involves risks, additional time and resources. Another challenge of these organizations is the governance which becomes more and more complex as the activities

diversify. The several funders, partners, clients, staff and the existence of several branches involves separate legal regularities, taxes and governance structure which make more difficult the decision making process. As they develop, organizations have to expand their competencies. If in the beginning they count on the entrepreneur's creativity, as the activities diversify, analytical and executive skills are necessary. Organizations have to fulfill the expectations in terms of execution in order to build their reputation. Once they get mature, with a significant service portfolio, it is essential that they are capable to evaluate the extent in which they reach their objectives related to reporting to donors, clients and individuals that the organizations are efficient. All the challenges met are proportional to their evolution especially when they have to secure their sustainability. Innovative organizations cannot remain at small dimensions; they fail, grow or they are purchased by a greater business. By becoming part of a big company, the small organization gains access to individuals with a high level of competence. One possibility to benefit of these and at the same time keep their independence is to develop a strategic partnership with a big company.

Social entrepreneurs' goal is to promote collaboration solutions to social problems which bring together the community and public and private sectors. They neither try to replace the state's role nor to change it. Social wealth should remain a standard of social progress and a society should be judged by the way the most disadvantaged and vulnerable members live. A globally competitive economy should maximize the human capital utilization and assets while keeping a low level of taxes and control public expenditures. The health of an economy, including the private sector, depends in a great measure of the efficiency of the social services. Public policies for social innovation cannot depend only on the state, but on an alliance between the public sector and the private companies. Social entrepreneurs must find themselves both inside and outside the public sector. Even big companies can be transformed through ideas generated in small organizations. Large companies focus also on the social aspect not only on the commercial one but many of them have to identify the proper ways to direct social interests.

Many social entrepreneurs do not stop after creating social value but their efforts generate a sustainable change within the economic or social relations of disadvantaged groups. Some social businesses are extremely innovative and some less but innovation creates social value if it allows individuals obtain more with less efforts or to solve problems apparently unsolvable. The most important social value does not come from dividends or just innovations but from the systemic change that transform the way things work.

The orientation towards market differentiates the social entrepreneurship of other social organizations; it is the dimension that determines rationalizing the strategic operations as response to exogenous variables traditionally conceived as pressure to competitive markets. Many organizations having a social goal are found in dysfunctional or nonexistent markets but the entrepreneurs recognize the value of the markets that offer the framework to direct resources and reach a social objective. The orientation towards market by focusing on an efficient use of resources differentiates the initiatives of social entrepreneurship of traditional models of social services as nonprofit organizations and the public sector. This orientation encourages responsibility, innovation and economic development.

Conclusions

Individuals permanently seek to develop and to reach a more civilized level of life. Within markets there should be a common understanding with stakeholders fighting to reach the same objectives. To what concerns the social entrepreneurship, it brings to attention that the main objective should not be only the profit since experience showed to what great disasters the activities of multinational companies led. Their investments disturbed the local communities getting people out of their homes and even to lose their lives. Therefore, the

social component should be paid great attention since it is one of the most significant barometers to a healthy economy.

BIBLIOGRAPHY

1. Defourny, J., Nyssens, M., Conceptions of Social Enterprise and Social Entrepreneurship in Europe and the US, *Journal of Social Entrepreneurship*, Vol. 1, no. 1;
2. Nicholls, A., *Social Entrepreneurship. New models of sustainable social change*, Oxford University Press, 2006;
3. Silva Nino, A.C., *Social Entrepreneurship and Corporate Social Responsibility: Differences and Points in Common*, *Journal of Business & Economic Policy*, 2015;
4. World Economic Forum, *Beyond Organizational Scale: How Social Entrepreneurs Create Systems Change*, 2017.

THE ECONOMIC ENVIRONMENTAL INFLUENCE ON THE ORGANIZATION DEVELOPMENT

Corina Ana Borcoși

Researcher II, PhD, "Constantin Brâncuși" University of Târgu-Jiu

Abstract: Each organization, regardless of the activity it performs, operates in its specific environment. In this environment, there are other organization, persons, which the organization comes in contact, and with whom it makes various transactions. The economic aspects of its environment influence the organization, as well as the technological, cultural, ethical ones. Although the environment in which it operates is full of uncertainties, transformations, however, organizations must, in order to achieve their goals for which they created, transform these uncertainties into certainties by planning their work, developing strategies, creating different organizational structures, etc.

The paper presents theoretical aspects regarding the environment of the enterprise, with all its components: economic, social, cultural etc., and presents a case study, a Romanian SME adapting to the environment in which it operates, managing to survive and develop, by using all aspects of its environment, but especially the economic ones.

Keywords: organization environment, economic environment, uncertainty, strategy, adaptation, development

1. INTRODUCTION

The Romanian economy is in a continuous process of restructuring, in order to make more efficient the use of internal resources and to increase its attractiveness for both internal private investors and foreign investors¹.

The environment in which each organization operates includes all events (including those from around the world) that influence in any way the activity or results obtained by the organization². The environment represents all the factors that can influence the organization's activity. These factors may be internal or external to the organization.

The business environment of the organization may favor or disadvantage the obtaining of competitive advantages by the enterprise³. The evolution of the modern enterprise today depends on its interaction with the environment in which it operates. The modern enterprise seen as an open system.⁴

¹ Institutul Național de Statistică - Starea economică și socială a României 2015 și 2016 http://www.insse.ro/cms/files/Publicatii_2018/04.Starea_economica_si_sociala_a_Romaniei/Starea_economica_si_sociala_a_Romaniei_2018.pdf

² Pfeffer, J., Salancik, G. R. - The external control of organizations. A resource dependence perspective, Stanford University Press, Stanford, California, 2003 https://books.google.ro/books?id=iZv79yE--_AC&pg=PA61&lpg=PA61&dq=Pfeffer,+J+THE+EXTERNAL+CONTOLOF+ORGANISATIONS&source=b&ots=VklQ3twQ&sig=xMgLeK4YjIIPcLtQ7l3O6a3Fs4&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwjDgpLq19PeAhUJl8AKHTGwDNQ4ChDoATACegQIBhAB#v=onepage&q=Pfeffer%2C%20J%20THE%20EXTERNAL%20C ONTOLOF%20ORGANISATIONS&f=false

³ Zahiu, L., Nastase, M. - Economia întreprinderii, cursuri în format digital, accesat în data de 15.11.2018, <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=147&idb=>

⁴ Nicolescu, O., Verboncu, I. - Fundamentele managementului organizațional, cursuri în format digital, accesat în data de 14.11.2018 <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=60>

Organizations created to achieve well-established goals, continually confronted with uncertainties, environmental pressures in which they exist and work ⁵.

Businesses need to know the major changes in their environment ⁶.

The evolution of the perception of entrepreneurs on the economic environment in Romania during 2010-2017 presented in Figure no. 1.

SMEs that feel that the business environment is not much favorable for businesses have higher shares in SMEs over 15 years old, South West companies, microenterprises, transport organizations⁷.

The economic difficulties most often faced by small and medium-sized firms, coming from both the external and internal economic environment, are:

- bureaucracy (reported in 61.41% of SMEs);
- excessive taxation (54.74%);
- corruption (45.16%);

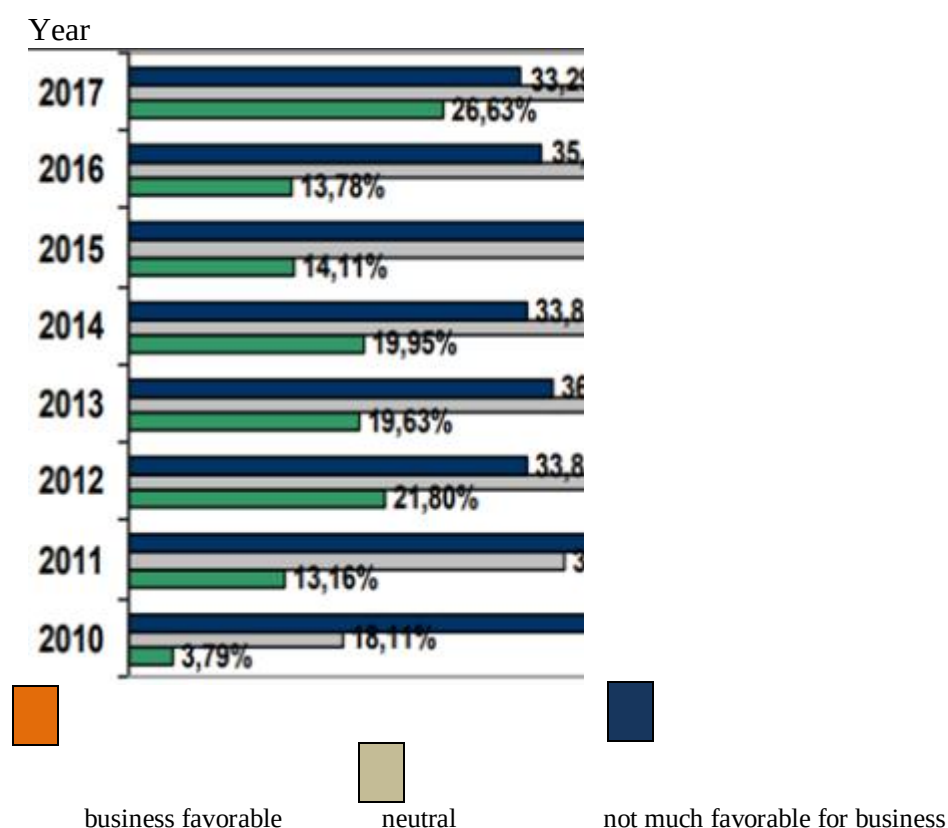

Fig. no. 1 Evolution of entrepreneurs' perception of the economic environment in Romania in the period 2010-2017

Source: Carta Albă a IMM-urilor din România 2017

⁵ Pugh, D. S., Hickson, D. J. - Managementul organizațiilor – Editura Codecs, București

⁶ Drucker, P. F. – Management. Tasks, Responsibilities, Practices, TRUMAN TALLEY BOOKS / E.P. DUTTON / New York,
<http://markethinkzone.com/wp-content/uploads/2013/06/Management-Tasks-Responsibilities-Practices-by-Peter-Drucker.pdf>

⁷ Nicolescu, O. (coordonator)– Carta Albă a IMM-urilor din România 2016,
http://www.aippimm.ro/files/articles_files/57/6521/carta-alba-a-imm-urilor-din-romania-2016.pdf

- excessive controls (44.98%);
- unfair competition (40.33%);
- decrease in domestic demand (36.31%);
- hiring, training and maintaining staff (26.37%);
- increasing human resource spending (25.54%);
- inflation (21.90%);
- the competition of imported products (19.71%);
- delays in collecting invoices from private companies (19.62%);
- poor infrastructure quality (18.16%);
- high credit costs (15.24%);
- relative instability of the national currency (13.14%)⁸.

2. THE ENVIRONMENT OF THE ORGANIZATION

Every organization influenced and influential the environment in which it operates. The success of any business consists in its ability to adapt to the environment in which it operates. The environment of the organization includes the external environment and the internal environment.

The external environment of the organization has a component that indirectly influences the organization. It includes the social-cultural environment (that means the traditions, values, local customs, what consumes and how people consume in the area where the organization is located). It includes end the technological environment (that means technologies, techniques, the degree of robotics, the development of communications, the computerization of the activities of the organizations in the area). It includes and the international environment (events occurring internationally with impact on the area or the organization, especially during the current period, the political environment (the government's decisions on economic, social, educational, etc.) influence the environment through official laws and regulations.

The component of the organization's external environment, that directly influences the organization, includes:

- suppliers of raw materials and materials of the organization;
- consumers of products and services offered on the market by the organization;
- competitors (organizations producing goods and services that are similar);
- governmental decision - on the legal framework in which the organization operates);
- unions (that promoting the interests of whole employees).

The internal environment of the organization is an ensemble of *objectives* to meet with a specific *human resource* available to the organization, in a certain *organizational structure*, where *tasks fulfilled* for each employee, on any *hierarchical level*, having the *necessary technology*.

3. THE ECONOMIC ENVIRONMENTAL INFLUENCE ON THE ORGANIZATION. CASE STUDY SC ILIANA SRL

SC ILIANA SRL is a Romanian SME in the Region of Oltenia, more precisely in the Gorj County. SC ILIANA SRL is specialized in the production of laminated wood products: plywood, panel, veneer, chipboard etc. The enterprise is a medium-sized enterprise with 150

⁸ Nicolescu, O (coordonator)– Carta Albă a IMM-urilor din România 2016, http://www.aippimm.ro/files/articles_files/57/6521/carta-alba-a-imm-urilor-din-romania-2016.pdf

employees. Qualified staff is 50% with the following specializations: economist-engineer, economist, engineer, carpenter, electrician, mechanical locksmith, auto mechanic. SC ILIANA SRL is equipped with advanced machines used in the production of laminated wood windows and doors (numerical control centers, grinding machines, multiple circulars, etc.). The products are of the highest quality and have a great design. Most customers (over 90%) are external customers (Germany, Austria).

The economic environment in which SC ILIANA SRL operates is the one specific to South West, and which is the most favorable of the country for the development of a business, in which⁹:

- foreign investment is low;
- infrastructure is under-represented;
- the largest number of organizations facing high credit costs and heavy credit access are registered in the South West;
- in the South West region, problems caused by climate and social tensions have been more frequently reported;
- maintaining the business to the present dimensions is most often mentioned in the South West region entrepreneurs;
- organizations where the average salary remains the same as the higher the frequency among the entities in the South West;
- SMEs that have directed innovation for 21-50% have the highest shares in the North West and the smallest in the South West region;
- South West economic agents record the highest frequencies of organizations that have highlighted the high cost of R & D, the difficulty of finding partners for R & D cooperation, and the lack of medium- and long-term forecasts on the evolution of the activity sectors.

The weaknesses of the Gorj County, mentioned in the Gorj County's Sustainable Development Strategy for the period 2011-2020 are:

- the lack of jobs;
- low living standards;
- lack of investment in industry;
- population migration;
- poor agricultural infrastructure;
- improper road infrastructure.

Through the Sustainable Development Strategy of the Gorj County, for the period 2011-2020, actions foreseen which, for the year 2020, will contribute to:

- increasing the number of companies with foreign capital by 10%;
- increase to 100 of the number of employees per 1000 inhabitants;
- increasing the number of beneficiaries of awareness programs dedicated to entrepreneurship to 100,000 people;
- the number of companies / 1000 inhabitants compared to the national average to increase by 40%;
- decrease of the unemployment rate;
- development of the county infrastructure.

Yet, what does SC ILIANA SRL do today to survive and grow even in a region where the economic environment is not even favorable? With a good human resources policy, and

⁹ Nicolescu, O (coordonator)– Carta Albă a IMM-urilor din România 2016, http://www.aippimm.ro/files/articles_files/57/6521/carta-alba-a-imm-urilor-din-romania-2016.pdf idem

helped by the lack of jobs in the area, SC ILIANA SRL managed to loyalty to his best employees. SC ILIANA SRL has accessed non-reimbursable European funds with which it has expanded its production capacity. SC ILIANA SRL continued to sell products outside the country, motivated by the exchange rate. All this using a performance management based on predictability, risk taking and the use of all opportunities offered to the firm by the external environment as well as by the internal environment in which it operates.

4. CONCLUSION

The environment in which an organization operates affects its work. SC ILIANA SRL, through the applied performance management, has shown that, though sometimes the environment is not fully favorable to you, however, using all the environmental changes in your favor as a company, you can survive and even develop.

The economic environment influences the development of an enterprise, which has more opportunities to grow in a favorable economic environment. However, with a performing management, even in a less favorable economic environment, a Romanian SME, SC ILIANA SRL, continues to develop into an economic zone of the country, also in development.

BIBLIOGRAPHY

1. Drucker, P. F. – Management. Tasks, Responsibilities, Practices, TRUMAN TALLEY BOOKS / E.P. DUTTON / New York,
<http://markethinkzone.com/wp-content/uploads/2013/06/Management-Tasks-Responsibilities-Practices-by-Peter-Drucker.pdf>
2. Nicolescu, O., Verboncu, I. - Fundamentele managementului organizational, cursuri în format digital, accesat în data de 14.11.2018 <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=60>
3. Nicolescu, O (coordonator)– Carta Albă a IMM-urilor din România 2016,
http://www.aippimm.ro/files/articles_files/57/6521/carta-alba-a-imm-urilor-din-romania-2016.pdf
4. Nicolescu, O. Popa, I, Dumitrașcu, D. – Studii de caz relevante privind managementul organizațiilor din România - Editura Pro Universitaria, București, 2017
5. Pfeffer, J., Salancik, G. R. - The external control of organizations. A resource dependence perspective, Stanford University Press, Stanford, California, 2003
<https://books.google.ro/books?id=iZv79yE--AC&pg=PA61&lpg=PA61&dq=Pfeffer,+J+THE+EXTERNAL+CONTOLOF+ORGANISATIONS&source=bl&ots=VklQ3twQ&sig=xMgLeK4YjIKPcLtQ7l3O6a3Fs4&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwjDgpLq19PeAhUJI8AKHTGwDNQ4ChDoATA CegQIBhAB#v=onepage&q=Pfeffer%2C%20J%20THE%20EXTERNAL%20CONTOLOF%20ORGANISATIONS&f=false>
6. Pugh, D. S., Hickson, D. J. - Managementul organizațiilor – Editura Codecs, București
7. Zahiu, L., Nastase, M. - Economia intreprinderii, cursuri în format digital, accesat în data de 15.11.2018, <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=147&idb=>
8. Institutul Național de Statistică - Starea economică și socială a României 2015 și 2016
http://www.insse.ro/cms/files/Publicatii_2018/04.Starea_economica_si_sociala_a_Romaniei/Starea_economica_si_sociala_a_Romaniei_2018.pdf
9. Strategia de dezvoltare durabilă a județului Gorj pentru perioada 2011-2020

<https://www.cjgorj.ro/Data%20site/Programe%20-%20Strategii/Strategia%202011-2020.pdf>

SMUGGLING WITH TABACCO PRODUCTS IN ROMANIA

Corina-Maria Tudor (Barbu)

PhD Student, "Al. Ioan Cuza" Police Academy, București

Abstract: Considering that trafficking and the illegal trade in tobacco products has continued to be at a high level both at the land borders with Ukraine, Moldova, Serbia and Bulgaria and at the maritime border, mainly in the area Port of Constanta, creating a phenomenon, it is necessary to analyze from the theoretical perspective, but especially the practice of this form of fraud in EU.

This form of fraud in most cases leads to the use of ingenious ways of circumventing the customs obligations, which often prove difficult to detect by the authorities responsible for combating this phenomenon.

Keywords: customs operations, fraud, illegal trade, tobacco products, smuggling

Traficul și comerțul ilicit cu produse din tutun situat la un nivel ridicat la frontierele României are drept principale cauze, pe de o parte nivelul diferit de accizare/diferențele mari de preț ale țigărilor în statele de la frontiera de est (Republica Moldova) și sud-vest (Serbia), coroborat cu legislația permisivă și persistența condițiilor socio-economice defavorabile din anumite zone teritorial-administrative de la frontiera de nord-vest (Ucraina), iar, pe de altă parte, legate de conexarea rețelelor locale din majoritatea județelor din aceste zone ale frontierei de stat la cele de criminalitate transfrontaliere.

Astfel, contrabanda conform definiției din dicționarul explicativ al limbii române, constă în trecerea clandestină peste granițe a unor mărfuri interzise sau sustrase de la plata taxelor vamale, fiind una dintre principalele forme de fraudă de la nivelul Uniunii Europene. Această formă de fraudă presupune în cele mai multe cazuri folosirea unor modalități ingenioase de sustragere de la indeplinirea obligațiilor vamale, care se dovedesc adesea greu de depistat de către organele cu atribuții în combaterea acestui fenomen.

Pe de o parte constituie infracțiunea de *contrabandă simplă*: introducerea în sau scoaterea din țară, prin orice mijloace, a bunurilor sau mărfurilor, prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.¹

În plus, constituie, de asemenea, infracțiunea de *contrabandă*.²

- introducerea în sau scoaterea din țară, prin locuri stabilite pentru controlul vamal, prin sustragerea de la controlul vamal, a bunurilor sau a mărfurilor care trebuie plasate sub un regim vamal, dacă valoarea în vamă a bunurilor sau a mărfurilor sustrase este mai mare de 20.000 lei în cazul produselor supuse accizelor și mai mare de 40.000 lei în cazul celorlalte bunuri sau mărfuri;
- introducerea în sau scoaterea din țară, de două ori în decursul unui an, prin locurile pentru controlul vamal, prin sustragere de la controlul vamal, a bunurilor sau a mărfurilor care trebuie plasate sub regim vamal, dacă valoarea în vamă a bunurilor sau a mărfurilor sustrase este mai mică de 20.000 lei în cazul produselor supuse accizelor și mai mică de 40.000 lei în cazul celorlalte bunuri sau mărfuri;

¹Art. 270 alin 1 din Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României modificată și completată, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 350 din 19 aprilie 2006;

²Art. 270 alin 2 din Legea nr. 86/2006;

- înstrăinarea sub orice formă a mărfurilor aflate în tranzit vamal.

Sunt asimilate infracțiunii de contrabandă și se pedepsesc cu aceeași sancțiune colectarea, deținerea, producerea, transportul, preluarea, depozitarea, predarea, desfacerea și vânzarea bunurilor sau a mărfurilor care trebuie plasate sub regim vamal cunoscând că acestea provin din contrabandă sau sunt destinate săvârșirii acesteia.³

Pe de altă parte constituie infracțiunea de *contrabandă calificată*:- faptele prezentate mai sus, săvârșite de una sau mai multe persoane înarmate ori de două sau mai multe persoane împreună se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

În acest sens trebuie subliniat că autoritățile specializate în combaterea contrabandei nu au avut niciun suport din partea guvernațiilor care au printre alte atribuții și elaborarea de legi.

Astfel, după 1990, contrabanda înfloarește într-o Românie din cauza unui vid legislativ. În primele luni, mii de oameni profită de deschiderea granițelor și încep, la limita legii, afaceri cu produse de import aduse din vest și din Turcia.

În 1997 apare primul Cod Vamal. Contrabanda se pedepsea cu șapte ani de închisoare și este înființată Autoritatea Națională a Vămilei. Măsurile luate nu au fost suficient de dure, contrabanda cu țigări devenise un pericol și pentru siguranța statului, pentru că existau informații că, din traficul de țigarete, era finanțate rețele de crimă organizată.

Contrabanda cu țigări a afectat și imaginea României pe plan extern, într-o perioadă în care România dorea să fie acceptată în NATO. Oficialii alianței nord-atlantice căutau garanții că viitorul membru este un stat stabil, atât militar, cât și economic, iar pentru România existau dovezi ale legăturii dintre traficanții de țigarete și cei de arme. La summitul de la Madrid, din 8 iulie 1997, România nu este invitată să adere la NATO. A fost un semnal că modernizarea României trebuie să continue. Astfel, pe plan intern, lupta împotriva contrabandei cu țigări a devenit o prioritate.

Prioritatea a fost introducerea timbrului și încurajarea fabricilor de țigări să vină să producă în România, însă nu doar statul s-a organizat mai bine, ci și rețele de contraband, căutând metode să evite punctele de trecere a frontierei.

În 2010 se înregistrase un nivel scăzut al contrabandei În România, dar în ultima perioadă a început din nou să crească, astfel că țara noastră se află într-un top negativ al Uniunii Europene. Fenomenul contrabandei este influențat direct de prețul țigărilor. În România sunt cele mai scumpe țigări din toată regiunea. Contrabandiștii profită de asta și își sporesc averile, în timp ce statul continuă să piardă.

Un moment de regresie în combaterea contrabandei a fost în, iunie 2013, când Guvernul României a decis să desființeze Autoritatea Națională a Vămilei și să o transforme într-o simplă direcție în cadrul ANAF, dar și a 120 de echipe mobile de control ale vămii.

Controalele vamale se efectua în trei etape. Prima etapă de control o reprezintă punctele de trecere a frontierei, a doua etapă de control o reprezintă echipele mobile, iar a treia etapă era controlul efectuat la sediul agentului economic, la depozite, în piețe. Prin desființarea echipelor mobile s-a eliminat cea de-a doua etapă de control.

În anul 2016, Guvernul României a decis să reînființeze Autoritatea Națională Vamală Română și să-i redea o parte din vechile atribuții. Astfel că 40 dintre cele 120 de echipe mobile de control și-au reluat activitatea.

Activitatea vamală din România a fost influențată de nevoia de amonizare cu legislația europeană, respectiv de transpunere în legislația națională a Regulamentului nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 prin care s-a modificat

³Art. 270 alin 2 din Legea nr. 86/2006;

Regulamentul (CE) nr. 450/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 aprilie 2008 de stabilire a Codului Vamal Comunitar a reformat Codul vamal al Uniunii.

Astfel, Noul Cod vamal a conținut normele și procedurile generale care să asigure aplicarea măsurilor tarifare și a altor măsuri de politică comună introduse la nivelul Uniunii în legătură cu schimburile comerciale cu mărfuri între Uniune și țări sau teritorii situate în afara teritoriului vamal al Uniunii, ținând seama de cerințele respectivelor politici comune. Legislația vamală a fost în acest fel mai bine aliniată la dispozițiile legate de colectarea drepturilor la import fără a modifica domeniul de aplicare al reglementărilor fiscale în vigoare.

Noul Cod vamal s-a aplicat de la 1 iunie 2016.⁴

Una dintre instituțiile agrenate în combaterea contrabandei este Poliția de frontieră română care gestionează astfel fenomenul contrabandei:⁵

Traficul cu țigări de contrabandă și alte bunuri de larg consum/accizabile reprezintă una dintre principalele manifestări ale infracționalității la granițele României, fenomen care are ramificații la nivelul întregii țări, așa după cum rezultă din analiza fenomenelor infracționale transfrontaliere înregistrate la nivelul frontierei dintre România și țările vecine.

Din cazuistica înregistrată, s-a constatat că traficanții provin, preponderent, din Republica Moldova, Ucraina, Bulgaria, Germania, Serbia, Bosnia, Croația, Letonia, Ungaria, Turcia și România.

Cele mai traficate mărci de țigări au fost Marble, Ashima, Plugarul, L&M, Jin Ling și Marlboro.

În majoritatea cazurilor, țigările de contrabandă au fost descoperite în timp ce erau trecute peste frontieră, dar și în punctele de trecere ale frontierei, ascunse în mijloace de transport și pe comunicațiile din apropierea frontierei. Țigările sunt achiziționate fără documente legale, cu intenția de a fi comercializate pe piețele din interiorul țării.

Din cazuistica înregistrată la nivelul Poliției de Frontieră Române, au fost constatate mai multe modalități de acțiune la care recurg traficanții de țigarete. Dintre acestea, principalele constau în:

- traversarea fâșiei de demarcație prin locurile în care aceasta prezintă condiții de relief greu accesibile mijloacelor auto din dotarea poliției de frontieră;
- disimularea țigărilor în autoturisme vechi, modificate sau cu încinte ascunse, pentru limitarea pierderilor în cazul confiscării;
- folosirea containerelor și a serviciilor unor firme de transport pentru introducerea și transportul țigărilor de contrabandă pe teritoriul României.

În ceea ce privește metodele concrete folosite de traficanți pentru trecerea peste frontieră a țigărilor sunt de menționat:

- metoda „capac”, care constă în disimularea pachetelor de țigarete printre alte categorii de mărfuri - îndeosebi cu baza de impozitare mică - tranzitate în mod legal prin punctele de trecere ale frontierei;
- „antifonarea” autoturismelor cu țigarete, constând în ascunderea pachetelor în diverse părți componente ale acestora (cauciucuri, lonjeroane, portiere etc.) ori utilizarea pereților dubli;
- disimularea țigaretelor în îmbrăcăminte sau lipite pe corp, în ambalajele altor produse alimentare sau în genți cu fund dublu;
- metoda „cablului”, utilizată în zona frontierei riverane, care presupune trecerea baxurilor cu țigarete pe un cablu fixat pe cele două maluri ale cursului de apă;

⁴<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO>, 04.12.2018;

⁵[/www.politiadefrontiera.ro](http://www.politiadefrontiera.ro), 04.12.2018

- tranzitarea zonei muntoase de frontieră cu atelaje trase de cai, profitând de relieful muntos greu accesibil, aspect care face dificilă verificarea traseelor;
- folosirea unor aparate de zbor – motodeltaplan/planor/drona – care sunt modificate pentru transportul baxurilor de țigări peste frontieră.

Din punct de vedere al rutelor folosite, se constată că cele mai multe încercări de introducere a țigărilor în România, sunt înregistrate la frontierele de Nord, Est și Sud-Vest.

- La frontiera de Nord, (județele Maramureș, Suceava, Satu Mare) sunt predominante țigările de origine din Ucraina, contrabandiștii fiind organizați în adevărate grupuri infracționale, cu segmente în străinătate, la frontieră și în interiorul țării. Aceștia încearcă trecerea pachetelor de țigări (baxuri) peste frontiera “verde”, în special noaptea. În această zonă, sunt descoperite aproape zilnic persoane care încearcă să traverseze frontiera transportând țigări de contrabandă, deseori polițiștii de frontieră fiind nevoiți să folosească armamentul din dotare pentru reținerea lor, în conformitate cu prevederile legii, deoarece nu se supun somațiilor legale.
- La frontiera de Est, (județele Galați, Vaslui, Iași, Botoșani) sunt predominante țigările de origine din R. Moldova (țigări de calitate inferioară – Plai, Doina, Plugarul, MT), introducerea acestora în țară fiind realizată prin punctele de frontieră, fie în cantități mari, în mijloace de transport special amenajate, fie în cantități mici – încadrate plafonului vamal – de către persoane fizice.

În Republica Moldova, săptămânal sunt confiscate zeci de mii de țigări de contrabandă. Cea mai mare captură de anul aceasta fost făcută în ianuarie la Chișinău. Într-un depozit au fost găsite două milioane de țigarete puse în pachete netimbrate. Autoritățile moldovene susțin că acțiunile din interiorul țării au împiedicat ca multă marfă de contrabandă să mai ajungă în România.

- În județele din Sud-Vestul țării, (județele Caraș-Severin, Mehedinți, Timiș) sunt descoperite, în general, țigări de calitate medie și superioară, achiziționate din magazinele duty-free și transportate peste frontieră, în cantități mici, de persoane fizice.

Complexitatea sub care se manifestă acest fenomen infracțional transfrontalier impune, pe lângă luarea unor măsuri de natură organizatorică, instituțională, legislativă, acționară și logistică și intensificarea colaborării tuturor instituțiilor cu responsabilități în asigurarea ordinii publice și combaterii eficiente a fenomenului infracțional, pe plan intern.

Poliția de Frontieră Română acționează în sistem integrat alături de alte structuri ale Ministerului Afacerilor Interne, precum și cu alte instituții ale statului cu atribuții în domeniul fiscal, pentru combaterea contrabandei, contrafăcării și comerțului ilegal cu produse de tutun.

De asemenea, având în vedere că, în general, țigările de contrabandă provin din țările vecine, intensificarea relațiilor de colaborare cu autoritățile de frontieră vecine, precum și cu instituțiile similare din alte state, poate duce la obținerea unor rezultate mai bune în combaterea acestui fenomen, scopul fiind unul comun, de asigurare a securității și siguranței cetățeanului la nivelul spațiului comunitar.

Pentru că o parte dintre lucrătorii de poliție judiciară lucrează sub supravegherea și coordonarea unităților de parchet, se impune prezentarea unui caz semnificativ din practica judiciară, când s-a reținut condamnarea definitivă a unei persoane cercetare pentru concurs real de infracțiuni între infracțiunea continuată de contrabandă cu țigări și infracțiunea continuată de uz de fals, chiar dacă pentru unul dintre actele materiale nu a fost constatată nemijlocit și nu s-a individualizat cantitatea de bunuri sau mărfuri presupus a fi fost introduse în țară, ci doar uzul de fals.

În fapt, în data de 02/03.03.2016 cetățeanul bulgar D.R.S a intrat pe teritoriul României printr-un Punct de Trecere a Frontierei, prin alt loc decât cel stabilit pentru

controlul vamal conducând un ansamblu rutier format din cap tractor și semiremorcă de tip cisternă, având ca marfă declarată material de construcții – gypsum white.

La controlul efectuat asupra ansamblului rutier, oganele de cercetare penală au descoperit o ușa de acces în interiorul cisternei, iar după deschiderea ei s-a observat că, în interior erau așezate mai multe cartoane și baxuri de țigări. După inventariere s-a constatat existența a 318 baxuri și 48 cartoane de țigări, fără timbre fiscal.

Față de aceste aspect inculpatul a recunoscut și descris cu amănunte modul de desfășurare a activității infracționale din data de 02/03.03.2016, precum și din data de 26.02.2016 (data la care inculpatul a intrat în România, prin același punct de trecere a frontierei, cu același mijloc de transport, având aceeași marfă declarată în acte – documentele pentru transportul din data de 26.02.2016 au fost descoperite în cabina inculpatului). Totodată, au fost administrate și alte probe printre care cântărirea ansamblului rutier, rezultând o anumită greutate la data de 26.02.2016, care era asemănătoare cu greutatea constatată la cântar pentru actul din luna martie 2016, când în fapt organele vamale și poliția de frontieră au identificat cantitatea de țigări, au descărcat-o și au constatat că inculpatul a transportat peste teritoriul țării acele țigări.

Astfel, s-a reținut că acest element de fapt dovedește că, în data de 26.02.2016, existând aceeași greutate a mijlocului de transport, inculpatul a transportat țigări ca în luna martie, cu atât mai mult cu cât acele acte care au însoțit cele două transporturi fac referire la aceeași marfă, acte dovedite a fi false.

Situația de fapt, a fost temeinic dovedită pe baza mijloacelor de probă administrate în faza de urmărire penală, probe pe care inculpatul și le-a însușit, solicitând judecarea cauzei în procedura simplificată.

Față de această cauză penală, primă instanță de judecată, Judecătoria Giurgiu⁶ a dispus schimbarea încadrării juridice a faptelor pentru care inculpatul a fost trimis în judecată din infracțiunea de contrabandă în formă continuată (art. 270 alin.1 din Legea nr. 86/2006 cu aplic. art.35 alin.1 C.P.) și de uz de fals în formă continuată (art. 323 C.P. cu aplicarea art. 35 alin. 1 CP), în infracțiunea de contrabandă (fapta din data de 02/03.03.2016 de) și infracțiunea de uz de fals în formă continuată (faptele din data 26.02.2016 și din data de 02/03.03.2016), în concurs real (cu aplicarea art. 38 alin. 1 C.P.).

Printre altele, Judecătoria Giurgiu a dispus condamnarea inculpatului la 2 ani și 9 luni închisoare, cu suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei închisorii, pe un termen de încercare de 3 ani.

Totodată, s-a dispus pe lângă confiscarea specială a cantității de țigări descoperite, și confiscarea ansamblului rutier special modificat pentru a comite infracțiunea, și obligarea inculpatului la plata sumelor reprezentând datoria vamală, respectiv la plata sumei de 1.451.126 lei.

În schimba instanța de apel, Curtea de Apel București⁷ a desființat, în parte, sentința apelată, respectiv a înlăturat dispozițiile primei instanțe referitoare la schimbarea încadrării juridice a faptelor pentru care a fost trimis în judecată inculpatul, menținând propunerea parchetului și condamnându-l pe inculpat definitive pentru concurs real între infracțiunea de contrabandă în formă continuată (art. 270 alin.1 din Legea nr. 86/2006 cu aplic. art.35 alin.1 C.P. – ambele fapte din data de 26.02.2016, respectiv din data de 02/03.03.2016) și de uz de fals în formă continuată (art. 323 C.P. cu aplicarea art. 35 alin. 1 CP),

⁶Sentința penală nr. 1914 din data de 22.07.2016, dosar 7237/212/2016Judecătoria Giurgiu portal.just.ro/236/SitePages

⁷Decizia penală nr. 1730/A din data de 17.11.2016, dosar 7237/212/2016Curtea de Apel București / portal.just.ro/2/SitePages

În plus, a obligat inculpatul, la plata în favoarea statului român a prejudiciului pentru cele două acte materiale ale infracțiunii de contrabandă, respectiv la plata sumei de 2.902.252 lei.

Așadar, în ceea ce privește hotărârile celor două instanțe, curtea de apel a apreciat corect probele administrate în faza de urmărire penală de către organele de urmărire penală, având în vedere că modalitatea de sustragere de la indeplinirea obligațiilor vamale folosită de către inculpat pentru a trece peste frontieră țigările de contrabandă a fost destul de greu de depistat de către organele specializate ale statului român. Astfel, este justă și temeinică condamnarea inculpatului și pentru săvârșirea infracțiunii de contrabandă comisă în data de 26.02.2016 ca act material ce a intrat în compunerea infracțiunii de contrabandă, având în vedere că s-a demonstrat cu certitudine că în cauză a fost vorba despre două acte materiale de contrabandă, constând în introducerea pe teritoriul României de țigarete, care nu au fost supuse regimului vamal.

Pe de altă parte, prima instanța a apreciat, iar instanța de apel a menținut confiscarea specială a țigărilor de contrabandă concomitent cu obligarea inculpatului la plata sumelor reprezentând datoria vamală, fiind astfel puse în aplicare dispozițiile Deciziei – Recurs în interesul legii nr. 11/2015 a Î.C.C.J – prin care s-a stabilit că, în cazul infracțiunii de contrabandă prevăzute de Legea nr. 86/2006 privind Codul Vamal al României se impune luarea măsurii de siguranță a confiscării speciale a bunurilor sau mărfurilor introduce ilegal pe teritoriul vamal al României, concomitent cu obligarea inculpaților la plata sumelor reprezentând datoria vamală, numai în ipoteza în care acestea au trecut de primul birou vamal situat pe teritoriul vamal comunitar fără a fi fost prezentate în vamă și transportate spre acest birou vamal.

Așadar, se poate observa că pierderile anuale la bugetul de stat din cauza contrabandei sunt de peste zeci de miliarde de euro.

Dincolo de aceste cifre, contrabanda cu țigări poate să ascundă lucruri mult mai grave. Traficanții de droguri și chiar de arme se pot ascunde în spatele acestei afaceri ilegale pedepsită mult mai blând.

Persoanele care fac afaceri ilegale cu țigări de obicei se ocupă și alte activități criminale. Există o asociere între cei dintre membrii grupurilor de crimă organizată care lucrează în zona tutunului cu alte activități criminale împotriva statului.

Nu în ultimul rând contrabandiștii sunt și buni economiști. Știu că situația actuală de pe piață nu are cum să le oprească afacerile. Dimpotrivă, este un bun moment pentru ca ele să prospere.

Traficul ilegal cu țigări este direct influențat de prețul tutunului. În toate țările din vecinătatea României, cu excepția Ungariei, un pachet de țigări poate fi cumpărat la un preț mult mai mic decât în România. În Ucraina un pachet cu 20 de țigarete costă sub 5 lei, în Moldova mai puțin de șapte lei, în Bulgaria și Serbia prețul unui pachet de țigări este sub 12 lei.

Este foarte important de înțeles că întotdeauna modul în care cresc sau scad taxele, cresc sau scad prețurile, trebuie să fie predictibil. Industria onestă are nevoie de predictibilitate, iar statul român, din punct de vedere legislativ, trebuie să fie predictibil. Cu alte cuvinte, în cazul în care vorbim despre creșterea accizelor a taxelor trebuie să se stabilească un calendar asumat și discutat inclusiv cu toți actorii de pe piață.

Parchetul General nu are o evidență separată a dosarelor penale deschise pentru contrabandă cu țigări. Singurele statistici se referă la fenomenul general al contrabandei din țara noastră deținute de structurile din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Într-un top al județelor cu cele mai multe investigații deschise se află Suceava, Constanța și Maramureș, zone de graniță.

În plus, nivelul cantităților de țigarete descoperit în județele din interiorul țării este foarte scăzut, în comparație cu cel înregistrat la nivelul frontierei de stat și județelor limitrofe acesteia, existând, în continuare, o presiune ridicată pe sensul de intrare în țară.

Având în vedere că majoritatea cantităților de țigarete au fost descoperite în aceste zone, și mai puțin pe sensul de ieșire din țară, se poate aprecia că principala piață de desfacere a țigaretelor introduse ilegal este România și, mai puțin, alte state ale Uniunii Europene.

Însă România, o piață care consumă anual 26 de miliarde de țigarete, este și una dintre cele mai mari piețe de consum din Europa.

În concluzie, organele cu atribuții în combaterea contrabandei desfășoară activități de pedepsire a persoanelor care săvârșesc astfel de fapte pe teritoriul României, însă fenomenul nu poate fi controlat în totalitate.

Având în vedere prejudiciile aduse la bugetul de stat, organele specializate ale statului vor continua să întreprindă, măsuri ferme în toate zonele de țării, în vederea depistării și sancționării persoanelor implicate în traficul ilegal cu bunuri de larg consum și produse accizabile, precum și reținerii în vederea confiscării a mărfurilor traficate.

BIBLIOGRAPHY

1. Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României modificată și completată, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 350 din 19 aprilie 2006;
2. Sentința penală nr. 1914 din data de 22.07.2016, dosar 7237/212/2016 Judecătoria Giurgiu portal.just.ro/236/SitePages;
3. Decizia penală nr. 1730/A din data de 17.11.2016, dosar 7237/212/2016 Curtea de Apel București / portal.just.ro/2/SitePages;
4. www.eur-lex.europa.eu/legal-content/RO, 04.12.2018;
5. www.politiadefrontiera, 04.12.2018.

SHAREHOLDERS' EQUITY FORMATION AND ASSESSMENT

Mircea-Iosif Rus, Ioana Pop-Radu

PhD, NIRD URBAN INCERC Cluj-Napoca, PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj Napoca

Abstract: In the „life” of an economic entity intervenes from the very beginning the formation of an initial capital which is, always, the share capital. Subsequently, this shareholders' equity should increase by many ways, a fact which would mean that the economic entity has a „healthy” activity, but the reality of the Romanian economy shows us that it is not always like this. Due to multiple causes, which also include management decisions, the shareholders' equity registers also negative values which, theoretically, is not normal as this means that you function on “credit” and then steps should be taken so that the value of the assets becomes positive. To prevent such a situation it is recommended to assess the components of the own assets in order to make the best management decisions which result in positive own assets. The right value ascertained subsequent to assessment also shows us the ways by which the own assets may be increased, either from own sources of the entity or by its external ones.

Keywords: share capital, stock, shares, net asset, shareholders' equity.

1. Introduction

Any economic entity, irrespective of its organization form (company, association, foundation, state unit) needs capital which is an important element of the patrimony and which stands at the basis of such entities' development.

The capital is mainly expressed under a monetary form and it initially represents an obligation of the economic entity towards those who contributed to the set up of the share capital, the first capital in their “life”.

Usually, the capital represents the resources which stand at the basis of the economic entities' activity running. By the help of the capital, the entity procures the means which are necessary to operate its activity like equipment, buildings, means of transport, raw stocks and materials, goods etc.

In a wider sense is known the permanent capital which is a basic component of the balance sheet liabilities dedicated to the financing of the patrimonial assets (the wealth) in a sustainable manner. Such capitals are formed upon the entity set up and, along time, it increases or decreases and, when the activity is discontinued, such capitals are liquidated.

Instead, the shareholders' equity are meant to set out the financial resources set up by the owners, shareholders or partners' equity in their position of capital investors, self-financing, which may occur by profit capitalization, from other non-refundable sources provisioned by law. Actually, those capitals are identified as the individual or share capital as well as the bonuses related to the capital, the reserves of the entity, the balances or the capital gain out of the assets re-assessment, the results carried over of the preceding financial exercises, the exercise result, the subsidies for investments, the own funds with a determined effect and the regulated accruals.

The Order no.1802/2014 of the Ministry of Public Finances, which approved the accounting regulations harmonized with the Directive IV of the European Economic Community and with the International Accounting Standards, defines the shareholders'

equity as the shareholders' residual interest in the assets of a company after the deduction of all its debts.

2. Shareholders' equity structure

The stable financing sources of the economic values set up as assets of the economic entity are determined by the capital accounting structure. The 'stable' determiner marks the presence of those sources at the disposal of the economic entity for a period in excess of one year. Such a feature represents one of the elements which pleads for their designation also by the notion of permanent capitals.

The shareholders' equity represents the entirety of the capitals owned by individuals or by the shareholders which are entered in the balance sheet liabilities as well as the sources created or received during the economic entity functioning and they come in the following structure:

- share capital;
- capital related bonuses;
- reserves coming from re-assessment;
- reserves;
- result of the exercise;
- result carried over;
- shareholders' equity;
- subsidies for investments;
- regulated accruals.

The complex structure of the capitals determines the use of a system of accounts capable of providing for the registration, follow-up and audit, in a distinct manner, of the specific elements of their composition. The freedom of action which is specific to the market economy also presumes the diversification of the ways by which an economic entity may attract new capitals or it may vest its own capital in a profitable manner.

In the structure of the chart of accounts, class I is dedicated to the stock accounts in which may be found, by groups, the synthetic accounts of the 1st degree and, where case may be, the synthetic accounts of the 2nd degree, the component elements of the capitals. (Ghișe, 2011)

3. Shareholders' equity assessment

The assessment of the shares or of the capital stock of and economic entity leads to the assessment of the entity itself.

The stocks are deeds which give their owners the rights to participate in the set up of the entity capital, the latter becoming co-owners of it.

The value of the stock (shares) is assessed by reference to:

- The market on which such stock is negotiated;
- The company patrimony, as indicator of the potential accumulations;
- The results of the entity, as indicator of the potential accumulations;
- Medium term perspectives, as indicator of the economic growth;
- The company image in front of the third parties;
- The manner in which the company masters its technology;
- The quality of the personnel.

The share capital is assessed in accountancy at its face value which is represented by the amounts mentioned on the stock or on the shares. The the measure of the stock or shares value is established from the economic entity set up by its memorandum of association and bears the denomination 'face value'. This represents a fraction of the entity's capital

established in equal measures and serves to the calculation of the share capital. (Peterescu, 2011)

3.1. Assessment at the face value

The face value is the value set up by the memorandum of association of the entity and with which the said entity is registered with the qualified bodies. This value may be increased or decreased only under certain terms established by law and it is printed on the entity stock.

Face value = share capital/Number of stock (shares)

For the share capital, such a value is indicated on the stock and shares in their position of securities. The term of share capital designates the face value of the capital in the case of a company, irrespective of its form (joint stock company, limited liability company etc.)

The assessment of the share capital at its face value imposes the calculation and distinct entry of the share premiums (issuance, contribution and merger premiums).

As the stock by which the shareholders' equity is represented are securities negotiable in the financial administration system of the companies, other categories of values are associated to the face value, such as the market value (fair market value), profitability value (financial value, output value) and the patrimonial value (the mathematical (intrinsic) value).

3.2. Assessment at the market value (stock exchange value, fair market value)

The market value is a purchase – sale value of the stock set up by the stock exchange on the basis of the demand – offer ratio called quotation or stock exchange rate.

Generally, in the case of the companies whose stock is listed we will have:

The market value (market capitalization) = Number of stock x stock exchange rate

The market price of one stock is determined by the dividends expected by the shareholders, the company financial stability, the situation of the company assets, the general situation of the capital market and the limit of the interest ratio at that moment, opposable to the financial-banking market.

When the interest ratio is high, the joint stock companies represent a high risk for investors because they will prefer temporary investments under the form of bank deposits and holdings.

The stock market appraises a company not by the value of its present patrimony but by the forecasts related to its evolution and future gains.

For a company which aims at a capital increase by contributions in cash, in close connection with the market value and the nominal value of the stock is the issuance price or the assets rate which has to be paid by all the persons who subscribe the stock at the moment of its issuance. This may be equal to the face value – *supra pari* rate or lower than the face value – *sub pari* rate.

At the same time, a good image on the market provides for a high price and an easy placement of the instruments which allows for the achievement of sufficient resources under favorable terms. Thus, the matter of the stock assessment on a market is an important variable of the financing policy for a company which intends to resort to capital increase.

3.3. Assessment by the profitability value

This assessment method comes under two forms, i.e.:

a) *The financial value* – given by the ratio between the dividend distributed for one stock and the average rate of the interest on the market:

Financial value = Dividend distributed for one stock/average rate of the interest on the market

The interest rate is the one corresponding to the fixed gain instruments (bonds) and the dividend taken into account may be represented either by the average of the dividends

distributed during the last 5 years or by the dividend distributed at the end of the completed financial year.

b) *The output value* – given by the ratio between the dividend distributed for one stock and the average rate of the interest on the market:

Output value = (the dividend distributed for one stock + the profit quota for one stock incorporated in the reserves)/the average rate of the market interest

The output value is a variant of the financial value in which the undistributed benefits are also taken into account.

3.4. Assessment by the patrimonial value

The patrimonial value of the economic entity is calculated starting from the patrimonial situation. This presumes the accounting mathematical value (which is equal to the ratio between the accounting net asset and the number of stock), the intrinsic mathematical value (which is equal to the ratio between the intrinsic net asset and the number of stock) and the liquidation value (which results from the forced sale of the entity). This method consists of the calculation of the instruments starting from the patrimonial situation entered in the financial statements. In this sense, we have the mathematical-accounting value, the intrinsic mathematical value and the liquidation value.

The mathematical-accounting value of the instruments or the balance sheet value is equal to the net accounting statement or the accounting net asset related to the number of stock:

Mathematical accounting value = Accounting net asset/Number of stock

The accounting net asset is calculated according to the formula:

ANC = Real asset – Debts

or

ANC = shareholders' equity – nominal assets

Real asset = balance sheet asset – nominal assets

The composition of the nominal assets includes the following structures:

- Company set up expenses, including those with the stock issuance;
- Settlement assets and assimilated;
- Premiums related to the bonds reimbursement.

The addition between the real asset and the nominal asset represents the total of the company assets. (Popa, 2011)

The intrinsic net asset is given by the following formula:

Intrinsic net asset = accounting net asset + accruals for risks and expenses – subscribed not deposited capital

4. Conclusion

As we said in the beginning, in the “life” of an economic entity and especially in that of a joint stock company it is important to know the value of the shareholders' equity as this is an economic indicator which shows us the company “state of health”. Besides the stock which compose the share capital, the high value of those capitals is also given by the fixed assets which may be land, buildings, equipment etc. they do nothing but bring extra value to those capitals. At the same time, in cases of decreased liquidity of the company, these fixed assets may make the object of a sale which restores the company liquidity and it follows that, at a subsequent date, the company purchases again those fixed assets necessary to the activity development.

Concurrently, the fixed assets which enter in the structure of the shareholders' equity may also be used to access credits or funding lines for the activity operation.

BIBLIOGRAPHY

Order of the Ministry of Public Finances no. 1802/2014, published by the Official Gazette no. 963 of 2014 December 30

Ghișe, R. G. (2011), *Valoare, preț, cost și evaluare în contabilitate*, (Value, price, cost and assessment in accounting), CECCAR Publishing House, Bucharest

Petrescu, S. (2011), *Analiză și diagnostic financiar-contabil.Ghid teoretico-aplicativ*, (Financial – accounting analysis and diagnosis. Theoretical-applicative guide), CECCAR Publishing House, Bucharest

Popa, A. F. (2011), *Contabilitatea și fiscalitatea rezultatului întreprinderii*, (Company Score Accounting and Taxation), CECCAR Publishing House, Bucharest

THE PECUNIARY LIABILITY OF THE EMPLOYEE

Brîndușa Marian

PhD, UMFST Târgu Mureș

*Abstract:*In the present economic and social context, the pecuniary liability of the employee is an issue of great actuality. The legal nature, the conditions of the pecuniary liability, the situations in which the employee is pecuniary liable towards his employer are some of the issues we try to deal with in this research

Keywords: liability, employee, pecuniary, damages, labor.

Introduction

Legal liability becomes applicable in those situations where legal provisions that regulate the normal development of social life are violated by disturbing the exercise of one or more person's rights and interests. Legal liability stands as an important component of social liability and has a crucial component – the reparation aspect determined by an illicit act that determines damage¹.

Over the course of the employment contract it is possible for any of the parties to cause to the other party damage and therefore the obligation to repair this damage arises. In Romanian law, the pecuniary liability of the parties, employer and employee derives from the individual employment contract, regardless of the type of the employment contract, it has a reparatory nature and is founded on the principles of civil contractual liability without excluding a common law liability. Therefore, pecuniary liability in labor law represents a variety of civil contractual liability having certain particularities determined by the specifics of labor legal relations².

Pecuniary liability in labor law implies, consequently, obligations for both contractual parties. However, we consider that we are not in the presence of a symmetric legal regulation, for the liability of the employer towards its employee is more severe than vice versa³.

Characteristics of pecuniary liability

Pecuniary liability is a contractual form of liability, having as a source the individual employment contract. The question of determining the persons between whom the problem of pecuniary liability can arise is of utmost importance. Employees, regardless of the type of employment contract, the persons that have an apprentice contract and those that are work-detached are subject to pecuniary liability. At the same time, the employer can also be held pecuniary liable⁴. In order for pecuniary liability to intervene guilt – as a condition of liability - has to exist and guilt, unlike in the case of civil contractual or tort liability, is presumed only

¹Romulus Gidro, *Dreptul muncii, curs universitar*, București, Editura Universul juridic, 2013, pp.280-290.

² Ion Traian Ștefănescu, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, București, Editura Universul juridic, 2010, p. 747

³ Romulus Gidro, *op.cit.*, p. 281

⁴ Alexandru Țiclea, *Codul muncii comentat*, ed a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul juridic, 2011, p. 281.

by exception, in case of the administrator for quantity lacks in its administration⁵. In case of damages brought to the employer, pecuniary liability can have as object only damages of pecuniary nature, unlike in the case of pecuniary liability of the employer that covers both pecuniary and moral damages⁶. Pecuniary liability is an individual liability. Even if the Labor Code refers in art. 255 to the situation when the damage was caused by several employees, we are still in the presence of a form of conjunct legal liability, still a personal liability that represents a multitude of individual liabilities of concurrent faults in the causation of a unique damage⁷.

Pecuniary liability is an integral liability. According to the rules of civil contractual liability, the employee will be held liable only to the extent of the damages foreseen or foreseeable at the moment of the conclusion of the employment contract, the unpredictable damages being therefore excepted⁸. Amongst the cases of pecuniary disclaimer, in case of employees, the usual risks entailed by the nature of the labor performed are taken into consideration. Art. 254, paragr. (2) Labor Code. The compensation of the material damage caused by the employee is usually done by cash equivalent according to art. 257 Labor Code and this implies deductions from the salary of the employee. There are, however, exceptions to this rule, in those cases when the employment contract is terminated before the employee compensates entirely the employer for the damages caused⁹. The determination of pecuniary liability is done either amicably either, in case of divergences, by the court of justice¹⁰. The actual procedure of recovering the damage is however no longer possible by issuing a deduction decision. This procedure is done either amicably or by intervention of the court¹¹. The pecuniary liability, as far as enforcement is concerned, has a limited character. As a rule, a proportion of the salary can be subject to enforcement (maximum a third of the net income, without exceeding together with all other retentions that the subject in questions might have, half of the monthly income)¹². It is forbidden to insert in the employment contract any stipulations that aggravate the pecuniary liability of the employer¹³.

The pecuniary liability of the employee

If an employer has suffered a material damage by fault of the employee over the course of the individual employment contract art. 254, paragr.(1) of Labor Code states that the employee is pecuniary liable on the grounds of the principles of civil contractual liability for the damages caused to the employer by its fault or regarding his work. The pecuniary liability of the employer entails the cumulative presence of certain conditions: to have the employee quality; the illicit deed of the employee has to be in close connection to the performed labor; the existence of damage conditions liability; between the illicit deed and the damage has to exist a causality relation; employee guilt;

One of the conditions is to have the employee quality. The author of the act that produced the damage has to be in a contractual relation with the employer, regardless of the type of employment contract¹⁴. There are however certain out of the ordinary situations that require some clarifications. There are cases when, in order to recover the damage, the

⁵ Romulus Gidro, *op.cit.*, p. 281.

⁶ Marius- Cătălin Preduț, *Codul muncii comentat*, București, Editura Universul juridic, 2016, p. 600.

⁷ Alexandru Țiclea, *op.cit.*, p. 281.

⁸ *Idem*.

⁹ Romulus Gidro, *op.cit.*, p. 282.

¹⁰ Alexandru Țiclea, *op.cit.*, p. 281.

¹¹ Romulus Gidro, *op.cit.*, p. 282.

¹² Alexandru Țiclea, *Codul muncii comentat*, Ediția a 7-a, București, Editura Universul Juridic, 2015 p. 685.

¹³ Romulus Gidro, *op.cit.*, p. 282.

¹⁴ *Ibidem*, p. 283.

common legal regulations of civil liability are applicable. This is the case of those persons that perform some sort of labor paid by the hour, associated staff and paid polyclinic doctors¹⁵. Similarly, will be liable according to civil law regulations, the apprentices from professional schools and college students that carry out professional practice if they have not signed an employment contract, unlike the apprentices that have an apprentice contract at their work-place, those that are parties to a qualification contract or a professional adaptation contract – if they produced damage will be liable according to the provisions of pecuniary liability. Furthermore, we can mention the case of the employee that is a temporary work agent that produces damage to the user. In this case, the regulations regarding the pecuniary liability are not applicable and the only measure possible is an action in damages *ex contractus* (common law) against the temporary work agent that has, in its turn, the right to sue its employer¹⁶. Similarly, the detached employee will also be held pecuniary liable according to the rules of labor law. In this last case, if the detached employee has produced damage to the institution where he is detached at, compensation can be achieved by a civil action and both the detached employee and the unit that detached him can be respondents¹⁷.

A characteristic of pecuniary liability stands in it being a responsibility for personal acts. There are situations where the damage is caused by more than one employee by a common deed that attracts a conjunct liability. In these cases, according to the contribution of each of the participants, the quantum of liability is established separately¹⁸.

Although the labor Code does not expressly provide in this sense, we can state that there exists a subsidiary liability as a specific form of liability, that follows the main liability form. This type of pecuniary liability intervenes in cases such as: an employee through its personal illicit act has allowed another person to directly produce damage, not taking or taking tardily the necessary measures in order to replace the administrators or persons under its control, despite being warned in writing and motivated that the personnel does not fulfill its attribution in a satisfying manner; not taking the necessary measures to establish and repair the damages in administration; when a particular employee has determined by its illicit deed the payment of an amount of money that was not owed, the wrong handing-over of a good or provision of a service to another employee or a third person and the recovery of the damage is not possible from the latter. The case-law has shown that in those cases when the damage is caused by a criminal offence the author of the crime will be held mainly liable. However, if recovering the damage from the criminal offender is not possible the employee from whose negligence the illicit deed occurred will be held liable¹⁹.

Another form, specific for pecuniary liability, is joint liability. Joint liability in the matter of pecuniary liability operates only exceptionally. It is of strict interpretation and cannot be used only in those cases when the legal provisions expressly provide in this sense. When the law provides for joint liability, the common law rules are applicable and in case the regression action is used against the guilty persons the proportion that each person has to cover from the damage is established according to the rules of joint liability.

Another condition is the illicit deed of the employee has to be in close connection to the performed labor. An important factor in establishing this is the job description. However,

¹⁵Alexandru Țiclea, *Tratat de dreptul muncii. Legislație. Doctrină, jurisprudență*, ed aVI-a revizuită și adăugită, București, Editura Universul juridic, 2012 p. 847.

¹⁶Ion Traian Ștefănescu, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii, ed-aIII-a revăzută și adăugită*, București, Editura Universul juridic 2012, p. 778. Ion Traian Ștefănescu, *Codul muncii și legea dialogului social*, București, Editura Universul juridic, 2017 p. 453.

¹⁷Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, *Prezentare de ansamblu și observații critice asupra noului Cod al muncii*, revista Dreptul nr.4/2003

¹⁸Romulus Gidro, *op.cit* p. 288.

¹⁹*Ibidem*, pp. 289-290

there is also the possibility to take into consideration certain attributions set by legal provisions and the regulations issued by the employer itself²⁰. The illicit deed can be either an action or inaction; independently, it has to be personal, according to labor legal provisions that do not regulate liability for another person's illicit act. The employer has to prove to the court that the employee violated the fore set job tasks by wrongly carrying out or not carrying out at all his attributions, consequently leading to damage²¹.

The existence of damage conditions liability is another condition of pecuniary liability. Damage is defined as a diminishing in one's patrimony as a consequence of an illicit deed. It has to be real and cert; produced by an employee; have a pecuniary nature. Accordingly, whether directly (when caused directly to the employer by an illicit deed) or indirectly (when the employee produces damage to a third person and the employer has to repair the damage), the employer has to suffer a pecuniary damage in course of fulfilling the job tasks or attribution in connection to the particular job in question²².

The condition of causality relation between the illicit deed and the damage. There has to be a connection between the act and the damage, the latter has to be the consequence of the illicit act damaging in nature and produced by the employee in relation to his job. In each individual situation the causality relation has to be analyzed taking into consideration the circumstances in which the deed occurred, the means used to produce it and the nature of the damage²³.

Employee guilt is another condition. Pecuniary liability necessarily entails the existence of guilt of the author of the illicit deed that produced damage. It is of no importance the degree of guilt, liability being retained even for light negligence. The degree of guilt presents relevance only in those situations when the act has more than one author. In this case the individual liability of each author is determined according to their personal contribution to the damage²⁴. Labor Code provides in art. 254, paragr. 2 cases when the employee is not pecuniary liable, such as: case of *force majeure* or fortuitous case, in state of necessity, in case of normal risks entailed by the job (the risk appears as a natural phenomenon either due to the use of production materials either as a consequence of work conditions or certain procedure that can have negative consequences on the employers' patrimony²⁵ and in case of carrying out an order given by a superior.

The obligation to return

According to provisions of art. 256, paragr. 1 and 2, the employee that has to cash-in from his employer an amount of money that is not owned, is obliged to return the amount. If the employee has wrongly received goods that cannot be returned in nature or has been wrongly provided with certain services, it is obliged to return their value in money. The obligation to return has in its scope two situations as far as the liability of the employee is concerned. If the employee is not guilty, in the above mentioned situations pecuniary liability does not operate; however, if the beneficiary of the payments that were not owed, the wrongly received goods or services is dishonest he will be held liable not only for the obligation to return the money, goods, services but in such cases the rules of pecuniary liability and civil tort liability are applicable. The employee guilty for the payment not owed,

²⁰ Costel Gâlcă, *Comentariu în RDS* no. 6/2011; Costel Gâlcă, *Codul muncii comentat și adnotat*, editura Rossetti International, 2015, Ion Traian Ștefănescu, *op.cit.*, 2012, p. 780.

²¹ Romulus Gidro, *op.cit.*, p. 284.

²² *Ibidem*, p. 285., Ion Traian Ștefănescu, *op.cit.*, 2010, p. 750.

²³ Romulus Gidro, *op.cit.*, p. 285.

²⁴ Nicolae Roș, *Dreptul muncii: curs universitar*, București, Editura Prouniversitaria, 2017, p. 357.

²⁵ Romulus Gidro, *op.cit* p. 286.

the wrong provision of services or delivery of undue goods has a subsidiary liability if the damage cannot be totally or partially repaired by the beneficiary.

The procedure for establishing the pecuniary liability

According to the provisions of labor Code as republished, the means of establishing and recovering the damage caused to the employer are: amicably and through court intervention.

As far as the amicable procedure of recovering the damage is concerned, this has to be recorded in writing even if the law does not expressly provide for the written form. The legal provisions in force at present, impose on the employer that chooses this amicable recovery procedure, the obligation of drawing-up a finding-note that will be communicated to the employee. In this case, it is our belief that this procedure cannot be fulfilled except in writing. The choice of this amicable procedure for recovering damage is optional and can be initiated only by the employer, for only he can draw-up the documents involved²⁶. The period for recovering the damage cannot be less than 30 days from the moment of communication. The value of the recovered damage through the agreement of the parties, cannot exceed the equivalent of 5 minimum gross wages on economy. If the damage was produced by more than one employee the employer can either sign a recovery agreement with each of the authors or only with one or some of them, following that these will later have the possibility of a suit. If the contribution of each of the participants to the creation of the damage cannot be determined, the individual responsibility for every author is determined proportionally to its net income, from the establishment of the damage or, when the case, the period of time that he worked from his last inventory. The employee can decline signing such an agreement either because he considers himself not guilty or he considers the value of damage as established by the employee not to be correct. If the parties do not reach an agreement the only way left is the intervention of the court.

The intervention of the court takes place when the recovery of damage cannot be accomplished according to art. 254, paragr. 3. The referral of the case to the court has to be done in a period of maximum 3 years that start, depending on the situation, from the moment the right to sue appears²⁷ (). If the recovery of the damage is not done by the agreement of the parties, the withholding owed as damages caused to the employer cannot be made unless the debt owed by the employee is due, liquid and payable and has been accordingly ascertained by a definitive and irrevocable court judgment. The civil procedure Code establishes the enforceable nature of judgments²⁸.

In labor law the employee benefits of a special protection regime and consequently the amount established for covering the damages can be withheld only in monthly installments from the salary rights of the person in question owed from the employer. These installments cannot exceed a third of the net monthly salary and, together with all other withholdings, a half of the salary. In establishing the quantum of the installments the basic salary, indemnities and all other benefits have to be taken into consideration.

If the employment contract is terminated before the employee has fully indemnified the employer and the author of the damage is hired to a different employer or becomes a public servant, the salary withholdings will be carried on by the new employer or new institution or public authority on the basis of the enforceable title communicated to this end by the indemnified employer. In those cases when the employee in debt does not start

²⁶ Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, *art.cit.*, p.146.

²⁷ According to art. 268 letter c) in case of pecuniary liability of the employee towards the employer

²⁸ Ion Traian Ștefănescu, 2010, p. 751.

employment relations with a new employer, the recovery of the damage is done by pursuing his goods, in the conditions set by the civil procedure Code.

BIBLIOGRAPHY

Costel Gâlcă, *Comentariu*, în RDS nr. 6/2011.

Costel Gâlcă, *Codul muncii comentat și adnotat*, Editura Rosetti International, 2015

Ion Traian Ștefănescu, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii*, București, Editura Universul juridic, 2010.

Ion Traian Ștefănescu, *Tratat teoretic și practic de drept al muncii, ed-aII-a revăzută și adăugită*, București, Editura Universul juridic, 2012.

Ion Traian Ștefănescu, *Codul muncii și legea dialogului social*, București, Editura Universul juridic, 2017 p. 453.

Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, *Prezentare de ansamblu și observații critice asupra noului Cod al muncii*, revista Dreptul nr. 4/2003

Romulus Gidro, *Dreptul muncii, curs universitar*, București, Editura Universul juridic, 2013.

Alexandru Țiclea, *Codul muncii comentat*, ed a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul juridic, 2011.

Alexandru Țiclea, *Tratat de dreptul muncii. Legislație. Doctrină, jurisprudență*, ed aVI-a revizuită și adăugită, București, Editura Universul juridic, 2012.

Alexandru Țiclea, *Codul muncii comentat*, Ediția a 7-a, București, Editura Universul Juridic, 2015

Marius- Cătălin Preduț, *Codul muncii comentat*, București, Editura Universul juridic, 2016

Nicolae Roș, *Dreptul muncii: curs universitar*, București, Editura Prouniversitaria, 2017

THE CHILD AND CHILDHOOD – HISTORIC AND CULTURAL PERSPECTIVES UPON THE RAISING AND EDUCATION OF CHILDREN

Daniela-Crina Iezeu

PhD Student, University of Oradea

Abstract: Humans have the longest childhood of all beings. On the one hand, this is due to the complex environment we live and develop in and on the other hand to our intricate hereditary characteristics, which require constant guidance and control throughout the becoming of human beings. The farther we go back into past ages, the scarcer and less reliable the information about the child and childhood is. Whereas in the past child approaches were filtered through the economic, moral and religious influence of society, nowadays children benefit from a child status in its own right, which is defined by international laws and agreements supporting the upbringing, education and implicitly harmonious development of the child.

Keywords: child, childhood, upbringing, development, rights of the child;

Potrivit Convenției ONU cu privire la Drepturile copilului, pe care țara noastră a ratificat-o prin Legea nr. 18/1990, “prin copil se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă” (Convenția cu privire la drepturile copilului, 1989, art. 1). Cuvântul copil trimite la latinescul “infans”, care semnifică ființa umană, care nu a dobândit încă actul vorbirii: “fōr, fāri 'tospeak, say'... *infāns*, -ntis'unable to speak; infant' (...), *infāntia*'muteness; childhood' (...)” (de Vaan, 2008, p. 231). Aceasta este prima etapă a copilăriei, caracterizată, pe de o parte, prin insuficiența simțurilor, a exprimării și a dependenței complete față de părinți, dar, pe de altă parte, de transformări morfo-fiziologice și psihologice de mare amploare, fără echivalent în altă etapă a ontogenezei ființei umane. Omul este o ființă care deține cea mai lungă copilărie, datorate pe de o parte mediului complex în care crește și de dezvoltă, iar pe de altă parte datorită echipamentului ereditar bogat, însă insuficient pregătit pentru o adaptare rapidă la mediu (Bonchiș, 2006).

Copilul trebuie să perceapă copilăria ca pe o perioadă în care se poate dezvolta în siguranță, manifestându-și valențele psihicului propriu (Bonchiș, 2004). Copilul se familiarizează treptat cu lumea, iar instinctele sale îl îndeamnă să o exploreze, să-i imite pe cei mai experimentați, să își măsoare abilitățile în diferite contexte și să constate cum și le poate spori învățând din mediul social restrâns (familia) și apoi din cel extins. Copilul se deschide spre lume, dar este încă o ființă fragilă, cu multă nevoie de protecție. Părinții sunt primii care monitorizează modul în care se desfășoară interacțiunea copiilor cu lumea. Pe baza experienței lor de viață, părinții caută să asigure copiilor lor atât cele necesare dezvoltării fizice, cât și cele psiho-sociale. Copilul explorează lumea, iar astfel se îmbogățește în experiență și cunoștințe, dar nu poate face aceasta fără ajutor. Copilăria este vârsta deschiderii psihice spre lume. În spiritul acestor idei, copilăria „este o cale deschisă spre cele mai neașteptate și mai minunate realizări ale psihicului uman, ale cărui bogății și posibilități poate că nici nu le bănuim” (Osterrieth, 1976, p. 25).

Tocmai pentru că omul este o ființă cu rațiune complexă, în prima parte a vieții sale, copilăria, el are nevoie cel mai mult să asimileze lumea, dezvoltându-și comprehensiunea

asupra ei. Perioada de adaptare a omului la mediul său de viață este mai lungă decât la speciile de mamifere superioare cu care împărtășește numeroase caracteristici fizice. Această diferență apare atât datorită factorilor biologici, genetici și morfo-fiziologici, cât și faptului că omul are nevoie să relaționeze la nivel rațional cu lumea. Cu toate acestea, ceea ce ar părea un dezavantaj devine un avantaj, îndeosebi datorită capacității omului de a învăța, incomparabil față de alte specii, și care este mult sporită la om în perioada copilăriei (Bateson, Gluckman, & Hanson, 2014).

Conceptul de copilărie văzut ca o construcție socială îi aparține istoricului francez Philippe Ariès (1960). El susține ideea existenței unui univers diferit al copilului și copilăriei total diferit de cel al adulților. Cercetând dezvoltarea istorică a conceptului de copilărie, el considera că “ideea de copilărie nu trebuie confundată cu afecțiunea pentru copii, ea se referă la natura particulară a copilăriei, care distinge copilul de adult, chiar de cel tânăr. În societatea medievală, această percepție nu exista” (Cojocaru, 2008, p. 35). Cercetând, de asemenea, modul în care poate fi surprinsă, istoric, afecțiunea parentală pentru copii, Ariès revine adesea la imaginile antice, medievale, religioase, care au influențat profund percepția europeană a copilăriei (Ariès, 1962). Cu toate acestea, atât Ariès și cei ce l-au urmat în investigarea istorică a conceptului de copilărie, constată că modul în care omenirea a perceput copilăria s-a schimbat, iar aceasta îndeosebi în epoca modernă. Secolele XVIII-XIX-lea au privit copilăria ca și o categorie culturală, profesioniștii au început să stabilească locuri de servicii segregate pentru copii: școli, locuri de joacă, dar și alte activități desfășurate în parteneriat cu adulții (Bellingham, 1988).

Vibha Sharma (2016) a realizat studii amănunțite asupra problemei creșterii copilului din țara sa, precum și asupra stării de bine care i se poate asigura acestuia. Provenind dintr-o cultură diferită, ea ajunge la concluzii care frapază și îngrijorează prin universalitatea valabilității lor: “Copiilor și copilăriei nu li s-a acordat vreun tratament special în epocile trecute, iar ceva mai recent copiii erau tratați ca ‘mici adulți.’ (...). Bunăstarea copilului (*welfare of the child*) a fost în mare măsură neglijată și nu a fost între preocupările mai înalte pe agenda guvernelor (...). Până recent, în țări precum India, copilăria nu beneficiat de o definiție și o legislație aparte (...)” (Sharma, 2016, p. 1). Chiar dacă în țările dezvoltate, occidentale, s-au făcut progrese remarcabile în această privință, acestea și organizațiile internaționale influențând pozitiv întreaga lume, omenirea se află abia la început pe drumul istoric al recunoașterii necesității acordării de sprijin special copiilor, respectiv familiilor care îi cresc.

Pe urmele lui Ariès, mulți cercetători moderni au întreprins studii fie cu caracter istoric, fie sociologic sau psihologic, fie îmbinând aceste abordări, pentru descifrarea dezvoltării istorice, respectiv sociale, a conceptului de copilărie (Sterans, 2004; Clarke, 2004; King, 2006; Meynert, 2017). Cercetările sociologice anterioare surprind patru modalități de abordare a copilului și copilăriei astfel: copilul ca obiect, copilul ca subiect, copilul ca actor social și copilul ca participant sau co-cercetător (Cojocaru, 2008). Problemele legate de copilărie și înțelesul ei i-au preocupat pe istoricii din ultimii ani, evident în dezbaterile dacă ideea noastră actuală despre copilărie este sau nu, de fapt, o invenție recentă – un artefact al modernității. Unii autori au susținut că „înainte de perioada modernă ideea de copilărie pur și simplu nu a existat” (Clarke, 2004, p. 3). Ideea aceasta, a lui Ariès, a fost preluată de mulți cercetători care l-au urmat direct, precum și de analizele și sintezele actuale pe această temă (Meynert, 2017; Stearns, 2004), dar criticată de alții. Unul dintre criticii cei mai documentați ai lui Ariès, Linda Pollok, argumentează că, în pofida condițiilor istorice diferite, care au adus prejudicii copilăriei mai mult în trecut decât în prezent, relația dintre părinți și copii a fost întotdeauna una protectivă. Cercetătorul obiectiv poate găsi mult sentiment investit din partea părinților și în epocile anterioare, precum și același reflex de a asigura copiilor o copilărie fericită. În cartea sa, *Forgotten Children* (1983), Linda Pollock caută dovezi că în Evul

Mediu copilăria a existat, contestând metodele lui Ariès și ale emulilor săi (de Mause, Shorter și Stone). După părerea sa, ceea ce trebuie cu precădere cercetat este sfera „relațiilor reale dintre părinți și copii, iar nu idei generale despre sentimente” (Pollock, 1983, apud Clarke, 2004, p. 6). Linda Pollock susține idea că nu a existat niciodată o discontinuitate culturală care să marcheze invenția copilăriei, în opinia sa „modelul normativ al iubirii pentru copii a fost obținut în mod continuu, părinții au aderat la norme de afecțiune pe care le-au împărtășit sub formă de sentimente (Bellingham, 1988, p. 349).

Cu toate criticile, însă, se pare că Ariès a avut dreptate în cea mai importantă dintre ideile sale. El nu nega faptul că părinții și-au înconjurat și îngrijit copiii cu dragoste în toate epocile. Găsim manifestarea acestui instinct în toate epocile. Momentul în care, însă, familiile clasei mijlocii din Occident au hotărât să ofere copiilor lor o viață lipsită de povara grijilor și muncii după aceleași standarde cu adulții, respectiv să le ofere o educație care să îi ajute în dezvoltarea nu doar materială ci și spirituală a personalității lor, reprezintă începutul ideii moderne de copilărie. Din acest punct de vedere nu se poate nega că, așa cum deja o știm noi, copilăria este o creație modernă. Familiile clasei mijlocii din Occident au început să acorde grijă deosebită copiilor lor, întrucât condițiile lor de viață începeau să le permită aceasta, dar și pentru că aceasta era o clasă socială care aspira spre progres și începuse să își lărgască propria educație. Din toate aceste motive, ale evoluției istorice a ideii de copilărie, cu schimbarea produsă în epoca modernă în Occident, „această concepție despre copilărie ca etapă aparte nu prea ar fi putut fi înțeleasă de către strămoșii noștri” (Clarke, 2004, p. 11) – nu pentru că ar fi fost incapabili de aceleași sentimente nobile pentru copiii lor, ci întrucât acest concept a suferit o schimbare care a putut avea loc doar în anumite condiții social-istorice, ca acelea menționate. Schimbarea concepției omenirii asupra copilăriei, în sens teoretic înțelegând-o ca o etapă aparte a vieții, iar în sens practic prin acordarea de sprijin universal copiilor pentru a avea condiții materiale și spirituale pentru creștere, nu s-a produs într-un mod idilic și nici nu reușește încă să se facă utilă tuturor copiilor de pretutindeni – în pofida eforturilor depuse în acest sens. Ceea ce este pozitiv în abordarea copilăriei este că schimbarea de mentalitate s-a produs și ea se răspândește la nivel global, sporindu-și roadele. În secolul al XIX-lea, „în timp ce clasa de mijloc nou apărută dezvolta o ideologie a familiei centrată pe copil, impactul industrializării asupra restului populației a intensificat exploatarea și implicarea vieților multor copii” (Clarke, 2004, p. 9). S-a produs, astfel un contrast care se adâncea, între modul în care își priveau și creșteau copiii familiile clasei de mijloc, care au început să se concentreze pe creșterea lor sănătoasă fizic și educațional și copiii claselor de jos, care au suferit o *proletarizare* (Meynert, 2017). Astfel, de la ajutorul dat familiei în muncile câmpului, copiii au ajuns să reprezinte un segment al populației supuse orelor extenuante în fabrici – mai mult de 14 ore pe zi. Utilizarea copiilor ca forță de muncă a devenit, în realitate, sclavie, mascată prin puțină salarizare, remunerare cu totul insuficientă față de profitul adus patronului în urma exploatării unor persoane mult mai vulnerabile și susceptibile abuzurilor decât adulții. Familiile paupere, ale căror adulți erau la rândul lor exploatați, nu întrezăreau altă variantă nici pentru copiii lor (Clarke, 2004; Meynert, 2017).

Pornind de la denunțarea exploatării atât în epocile istorice anterioare, cât și în prezent, autoarea citată, Miriam J. Meynert, insistă asupra ideii de "copii fără copilărie" (*children without childhood*), deși expresia pare contradictorie. Sintagma este explicată, însă, în sensul privării copilului de a trăi această etapă a vieții conform cu specificul ei, beneficiind de toate mijloacele care îl pot împlini, respectiv ajuta să-și dezvolte personalitatea (Meynert, 2017).

Din punct de vedere istoric, se constată o evoluție a conceptului de copilărie, astfel încât se poate observa faptul că abuzul, neglijarea și abandonul sunt văzute astfel într-o lumină revelatoare (King, 2007). Această reconsiderare determină societatea umană să lupte împotriva acestor tare ale trecutului. Din moment ce conceptul de copilărie în general, cu

implicațiile sale sociale a avut nevoie de o evoluție istorică îndelungată, cu atât mai grea a fost și încă este ieșirea categoriei copiilor cu dizabilități de sub amenințarea multor tipuri de abuzuri din partea societății. De la neglijare la maltratarea psihică și fizică și chiar la abuzuri sexuale (Jeyes, 2011). Acestea sunt pericole care planează încă asupra copiilor cu dizabilități, iar lupta împotriva acestor practici sociale este extrem de dificilă, cerând implicarea întregii societăți, prin diferite forme instituționale și juridice, alături de familie (Fuchs et al., 2005)

După Revoluția Industrială, în secolul al XX-lea, "ideologia centrată pe copil", a clasei de mijloc Occidentale, s-a impus treptat, câștigând teren în toate păturile și componentele sociale (Clarke, 2004, pp. 7-8; Meynert, 2017, pp. 593-594). În pofida Războaielor Mondiale sau, într-un fel, și datorită lor, datorită nevoii omenirii de a alina atrocitățile produse de acestea, această nouă perspectivă asupra copilăriei și ideea necesității asigurării unor condiții decente de creștere a copiilor s-au impus.

Industrializarea de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea a produs două ideologii sociale opuse: exploatarea forțelor de muncă de la vârstă fragedă, respectiv centrarea pe copil a clasei de mijloc. Din fericire pentru evoluția generală a omenirii, din această confruntare a prevalat a doua direcție. Tot mai multe familii, din grijă pentru copiii lor, au dorit să îi pună la adăpost față de exploatare, ducând la o generalizare a preocupării pentru bunăstarea copilului (Clarke, 2004).

A doua parte a secolului al XX-lea a fost una în care s-au făcut pași mari în privința politicilor internaționale și naționale privitoare la îmbunătățirea legislației, sporirea bunăstării copiilor, respectiv pentru răspândirea școlarizării obligatorii (Meynert, 2017). Referitor la școlarizarea obligatorie, trebuie amintit că oferirea educației în mod obligatoriu, universal, programatic și instituționalizat pentru copii este și aceasta un concept și o practică foarte recentă, care s-a răspândit global repede, însă doar începând cu secolul al XX-lea (King, 2007).

Din această perspectivă, istorică, ultimul secol și chiar ultimele decenii au fost hotărâtoare pentru turnura pozitivă a mentalităților, în general, în privința modului în care este privită copilăria ca o etapă esențială în dezvoltarea omului, având caracteristici și nevoi proprii. Trebuie adăugată aici *Declarația pentru drepturile copilului* ("Declaration of the Rights of the Child"), promulgată de ONU în 1959 (King, 2007). Aceeași preocupare pentru bunăstarea copilului s-a extins asupra celor cu dizabilități (Fuchs, Burnside, Marchenski, & Mudry, 2005).

Ca urmare a sporirii interesului pentru copilărie și rezolvarea problemelor creșterii copiilor, tot începând cu secolul trecut, asistăm la înmulțirea literaturii de specialitate care are ca obiect de studiu copilăria. Abordările diferiților autori reflectă pregătirea lor: istorică, psiho-sociologică, medicală sau juridică. Activitatea literară care se orientează spre acest subiect se poate spune că a devenit „o zonă de producție febrilă” (King, 2007, p. 388).

Copiii și copilăria au constituit obiectul unor intervenții masive odată cu reforma socială a secolului al XX-lea, iar copiii alături de alte grupuri minoritare au dreptul de a le fi auzită vocea, iar opiniile lor luate în considerare, precum și o mai bună aplicare a drepturilor acestora (Mayall, 2000). Dacă în epocile trecute tratamentul față de copil era dictat prin prisma puterii economice, morale și religioase a societății din care făceau parte, astăzi copiii au un statut de sine stătător grație unor legislații eficiente și a unor organizații internaționale. Lumea adulților este cea care are obligații față de aceștia, recunoscându-le statutul diferit și totuși dependent "Fiecare societate are setul său particular de valori și va vedea copiii în lumina valorilor sale" (Shaffer, 2005, p. 26).

BIBLIOGRAPHY

- Ariès, P. (1962). *Centuries of Childhood: A Social History of Family Life*. (R. Baldick, Trans.). New York: Alfred A. Knopf.
- Bateson, P., Gluckman, P., & Hanson, M. (2014). The biology of developmental plasticity and the Predictive. Adaptive Response hypothesis. *Journal of Physiology*, 592.11, 2357-2368.
- Bellingham, B. (1988). The history of childhood since the "invention of childhood": Some issues in the eighties. *Journal of Family History*, 13(1), 347-358.
- Bonchiș, E. (2004). The chapter Obiectul psihologiei copilului Bonchiș, E., (2004). *Psihologia copilului*, University Publishing, Oradea (pp. 7-17). Oradea.
- Bonchiș, E. (2006). Copilul și copilăria. Scurt istoric. În *Teorii ale dezvoltării copilului* (pp. 13-23). Cluj-Napoca: Editura Dacia.
- Clarke, J. (2004). Children and Childhood - Inter- Disciplinary Perspective: Histories of Childhood. In D. Wyse (Ed.), *Childhood Studies: An Introduction*: Wiley-Blackwell.
- Cojocaru, D. (2008). Copilaria si constructia parentalitatii. Asistenta maternală in Romania: Polirom, Iasi.
- de Vaan, M. (Ed.) (2008). *Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages* (Vol. 7). Leiden - Boston: Brill.
- Fuchs, D., Burnside, L., Marchenski, S., & Mudry, A. (2005). *Children with Disabilities*: University of Manitoba.
- King, M. (2007). Concepts of Childhood: What We Know and Where We Might Go. *Renaissance Quarterly*, 60(2), 371-407.
- Meynert, M. J. (2017). Children without Childhood - Proletarianization of Children and Its Implications. *Sociology and Anthropology*, 5(8), 590-599. doi:10.13189/sa.2017.050803
- Osterrieth, P. (1976). *Inteoducere în psihologia copilului*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Shaffer, R. (2005). Natura copilăriei. În *Introducere în psihologia copilului* (pp. 19-36). Cluj-Napoca: Editura ASCR (Asociația de Științe Cognitive din Romania).
- Sharma, V. (2016). Development of the Concept of Childhood and Child Welfare in India. *ResearchGate*(September, 2016).
- Sterans, P. N. (2004). *Comparative History of Childhood* (Vol. 1 (A-E)): Macmillan, Thomson-Gale.
- *** Convenția cu privire la Drepturile Copilului, ratificată prin Legea nr. 18/1990, publicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr.109 din 28 septembrie 1990 și republicată în "Monitorul Oficial al României", partea I, nr. 314 din 13 iunie 2001. Monitorul Oficial al României, 1(314).

ASPECTS REGARDING ECONOMIC POLICIES

Dan Donosă

**Lecturer, PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinarian
Medicine, Iași**

Abstract: It is important to formulate an effective mix of economic policies when shaping policy architecture for the next period, starting with fiscal policy, revenue policy, continuing with monetary policy - defined separately by the monetary authority, namely structural adjustment policies, but the efficacy of the mix also depends on the appropriate dosage of each component. The correlation of the mix of economic policies with the economic cycle must be based on the following foundations: fiscal policy alignment with the dynamics of the economy, ensuring price stability, wage levels in the economy allow it to remain competitive. Authors recognized in the academic field for banking regulation and supervision pointed out that prudential policy enforcement is a necessary but not sufficient condition for ensuring financial stability. On the other hand, while prudential regulations have a more macro prudential orientation in the sense that they concern the system as a whole, they are not sufficient to prevent the build-up of systemic vulnerabilities. In this context, in order to minimize risk, it is necessary to maintain a healthy banking system, including through the involvement of complementary mechanisms at commercial banks. There must be a rigorous market discipline in terms of ensuring the transparency of banks' business in all its forms, there are requirements to publish the relevant data on the activity of credit institutions, obligations regarding the presentation of insurance contracts concluded for various types of risks, as well as rules on internal governance of banks.

Keywords: economic policies, fiscal policies, monetary policies, banking capital

The objective need to establish within a country an efficient, realistic economic policy mix that ensures macroeconomic stability as a prerequisite for healthy, sustainable economic growth that will not generate imbalances such as inflation, external deficit, currency depreciation national and other.

Observing efficient dosing and using each lever within the mix, as it was programmed, but also according to the attributions, characteristics and content of each of the policies, are essential coordinates for the effectiveness of the mix as a whole. That's because it does not replace the inaction of one policy or another by intensifying the action of other policies, seem easier, less troublesome to the public at one time or another. In these conditions, adverse or perverse effects occur and the results may be artificially favorable on the short term, but in the medium to long term, they become negative, and later use should be made pronounced leverage that was avoided in the previous period, which generates more cost economic and social, due to the failure to adopt the correct measures on time.

The correlation between the mix of economic policies and the business cycle will be a highly debated issue in the next period, in an attempt to avoid situations where certain components of the mix, which should act anti-cyclically, have pro-cyclical behavior, and other components, which should be neutral - for example monetary policy or prudential policy - become anti-cyclical. To compensate for the inaction of other policies, monetary policy and prudential policy had to assume counter-cyclical positions both in times of economic decline and in times of economic decline, where these two policies seek to stimulate the return of the

economy to positive dynamics. It is important to make an effective mix of economic policies when they are outlining the policy architecture for the coming year, starting with fiscal-budgetary policy, revenues policy, continuing with monetary policy - defined separately by the monetary authority - structural adjustment policies. But the effectiveness of the mix also depends on the proper dosage of the each components. The correlation of the mix of economic policies with the economic cycle must be based on the following foundations: - the impulse induced by the fiscal policy economy is necessary to be a sign to the contrary of the GDP deviation from its potential level: when the economy operates in a way effectively to the parameters above potential GDP, the impulse in the tax area must be restrictive, and the authority managing this policy must try to hinder dynamic economic. When GDP is below potential, the demand gap needs to be covered by a stimulus from the tax area, which means that the fiscal impulse must be positive, so as to stimulate the return of the economy to potential; - ensuring price stability through a restrictive monetary policy during periods of excess demand, as it was the situation of the Romanian economy until 2008; - preserving financial stability through prudential policies aimed at consolidation banks' capital and liquidity reserves, as well as limitation of systemic vulnerability; - the unit labor cost must allow the Romanian economy to stay competitive by maintaining a sub - unitary ratio between wage and earnings increases labor productivity dynamics. Authors recognized in the academic environment for regulatory and supervisory works in banking are pointing out that prudential policy enforcement is a necessary but not sufficient condition to ensure financial stability.

Both from the point of view of consumers, but especially at the level of decision-makers, we need to be aware that there are limits to regulation, that it cannot cover all the risks, and that prudential measures may sometimes prove ineffective, if not from the beginning may lose their efficacy. On the other hand, it is also stated that even if the prudential regulations have a more macro prudential orientation, in that they regard the system as a whole, they are not sufficient to prevent the accumulation of systemic vulnerabilities. In this context, in order to minimize the risk, it is necessary to maintain a healthy banking system, including through the involvement of complementary mechanisms at commercial banks, such as Basel II pillar III agreement. In particular, there must be a more rigorous market discipline in terms of ensuring the transparency of banks' activity in all forms, requirements for the publication of relevant data on the activity of credit institutions, obligations on the presentation of insurance contracts concluded for various types of risks, as well as rules on internal governance of banks. Fiscal and revenue policy must play an active role in limiting unhealthy credit growth as well as in preventing price overvaluation of assets, which has not happened in Romania lately. A good example is the financial intermediation of the first decade when it grew from almost 10 percent to about 41 percent (4 times), the average annual growth rate of intermediation being 3.5 times higher in the range 2005-2008 compared to 2001-2004 (5.5 percentage points versus 1.6 percentage points). The factors that supported the increase in financial intermediation were both the nature of the supply and the nature of the demand. With regard to supply-side factors we can into account some consideration.

In the first place, the increase in the level of competition in the banking system must be considered of solid capital reserves. In Romania, there is a strong competition in the banking sector for the last decade. A second factor that acted on the supply side was to increase the attractiveness of the market Romanian financial institutions. Thus, the interest differential was favorable to the domestic market adding the appreciation of the national currency. Another factor favoring credit growth was dominance of foreign capital. Alongside these developments, a fourth factor, namely the reduction in the cost of credit, has acted due

to the reduction in the inflation rate and, implicitly, the monetary policy rate, which led the decline in bank lending rates.

From the credit demand perspective, the expansion was supported by: - a sharp increase in the available income of the credit - population and households beneficiaries companies - generated by fiscal policies and pro-cyclical revenues. When the economy it was growing by itself, by exploiting its production factors, these two types of policies have added to natural growth additional incentives in inappropriate and counterproductive ways at the time, and revenue grew faster than labor productivity. In addition, labor shortages in some sectors were recorded as a result of the labor market its migration to other, mainly European economies, also in a growing phase of the economic cycle. The phenomenon has led to the increase in wages, the force of the available work remaining in the country being more expensive, and this has been translated into eligibility increased access to bank loans. At the same time, fiscal policy has also become pro-cyclical, generating increasing budget deficits. Increase of the remunerations of the Romanian employees from abroad cumulated in the 2005-2008 period (€ 20.8 billion) was four times higher than the corresponding one for the 2001-2004 period (€ 5.1 billion), reaching € 3.6 billion in 2017. The wealth and balance sheet effect, which, by increasing the net wealth of the population, determined eligibility for contracting bank loans. Foreign direct investment (FDI) has also contributed to the growth in demand for credit, which have stimulated the creation of new jobs, have generated revenue, but have to be mentioned that their structure was not the most appropriate for Romania. It was suitable for investors whose short and medium term goal is profit, but not from the perspective the development of the Romanian economy in the longer term, the optimal structure at this point of view being that which allows the emergence and consolidation of new generating sectors of higher added value. Until this point, factors such as supply and demand have been highlighted the rise in the level of credit in the economy. Take action individually, but in their combination also, because some overlapped, have resulted in more major risks to address macroeconomic stability.

Also, an example of the follow-up was the National Bank's reaction in this macroeconomic context for the past period aimed at mitigating unsustainable credit growth and consisted of monetary policy measures to curb the dynamics of the foreign currency segment by using instruments that would reduce the attractiveness in relation to the domestic currency component - either through changes in the reserve ratio or through interest rate cuts on domestic currency loans, through operations on the money and foreign exchange markets. Ten measures were adopted before EU accession - six changes in the reserve ratio (especially for foreign currency liabilities) and four prudential measures. After the economic recession, in the face of internal vulnerabilities - generated by the pro-cyclical behavior adopted by the fiscal and income policies - that allowed for propagation the effects of the international financial crisis and in Romania, the following were applied anti-cyclical policies: call on international financial institutions to fund one party of the funds needed to cover the external imbalance; the conclusion of the Vienna Agreement - through which the mother banks of the nine largest institutions of foreign-owned credit in Romania (holding 70 percent of the assets banking) committed themselves to maintain during the program period with the IMF (May 2009 - May 2011) exposures to Romania, commitment that has been respected; reducing the monetary policy rate from 10.25 percent per year (July 2009) to 6.25 percent per year (May 2010); reduction of reserve ratios: from 40 percent to 25 percent for foreign currency resources, in three stages of 5 percentage points (June, August and November 2009); - from 18 percent to 15 percent for resources in domestic currency (June 2009); Implementing measures to streamline lending to the households sector (January and June 2009 respectively); convergence of provisioning conditions to IFRS (volume reduction provisions with 25 percent on overdue loans for more than 90 days). The alternatives available to banks

in the context of the free movement of capital provide policy prudential power limited in relation to fiscal and revenue policies in the moderation process unhealthy credit expansion in the economy.

Although they have produced notable effects in the short term, prudential measures have effectively lost on especially in the context of the transition to the financial integration associated with Romania's entry into the EU, the quantitative constraints of foreign currency lending, which are sometimes avoided by banks. At present, we are witnessing a reverse phenomenon of internalization of credits and redemption which leads to: 1) improving the quality of bank portfolios; 2) supplementation bank income; 3) limiting the adjustment of the number of employees in this sector. In the context of the current global crisis, sophisticated banking risk management methods, promoted by the Basel II Agreement, have proven their limits, and are currently working on a new directive on capital requirements. The measures covered by this new Directive (CRD IV – Capital Requirements Directive) include: 1) the introduction of a simplified solvency indicator (leverage ratio), which limits the unsustainable growth of a credit institution's balance sheet; 2) use of dynamic provisioning, through which the formed provisions in the period of economic growth are intended to cover the losses recorded during the period economic recession; 3) the imposition of liquidity standards in the form of a liquidity coverage ratio, reflecting the extent to which highly liquid assets of a credit institution covers cash outflows under stress during one month, and a stable net funding ratio, respectively, that signals the situation in which the balance sheet growth is disproportionate to some insufficiently stable liabilities. The Basel III agreement seeks to reconfigure the entire regulatory and supervisory framework banking activity, with the emphasis on the early warning component on risk escalation.

BIBLIOGRAPHY

- 1. Carmichael, J, Fleming, A and Llewellyn, D T, (2004),** Aligning Financial Supervisory Structures with Country Needs, World Bank Institute, Washington.
- 2. Llewellyn, D.T. (1999), “Introduction: the** Institutional Structure of Regulatory Agencies”, in N. Curtis, ed. How Countries Supervise their Banks, Insurers and Securities Markets, Central Bank Publications, London.
- 3. Healey, J (2001),** “Financial Stability and the Central Bank: International Evidence”, in Richard A Brealey, et.al. al., Financial Stability and Central Banks, Routledge, London.

CRIMINAL LIABILITY IN THE CASE OF THE OFFENSE OF NOT TAKING LEGAL MEASURES OF SAFETY AND HEALTH AT WORK, PROVIDED BY ART. 349 FROM ROMANIAN CRIMINAL CODE

Constantin Ioan Gliga

Senior Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Braşov

Abstract: In any state governed by the rule of law, the legislator must consider the regulation of a diversity of social relationships, including to enable each individual to exercise the fundamental rights and freedoms set forth in any constitution, as is the right to work and social protection, which also takes into account the safety and health of the employees.

In constructing these regulations, the legislator must also keep in mind the worker's protection at work, incriminating, even at the criminal level, those acts which endanger the safety and health of any worker.

In this paper we want to highlight the existence of inconsistencies, inconsistencies between the regulations in this field, which, in our opinion, appeared in the result of a non-unitary regulation in this field, as well as the consequences thus generated.

Keywords: security, health, work, worker, criminal liability

1. Aspecte introductive

"Dreptul la muncă şi la protecţia socială a muncii este un drept social-economic de tradiţie, un drept cu un conţinut juridic complex"¹, protecţia socială a muncii fiind, de asemenea, "un domeniu complex, prin care se exprimă libertatea oricărei fiinţe umane de a munci şi necesara intervenţie a statului pentru a face posibil şi realizabil în concret acest lucru"². Textul constituţional prin care este consacrat dreptul la muncă şi protecţie socială, în Constituţia noastră, identifică printre componentele acestui drept, mai precis a dimensiunii sale referitoare la protecţia socială, şi securitatea şi igiena muncii, fiind astfel în concordanţă cu prevederile art. 31 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene³, precum şi cu art. 6 din Pactul internaţional privind drepturile economice, sociale şi culturale⁴. Securitatea şi sănătatea salariaţilor reprezintă "expresia implicării statului în prevenirea accidentelor şi a bolilor profesionale"⁵ ale acestora.

¹ M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Constituţia României revizuită – comentarii şi explicaţii*, Editura All Beck, Bucureşti, 2004, p. 85. Pentru mai multe detalii, a se vedea Ioan Muraru, Simina Elena Tănăsescu, coordonatori, *Constituţia României. Comentariu pe articol*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2008, p. 374 şi urm.

² Idem, p. 87.

³ Această Cartă a fost adoptată la Strasbourg, în 2000, dar a intrat în vigoare odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, a cărei parte integrantă este, la data de 01 decembrie 2009, tratatul fiind semnat la 13 decembrie 2007.

⁴ Pactul Internaţional privind drepturile economice, sociale şi culturale a fost adoptat şi deschis spre semnare de Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite la 16 decembrie 1966, urmare a adoptării Rezoluţiei 2200 A (XXI) şi a intrat în vigoare la data de 03 ianuarie 1976. România a ratificat acest pact la 31 octombrie 1974, prin Decretul nr. 212 care a fost publicat în Buletinul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 20 noiembrie 1974.

⁵ Ş. Deaconu, *Drept constituţional*, Editura C. H. Beck, Bucureşti, 2011, p. 263.

În acest context de reglementări fundamentale, observă că, din sfera preocupărilor constante ale legiuitorului pentru reglementarea riguroasă a principalelor relații sociale se înscrie și grija pentru ocrotirea persoanelor angrenate în raporturi de muncă, sens în care au elaborate în timp diferite acte normative ce au avut ca unic scop comun protejarea celor care muncesc. În acest sens istoria reglementărilor în domeniu cunoaște câteva repere precum Legea 5/1965 cu privire la protecția muncii, Legea 90/1996 având aceeași denumire ca precedenta pe care a și înlocuit-o, iar în cale din urmă Legea 319/2006.

Infrațiunea prevăzută de art. 349 C. Pen preia, în linii mari, dispozițiile art. 37 din Legea 319/2006 a securității și sănătății în muncă, text de lege ce a fost abrogat odată cu intrarea în vigoare a noului Cod Penal la 1 februarie 2014⁶. Modificările aduse normei de incriminare au urmărit în principal conferirea unui grad mai mare de previzibilitate a textului, pe de o parte, prin înlocuirea sintagmei ”*pericol grav și iminent*” cu cea de *pericol iminent*, iar pe de altă parte prin eliminarea variantei privind producerea unor consecințe deosebite⁷. Totodată, noua incriminare a modificat limitele de pedeapsă anterioare, în sensul micșorării minimului special (de la un an la 6 luni) și a majorării maximumului special (de la 2 ani la 3 ani).

Apreciem că modalitatea de reglementare aleasă de legiuitor în privința acestei infrațiuni este una neinspirată, în condițiile în care, anumiți termeni (angajator, lucrător, accident de muncă, boală profesională, pericol iminent de accidentare etc.) nu sunt definiți în Codul penal, fiind necesară utilizarea definițiilor oferite de legislația specială în materie – Legea securității și sănătății în muncă nr.319/2006⁸, cu modificările și completările ulterioare.

2. Considerații și concluzii privind subiectul activ al infrațiunii prevăzute de art. 349 C. Pen

În doctrină⁹ s-a apreciat că subiectul activ al infrațiunii este unul calificat, respectiv persoana care are ca atribuții luarea măsurilor legate de sănătatea și securitatea în muncă. Potrivit art.6 din Legea nr. 319 din 2006, angajatorul are obligația de a asigura securitatea și sănătatea lucrătorilor în toate aspectele legate de muncă. Conform dispozițiilor art.5 din lege angajatorul este persoana fizică sau juridică ce se află în raporturi de muncă ori de serviciu cu lucrătorul respectiv și care are responsabilitatea întreprinderii și/sau unității.

În literatura juridică de specialitate s-a exprimat opinia conform căreia poate răspunde penal și persoana investită de către angajator cu luarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, indiferent dacă investirea a fost efectuată în scris (prin decizie, dispoziție, ordin) sau dacă a existat o dispoziție verbală acceptată de destinatarul acesteia¹⁰. Totodată, s-a arătat că angajatorul are posibilitatea de a încheia un contract cu o persoană fizică sau juridică din afara unității, abilitată să presteze servicii de protecție și prevenire în domeniul securității și sănătății în muncă, care va răspunde penal pentru încălcarea dispozițiilor legale în materie¹¹.

Astfel, conform opiniilor exprimate în doctrină, subiectul activ al infrațiunii prevăzute de art.349 C. Pen poate fi:

⁶ Acest cod a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.510 din 24.07.2009.

⁷ G. Bodoroncea, V. Cioclei, I. Kuglay, L. V. Lefterache, T. Manea, I. Nedelcu, F.-M. Vasile, *Codul Penal. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, rev., Editura C.H. Beck, București, 2016, p.1163.

⁸ Această lege a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.646 din 26.07.2006.

⁹ Ibidem

¹⁰ G. Antoniu, T. Toader (coord.), *Explicațiile noului Cod penal*, vol. IV, Editura Universul Juridic, București, 2015, p.767.

¹¹ Ibidem

- persoana juridică în cadrul căreia își desfășoară activitatea lucrătorul cu privire la care s-a creat un pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau o îmbolnăvire profesională ca urmare a neluării măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă;
- angajatorul persoană fizică, care a încheiat un contract individual de muncă în nume personal, și nu ca reprezentant legal al unei persoane juridice, cu lucrătorul cu privire la care s-a creat un pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau o îmbolnăvire profesională ca urmare a neluării măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă;
- persoana fizică care își desfășoară activitatea în cadrul angajatorului persoană juridică, însărcinată în orice mod cu luarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă;
- persoana fizică sau juridică, din afara angajatorului persoană juridică, autorizată potrivit legii să presteze servicii de protecție și prevenire în domeniul securității și sănătății în muncă, cu care a fost încheiat un contract în acest sens de către angajator.

În aceste condiții, se naște întrebarea legitimă dacă toate aceste persoane vor răspunde penal, sau dacă angajatorul va fi exonerat de răspundere în ipoteza în care desemnează o altă persoană care să se ocupe de luarea măsurilor legale legate de securitatea și sănătatea în muncă.

În literatura de specialitate¹², s-au exprimat opinii în sensul că obligația angajatorului, astfel cum este ea reglementată la art.7 din Legea nr.319/2006, se limitează la organizarea activității specifice procesului muncii și atribuirea, ca îndatorire, a luării măsurilor legale de către persoana abilitată în acest sens, răspunderea nemijlocită a angajatorului existând doar în situația în care acesta nu a desemnat o persoană responsabilă să adopte măsurile legale de securitate și sănătate în muncă.

Nu putem fi de acord cu acest punct de vedere, în condițiile în care, potrivit art.6 alin.2 și 3 din Legea nr.319/2006, în ipoteza în care un angajator apelează la servicii externe, acesta nu este exonerat de responsabilitățile sale în acest domeniu, iar obligațiile lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă nu aduc atingere principiului responsabilității angajatorului.

Mai mult decât atât, potrivit art.8 alin.1 din Legea nr.319/2006 împrejurarea că angajatorul desemnează unul sau mai mulți lucrători pentru a se ocupa de activitățile de protecție și de activitățile de prevenire a riscurilor profesionale din întreprindere și/sau unitate, denumiți în continuare lucrători desemnați, nu aduce atingere obligațiilor instituite de art. 6 și 7 din lege în sarcina angajatorului.

Astfel, apreciem că răspunderea penală a angajatorului va putea fi angajată în toate cazurile, indiferent dacă acesta și-a delegat sau nu atribuțiile în domeniul securității și sănătății în muncă către o altă persoană.

Cu toate acestea, diligențele depuse de angajator în vederea îndeplinirii obligațiilor sale legale vor fi avute în vedere de către organele judiciare ca elemente ce caracterizează latura subiectivă a infracțiunii.

Apreciem că nu poate fi angajată concomitent răspunderea penală a persoanei juridice și a administratorului statutar persoană fizică, în condițiile în care contractul individual de muncă este încheiat între angajat și persoana juridică, astfel că doar aceasta din urmă are calitatea de angajator în înțelesul dat noțiunii de art.5 lit. b din Legea nr.319/2006, având astfel obligația de a lua măsurile legale de securitate și sănătate în muncă.

¹² G. Antoniu, T. Toader (coord.), *op. cit.*, p.769.

Persoana fizică poate fi subiect activ al infracțiunii prevăzute de art.349 C. Pen. doar în ipoteza în care încheie un contract de muncă cu o altă persoană fizică în nume propriu, în condițiile prevăzute de art.10 și alin.14 alin.3 din Codul Muncii¹³.

Totodată, se naște întrebarea în ce măsură angajatorul persoană juridică va răspunde penal pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.349 C. Pen, în condițiile în care a fost sancționată contravențional în legătură cu producerea unui accident de muncă sau a unei îmbolnăviri profesionale, intervenite ca urmare a neîndeplinirii de către angajatori a obligațiilor pe care aceștia le au în domeniul securității și sănătății în muncă.

Potrivit art.27 din Legea nr.319/2006, angajatorul are obligația să comunice, de îndată, orice eveniment către inspectoratele teritoriale de muncă. Potrivit art.5 lit. f din lege, prin eveniment se înțelege *”accidentul care a antrenat decesul sau vătămări ale organismului, produs în timpul procesului de muncă ori în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, situația de persoană dată dispărută sau accidentul de traseu ori de circulație, în condițiile în care au fost implicate persoane angajate, incidentul periculos, precum și cazul susceptibil de boală profesională sau legată de profesiune”* Ulterior efectuării controlului privind cauzele și împrejurările producerii respectivului eveniment, inspectorii de muncă pot aplica angajatorilor sancțiunile contravenționale prevăzute la art. 39 alin. (2) -(9) și la art. 40 din Legea 319/2006.

Într-o speță s-a dispus trimiterea în judecată a inculpaților SC. E.O.C SRL și C.V – administrator statutar al acestei societăți, relativ la săvârșirea infracțiunilor prev. de art. 37 alin.1,2 și 3 din Legea nr.319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă, ucidere din culpă prev. de art.178 alin.1,2 C.Pen (victima I. C.), și vătămare corporală din culpă, prev. și ped. 184 alin.2,4 C.Pen (partea vătămată G. R. P.), constând în aceea că *în calitatea de angajatori ai victimei I. C. și ai părții vătămate G. R. P., din culpă, nu au luat toate măsurile legale de securitate și sănătate în muncă, prevăzute în cuprinsul dispozițiilor art.8 alin.1, art.12 alin.1 lit. a,b, art.13 lit. a,b,f,h,j,r, art.25 alin.2 din Legea nr.319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă, în sensul în care nu le-au asigurat angajaților echipament specific de protecție, arme de foc și un autovehicul dotat corespunzător pentru transportul valorilor monetare, respectiv cu geamuri antiglonț, blindaj în zonele vulnerabile, seif blindat etc., în felul acesta expunându-i pe aceștia unui risc foarte probabil, risc de agresiune care s-a și concretizat prin atacul armat exercitat de către o persoană necunoscută asupra celor doi angajați, ce aveau asupra lor suma de aproximativ 425.000 euro, agresiune care s-a soldat cu decesul unuia dintre angajați și rănirea foarte gravă a celuilalt angajat, care a suferit leziuni traumatice ce au necesitat pentru vindecare 90 de zile de îngrijiri medicale, i-au pus viața în pericol și i-au provocat o infirmitate fizică permanentă și pierdere de organ.*

Inculpata persoană juridică a fost achitată în baza art.16 lit.j C. Pr. Pen, apreciindu-se că aplicarea unei sancțiuni contravenționale de către inspectorii de muncă face imposibilă tragerea la răspundere penală a persoanei juridice pentru aceleași fapte.

Instanța de judecată a interpretat și a aplicat corect dispozițiile art.4 din Protocolul nr.7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum Curtea Europeană a arătat, prin hotărârile pronunțate, că trebuie înțeles principiul ”ne bis in idem” (dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori).

În acest sens, potrivit dreptului internațional, atât hotărârile judecătorești pot constitui o piedică pentru procedurile cu caracter penal înțelesul convențional, fie ele și de natură administrativă, dar și sancțiunile aplicate de organele administrative pot avea ca efect împiedicarea continuării procedurilor judiciare pentru aceeași infracțiune, Curtea de la Strasbourg apreciind că este irelevant cine aplică mai întâi o sancțiune, instanța de judecată sau autoritatea administrativă.

¹³ Acest cod a fost republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.345 din 18.05.2011.

Acuzațiile aduse inculpatei persoană juridică S.C E.O.C SRL, atât în procedura contravențională, cât și în procedura penală sunt aceleași în accepțiunea art.4 din Protocolul nr.7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prima instanță constatând corect, pe baza criteriilor rezultate din jurisprudența CEDO, că faptele de care a fost acuzată inculpata prin cele două procese verbale de constatare și sancționare a contravențiilor pot fi considerate ca având caracter penal în sensul autonom pe care Convenția îl atribuie acestei noțiuni.

Împrejurarea că pentru încălcarea obligației prevăzute de art.13 lit. f din Legea nr.319/2006 a fost aplicată doar sancțiunea contravențională a avertismentului nu poate conduce în mod automat la reținerea infracțiunii prevăzute de art.37 alin.1,2,3 din Legea nr.319/2006 (art.349 C. Pen), cum de altfel nici cuantumul amenzii aplicate raportat la capitalul social subscris al inculpatei persoană juridică nu prezintă relevanță sub aspectul aplicării principiului ne bis in idem cu consecința achitării inculpatei.

Într-o altă speță, procurorul de caz a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale față de inculpata persoană juridică SC. U.P S.A sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art.349 C. Pen, constând în aceea că societatea comercială nu a luat măsurile legale de securitate și sănătate în muncă prevăzute de art.20 alin.1 lit. a din Legea nr.319/2006, respectiv nu a asigurat instruirea introductiv generală și la locul de muncă pentru partea vătămată F.E.M, cu consecința producerii unei vătămări a integrității corporale a acesteia, persoana vătămată suferind leziuni traumatice ce au necesitat circa 8 luni de zile de îngrijiri medicale și a rămas cu infirmitate fizică permanentă prin pierderea falangelor distale degete 1-5 mâna dreaptă.

Prin Rechizitoriu, procurorul a dispus clasarea cauzei în ceea ce privește inculpata persoană juridică, având în vedere că aceasta fusese sancționată contravențional pentru aceleași fapte de către inspectorii de muncă.

În ceea ce privește inculpata SC. U.P. S.A, procurorul de caz a constatat că încălcarea dispozițiilor art.20 alin.1 lit. a din Legea 319/2006 coroborat cu art.83 lit. a și art.90 din H.G 1425/2006 de către această societate comercială a fost încadrată de către inspectorii ITM Brașov în abaterea contravențională prev. de art.39 alin.4 din Legea 319/2006, societatea fiind sancționată contravențional cu amendă în cuantum de 4.000 de lei.

Articolul 4 al Protocolului nr.7 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale consacră dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori, cunoscut sub denumirea de ne bis in idem. Astfel, nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiasi stat pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acelui stat.

Pentru a determina dacă o faptă intră în domeniul de aplicare a ”materiei penale” Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauze Engel și alții c. Olandei¹⁴, Ozturk c. Germaniei¹⁵, Jussila c. Finlandei¹⁶, precum are în vedere următoarele criterii alternative: calificarea juridică ca infracțiune a faptei ilicite în dreptul național, natura acesteia și severitatea sancțiunii aplicate.

¹⁴ Hotărârea CEDO din 08 iunie 1976, Engel și alții c. Olandei, disponibilă on-line: <https://jurisprudentacedo.com/ENGEL-SI-ALTII-C.-OLANDEI-Sanctiuni-si-proceduri-disciplinare-militare.html>, accesat la: 04.12.2018

¹⁵ Hotărârea CEDO din 21 februarie 1984, Ozturk c. Germaniei, disponibilă on-line: <https://jurisprudentacedo.com/OZTURK-C.-GERMANIEI-%E2%80%94-Obligarea-unui-strain-la-cheltuieli-de-interpret-intr-o-procedura-judiciara-privind-o-contravenitie-administrativa.html>, accesat la: 04.12.2018

¹⁶ Hotărârea CEDO din 23 noiembrie 2006, Jussila c. Finlandei, disponibilă on-line: <http://fcc.law.auth.gr/attachments/article/517/CASE%20OF%20JUSSILA%20v.%20FINLAND.pdf>, accesat la: 04.12.2018

Astfel, în ipoteza în care o faptă nu este calificată ca având caracter penal conform primului criteriu (deoarece în dreptul intern al respectivului stat este calificată drept contravenție, faptă administrativă sau disciplinară etc.), urmează să fie analizate celelalte criterii, esențială fiind natura sancțiunii și subiectele de drept cărora li se adresează norma în discuție, respectiv unui grup specific sau dacă, dimpotrivă, norma are caracter general.

În ceea ce privește severitatea sancțiunii aplicabile, Curtea a decis că nu există o jurisprudență clară din care să rezulte că gradul redus de severitate al sancțiunii aplicabile poate fi decisiv în excluderea unei fapte din sfera de aplicare a art.6 din Convenție (Cauza Jussila c. Finlandei). În aceste condiții, chiar și amenziile contravenționale aplicate într-un quantum relativ redus au determinat aplicarea garanțiilor prevăzute de Convenție în materie penală, chiar în absența unui mecanism de transformare a amenzii într-o sancțiune privativă de libertate, astfel precum a subliniat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza Tsonyo Tsonev c. Bulgariei¹⁷, sau în Cauza Anghel c. României¹⁸.

Majoritatea contravențiilor din sistemul juridic român vor intra în câmpul de aplicare al ”materiei penale” din Convenție, aspect de natură a atrage aplicabilitatea principiului *ne bis in idem*.

Curtea de la Strasbourg, prin hotărârea pronunțată la data de 14 ianuarie 2010 în cauza Tsonyo Tsonev împotriva Bulgariei, a constatat încălcarea art.4 din Protocolul nr.7 la Convenție, stabilind că sancțiunea contravențională aplicată reclamantului poate fi considerată ca având caracter penal, în sensul convențional al acestei noțiuni, în condițiile în care ”interdicția instituită prin textul legal încălcat se adresează tuturor persoanelor, iar scopul sancțiunii este cel de a pedepsi și preveni săvârșirea în viitor a unor fapte similare. În condițiile în care fapta sancționată contravențional este identică cu cea care a făcut obiectul cercetărilor penale, independent de definiția legală pe care dreptul intern o dă contravenției și infracțiunii, Curtea a constatat că dublarea procedurilor judiciare îndreptate împotriva aceleiași persoane încalcă art.4 din Protocolul nr.7 la Convenție.

Astfel, reținând interpretarea dată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului articolului 4 al Protocolului 7 al Convenției, care consacră principiul ”*ne bis in idem*”, s-a constatat că inculpata SC. U.P. S.A a fost sancționată contravențional pentru nerespectarea dispozițiilor Legii nr.319/2006, motiv pentru care s-a dispus clasarea față de aceasta sub aspectul săvârșirii infracțiunii de neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, în cauză fiind reținută incidența dispozițiilor art.16 lit. i C. Pr. Pen, respectiv existența autorității de lucru judecat.

Apreciem că în aceste cazuri, nici administratorul statutar al inculpatei persoană juridică nu poate răspunde penal, pe de o parte pentru că nu are calitatea de angajator în înțelesul dat acestei noțiuni prin Legea nr.319/2006, în condițiile în care contractul de muncă a fost încheiat între angajat și persoana juridică, iar pe de altă parte, elementul material al infracțiunii reținute în sarcina administratorului se suprapune perfect peste latura obiectivă a infracțiunii pentru care este trimisă în judecată persoana juridică. Ori, dacă în cazul acesteia nu poate fi angajată răspunderea penală, în condițiile în care a fost sancționată contravențional pentru aceleași fapte, este evident că nici fapta reținută în sarcina administratorului nu este prevăzută de legea penală, aceasta putând constitui eventual o contravenție.

¹⁷ Hotărârea CEDO din 14 ianuarie 2010, Tsonyo Tsonev c. Bulgariei, disponibilă on-line: <http://fcc.law.auth.gr/attachments/article/517/CASE%20OF%20JUSSILA%20v.%20FINLAND.pdf>, accesat la: 04.12.2018.

¹⁸ Hotărârea CEDO din 04 octombrie 2007, Anghel c. României, disponibilă on-line: <http://www.ier.ro/sites/default/files/traduceri/cedo-28183-03.pdf>, accesat la: 04.12.2018.

3. Considerații și concluzii privind elementul material al infracțiunii prevăzute de art.349 C.Pen

Infracțiunea prevăzută de art.349 C. Pen se comite prin omisiune, constând în neluarea vreuneia din măsurile legale de securitate și sănătate în muncă, fapta fiind incriminată de legea penală doar dacă a avut ca urmare nașterea unui pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau de îmbolnăvire profesională.

Potrivit art.5 lit. g din Legea 319/2006 prin *”pericol grav și iminent de accidentare”* se înțelege *situația concretă, reală și actuală căreia îi lipsește doar prilejul declanșator pentru a produce un accident în orice moment.*

Prin *”accident de muncă”* se înțelege, potrivit art.5 lit. g din Legea nr.319/2006 *”vătămarea violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces”*, în timp ce noțiunea de boală profesională este definită în legea specială ca fiind *”afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă”*

Dispozițiile art.349 C. Pen au făcut obiectul controlului de constituționalitate, Curtea Constituțională a României pronunțând în acest sens Decizia nr.69 din 28 februarie 2017 prin care a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de V. C. în dosarul nr.30.226/197/2013 al Judecătorei Brașov — Secția penală și a constatat că prevederile art.37 din Legea securității și sănătății în muncă nr.319/2006 și ale art.349 din Codul penal sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Autorul excepției a arătat că textele de lege criticate contravin art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, deoarece din redactarea acestora cetățeanul obișnuit nu are posibilitatea reală de a-și corija comportamentul astfel încât să nu încalce aceste dispoziții a căror nerespectare este sancționată cu aplicarea unei pedepse, fiind necesar ca textul de lege criticat să prevadă exact care sunt măsurile la care se face referire, pentru ca, analizând aceste măsuri, justițiabilul să își formeze o conduită socială conformă, singurele dispoziții din Legea nr.319/2006 care fac trimitere la măsurile menționate generic regăsindu-se la art.7 alin.(1) din lege, acestea fiind reperele fundamentale față de care o persoană trebuie să își corecteze conduita. În acest sens s-a pronunțat în mod constant și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, de exemplu, în Cauza Rotaru împotriva României¹⁹, 2000, a statuat că *„o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane – care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate – să își corecteze conduita”*, iar în Cauza Sunday Times contra Regatului Unit, 1979²⁰, a decis că *„[...] cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă”*.

De asemenea, prevederile din Legea nr.319/2006 care reglementează măsurile de securitate și sănătate în muncă se completează cu norme elaborate de angajator referitoare la organizarea activităților de producție din unitatea respective, ajungându-se astfel la ipoteza reținută în Decizia nr.405 din 15 iunie 2016, și anume aceea ca un „legiuitor”, altul decât Parlamentul, să stabilească norme de conduită specifice pentru fiecare persoană. Imprecizia

¹⁹ Hotărârea CEDO din 29 martie 2000, Rotaru c. România, disponibilă on-line: <https://jurisprudentacedo.com/Rotaru-c.-Romaniei.html>, accesat la: 04.12.2018.

²⁰ Hotărârea CEDO din 26 aprilie 1979, Sunday Times c. Marea Britanie, disponibilă on-line: <https://jurisprudentacedo.com/Sunday-Times-contra-Marea-Britanie-Libertatea-de-exprimare-Conditi-de-aplicare.html>, accesat la: 04.12.2018.

textelor de lege criticate este de natură să determine un puternic sentiment de insecuritate pentru cetățean, deoarece oricând se va putea spune că măsurile luate de acesta pentru prevenirea unui accident nu au fost suficiente, dar, în același timp, legea nu descrie în norma de incriminare în ce constă acțiunea ilegală, *verbum regens*, în funcție de care chiar instanța să poată aprecia dacă o atitudine este conformă sau nu.

Curtea Constituțională a apreciat că elementul material al infracțiunii de neluare a măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă este indicat în mod clar și neechivoc în chiar cuprinsul normei legale și constă în „*neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă*”, măsuri care pot fi identificate cu ușurință, fiind prevăzute în capitolele III și V din Legea nr.319/2006. Acestea, chiar dacă au o formulare generică, specifică unei legi-cadru, permit angajatorului să își controleze conduita, astfel încât să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă.

Totodată, Curtea a respins și critica potrivit căreia, datorită neclarității textelor de lege supuse controlului, nu se poate face diferența între săvârșirea unei contravenții și a unei infracțiuni, în condițiile în care contravențiile sunt reglementate prin art.39 din Legea nr.319/2006, care statuează cu privire la faptele săvârșite de angajatorii aflați în una dintre situațiile prevăzute de lege, enumerate în conținutul său. În opinia Curții, diferența între contravenție și infracțiune, constă în crearea unei stări de pericol grav și iminent de producere a unui accident de muncă, potrivit art.37 din Legea nr.319/2006, ori a unui pericol iminent, potrivit art.349 din Codul penal, definit potrivit art.5 lit. l) din Legea nr.319/2006 ca fiind situația concretă, reală și actuală, căreia îi lipsește doar prilejul declanșator pentru a produce un accident în orice moment.

În cuprinsul Deciziei pronunțate s-a exprimat și opinia separată în sensul admiterii excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.349 C. Pen, întrucât acestea nu răspund exigențelor de claritate, precizie și previzibilitate a legii. S-a arătat astfel că în lipsa unei reglementări exprese a elementului material al infracțiunii, este lăsată la latitudinea instanțelor de judecată aprecierea asupra măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă a căror nerespectare poate constitui infracțiune, ori instanța de contencios constituțional a reținut în mod constant în acest sens că, în sistemul de drept continental, jurisprudența nu constituie izvor de drept, așa încât înțelesul unei norme să poată fi clarificat pe această cale, deoarece, într-un asemenea caz, judecătorul ar deveni legiuitor (Decizia nr.23 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.240 din 31 martie 2016, paragraful 16). Astfel, redactorul opiniei separate a apreciat că dispozițiile criticate încalcă prevederile art.1 alin. (5) din Constituție, deoarece reglementează difuz, de o manieră generală și insuficient de precisă, lăsând la latitudinea instanțelor de judecată clarificarea normei penale, precum și prin faptul că permit configurarea elementului material al laturii obiective a infracțiunii de neluare a măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, prin acte normative de rang secundar, inferioare sau subsecvente legii, altele decât legile emise de Parlament, în temeiul art.73 alin. (1) din Constituție, sau de Guvern, respectiv ordonanțe și ordonanțe de urgență, în temeiul delegării legislative prevăzute de art.115 din Constituție.

Chiar dacă prin această Decizie, instanța de contencios constituțional pare să fi tranșat chestiunile ce țin de sfera de aplicare a acestei infracțiuni, apreciem că în practică, încadrarea unor fapte ca infracțiuni de neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă și tragerea la răspundere penală a persoanelor responsabile va fi în continuare problematică. Spunem aceasta deoarece, așa cum am arătat anterior, în majoritatea cazurilor inspectorii de muncă sunt cei care aplică primii sancțiuni contravenționale pentru nerespectarea dispozițiilor legale în materie, aspect ce face imposibilă aplicarea ulterioară a unor sancțiuni de natură penală pentru aceleași fapte, având în vedere jurisprudența CEDO în materia principiului *ne bis in idem*.

Totodată, lipsa unor criterii obiective pe baza cărora să se poată stabili dacă anumite omisiuni au determinat sau nu nașterea unui pericol iminent de producere a unui accident de muncă sau de îmbolnăvire profesională, va face dificilă încadrarea faptelor ca infracțiuni sau contravenții, cu atât mai mult cu cât, în viziunea Curții, elementul material al acestora pare să fie identic, singura diferență constând în gravitatea și iminența pericolului creat pentru lucrători prin neluarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă.

BIBLIOGRAPHY

1. George Antoniu, Tudorel Toader (coord.), *The explanations of the new Criminal Code/Explicațiile noului Cod penal*, vol. IV, Editura Universul Juridic, București, 2015.
2. Georgina Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francesca-Maria Vasile, *Criminal Code. Comment on articles/ Codul Penal. Comentariu pe articole*, ed.a 2-a, rev., Editura C.H. Beck, București, 2016.
3. Ioan Muraru, Simina Elena Tănăsescu, coordinators, *Constituția României. Comentariu pe articol/Romanian Constitution. Comment on articles*, Editura C.H. Beck, București, 2008.
4. Mihai Constantinescu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Constituția României revizuită – comentarii și explicații*, Editura All Beck, București, 2004.
5. Ștefan Deaconu, *Drept constituțional*, Editura C. H. Beck, București, 2011.
6. Hotărârea CEDO din 29 martie 2000, Rotaru c. România.
7. Hotărârea CEDO din 26 aprilie 1979, Sunday Times c. Marea Britanie.
8. Hotărârea CEDO din 08 iunie 1976, Engel și alții c. Olandei.
9. Hotărârea CEDO din 21 februarie 1984, Ozturk c. Germaniei.
10. Hotărârea CEDO din 23 noiembrie 2006, Jussila c. Finlandei.
11. Hotărârea CEDO din 14 ianuarie 2010, Tsonyo Tsonev c. Bulgariei.
12. Hotărârea CEDO din 04 octombrie 2007, Anghel c. României.
13. Decizia nr. 69 din 28 februarie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 37 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 319/2006 și ale art. 349 din Codul penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 569 din 18 iulie 2017/Decision no. 69 of 28 February 2017 on the objection of unconstitutionality of the provisions of art. 37 of the Law on safety and health at work no. 319/2006 and art. 349 of the Criminal Code, published in the Official Gazette no. 569 of July 18, 2017.
14. Decizia nr. 23/2016 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 318 din Codul de procedură penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 240 din 31 martie 2016/ Decision no. 23/2016 regarding the admissibility of the unconstitutionality exception of the provisions of art. 318 of the Code of Criminal Procedure, published in the Official Gazette no. 240 of 31 March 2016.

MARKETING APPROACHES OF THE MILITARY HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Laurențiu Florentin Stoenică, PhD

Military Technical Academy, Bucharest

Abstract: The changes of the environment in which the military higher education institutions evolve impose them a marketing approach of education.

The military higher education institutions will have to redefine their mission and be more active on the educational services market. Our study will seek to identify the framework in which this would happen, the strategic options which the decision-makers of those institutions can consider and last but not least, the impact on the performances of the institutions.

The evaluation of the general context of the marketing environment in which the military higher education institutions evolve, the identification of the main opportunities and threats, of the main strong and weak points, allows the creation of a framework which channels the marketing decision-making process toward the elaboration of marketing strategies and in the same time imposing the precise identification of the position on the educational market.

Keywords: military, higher education, Romania, marketing approaches, educational marketing

Introduction

Marketing is defined by Balaure et al. (2002) as a new vision of the market and, at the same time, as an authentic instrument in preparing for the confrontation with the free market mechanism, a way of getting involved in the market mechanism so that, by addressing it, institutions to take full advantage of the opportunities offered and to avoid risks or at least put them within acceptable limits.

The marketing of higher education institutions is directed to an in-depth understanding of students' perceptions and expectations by adopting a focus on students and their needs through marketing activities and strategies to attract and retain students, as competition between universities on the education market intensified (Hussin, Soon and Sidin, 2000).

In the field of higher education, the role of marketing is to attract students and to increase their satisfaction and, implicitly, to increase the attractiveness of the university. This is also related to the quality of teaching, the advantages offered by the field of study, but also to the university's facilities, reputation and extracurricular offer (Dumitrașcu and Hila, 2014).

Stachowski (2011) states that marketing is part of all aspects of higher education, from designing the curriculum to measuring institutional performance, educational marketing being positioned to develop and deliver quality educational experiences for both students and staff of the institution as well as future students, a complete marketing plan for student and staff satisfaction, curriculum development, educational processes, benefits, the marketing mix which includes the 7P (product, price, place, promotion, plus new components: people, process and physical evidence).

Consistent with the approaches of Keller and Staelin (1987), Curtis, Abratt and Minor (2009) have shown that the decisions of potential consumers regarding the offered educational products and services are affected by the quality and amount of information

available about the educational institution, both the potential students and families, their circle of friends which influences the consumer choice of educational services, compare the marks and characteristics of educational institutions whose educational offers meet the expectations, needs and desires manifested and assign a level of importance to each alternative, using for this purpose information available in various environments, the virtual environment having an increasingly larger share.

Literature review

For the development of market strategies, appropriate criteria and options have been identified. Thus, Florescu and others (1992), Diaconescu (2005), show that depending on the potential of the educational market, we have: the strategy to increase the activity, to maintain the activity, and to restrain the activity; depending on the degree of segmentation of the educational market, there are: the undifferentiated market strategy, differentiated or concentrated; depending on the pace of change on the educational market, we have the: active (innovative), adaptive and passive strategy; depending on the requirements of the educational market we have: the strategy of high, medium and low exigencies; depending on the level of competition in the education market, we have the: offensive strategy, defensive strategy with maintaining market share, defensive strategy with a decrease in market share.

The product strategy can be formulated in relation to (Balaure et al., 2002): the size and structure of the product range (the variants of strategy being diversification of product range, stability and assortment selection); the quality level of the products (the strategy variants being a qualitative adaptation to the market requirements, qualitative differentiation and qualitative stability) and the degree of renewal of the products (the strategy variants being the maintenance of the novelty, the improvement of the products and the assimilation of the new products).

Florescu et al. (1992) identified three criteria according to which price strategies are differentiated: level, diversity and price stability. Thus, depending on the price level, the options for the price strategy are: high, moderate or low prices; depending on the diversity of the price, the options for the price strategy are: the price range equivalent to the product range, the price range narrower than the product range; depending on price stability, the options for the price strategy are: high, medium and low mobility prices.

Regarding the place element, several criteria have been identified on which variants of the place strategy can be formulated, namely: the number of distribution channels used; distribution channel dimensions; the extent of distribution; the degree of participation of the company in the distribution activity; the degree of control over distribution and the degree of elasticity of the distribution; logistics of goods (Balaure et al., 2002). Cruceru (2006) adds the criterion of the life cycle stage of the product.

Considering these elements, depending on the number of distribution channels used, the variants of the place strategy are: single channel and multichannel distribution; depending on the size of the distribution channel, the variants of the place strategy are: direct distribution through short and long channels; depending on the extent of the distribution, the variants of the place strategy are: extensive, selective and exclusive; depending on the degree of participation of the company, the variants of the place strategy are: through its own device and through third parties; depending on the degree of control, the variants of the place strategy are: total distribution control, high distribution control, medium, low and nonexistent; depending on the degree of elasticity, the variants of the place strategy are: high, medium and low flexibility; depending on the life cycle of the product, the variants of the place strategy are: the strategy of using special distribution channels, the strategy of using more distribution channels, the strategy of using low cost distribution channels and very low costs (Balaure et al., 2002; Cruceru, 2006).

Regarding the communication element, several criteria have been identified in order to formulate communication strategies, namely: the objectives pursued by the promotional activity, the way in which it has been carried out, the role assigned to the promotional activity, the position occupied by the organization within the market, the headquarters of the promotional activity organization (Balaure et al., 2002). Petrescu (2008) added the criteria regarding motivating and addressing local preferences.

Thus, depending on the overall objectives of the promotional activity, the variants of the communication strategy are: promoting the overall image of the higher education institution, exclusive promotion of educational products, enlarging the image of the institution; depending on how the promotional activity takes place in time, the variants of the communication strategy are: permanent and intermittent promotion; depending on the role of the promotional activity, the variants of the communication strategy are: offensive and defensive promotion; depending on their position on market structures, the variants of the communication strategy are: concentrated, differentiated and undifferentiated promotion; depending on the location of the promotional activity, the variants of the communication strategy are: promotion through own forces and through specialized institutions; depending on the motivation, the communication strategy is to increase the degree of involvement in promotion; depending on how to approach local preferences, the variants of the communication strategy are: standardization, adaptation to local preferences (Balaure et al., 2002; Petrescu, 2008).

Cetină et al. (2009) set out variants of the people strategy in terms of recruitment, selection and employment of staff, level of staff training, number of employees, qualitative dimension of human resources.

According to Rao (2011), the physical evidence strategy must have a clear connection with the organization's overall goals and mission, the mode of operation, the target market.

Military higher education institutions provide students with facilities and services to use both in and outside the educational process, university and leisure facilities are available to students at all times, teaching staff being involved in providing consultations and support to achieve academic performance.

Processes can be described in two ways, namely, depending on the steps and sequences that constitute the process, as well as the latitude or variability of execution of those steps and sequences, the first factor defining the complexity of the process, and the second one defining the divergence. Deviation, a real-time operating factor, can be considered as an inadequacy of any process model and standards set for the first two factors (Shostack, 1987).

Any service process is a combination of both complexity and divergence (Shanker, 2002). Given the Shostack approach (1987), Shanker (2002) described the three-step process: (1) a process can be divided into logical steps to facilitate analysis and control, (2) there are several process options available where efficiency can be different, and (3) each system includes the concept of deviation from standards, considering that processes are phenomena that occur in real time, do not have a set pattern and function within a norm.

Cetină et al. (2009) identified two criteria according to which process strategies are differentiated: the degree of divergence and complexity of processes. Thus, depending on the degree of process divergence, the variants of the process strategy are: reducing or increasing the divergence. Thus, depending on the complexity of the processes, the variants of the process strategy are respectively reducing or increasing the complexity.

Main findings of the research

The marketing strategy that military higher education institutions could develop and implement would be centered on a market strategy and would include components specific to

the expanded marketing mix - product strategy, price strategy, place strategy, promotion strategy, people strategy, physical evidence strategy and process strategy.

As illustrated in the literature, a complete marketing strategy includes eight components: market, product, price, place, promotion, people, physical evidence and process, and must necessarily consider all these variables. Even though the price and place components have a lower impact, military higher education institutions giving them by nature less importance, they should consider the market, product, promotion, people, physical evidence and process components in the development of the marketing strategy, which, according to the marketing vision, add the elements regarding the price and place.

Considering the criterion regarding the dynamics of the educational market potential, the market strategy recommended to military higher education institutions is to maintain the activity. Regarding the number of military staff, the national defense, public order and national security system falls within the limits imposed by the military organizations of which Romania is a part, and the military higher education institutions cover the training needs specific to it. The less favorable evolution of the Romanian population also pleads for the maintenance of the educational offer and of the specific activities carried out in the context of a constantly diminishing target audience, and the same descending trend is also the number of high school graduates who promote the baccalaureate exam.

The strategic option of maintaining the activity implies an efficient use of the available resources, the revenues being channeled towards expenditure on infrastructure, teaching materials corresponding to the new technologies subject to study subjects, staff costs for new teaching positions. The way of financing the military higher education institutions, entirely from their own income, gives a greater degree of freedom of management in the direction of the expenditures towards the increase of the quality of the educational act, under constant and reasonable limits for the other categories of expenditures.

Depending on the degree of segmentation of the educational market, the recommended strategy is the differentiated strategy, taking into account of the profile of the military higher education institutions, they place on the market study programs with different content from those of the civil universities, study programs that address a different public, with different education needs, with different expectations.

Depending on the pace of change on the education market, the strategy recommended to military higher education institutions is the active (innovative) strategy. Challenges in the politico-military and security environment and the intensification of the use of advanced technologies in conflicts in nearby areas have also led to the adaptation of the educational field to ensure information security, thus requiring new educational products.

Depending on the level of demand on the education market, the recommended strategy is that of high demands. The profile of the military higher education institution, the requirements of the final beneficiaries of education, the model of the graduate, require graduates to be trained at the end of their studies.

Competition on the education market determines the recommendation of a defensive marketing strategy with maintaining the market share.

Depending on the size and structure of the range of educational products, the strategy recommended to military higher education institutions is one of assortment stability. In this way, curricula, disciplines and syllabi are maintained, of course under the conditions of their regular updating in order to ensure the maintenance of quality standards. The educational offer includes programs of studies that have become traditional, which have been for a long time within it and have not changed significantly, while at the same time there have been products that have developed dynamically, along with the development of technology, by adapting the educational offer to consumer and labor market demands.

Considering the criterion of the qualitative level of educational products, the strategy recommended to the military higher education institutions is that of qualitative adaptation to the requirements of the market. The combination of ARACIS standards, the regulations of the Ministry of Education and Research and the feedback of the final beneficiaries of education in the military higher education institutions, require the preservation of the highest degree of exigency and a continuous adaptation to the requirements and expectations of the beneficiaries.

Depending on the degree of product renewal, the strategy recommended to military higher education institutions is to maintain the degree of novelty of educational products offered to the market. The implementation of the recommended product strategy will lead to strengthening the position of military higher education institutions within the market, increasing the attractiveness of study programs, attracting new consumers, differentiating study programs from those offered by civil universities, and last but not least, increase the market share of educational products and of the institutions as a whole.

Funded from the budget of the Ministry of National Defense, the military higher education institutions have added to the educational offers tuition fees starting with the academic year 2007/2008. Depending on the criterion of the price level or the price of the educational products and services offered, the recommended strategy for military higher education institutions is to set moderate tariffs. The amounts received from study fees constitute additional funding income for institutions, the beneficiaries of these curricula conducting educational activities at the same time and space with those whose studies are funded from the budget.

Considering the price diversity criterion, the strategy recommended to military higher education institutions is to establish a range of prices or tariffs equivalent to the range of educational products offered to the public. In this way, separate prices or tariffs for tuition fees are set for bachelor, master and doctoral degree programs in military higher education institutions.

Depending on the criterion of price stability, the strategy recommended to military higher education institutions is to establish prices with average mobility. The stability of the price over time is a factor driving incentives for potential consumers of toll products and services offered on the market. The change in time of study fees, with a small amplitude due to the action of external factors to the institution, ensures the maintenance of a reasonable number of consumers for study programs.

The place strategy recommended to military higher education institutions is elaborated taking into account the criteria mentioned in the literature, namely: the number of distribution channels used, the size of the distribution channel, the extent of the distribution, the degree of participation in the activities specific to the distribution, distribution, the degree of elasticity of the distribution and the life cycle of the product / service being the subject of distribution.

The strategy recommended by the military higher education institutions according to the number of distribution channels used is the single channel distribution strategy, the most suitable variant of the educational services related to the student-teacher relationship, which is a direct one between the beneficiary and the provider of these services.

Depending on the size of the distribution channel, the recommended strategy for military higher education institutions is that of direct distribution, no intermediate link being included between the educational service provider and its beneficiary. The activities carried out within the military higher education institutions involve a direct relationship between the service provider and their beneficiary, the relations with the clients being immediate, without intermediaries.

Depending on the extent of distribution, the strategy recommended to military higher education institutions is that of exclusive distribution, which maintains control over the level of quality of products and services offered, and improves the reputation and image of the educational products and services of the institution and its institutions overall.

Considering the criterion of participation in distribution activities, the strategy recommended to military higher education institutions is distribution through its own apparatus, best adapted to the direct teacher-student relationship, specific to the academic environment, which does not require the introduction of intermediaries or the use of other elements to support the distribution activities.

Depending on the degree of control over distribution, the strategy recommended to military higher education institutions is that of total control over distribution. Educational services involve, in the process of transmitting knowledge to consumers - students of the military education institution, the service provider, a total control of the teaching staff on distribution. As a provider, therefore, a provider of educational services offered to students, the teacher is present at the time of consumption, thus exercising full control over the process. Also, this variation of strategy is consistent with the previously recommended variants, especially with regard to the scale of the distribution and the degree of participation through its own apparatus in the distribution activities.

Depending on the degree of elasticity of the distribution, the recommended strategy for military higher education institutions is that of an average flexibility of distribution, which is supported by the need to adapt the distribution to the changes made in the educational environment of the educational institution, predominantly in the micro-environment (in relation to the clients or competitors), but also in the macro-environment (in relation to the components of the economic environment and the political environment) or imposed by the influence of various factors more or less controllable by it.

Depending on the life cycle stage of the product, the strategy recommended to military higher education institutions is to use low-cost distribution channels. Military higher education institutions must opt for a variant that will ensure that their operating costs are maintained at a level that ensures their financial sustainability without leading to an impairment of the quality of the educational products and services offered.

The choices of the military higher education institutions in formulating the distribution strategy must favor the development of the educational process, the channel of distribution used to connect the teachers and students, to involve and motivate the parties to carry out an efficient process in a manner differentiated in relation to direct and indirect competitors present in the educational market.

The communication actions of military higher education institutions should focus on the transmission of data, events, information, figures and results to support the public in forming their own conclusions. The communication strategy proposed to military higher education institutions according to the overall objectives of promotional activity is that of promoting the overall image of the institution. It is necessary for the target audience to present appropriate and motivational compatibility with the military institution, both at the level of the potential candidate group and the support group.

Depending on the timing of the promotional activity, the recommended strategy for military higher education institutions is one of intermittent promotion, because during one year there are some periods of maximum attention paid to these institutions, accessing web pages, such as those before the baccalaureate exam, the admission exam, the publishing of information regarding admission in the next academic year or exam sessions. The communication actions undertaken by military higher education institutions should capitalize on these moments and be planned and deployed to maximize the effects of communicating with an audience whose level of interest is high or very high.

With regard to the role of promotional activity, the strategy recommended for military higher education institutions is offensive promotion. In a market that abounds in educational offers, the massive use of all promotional means will increase interest and lead to an increased number of candidates for the admission exam, thus increasing the number of future students.

Depending on their position within market structures, the strategy recommended for military higher education institutions is that of differentiated promotion. It is necessary to adapt the promotional activities to the specifics of each segment of the target audience and the education market, thus sensitizing each segment to the options of the study programs offered.

Depending on the location of the promotional activity, the recommended strategy for military higher education institutions is the promotion with its own forces as well as through specialized institutions. Promoting the educational offer through activities carried out by its own structures will guide the whole activity and all the staff involved in the promotion of military education and the institution as a whole. The high cost of promotional materials, advertisements, banners, leaflets, or magazines may generate the redirection of resources initially intended for other activities, requiring an analysis of the benefits in terms of the professionalism of the promotion and the solutions adopted, correlated with the costs of organizing promotional activities through specialized institutions.

With regard to the criterion of motivation, the strategy recommended for military higher education institutions is to increase their degree of involvement in promotion. Everything that is or may be associated with a higher education institution plays a role and can be considered in the communication to the market and the target audience: the name or logo of the institution, the university campus as a whole, the quality of the educational services offered, the prices set for products and educational services, institution staff, vehicles, buildings, technology, organizational philosophy.

With regard to recruitment, selection and employment of personnel criteria, the strategy recommended for military higher education institutions is the stability of staff. Employing well-trained staff by concluding permanent contracts determines their better motivation to develop a favorable relationship with students - consumers of educational products and services, in order to contribute to the development of the image and achievement of its objectives.

Regarding the criterion regarding personnel training, the strategy recommended to military higher education institutions is continuous education and training of the personnel.

With regard to the number of employees, the strategy recommended to military higher education institutions is to increase the number of employees. Both the national defense system and other institutions in the field of public order and national security have, in recent years, increased the number of enrolled students from one year to another, which generates a growing need for staff of military higher education institutions, thus maintaining an effective teacher-student ratio in line with national quality standards in education.

Regarding the qualitative dimension of human resources, the strategy recommended for military higher education institutions is to improve the quality of staff. The technological revolution in the military field calls for an increase in the quality of staff through continuous training and development, both to develop technical skills and interoperability through participation in joint military and university programs. The high quality of the staff of military higher education institutions is reflected in the high quality of education offered to students and communicated to potential students.

The recommended strategy for military higher education institutions is the extension of the material resources, necessary given the increased demands of the beneficiaries of the

national defense system, public order and security for a higher number of places for admission examinations and graduates respectively.

Considering the criterion of the institution's traditions, the strategy recommended to military higher education institutions is to permanently capitalize on traditions. The system of values and traditions of military higher education institutions are aspects that contribute to differentiation from other higher education institutions. The traditions are manifested in the attitudes and behavior of the entire community of military higher education institutions, being able to influence, by harnessing traditions, the behavior of potential candidates when they opt for university experience. Increasing the valorisation of traditions leads to the improvement of the image of military higher education institutions.

With regard to the criterion of extracurricular facilities, the recommended strategy for military higher education institutions is to extend them as a natural response to the growing interest in extracurricular activities of students, which can act as a determinant of the option for a particular higher education institution.

Considering Internet access, the recommended strategy for military higher education institutions is that of expanding Internet access. The growing number of students, the need to meet the need for knowledge and information, research and documentation are matters that justify this strategic option. The processes carried out in military higher education institutions involve the existence of procedures, educational, administrative and military activities, through which different departments and categories of staff carry out activities specific to the educational act as a whole, in a strongly regulated environment.

Regarding the criterion of the complexity of processes, the strategy recommended to military higher education institutions is that of increasing complexity. In this way an increase in the quality of the educational services offered is made, a clear differentiation from the competition present on the educational market, the services being offered become very personalized.

Regarding process divergence, the strategy recommended to military higher education institutions is that of increasing divergence, in this way each sequence of the educational process as a whole is unique, the educational service is consumed through the performance to the users, the resumption of the process to other consumers is not identical, the teaching staff adapting to the different levels of training and understanding of the users. Thus, processes are not standardized, but flexible, always adapting to consumer needs and expectations, increasing quality of education, consumer satisfaction, and improving market position.

Conclusions

The realism of the marketing strategy recommended to military higher education institutions, the substantiation of strategic options and the actual formulation of the strategy are the factors that influence the success of its implementation. The arguments for the strategic options are based on factors from the external marketing environment of the institutions, as well as their human, material and financial resources, the recommended strategy building the link with the external environment that highlights the resources at its disposal.

The implementation of the marketing strategy will have an impact on the number of enrolled students, in the way of increasing them. On the same evolutionary trend will also be the number of places occupied by students who opt for tuition fees, which will have a positive impact on the income and expenditure budget, by increasing the income received from study fees and the collection of fees for additional services offered to this category of consumers.

We appreciate that the implementation of the marketing strategy recommended to the military higher education institutions will also have a positive impact on their market share, the promotion of the educational offer and the selection process that led to the registration of

a number of students in correlation with the size of the educational offer. Increasing the number of enrolled students due to the increased demands of the beneficiaries, increasing the quality and the novelty of the offered educational products and services will lead to an improvement of the image of the military higher education institutions and increase the visibility among the public interested in the educational offer and in the society as a whole.

Marketing strategies applied in an environment where communication essentially has one way will create an educational environment that attracts the consumer audience, maintains the opportunities for university education, the opportunities offered by the dynamics of technology and the military-political context, with the adoption of some market-oriented and consumer-oriented attitudes and behaviors so as to gain a better image and position on the market.

Marketing approaches in military higher education institutions require changing the optics, anticipating the evolution of the education market and the expectations of consumers, addressing the educational offer to the specific segments of consumers, focusing on knowing the education market, the consumers, adapting to their educational needs and demands.

BIBLIOGRAPHY

1. Balaure, V., (coordonator), 2002. *Marketing*, București: Editura Uranus;
2. Cetină, I. (coord.), 2009. *Marketingul serviciilor. Fundamente și domenii de specializare*, București: Editura Uranus;
3. Cruceru, A.F., 2006. *Marketing. Strategii concurențiale*. București: Editura Universitară;
4. Curtis, T., Abratt, R. și Minor, W., 2009. Corporate brand management in higher education: the case of ERAU. *Journal of Product & Brand Management* 18/6, pp.404–413;
5. Diaconescu, M., 2005. *Marketing*. București: Editura Universitară;
6. Dumitrașcu, O. și Hila, C.M., 2014. The influence of extracurricular activities on the attractiveness of a university. *Management Intercultural XVI* 3(32), pp.45-52, http://www.mi.bxb.ro/Articol/MI_32_6.pdf accessed on 20.11.2018;
7. Florescu, C., Balaure, V., Boboc, St., Cătoi, I., Olteanu, V., și Pop, Al.N., 1992. *Marketing*. București: Editura Garell Poligraphis;
8. Hussin, S.R., Soon, T.H. și Sidin, S.M.D., 2000. Marketing analysis of the higher education service sector in Malaysia: consumer perspective. *Pertanika Journal of Social Sciences&Humanities* 8(1) pp.1-6, http://psasir.upm.edu.my/3290/1/Marketing_Analysis_of_the_Higher_Education_Service_Sector_in_Malaysia.pdf , accessed on 24.10.2015;
9. Keller, K.L. și Staelin, R., 1987. Effects of quality and quantity of information on decision effectiveness, *Journal of Consumer Research* 14(2), pp. 200-213, https://www.researchgate.net/profile/Richard_Staelin/publication/24098508_Effects_of_Quality_and_Quantity_on_Decision_Effectiveness/links/0fcfd512d24466d682000000.pdf accessed on 19.11.2018;
10. Petrescu, E.C., 2008. *Marketing, concepte de bază și aplicații*. București: Editura Uranus;
11. Rao, K.R.M., 2011. *Services Marketing*. Second edition. Dorling Kindersley Pvt.Ltd.;
12. Shanker, R., 2002. *Services marketing. The Indian perspective*. Excel Books;
13. Shostack, G.L., 1987. Service positioning through structural change, *Journal of Marketing* 51(1), pp.34-43;
14. Stachowski, C.A., 2011. Educational marketing: A review and implications for supporting practice in tertiary education. *Educational Management Administration & Leadership* 39(2) pp.186–204;

CROSS-CULTURAL AND CULTURAL COMPETENCES. A KEY COMPETENCE OF THE 21st CENTURY

Florin Vasiloni

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The society that we live in calls for some changes in terms of education, development of competences and lifelong learning. Thus, educational bodies try to emphasize the importance of cross-cultural and cultural competences given the fact that people are free to travel, work and study across Europe but also outside its borders. The development of such competences is a key factor in education, also promoted by all lifelong learning programmes. Our study tackles the issue of such competences and discusses the results of a survey conducted on a sample of 30 adults and 120 teenagers from the Romanian community located in Hungary.

Keywords: cross-cultural competence, cultural competence, lifelong learning, community, questionnaire.

Introducere

Societatea contemporană se caracterizează prin transformări fără precedent, o societate globalizată, frământată de numeroase tensiuni de ordin social, politic, economic. Într-o societate globalizată populația are posibilitatea mobilității, iar culturile diferitelor popoare se întâlnesc la intersecția comunicării interpersonale. Pentru Europa sociologii pun în discuție o problemă stringentă: *Cum să fie conciliate o identitate europeană încă destul de indefinită cu identitățile naționale care au fost motor al dezvoltării, dar care nu au reușit să rezolve cu bine tema garantării păcii și eliminării războiului ca modalitate de soluționare a divergențelor?*¹ Constatăm schimbări profunde în spațiul european identificat ca un proces complex, contradictoriu și uneori greu de înțeles, în care se încearcă numeroase abordări care urmăresc edificarea unei Europe unite capabile de a depăși stadiul "Europei-Piață" spre a deveni o "Europă- Putere". Acest proces deosebit de complex trebuie implementat cu precauție și cu multă înțelepciune, sociologii numesc acest proces o deplasare cu sens dublu. Se constată în ultimul timp o expansiune aproape necontrolată și care transcede granițele numită "expansiunea dezordinii orientale".² În acest context, dezvoltarea competențelor cross-culturale și culturale este o nevoie stringentă a societății în care trăim.

Competențele cross-culturale

Atunci când încercăm să explorăm cultura vom observa că toată lumea este de acord în teorie că fiecare om are dreptul la exprimare personală, la păstrarea limbii materne și a tradițiilor date de strămoși și de cele mai multe ori negăm că ar exista diferențe semnificative între oameni. Cu toate acestea diferențele de cultură există, există diferențe de gen, de religie, de etnie, de tradiții, de obiceiuri, de orientare sexuală, de orientare politică. Acceptarea celuilalt cu toate diferențele, fără judecăți de valoare reprezintă motto-ul educației cross-culturale. Instituțiile școlare de la grădiniță la universitate au datoria morală și socială de a forma tinerii astfel încât să fie capabili să trăiască într-o societate multiculturală în cadrul

¹Giddens, A. (2000). Sociologie. (BIC ALL, București).

²<http://www.intercultural.ro/carti/interculturalitate.pdf>

căreia fiecare să se accepte cu identitatea sa, să-l aprecieze și să-l accepte pe celălalt cu toate diferențele. În ultimele decenii se constată că oamenii călătoresc mult, se mută, se deplasează dintr-un loc în altul, de cele mai multe ori nu pentru divertisment ci datorită necesității găsirii unui loc de muncă, identificării unui spațiu social mai bun în care să ducă un stil de viață optim pentru sine și familie. De aceea este necesară formarea la tineri încă de la cele mai fragede vârste a unor competențe cross-culturale, care presupun abilitatea de a înțelege oamenii din culturi diferite, de a-i accepta și de a relaționa efectiv fără rețineri, de a ști să conviețuiești cu aceștia. A fi capabil să accepți diversitatea, presupune să comunici, să colaborezi, să desfășori o activitate socială alături de oameni diferiți față de tine.

Competențele cross-culturale conduc la dezvoltarea înțelegerii relațiilor interumane din diferite culturi care sunt necesare în desfășurarea activităților profesionale într-o societate multiculturală. Specialiștii în urma unor studii desfășurate de-a lungul timpului au constatat câteva trăsături specifice ale competențelor cross-culturale:

- Deschidere spre colaborare. Stabilirea unor obiective clare și conștientizarea faptului că orice relație pozitivă te ajută în atingerea scopului propus.
- Înțelegerea propriei culturi. Conștientizarea aspectului că fiecare dintre noi distingem lumea înconjurătoare într-un mod particular în funcție de cultura noastră, de formația noastră, de experiența noastră.
- Gestionarea atitudinii. Uneori nu ne plac anumite obiceiuri și nu apreciem anumite tradiții diferite de ale noastre, dar este necesar să ne stăpânim reacțiile și să nu facem aprecieri care ar putea răni pe cei care le practică și le valorizează.
- Formarea competențelor cross-culturale. Nu există o rețetă cu indicații pentru un comportament pe care să-l afișezi atunci când relaționezi cu persoane din diferite culturi, însă acordând respect și înțelegere se poate crea o punte de relaționare eficientă.
- Informare din surse diferite și credibile. Când avem de-a face cu noi culturi, fie călătorim, fie dezvoltăm relații de colaborare în cadrul profesiei este necesară o informare serioasă privind tradițiile și obiceiurile culturii respective.
- Găsește o explicație fiecărui comportament cultural diferit de ceea ce cunoști. Incercând să-ți explici ție însuși un anumit comportament cultural care vine în contradicție cu ceea ce cunoști poți ajunge să înțelegi mai bine anumite aspecte care te –au pus în încurcătură și să creezi o interrelaționare adecvată.
- Fii deschis la diferențele culturale. În momentul în care ai mintea deschisă spre înțelegerea punctului de vedere al celuilalt poți să înțelegi mai bine diferențele culturale și să le accepți.

Acestea sunt doar câteva indicii realiste privind comportamentele noastre atunci când avem de-a face cu alte culturi. Trebuie să avem în vedere faptul că atitudinea noastră determină reacția celuilalt, să fim atenți la comportamentul nostru verbal și non-verbal pentru a nu aduce prejudicii relației și așa destul de fragile datorită blocajelor lingvistice.

A devenit foarte clar pentru toți că în actuala societate, o societate multiculturală, succesul și progresul social sunt determinate de modul în care vom ști să înțelegem și să apreciem celelalte culturi, diferite de a noastră, să creăm punți de relaționare, de crearea de condiții de integrare și relaționare cu ceilalți.

Oamenii, deși au viziuni diferite când vine vorba de o societate multiculturală, de felul cum ar trebui să interacționeze și să comunice, admit faptul că toleranța, acceptarea, respectul, onestitatea, atitudinea deschisă sunt trăsături care pot eficientiza relațiile multiculturale.

Deschiderea spre altul, spre străin, spre neobișnuit este dificilă, pentru că ne obligă să ne interogăm încrederea în noi, propria noastră viziune despre lume.

Formarea competențelor culturale

Odată cu democratizarea vieții sociale și spirituale românești, dar mai ales prin procesul de europenizare, s-au creat condiții social-istorice și cultural-spirituale noi, o deschidere spre o circulație fără hotare, dar această schimbare presupune integrarea socială prin dialog multicultural. Conform statisticii în România trăiesc mai mult de 6 milioane de tineri între 15 și 34 de ani, acești tineri nu vor găsi locuri de muncă pe piața autohtonă, acești tineri vor căuta dincolo de hotare un loc în care să poată să muncească și să trăiască. Integrarea socio-culturală a tinerilor în realitățile noii societăți presupune existența în formarea lor a unor competențe transversale cum ar fi competența interculturală, de comunicare, de relaționare. Numai astfel vor fi capabili să trăiască într-o cultură cu totul străină de ceea ce cunosc. Același lucru este valabil și pentru cetățenii străini care studiază și lucrează în România.

„Numai prin dotarea copiilor și a tinerilor cu competențele necesare, inclusiv cu competențe transversale, vom asigura mijloacele prin care Uniunea Europeană va putea să rămână competitivă și să valorifice oportunitățile economiei bazate pe cunoaștere”, afirma Androulla Vassiliou, comisarul european pentru educație, cultură, multilingvism și tineret.

Pentru formarea competențelor transversale ale tinerilor este necesară orientarea educației pe mai multe direcții: formarea conceptelor teoretice privind cultura, multiculturalismul, o metodologie adecvată formării acestor competențe și o direcție practică de experimentare din diferite unghiuri a competențelor teoretice³.

A) Formarea competențelor teoretice are în vedere următoarele:

- cunoașterea drepturilor omului și a instrumentele internaționale cu referire la acestea;
- cunoașterea principalelor probleme privind violarea drepturilor omului;
- cunoașterea instituțiilor, a organizațiilor guvernamentale și nonguvernamentale, locale, naționale, regionale, internaționale care facilitează deschiderea către educația interculturală;
- cunoașterea rețelilor sociale, profesionale și mediatice deschise colaborării;
- cunoașterea populațiilor defavorizate din regiune, a situației lor și a nevoilor acestora;

B) Strategii adecvate destinate formării competențelor, a deprinderilor și atitudinilor culturale. Noile educații din cadrul curriculumului școlar asigură cadrul necesar formării competențelor culturale la tineri. Rolul cadrelor didactice este acela de a le implementa adecvat în practica educațională prin:

- promovarea unei metodologii active și participative;
- desfășurarea unor activități care să le stimuleze tinerilor capacitățile de exprimare și colaborare;
- realizarea de proiecte, cercetări, anchete prin interviuri, jurnale de clasă, recitări de poezii, povestiri, interpretări de roluri, manifestări teatrale;
- dezbateri de idei plecând de la studii de caz cuprinzând probleme cu impact social, exerciții de reflecție critică și constructivă;
- utilizarea unor informații diverse și reale privind diversitatea culturală pe care să le studieze elevii din documente autentice cum ar fi foile de jurnal, fotografii, diapozitive, emisiuni T.V., filme video;
- organizarea unor activități în cadrul cărora să fie invitate persoane avizate din medii sociale și culturi diferite, care să-și prezinte punctele de vedere;

³ Rey, Micheline, *De la logica "mono" la logica de tip "inter". Piste pentru o educație interculturală și solidară*, în *Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii*, Editura Polirom, Iași, 1999, p.180.

- utilizarea noilor tehnologii ale comunicării: teleînvățarea, televiziunea educativă, internetul;
- colaborarea cu asociații locale sau internaționale, sau nonguvernamentale pentru promovarea educației interculturale, pentru emanciparea grupurilor minoritare, pentru promovarea drepturilor omului, protecției mediului și a păcii;

C) Formarea atitudinilor.

În ceea ce privește formarea atitudinilor adecvate din perspectiva educației multiculturale este necesară nu doar asimilarea de informații și luarea la cunoștință despre aspecte și valori culturale diferite, este necesară și formarea unei atitudini adecvate prin comportamente care să arate că acestea nu rămân doar la nivel declarativ ci că sunt aplicate în practică. În instituțiile școlare atitudinile pro multiculturalitate sunt formate pe tot parcursul școlarității atât în cadrul activităților formale cât și prin activitățile nonformale. Prezintăm câteva modalități de educare a atitudinilor tinerilor prin activități care urmăresc:

- formarea la tineri a obișnuinței de aplanare a conflictelor prin comunicare;
- reperarea prejudecăților, a stereotipurilor și a modului de funcționare a acestora;
- conștientizarea faptului că neînțelegerile pot surveni între persoane datorită diferențelor de limbă;
- adoptarea unui comportament de toleranță față de cei aflați în situații de vulnerabilitate și respectarea demnității personale.

Fiecare tânăr trebuie conștientizat asupra faptului că mediul cultural în care ființează la un moment dat este determinant în modelarea personalității umane. Oamenii se nasc diferiți, au propria identitate biologică asupra căreia se va greva identitatea culturală. Suntem unici prin determinanții fizico-biologici, dar și prin referințele noastre spirituale, dacă din perspectivă psiho-somatică suntem diferiți, ne diferențiem și prin acumulările culturale ale societății în care trăim, prin influența mediului familial, școlar, societal. Limitările noastre sunt determinate de particularitățile psiho-fizice, dar și de credințele, asumptiile, valorile pe care le îmbrățișăm.

Formarea din perspectivă culturală trebuie să-l instrumentalizeze pe tânăr cu mijloace conceptuale, metodologice și atitudinale reflectate în comportamente interculturale prin care să-și reanalizeze permanent relațiile cu sine sau cu alții.

Comunicarea interculturală este o competență care trebuie avută în vedere cu prioritate, impactul proceselor afective și socio-cognitive față de alteritate: frică, îngrijorare, teamă, curiozitate, atragere, categorizare, atribuire, etnocentrism etc., și formarea capacității de a le înțelege și gestiona adecvat. În comunitatea multiculturală se dezvoltă relații ierarhice implicite ori explicite ce se instaurează între grupuri, iar acestea pot crea situații de neînțelegere și pot greva asupra relațiilor interumane, asupra formării de atitudini de respect față de sistemul de valori și de credințe, a modului de a simți și gândi. Trebuie avut în vedere că în comunitățile multiculturale indivizii pot pune în aplicare strategii identitare pentru a-și afirma propria identitate, pentru a se integra în grup, pentru a-și face o imagine pozitivă, pentru a se diferenția, pentru a se individualiza, în ultimă instanță pentru a se apăra împotriva destabilizării. De aceea este necesară înțelegerea logicii fiecărei culturi. Culturile se construiesc în funcție de un anumit mediu social, de anumite date istorice, culturale, răspunzând unor nevoi bine determinate. Este necesar să se conștientizeze faptul că sistemele culturale trebuie judecate “în relație cu”, într-un mod detașat, de-centrat, pentru că ele cunosc o dinamică a schimbării și a transformărilor permanente. Antropologia culturală face o descriere corectă a acestei dinamici și schimbări permanente toate culturile trec, au o viață care se desfășoară pe o anumită perioadă după care se transformă, se transfigurează în multiple forme în decursul timpului într-un anumit spațiu istoric.

Barierelor sociale sunt artificial construite între indivizi sau colectivități pe baza unei conduite dictate de egocentrism, naționalism, rasism, toate acestea conducând la instaurarea unei discordii nedorite care antrenează conflicte, inclusiv în perspectivă interculturală. Acestea de obicei sunt determinate de insecuritatea economică, de șomaj, de concurența pe piața muncii, de schimbările sociale rapide, de orgoliile personale de tot felul, toate au o componentă culturală. Pe lângă cele enumerate este necesar să amintim conflictele valorice aproape insurmontabile pentru moment care afectează bunele legături dintre purtătorii diverselor culturi: concepțiile diferite asupra poligamiei, orientării sexuale, avortului, condamnării la moarte, laicității etc.

Este important pentru toți care militează pentru interculturalitate să conștientizeze existența acestor declanșatoare de neînțelegeri și conflicte. Temele culturale diferite pot crea conflicte între culturi și persoane dar este importantă conștientizarea existenței acestora, atitudinea deschisă spre dialog și soluționare. Formarea tinerilor din perspectiva cunoașterii mecanismelor specifice interacțiunii culturale, interpretarea adecvată a acestui univers problematic, formarea atitudinală din perspectiva permeabilității spirituale și culturale prin crearea unor bune conexiuni culturale, prin negocierea conflictelor, prin acțiuni adecvate de dezamorsare a unor tensiuni, reprezintă obiective majore ale educației interculturale a tinerilor pentru integrarea lor ca actori activi pe scena interacțiunilor culturale. Când vorbim de formare din perspectivă multiculturală ne referim nu doar la cunoaștere, ci mai ales la practicarea interculturalității. După cum aprecia și Abdallah Pretceille *“Modalitate de inițiere în pragmatica socială, formarea pedagogică se va sprijini pe științele umane și sociale, elaborate pe o epistemologie fundamentată pe diversitate și alteritate. O formare bazată pe o abordare pragmatică (a nu se confunda cu o formare practică) presupune o teorie generativă astfel încât să se evite reducția la formarea pentru o serie de montaje reflexe”*⁴. Cunoașterea de ordin teoretic trebuie dublată de competența atitudinală, o bună pregătire teoretică a tânărului nu va suplini o adecvată comportare interculturală.

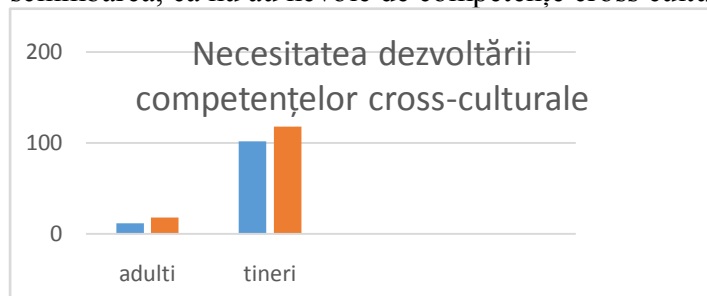
Rezultatele cercetării

Pentru a determina interesul pentru însușirea și dezvoltarea competențelor culturale și cross culturale, am aplicat un chestionar, unui număr de 30 adulți și 120 de tineri din comunitatea română din Ungaria. Am considerat că aceștia ne pot furniza o imagine reală legată de nevoile privind dezvoltarea acestor competențe, în condițiile în care intră mereu în contact cu o altă cultură. Vom face referire doar la aspectele pe care le considerăm esențiale, analizând rezultatele diferențiat.

Graficul numărul 1 ne arată comparativ percepția adulților și a tinerilor privind necesitatea dezvoltării competențelor cross-culturale în condițiile societății actuale în care granițele geografice nu mai sunt o barieră în calea populației. După cum putem observa, tinerii sunt mult mai deschiși la nou, la învățare. Sentimentul apartenenței la propria cultură nu înseamnă că nu este dezvoltat, însă ei înțeleg mai ușor necesitățile societății în care trăiesc și se dezvoltă. Faptul că au posibilitatea de a călători liber, de a interacționa cu alte culturi în mediu organizat sau în timpul liber, le deschide noi orizonturi. Adulții, însă, și-au petrecut marea parte a vieții în comunitatea din care provin și consideră că nu este necesară

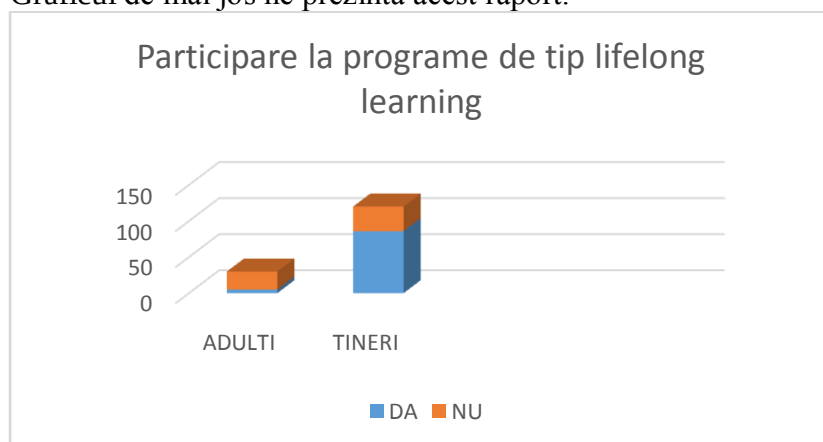
⁴ Abdallah-Pretceille M., *Former en contexte hétérogène. Pour un humanisme du divers*, Paris, Anthropos, 2003, p.32.

schimbarea, că nu au nevoie de competențe cross culturale pentru a interacționa cu alții.

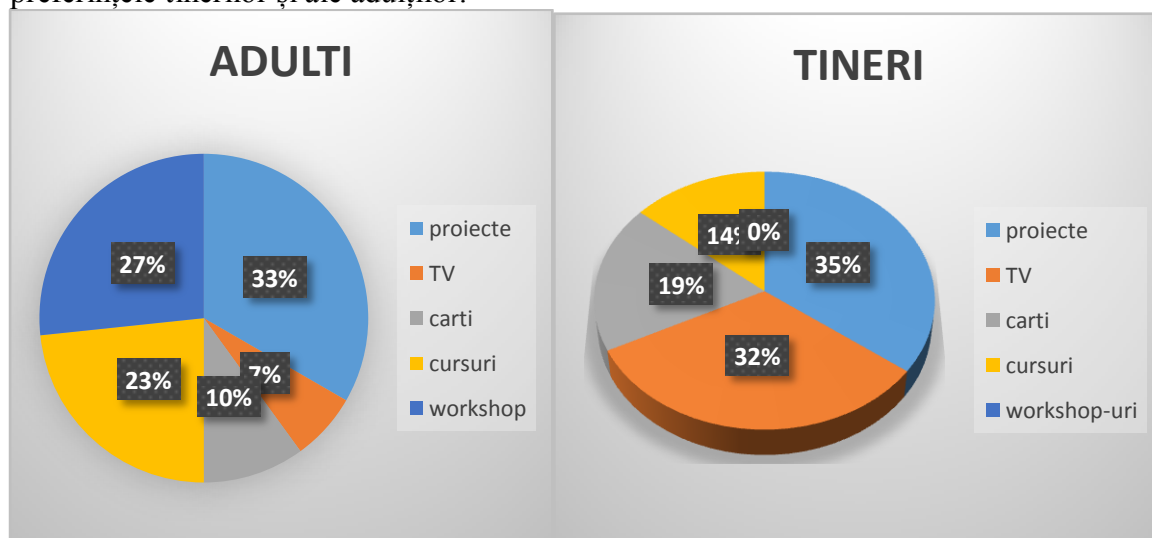

La întrebarea legată de participarea la programe de învățare pe durata întregii vieți, raportul între tineri și adulți este din nou diferit. Tinerii și-ar dori implicarea în asemenea programe, întrucât le consideră utile atât în dezvoltarea competențelor cât și pentru a acumula calificări suplimentare. Adulții însă, angajați deja, ignoră necesitatea perfecționării continue, astfel încât susțin că nu ar participa la asemenea programe.

Graficul de mai jos ne prezintă acest raport.

Un ultim aspect la care dorim să facem referire este legat de modalitățile prin care cele două categorii de vârstă consideră că ar trebui introduse și dezvoltate competențele cross-culturale. Astfel, ambele categorii au primit în chestionar câteva variante pe care le-au numerotat cu cifre de la 1 la 5, unde 1 este considerat cel mai util iar 5 cel mai puțin util. Rezultatele sunt prezentate în două grafice distincte. Putem observa diferențe și la această categorie între preferințele tinerilor și ale adulților.

Concluzii

Societatea trebuie să ia în considerare următoarele aspecte în dezvoltarea competențelor cross culturale:

- recunoașterea și aprecierea diversității ca normalitate a societății actuale și care se manifestă în toate domeniile de activitate ;
- sensibilizarea tinerilor în a înțelege că diversitatea îmbogățește viața socială și culturală a comunității în care trăiesc;
- promovarea libertății de exprimare culturală ;
- respectarea egalității în drepturi a tuturor categoriilor sociale fără discriminare de rasă, etnie, sex, religie sau de o altă natură.

În societatea contemporană migrația, multiplicarea contactelor, dispariția frontierelor sunt realități evidente la care se poate răspunde printr-o singură alternativă: afirmarea caracteristicilor specifice fiecărei culturi, respectarea identității, promovarea unui mediu solidar, comunitar, cu interacțiuni firești, fără raporturi de forță.

BIBLIOGRAPHY

Abdallah-Pretceille M., *Former en contexte hétérogène. Pour un humanisme du divers*, Paris, Anthropos, 2003.

Giddens, A. *Sociologie*. (BIC ALL, București), 2000.

Nedelcu, A., *Fundamentele educației interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2008.

Pascu, R., *Comunicare interculturală*, Sibiu, Editura Universității, 2007.

Plugaru, Liviu, Mariela Pavalache-Ilie, *Educație interculturală*, Editura Psihimedia, Sibiu, 2007.

Rey, Micheline, *De la logica "mono" la logica de tip "inter". Piste pentru o educație interculturală și solidară, în Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii*, Editura Polirom, Iași, 1999.

Salat, L., *Multiculturalism Liberal*, Polirom, Iași, 2001.

Șerbănescu Andra, *Cum gândesc și cum vorbesc ceilalți. Prin labirintul culturilor*, Polirom, Iași, 2007.

<http://www.intercultural.ro/carti/interculturalitate.pdf>

COMPARATIVE TAXATION BETWEEN POLAND AND ROMANIA

Elena Lucia Croitoru

Assist. Prof., Ph.D., Romanian-American University, Bucharest

Abstract: The fundamental features of the tax system in both countries, through the main taxes: direct and indirect taxes shows the first difference which reflects a classic system in Romania and a progressive one in Poland. From this point, is interesting to note and analyze the level of taxes and it's evolution in both countries, which reflects some interesting results in terms of tax revenues. The last part of the paper presents an analysis of the tax pressure, a comparison between them and also the internal and external factors that influence this evolution. Also, the political choice and legislation measures are analyzed in order to see the influence on the tax pressure.

Keywords: tax burden, duties, social contributions, fiscality, direct taxes, indirect taxes

JEL Classification: H24, H25, H27

1. Main features of the tax system in Poland and Romania and the analyze of the taxation level evolution in these countries

Kath Nightingale (2002) says that: “a system of taxation is a socioeconomic model, representing society’s social, political and economic needs at any one time; changes in this needs often being reflected by changes to the system of taxation”.¹ This explains why two countries doesn’t have the same tax system and as it can be seen in table no. 1, Romania follows a classic system, while Poland follows a classic and progressive taxation.

Poland corporate tax rate is levied on a 19% rate for all corporate income, excepting the so-called “small taxpayers” (the one with sales revenues for the previews year that didn’t exceed the equivalent in PLN of EUR 1.2 million) and for taxpayers in their first tax year for which is applied a 15% rate. Romania faces a tax rate levied on 16%, excepting the micro enterprises with a different tax regime based on 1% for micro-enterprises with one or more employees and 3% for micro-enterprises with no employees. Also, Romania, faces different tax rate for gambling operations and nightclubs with either 5% of the revenue obtained from such activities or 16% of the taxable profit, whichever is higher.

Poland personal income is based on a progressive taxation, with two brackets: up to 85.528 PLN and over 85.528 PLN, while in Romania we have a flat rate on 16% for all the activities, with some exceptions like tax rate from dividends or tax rate for income from gambling activities.

¹ Kath Nightingale, “Taxation. Theory and practice”, 2002-2003 edition, Prentice Hall

Table no. 1 Main features of the tax system in Romania and Poland

	Poland			Romania
Fiscal system	Classic and progressive taxation			Classic
Corporate tax rate	19%			16%
Personal income rate	Taxable earned income, PLN		Rate within brackets, %	16%
	up	85.528	18% minus the amount decreasing the tax	
	85.528	over	15 395,04 PLN + 32% of surplus over 85.528 PLN minus the amount decreasing the tax	
Employer contribution	19,21%-22,41%			21.5% - 31,5%
Employee contribution	22,71%			16.5%
VAT	General tax rate: 23% Reduced tax rate: 8% and 5%			General tax rate: 19% Reduced tax rate: 9% and 5%

Source: www.mf.gov.pl, www.mfinante.ro

Note: *- 22,75% it's calculated for the minimum risk of 0.15% on "Work accidents, risk insurance, and professional disease fund". The contribution for this fund it's between 0.15% and 0.85% depending on the category risk. With the maximum category risk the social contribution rate paid by the employer it's released at 23.45%

Both the employer and employee are obligated to contribute to both Polish and Romanian social security system, monthly. The polish employers contributions are 16,26% for pensions and disability insurance, 0,40% to 3,60% for accident insurance, 2,45% for Labour Fund and 0,10% for Employee Guaranteed Benefits Fund, while employee contributions are 11,26% for pensions and disability insurance, 2,45% for sickness insurance and 9% for health insurance.

In Romania, the employers pay contributions: 15,8%, 20,8% or 25,8% depending on working conditions for Social Security fund, 5,2% for Health fund, 0,85% for Medical leave, 0,25% of the salary fund for Guarantee fund, 0,5% for Unemployment fund, 0.15% to 0.85% - depending on the risk for Work accidents, risk insurance and occupational disease fund. The employee pays contributions for pension (10,5%), health (5.5%) and for unemployment (0.5%). All social contributions are deductible for income tax purposes.

The VAT, in both countries presents a general tax rate: 23% in Poland and 19% in Romania and a reduce one: 8% and 5% in Poland and 9% and 5% in Romania.

Due to the measures taken by the authorities, the level of taxes, in both countries suffered modifications. Regarding the structures of revenues, indirect taxes in case of Poland shows a higher rate than in case of Romania. Also, there is a decrease from 14.5% to 13.0% in the analyzed period, while in Romania there is a constant trend. VAT, in Poland, has decreased from 8.2% to 7.0%, while in Romania has a constant trend, excepting 2009 when we have a drop of 1.5 p.p.

Direct taxes present in Poland a share higher than in Romania with about 2 p.p. The trend in Poland it's a decreasing one, from 8.3% to 6.9%, while in Romania we have a

constant trend around 6.7%. Another difference is that, in case of Poland, the share of personal income is double than the share of corporate income, while in Romania the share is almost equal.

Another difference is when we speak about the social contributions. In case of Poland the share is higher and the trend is increasing from 11.9% to 12.6%. Also, the share of employee is double than the share of employers. Romania faces a decreasing trend from 9.8% to 8.1%, with a double share of employers contributions.

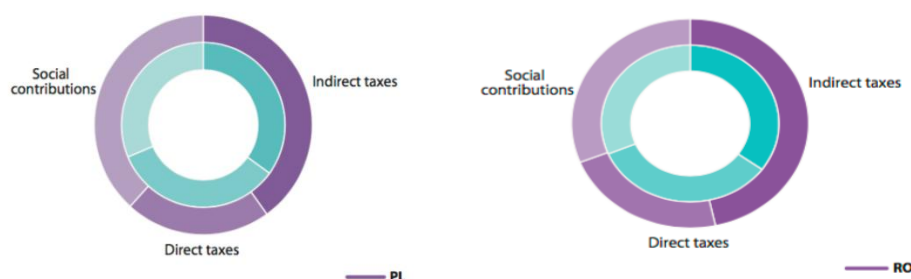
Table no. 2 Structure of revenues in Poland

	Poland								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A. Structure of revenues	% of GDP								
Indirect taxes	14.5	14.5	12.9	13.9	14.0	13.1	13.0	13.0	13.0
VAT	8.2	7.9	7.3	7.6	7.8	7.1	7.0	7.1	7.0
Taxes and duties on imports excluding VAT	0.5	0.4	0.3	0.3	0.3	0.4	0.5	0.5	0.6
Taxes on products, except VAT and import duties	4.4	4.7	3.9	4.5	4.3	4.1	4.0	3.8	3.8
Other taxes on production	1.4	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.6
Direct taxes	8.3	8.4	7.2	6.7	6.7	7.0	6.7	6.8	6.9
Personal income	5.2	5.3	4.5	4.3	4.3	4.5	4.5	4.6	4.7
Corporate income	2.7	2.7	2.2	1.9	2.0	2.1	1.8	1.7	1.8
Social contributions	11.9	11.3	11.2	10.9	11.2	12.1	12.4	12.3	12.6
Employers	4.8	4.6	4.6	5.0	4.9	5.3	5.2	5.3	5.2
Employees	7.1	6.7	6.5	5.9	6.3	6.8	7.1	7.0	7.4
Total	34.6	34.1	31.2	31.4	31.8	32.1	31.9	32.0	32.5
B. Structure by level of government	% of total taxation								
Central government	52.4	53.2	51.1	52.7	52.4	49.8	48.7	48.5	48.1
Local government	13.3	13.5	13.1	12.6	12.3	12.6	12.6	12.9	12.9
Social security funds	34.1	32.9	35.5	34.4	34.9	37.3	38.3	38.3	38.5
EU Institutions	0.3	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5

Source: Taxation Trends in the European Union, 2017 edition; ec.europa.eu

So, when we speak about the tax revenues by main taxes compared to EU-28, as Figure no. 1 shows, the share of social contributions and direct taxes is higher in Poland than in Romania, while the share of indirect taxes is a little bit higher in Romania than in Poland.

Figure no. 1 - Tax revenues by main taxes compared to EU-28 (in % of GDP) in Poland and Romania

Source: *Taxation Trends in the European Union, 2017 edition*; ec.europa.eu

Table no. 3 Structure of revenues in Romania

	Romania								
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A. Structure of revenues	% of GDP								
Indirect taxes	12.5	11.8	10.8	11.9	10.0	13.2	12.8	12.8	13.4
VAT	8.0	7.8	6.5	7.5	8.6	8.2	8.1	7.6	8.1
Taxes and duties on imports excluding VAT	0.3	0.2	0.2	0.4	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4
Taxes on products, except VAT and import duties	3.7	3.2	3.5	3.4	3.4	3.8	3.6	3.9	4.0
Other taxes on production	0.6	0.5	0.6	0.6	0.6	0.7	0.7	0.9	0.9
Direct taxes	6.7	6.6	6.2	5.7	6.0	5.8	5.9	6.2	6.6
Personal income	3.2	3.3	3.4	3.2	3.3	3.4	3.4	3.5	3.7
Corporate income	3.0	2.9	2.4	2.0	2.3	1.9	2.0	2.1	2.3
Social contributions	9.8	9.3	9.3	8.6	9.0	8.7	8.6	8.5	8.1
Employers	6.2	5.9	5.8	5.4	5.6	5.5	5.6	5.5	5.0
Employees	3.6	3.3	3.5	3.1	3.4	3.2	3.0	3.0	3.1
Total	29.0	27.6	26.3	26.2	28.1	27.7	27.3	27.5	28.0
B. Structure by level of government	% of total taxation								
Central government	62.4	63.1	60.9	63.2	64.0	63.5	64.0	64.4	66.7
Local government	4.0	3.2	3.5	4.0	3.8	3.6	3.7	3.6	3.4
Social security funds	33.2	33.2	35.2	32.5	31.9	32.5	32.0	31.7	29.5
EU Institutions	0.4	0.5	0.4	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3

Source: *Taxation Trends in the European Union, 2017 edition*; ec.europa.eu

Regarding the structure by level of government, the share of central government is lower than in Romania and presents a decrease from 52.4% to 48.1%. Another difference is that the share of local government is triple than in Romania. While Romania faces a decrease in local government and social security funds, Poland presents an increase.

2. Tax pressure in Poland and Romania

Poland reveals a higher tax pressure than Romania, with 5.3 p.p. at the end of analyzed period. One explanation for such of higher tax pressure is that presents a

progressivity tax system. Also, the higher GDP per capita influence the level of tax pressure. The fact that, Poland has a cost of education and health higher than Romania leads to an increase in level of tax pressure. Another external factors that can influence this level are: the effect of globalization (capital tend to migrate) and the level of economy. Poland's economy is more developed and stable than the Romanian one.

In Romania, in 2015, the pressure has been compulsory levies a 28% level, by 5.3 percentage points less than Poland and 12 percentage points less than the EU. Despite this, Romanian taxpayers feel a huge pressure through the huge number of taxes, special taxes, mandatory contributions and the multiple legislative modifications. Also, the lower level of GDP per capita and the lower level of living standard, emphasizes the perception of a higher pressure.

Table no. 4, shows a drop pressure in both countries. The Romanian drop is 1.4 percentage points, while Poland reveals a drop of 1.5 percentage points. Comparative with EU which reveals an increase of 0.02 percentage points.

Table no. 4 GDP compulsory levies pressure in EU, during 2007-2015 (%)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Romania	29.4	28.0	27.7	26.9	28.3	28.3	27.7	27.5	28.0
Poland	34.8	34.3	31.8	32.3	32.4	32.5	32.8	32.9	33.3
EU	39.8	39.3	39.7	38.4	40.0	39.4	39.9	40.0	40.0

Source: Eurostat

The tax pressure in these countries presents some huge differences. Poland even if reveals a higher fiscal pressure, presents a favorable business climate. Even if Romanian presents a lower tax pressure than Poland, the Romanians feel an aggressive taxation and a huge pressure. An explanation for this is that Romania presents an excessive bureaucracy, multiple legislative changes, multiple politics changes and political instability, errors in law, etc.

CONCLUSIONS

With the integration in European Union, there is a growing importance of the interaction between the tax systems. Member States policies can have effects on other Member State. The demand for social services rose so in order to finance this demand chances were made in the methods and also form of tax collection.

As the paper revealed, Poland and Romania presents different tax systems. Poland features a classic and progressive taxation, while Romania features a classic taxation. Even if, in Poland the tax rates are higher, the tax pressure is also higher the business climate is more favorable.

With the classic taxation, flat rates and the multiple legislative changes, the political instability and excessive bureaucracy Romanians taxpayers feel a huge pressure and demand for fewer numbers of taxes, a stabile business climate and a better standard of living.

BIBLIOGRAPHY

Cnossen S.,2001, "Tax Policy in The European Union", Finanz- archiv, Vol. 58
Goode R. .1981, "Limits of Taxation" reform of tax systems, Wayne State University, Detroit

Dobrotă G., Chirculescu M.F., 2010, „Analysis of tax and extra taxes pressure in Romania and European Union”, *Analele Universității ”Constantin Brâncuși” din Tg. Jiu, Seria Economie*, Nr.4/2010

Eurostat Statistical Books, 2017, *Taxation trends in the European Union*, [ONLINE], www.ec.europa.eu

Eurostat News release, 2009, “Taxation trends in the European Union. EU27 tax ratio at 39.8% of GDP in 2007”, 92/2009 - 22 June 2009, [ONLINE], www.ec.europa.eu

Eurostat News release, 2010, “Taxation trends in the European Union. EU27 tax ratio fell to 39.3% of GDP in 2008. Steady decline in top corporate income tax rate since 2000”, 95/2010 - 28 June 2010

Eurostat News release, 2014, “Taxation trends in the European Union. The overall tax-to-GDP ratio in the EU28 up to 39.4% of GDP in 2012. Labour taxes remain major source of tax revenue”, 92/2014 - 16 June 2014

Eurostat News release, 2016, “Taxation in the EU Member States. The tax-to-GDP ratio in 2015 continued to vary by 1 to 2 across the EU Member States. Taxes on production and imports main category in the EU”, 234/2016 - 25 November 2016

Eurostat News release, 2016, “Taxation in the EU Member States. The tax-to-GDP ratio in 2014 varied by almost 1 to 2 across the EU Member States. Up in most Member States compared with 2013”, 10/2016 - 15 January 2016

Haralambie George Alin, 2014, “Fiscal pressure in Romania in the current period”, *Annals of the ”Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu*, Economy series, special issue/2014-Information society and sustainable development

Journard, Isabelle, 2001, “Tax Systems in European Union Countries”, *OECD Economics Working Paper No. 301*

PricewaterhouseCoopers (2012), „The Romanian Tax Pocket Book”, [ONLINE], www.pwc.com/ro

Ramsey. F.P, 1927, “A Contribution to the Theory of Taxation”, *The Economic Journal*, Vol. 37, No. 145, pp. 47-61

Nightingale K., 2002-2003, “Taxation. Theory and practice”, Prentice Hall

Torres, C, K. Mellbye and B. Brys (2012), “ Trends in Personal Income Tax and Employee Social Security Contribution Schedules”. *OECD Taxation Working Papers*, NO. 12. OECD Publishing, Paris.

www.ec.europa.eu

www.mfinante.ro

www.mf.gov.pl

www.oecd.org

www.taxsummaries.pwc.com

ROMANIAN EDUCATION - A PSEUDOPRIORITY OF THE LAST DECADES

Maria-Ana Georgescu

Prof., PhD, UMFST Târgu Mureș

Abstract: Our work analyzes whether education is a real or only a declarative priority of political discourse in Romania. We find that statistical data does not confirm the statements that education is a national priority: the percentages allocated from GDP are the lowest in the European states. Private economic agents can make an important contribution to supporting education.

The school dropout of children under 18 in Romania in the 21st century is very high. Increasing education leads to better integration into the labor market and, at the same time, to reducing the risk of poverty. Education has to become a real priority in practice if we are to achieve higher rates of growth and employment in Romania.

Keywords: Education system, school dropout, public spending on education, family budgets.

1. Introducere

Din punct de vedere al istoricului preocupărilor strategice pentru educație, în anul 1994, UNESCO a inaugurat prima Zi mondială a educatorilor, pentru a celebra semnarea, în 1966, a recomandării făcute de UNESCO și de Organizația Internațională a Muncii privind condițiile de muncă ale personalului didactic. În prezent, această zi se serbează pe data de 5 octombrie ca Ziua Mondială a Educației, cu accent deplasat de pe persoane pe proces. Se dorește semnarea faptului că o educație de calitate reprezintă cheia unei posibile reușite profesionale.

Educația în cadrul documentelor strategice

În cadrul *Agendei 2030* a ONU, care exprimă viziunea de transformare a lumii pentru o dezvoltare durabilă, este înscrisă printre priorități, accesul echitabil și universal la educație. (Gergescu, 2017). Este important să menționăm că există un document programatic la nivelul Uniunii Europene, anume Strategia Comisiei Europene pentru educație și formare - 2020, iar la nivel național, avem Strategia educației și formării profesionale din România 2016-2020.

Astfel, la nivel programatic, preocuparea pentru procesul educațional este de prim rang.

2. Educație, competitivitate și abandon școlar

Educația este socotită ca unul dintre pilonii competitivității. Raportul Global al Competitivității oferă un clasament al țărilor. Potrivit raportului, Indicele Competitivității Globale (GCI) 2017-2018, atestă că România a fost în coborâre cu 6 poziții față de locul ocupat în perioada 2016-2017. Mai precis, țara noastră este clasată pe locul 68 între 137 de țări evaluate. (www.zf.ro/companii/indicele-competitivitatii-globale-romania-coboara-cu-sase-pozitii-in-clasamentul-celor-mai-competitive-economii-16753997)

România se situează în grupa țărilor celor mai puțin competitive din UE, alături de Ungaria, Slovacia, Slovenia, Macedonia, Grecia și în 2016-2017. Din totalul de 138 de țări evaluate atunci, eram situați pe locul 62, dar mai bine decât la ultima evaluare (Sursa: *WEF- The Global Competitiveness Report 2016-2017*. Disponibil pe: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/>)

În contextul acesta, ilustrăm rata abandonului școlar în țara noastră, știind că cei care părăsesc sistemul de învățământ de timpuriu nu vor putea spori competitivitatea globală.

Tabelul nr.1. Rata abandonului școlar în învățământul preuniversitar din România

Învățământ	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Primar	1,6	1,6	1,1	1,3	1,8	1,7
Gimnazial	2	1,9	1,7	1,9	2,1	2
Secundar ciclul 2 (liceal si profesional)	:	4,2	2,9	2,9	3,5	3,6
Profesional	19,8	:	:	:	:	:
Liceal	3,2	:	:	:	:	:
Postliceal și de maiștri	6,3	6,1	8,9	7,9	10,7	9,7

Sursa:INSSE

Rata de părăsire timpurie a sistemului de învățământ în România era, în anul 2017, de 18,1% conform datelor Eurostat, una dintre cele mai ridicate din Europa, cum se poate vedea în Fig.1.Într-o situație mai defavorabilă privind acest indicator, erau 3 țări: Turcia, cu rata abandonului de 32,5%, fiind însă o țară nemembră a UE. În aceeași situație ca noi se afla Malta, cu o rată de 18,6 și Spania, cu rata abandonului școlar timpuriu de 18,3%.

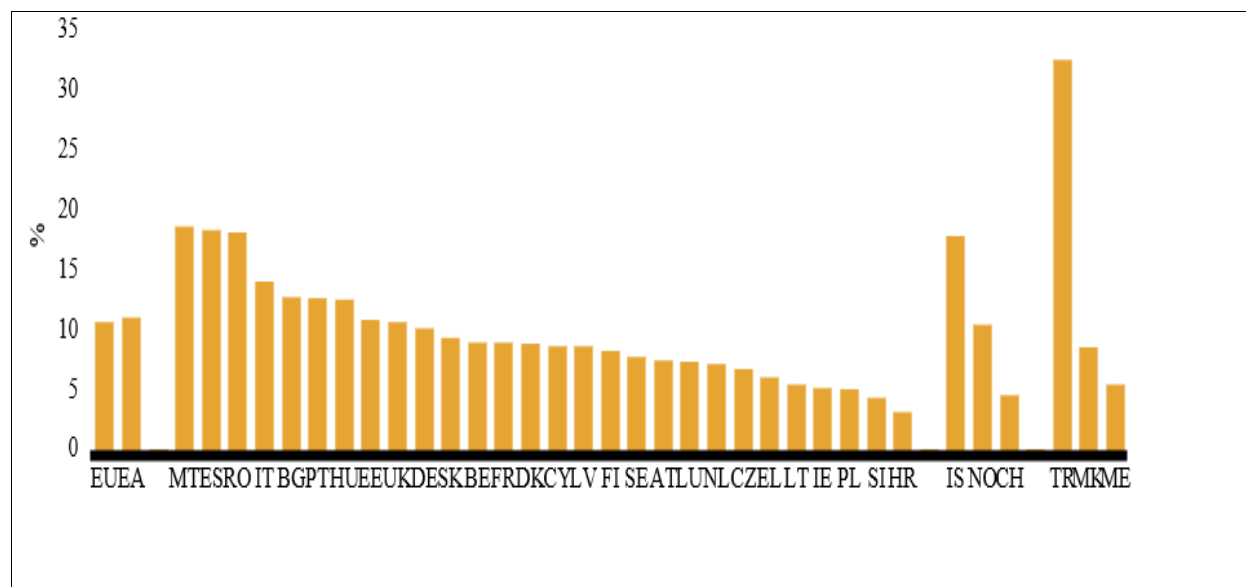

Fig.1 Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație și formare (Sursa: Eurostat 2017)

Educația trebuie să devină o prioritate strategică pentru orice țară care dorește să creeze o economie bazată pe cunoaștere, fiind în același timp o condiție fundamentală pentru promovarea competitivității internaționale, pentru atingerea unor rate mai ridicate de creștere economică și ocupare a forței de muncă, în contextul dezvoltării durabile.

3. Educația – falsă prioritate națională

Educația din țara noastră este declarată „prioritate națională” atât de candidații la funcții, în campaniile electorale, cât și de oficialii aflați la putere. În consecință, ar trebui să

beneficieze de sprijin material măcar la nivelul promisiunilor, de a avea alocat un procent de 6% din Produsul Intern Brut.

Datele statistice disponibile pe ultimii ani, prezentate în Tabelul 2, dovedesc clar că nu s-au dirijat către învățământ cheltuieli publice consistente, ba mai grav - procentul a avut tendința de scădere, coborând la mai puțin de jumătate față de promisiuni, adică sub 3% din PIB.

Constatăm că avem cea mai redusă alocare de resurse, comparativ cu celelalte țări membre ale Uniunii Europene.

Nu ne propunem să ne comparăm cu țări precum Danemarca, Suedia, Finlanda, Norvegia, Belgia, Marea Britanie, care au destinat către învățământ procente care au trecut constant de 6%, iar în unele cazuri au urcat la peste 8% din produsul lor intern brut, oricum mult mai mare ca al României. Dar ne putem compara cu o țară categorisită în UE alături de noi – Bulgaria, ale cărei alocări pentru educație din PIB, le depășesc pe ale noastre.

Tabelul nr.2. Cheltuieli publice pentru educație, ca procent din PIB (2007-2014)

Țări\Ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UE (28 țări)	4,92	5,04	5,38	5,41	5,25	5,3	5.09	5.11
Belgia	6	6,43	6,57	6,58	6,55	6,6	6.52	6.46
Bulgaria	3,88	4,44	4,58	4,1	3,82	3,7	4.06	4.22
Rep. Cehă	4,05	3,92	4,36	4,25	4,51	4,3	3.95	3.84
Denemarca	7,81	7,68	8,74	8,81	8,75	8,8	5.09	5.11
Germania	4,49	4,57	5,06	5,08	4,98	4,8	4.65	4.63
Estonia	4,72	5,61	6,03	5,66	5,16	4,8	4.85	:
Irlanda	4,92	5,67	6,43	6,41	6,15	6,2	5.32	4.92
Spania	4,34	4,62	5,02	4,98	4,82	4,3	4.18	4.15
Franța	5,62	5,62	5,9	5,86	5,68	5,7	5.51	5.54
Croatia	4,02	4,32	4,42	4,31	4,21	4,2	:	:
Italia	4,27	4,56	4,7	4,5	4,29	3,4	4.16	4.08
Letonia	5,07	5,71	5,59	4,96	4,96	2,6	6.44	6.14
Lituania	4,64	4,88	5,64	5,36	5,17	4,8	4.91	5.28
Ungaria	5,29	5,1	5,12	4,9	4,71	4,1	3,9	
Olanda	5,32	5,5	5,95	5,98	5,93	5,9	5.59	5.53
Austria	5,33	5,47	5,98	5,91	5,8	5,6	5.49	5.40
Polonia	4,91	5,08	5,09	5,17	4,94	4,9	4.94	4.91
Portugalia	5,1	4,89	5,79	5,62	5,27	4,9	5.20	5.04
Romania	4,25	4,2	4,24	3,53	3,07	2,6	2.67	2.75

Slovenia	5,15	5,2	5,69	5,68	5,68	5,4	5.12	4.99
Slovacia	3,62	3,61	4,09	4,22	4,06	3,1	4.01	4.09
Finlanda	5,9	6,1	6,81	6,85	6,76	7,1	:	6.81
Suedia	6,61	6,76	7,26	6,98	6,82	7,4	7.17	7.14
Marea Britanie	5,29	5,28	5,56	6,15	5,98	6,1	5.89	5.85
Norvegia	6,66	6,4	7,24	6,87	6,66	4,6	6.45	6.71
Elveția	4,88	4,95	5,36	5,22	5,28	5,2	:	5.01

Sursa:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/download.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsdsc510>

În anul 2015, cheltuielile publice pentru educație ale României, reprezentau 2,7 % din PIB, așa cum se poate observa în Fig.2. Comparativ, țara vecină - Bulgaria, destina educației 3,9% din PIB.

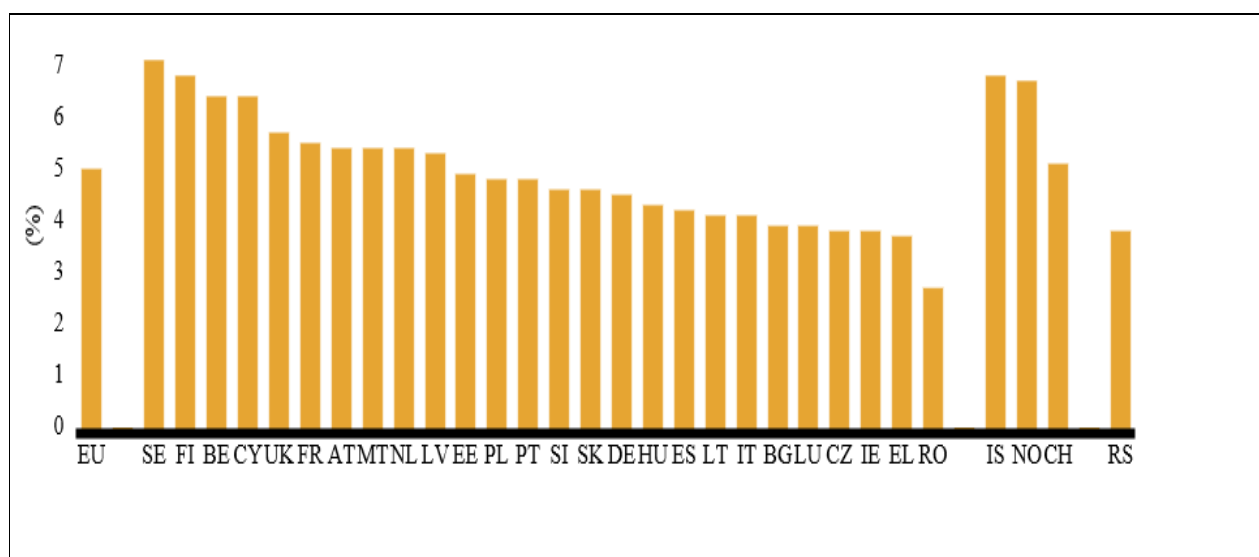

Fig.2. Cheltuieli publice pentru educație în anul 2015 (Sursa: Eurostat 2015)

Și în anul 2016, România a fost codașă în Uniunea Europeană în ceea ce privește alocarea procentuală din PIB pentru educație (Iosip, 2017), cu doar 4,1% comparativ cu media alocărilor, care erau:

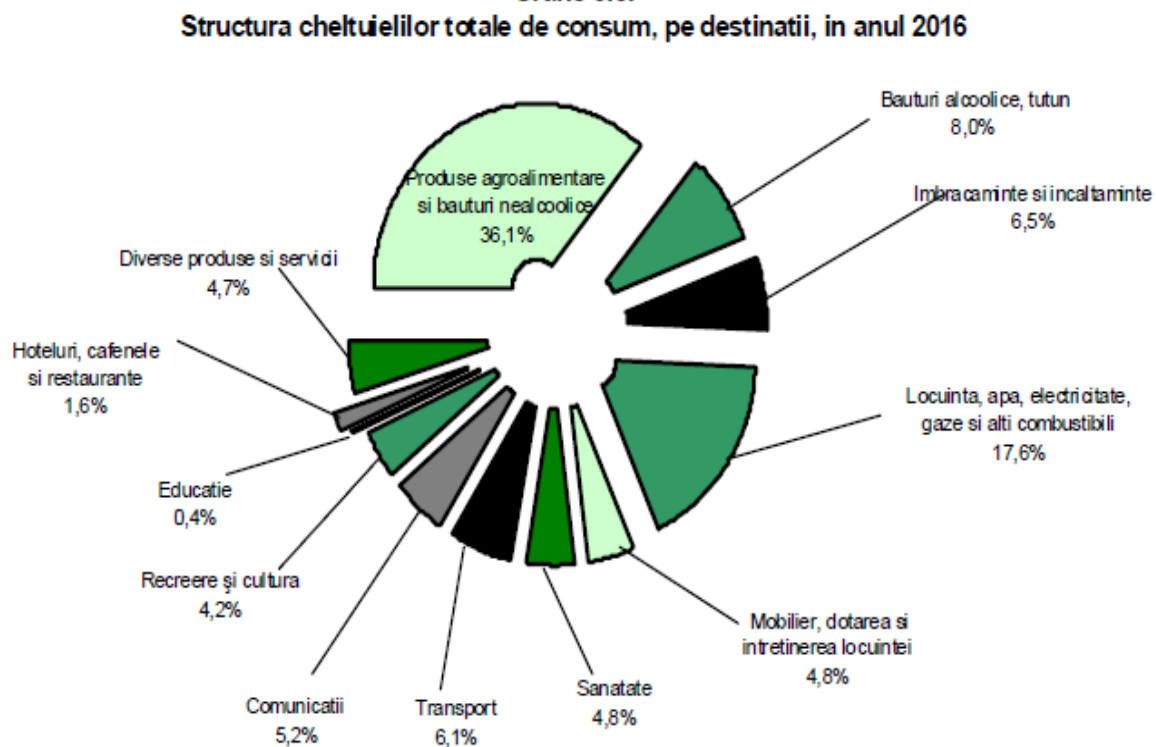
- de 4,7% în Europa de Est,
- de 5,4 % în UE.

Realitatea sistemului educațional de la noi este foarte gravă, dacă luăm în considerare că acesta este dependent de fondurile publice.

Totalul contribuțiilor private reprezenta numai **0,12%** din PIB, față de 0,82% la nivelul UE.

Cheltuielile cu educația reprezintă o investiție pentru viitor, poate cea mai importantă pe care o poate face atât statul, cât și individul. Acestea sunt parte a cheltuielilor de consum ale gospodăriilor.

În anul 2016, cheltuielile pentru educație reprezentau doar **0,4%** din cheltuielile de consum ale gospodăriilor. Este adevărat că mare parte a costurilor sunt suportate de sistemul public, dar nu putem să nu ne exprimăm mirarea față de efortul insignifiant al cheltuielilor efectuate de către familii în această direcție.

Sursa: <http://www.insse.ro/cms/ro/comunicate-de-presa-view>

În primul trimestru al anului curent, 2018, cheltuielile cu educația au crescut semnificativ în bugetul gospodăriilor, ajungând la 5,9%, rezultă din Comunicatul de presă al Institutului Național de Statistică.

În esență, atât finanțarea publică, privată, cât și individuală a învățământului românesc are dimensiuni destul de reduse, încât ar trebui să ne pună pe gânduri și să ne determine la acțiune, pe diverse planuri.

4. Beneficiile educației

Efectele pozitive ale școlarizării se regăsesc pe piața muncii, prin ocuparea unor locuri de muncă.

Tabelul nr.3 Ratele de ocupare ale absolvenților recenti, în România

AN	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PROCEN T	4.7 ^b	79.3	84.8	77.6	71.2 ^b	70.8	70.2	67.2	66.2 ^b	68.1	69.3	76.0

Sursa: Eurostat 2018

Indicatorul prezintă ratele de ocupare ale persoanelor cu vârstă cuprinsă între 20 și 34 de ani, care îndeplinesc următoarele condiții: în primul rând, sunt angajați conform definiției

Organizației Internaționale a Muncii, în al doilea rând, au obținut cel puțin o educație secundară superioară (ISCED 3) ca fiind cel mai înalt nivel al învățământului.

Concluzii

- Declarată o prioritate națională, educația este, în fapt, puțin susținută prin finanțări publice dar și private. Astfel, procentele alocate din PIB-ul României sunt cele mai reduse la nivelul statelor europene în ultimii ani. Totodată, agenții economici privați ar putea aduce o contribuție importantă pentru sprijinirea învățământului. Simultan, și în bugetele de consum ale gospodăriilor cheltuielile pentru educație au ponderi reduse.
- În aceste condiții de subfinanțare a învățământului românesc, performanțele acestuia, deși deseori catalogate ca fiind modeste, ar trebui reinterpretate.
- Abandonul școlar în România secolului XXI are proporții de peste 18%, una dintre ratele cele mai ridicate din Europa, fapt ce nu poate veni în sprijinul competitivității, atât de promovată pentru viitorul prosper.
- Educația trebuie să devină din pseudo-prioritate, una pusă realmente în practică, dacă ne dorim atingerea unor rate mai ridicate de creștere economică și ocupare a forței de muncă în România.

BIBLIOGRAPHY

- Bellu, Cristian (2017) *Indicele competitivității globale: România coboară cu șase poziții în clasamentul celor mai competitive economii*. Disponibil: www.zf.ro/companii/indicele-competitivitatii-globale-romania-coboara-cu-sase-pozitii-in-clasamentul-celor-mai-competitive-economii-16753997 Accesat: 2.12.2018
- Eurostat (2018) *Employment rates of recent graduates*. Disponibil: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00053&plugin=1> Accesat: 3.12.2018
- Eurostat (2017) *Early leavers from education and training*. Disponibil: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Early_leavers_from_education_and_training Accesat: 2.12.2018
- Eurostat (2015) *Educational expenditure statistics*. Disponibil: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Educational_expenditure_statistics Accesat: 5.12.2018
- Georgescu, Maria-Ana (2017) *Education as a Goal in Public Policies. The proceedings of the international conference globalization, intercultural dialogue and national identity: Debating Globalization. Identity, Nation and Dialogue*. Ed.: Iulian Boldea, Cornel Sigmirean - Tîrgu-Mureș: Arhipelag XXI Press, Tg. Mureș, pp.11-18.
- Institutul Național de Statistică - INS (2018) *Comunicat de presă*. Disponibil: http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/abf_tr1r18.pdf Accesat: 3.12.2018
- Institutul Național de Statistică - INS (2016) *Coordonate ale nivelului de trai din România*. Disponibil: http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/coordonate_ale_nivelului_de_trai_in_romania_2016.pdf Accesat: 3.12.2018
- Iosip, Florinela (2017) *Codași la investițiile în educație. Efectele dramatice asupra învățământului*. Disponibil: https://adevarul.ro/educatie/scoala/codasi-investitiile-educatie-efecte-dramatice-rezulta-cauza-indiferentei-autoritatilor-1_5933d0c35ab6550cb8c4b43a/index.html Accesat: 2.12.2018
- World Economic Forum - *The Global Competitiveness Report 2016–2017*. Disponibil: <http://www3.weforum.org/docs/gcr2016-2017/05fullreport/> Accesat: 2.12.2018

BEING MOMMY,EARNING MONEY. ABOUT TRANSYLVANIAN MOMPREENEURS THROUGH A QUALITATIVE APPROACH

Orsolya Gergely

**Lecturer, PhD, "Sapientia" University of Târgu Mureş University of
Transylvania**

Abstract: Mompreneurship can be viewed as a reaction to neoliberal and neoconservative ideals and policies, which are making harder for women to work outside the home. Among these, we can mention the lack of affordable quality childcare or the difficulty to find flexible employment. In this context, mompreneurship appears as a good option for women who do not want to choose between family and work. By becoming a mompreneur, one becomes able to fulfil in a better way these conservative roles, and still participating in the paid labour force. This means that their hard won education and degrees were not in vain, and even if in small scale, they contribute to the family income.

The mompreneurs started to receive a great deal of civil and academic attention in the last couple of years. In this paper we want to analyse – with the help of 12 in-depth interviews, taken during 2017-2018 – the motivation of those mompreneurs, who were starting their business during their maternity leave or at the beginning of their reintegration to the labor-market after several years of maternity leave. Our target group are the mompreneurs from Covasna and Harghita county who started their business in the last 2-5 years and have small children under age 7.

Keywords: mompreneur, female entrepreneur, motherhood, gender roles, maternity leave

1. Introduction

For nearly two decades, an increasingly important social role attributed to entrepreneurs and businesses has been increasingly emphasized in academia, economics and even in the political sphere, with the regional and regional economic role. International research shows that female entrepreneurs play an increasingly important role in these processes (Maxfield 2005). The emergence of female entrepreneurs would not only be beneficial but also economic-social (Ashwin 2000). Welter-Kolb 2006: 8), as female entrepreneurs appearing among entrepreneurs may be the forerunners of a complex innovation practice that can generate significant changes (Gergely, 2013) .

Regarding the number and volume of business sector, Romania and, in particular Covasna and Harghita counties are in a very specific position: the region without a big city and large industry is one of Romania's lowest income earners, although there are not a small number of small enterprises registered but the number of medium and large enterprises is small. The appearance of female players among entrepreneurs is almost exclusively among micro and small business owners (Gergely 2013). Emmelle is associated with an emphatically traditional mentality, for example in terms of gender roles, complemented by the legacy of socialist emancipation and a two-family family model (Bodó 1996). Strong urbanization and socialist modernization also influenced gender roles: women's roles were significantly expanded (Magyari-Vincze 2004, Geambasu 2004). Soviet socio-ethical norms have enlisted a paradoxical situation for women: apart from the introduction of Soviet gender equality (such as similar rights to education and work), neither the former functions

(household, family, children's education) have abolished anything (Ashwin 2000) which resulted in a double or multiple burden on women (Ashwin 200, Welter-Kolb 2006, Magyari-Vincze 2004). These burdens have fallen shortly after 1989, and have been enriched by a number of societal challenges in the past decade: today, every mother must be environmentally aware, no bio-herbicide, if she can, she can only cook healthy food for her child, she must also adapt to the maze of modern medicine, and of course you have to take care of your child much better than 2 decades ago, since nobody can raise a key child today (Anderson - Moore 2014).

In this context, it is even more a question of how and how women respond to individual and community expectations in today's society, what job market strategies prove to be successful, who are those who want to start a business, and how they can and want to reconcile it with their roles in women and maternity. That is why we believe it is important to focus on women in the group of entrepreneurs who have started their business in recent years and are raising small children to run the business.

2. Entrepreneurship and motherhood

Although interest in the name and topic has grown over the past fifteen to two decades (Anderson-Moore, 2014), it is not a completely new phenomenon for any business (Richomme-Huet et al., 2013). Over the past few years, more and more people have started to deal with women entrepreneurs who are mothers and entrepreneurs at the same time as entrepreneurs and business research researchers. Career transitions and career changes, as well as entrepreneurs and women's participation in the labor market, have become more and more interested in mompreneurs (Casteleijn-Osorno 2014).

Naturally, the term was "delivered" by two women: Patricia Cobe and Ellen Parlapiano, who "tagged themselves" and "women" like them in the name of their web site for women in the 1990's. They were mothers and entrepreneurs who worked from home and raised both children. They started a web site, www.mompreneuronline.com, lectured and started writing books for women who are also entrepreneurs or start-ups (Richomme-Huet et al., 2013: 253). By the end of 2011, Collins English Dictionary also added the term mompreneur to its titles. This term is also used in Hungarian, and we introduce the terms of the subcontractor or the parent.

Mompreneurs have added a new dimension to maternity (Nel et al 2010, id. Rochomme - Vial, 2014: 19) in order to better coordinate their two important roles, maternal and entrepreneurial roles. In addition, there are more places to meet in the literature that the most important goal is not entrepreneurship and profiteering, but a new, different kind of opportunity and work that allows the former diaphoric variable: working to educate children not to choose (Nel et al., 2010).

The following table shows the definitions used by the first who were writing about the topic

Table 1. Who are they? Definitions from academic literature

Mumpreneur

mother	„a mother who combines running a business enterprise with looking after her children”	Collins English Dictionary (2011)
--------	--	--------------------------------------

children	“a woman who had at least one child at the time of business start up and who is the owner of at least 50% of a business”	Jean and Forbes (2011)
multiple demands	“an individual who discovers and exploits new business opportunities within a social and geographical context that seeks to integrate the demands of motherhood and business-ownership”	Ekinsmyth (2011)
balance	“female business owners actively balancing the roles of mother and entrepreneur”	Korsgaard (2007)
	“who balance family and starting and managing a business”	Ho et al. (2010)
	“women entrepreneurs (...) who set up a business in order to enable them to both work and care for young children. (...)”	Duberley and Carrigan (2012)
new ventures	“a woman who move from traditional employment to owning and operating new ventures, either to better fit with their role as mothers, or motivated by opportunities identified by the experience of pregnancy or having children”	Harris et al. (2008)
identity	“not (...) a quirky label or play on words but (...) an emerging identity with specific attributes within the enterprise discourse”	Lewis (2010)

Mompreneurship

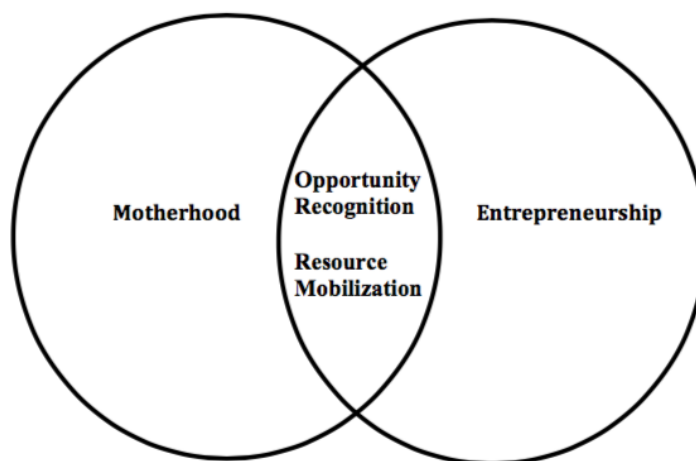
To achieve the work-life harmony	a “form of entrepreneurship driven largely by the desire to achieve ‘work-life harmony’ through an identity orientation that blurs the boundary between the roles of ‘mother’ and ‘businesswoman’”	Ekinsmyth (2011)
	“a new emerging trend that takes on the concept of entrepreneurship into family businesses” [and] “it is a part of female entrepreneurship”	Nel et al. (2010)
	“an emergent phenomenon, which has yet to settle on a widely accepted definition or be researched from a social scientific point of view”	Korsgaard (2007)

Source: Richomme-Huet et al. 2013: 255, Casteleijn-Osorno 2014: 12.

(Hudson-Breen 2014: 2), and in the case of young women and girls (Hudson-Breen 2014: 2), and in many European ways, there is much more to be done on research that focuses on entrepreneurs (Jean 2010).

According to Durah, maternity and family changes bring a series of new situations and information to the mother, and this information can lead to new business opportunities and mobilize new resources (Durah 2016: 24). And if they arise, then the business idea is formulated. For example, a mother with lactose and gluten sensitivity to her baby will miss out on a range of recipes, such as cookies, for home use for her baby. Then you see that there is an increasing demand for this, and you are starting to make others and then start a business. Another entrepreneur starts to use washable diapers for sensitive, disposable plastic diapers for her allergic skin, and develops a washable diapering company.

Graph 1. Entrepreneurship and motherhood

Source: Durah 2016: 24.

The interest in becoming an entrepreneur can be attributed to unrealistic social expectations, which are women's dual commitment: they want to be successful in their profession, but they want to be good mothers in the same time. Some of the popularity of any business venture may also be related to the values of neoliberalism. They can be interpreted in response to neo-liberal and neoconservative ideas and social policies that make it difficult for women to work outside the home. It is difficult to assure high quality care for children under the age of three, to provide flexible working hours for unpredictable problems, or to maintain employment opportunities for a longer child-care leave. Mompreneurs are able to meet the conservative role requirements while continuing to participate in some form on the labor market, so their qualifications acquired over a long period of time do not go to waste and to some extent contribute to family income. As such, mompreneurs are the perfect combination of adult woman and caring mother (Wilton 2017). The mother-in-law appears to be an ideal mother model, which suggests a fine criticism of women's social expectations: they are "neoconservative" to be good mothers and have an impact on the regional and macro economy too (Moore 2010, Wilton 2017: 198). Complex social expectations therefore make a big contribution to the growing number of women being fit for a growing number of women - that is, a kind of response from mothers to increasingly complex social expectations (Jean-Forbes 2012: 115, Gergely 2018).

According to the specific literature, we must also say that being a mompreneur is a kind of privilege that not every mother can choose. Research shows that in many cases, 20% of family income was provided by the mompreneur, which shows on one hand that the main purpose of mompreneurship cannot be the big income, but on the other hand that this is not an open option and a viable path for everybody. Those women can choose this whose family

has a stable financial status and who has an individual freedom (Jean-Forbes 2012: 115, Gergely 2018).

The term *momprenneur* is and can be used for several type of mother and situation. From the freelancer mothers to those female entrepreneurs who have children there are different types of mompreneurs (Jean- Forbes 2012: 115, Wilton 2017: 197). We will present four types of mompreneurs, but in our analysis we will use only one of these.

I. **Freelancers.** In some analyzes, the term momprenneur is used also for freelancers: those mothers, who are working from home or from a home-office. In our analysis we did not intend to include the freelancers, since the freelancer-phenomenon is not quite typical for the region, yet, as it is a new type of work model, only a few people are working like this and especially in big cities.

II. **Mothers for mothers.** There are many businesses that offer products or services to mothers, especially for mothers with small children. The (female) owner of such firm whose target group are the mothers, also can be labeled as momprenneur. Even if in our region there are small firms like this, but small in number, so we did not focus on this type of mompreneurs.

III. **Entrepreneurs and mothers.** Those female entrepreneur who have child, children. According to the our previous research results, three-quarters of the female entrepreneurs in our region could be entered in this category (Gergely 2013a: 69, Gergely 2013b: 147). Since this would be a bit larger group, we thought that the focus should be on a smaller subgroup.

IV. **Start-uppers** – or beginners as mothers and business women as well. Those female entrepreneurs, who started their business during or after the maternity leave before or in the first year of returning to the labor market after couple of years of child raising. We have decided that this is our target group for this analysis.

4. Methodology

The data source of our analysis is provided by twelve interviews. The interviews were made with entrepreneurs living in Covasna and Harghita counties during 2017 and 2018. We interviewed women who have at least one child under the age of seven and have started their business over the past two to five years during or after child-raising leave. Each respondent woman has a higher education degree, the youngest subject is 30 years old and the oldest is 42 years of age. 8 of them live in a city, have one, two or three children, at least one of them, but in one case all three under 7. All of them are well-known and acknowledged in their own community and have been selected on the basis of the recommendations.

Based on the data of the interview, we look for answers to what was the most important motivation factor for starting a business, what difficulties they have, how they see their present activity compared to their previous work, how well they see a good business decision, how to solve family and child raising issues business.

Our analysis pursues only a first approach to a phenomenon, it can not provide a complete overall picture, and since it is a new methodological and semantic topic and area, this is only an introductory first step towards knowing the topic.

5. Findings

"I left a job that I really loved and it was perfect for me. Before the birth of my children "

The data provided by the in-depth interviews revealed that during the first child's arrival, and during maternity leave, women change significantly (Duran 2016). For others, this change is so significant that it is no longer very difficult to imagine the earlier life and working routine, the return to their previous job after 1 or 2 years. The women's motivation, priorities, dreams, plans are changing significantly during maternity leave and. All of the women are speaking about their need and their desire to have time for the children and family without big difficulties. Almost all of them have reported that it is almost impossible to maintain this in an employee relationship in the long run.

5.1 What is needed to take the chance?

Starting a firm is a result of a very long decision process for women. Many of them speak about a long „trial period” during which they start to offer services, products in half-illegal way, cheaper or sometimes even for free, until they register their firm and practically carry on their activities. Which factors prove to be decisive in starting a business and decide not to return to their former workplace after the end of the maternity leave. It seems that **money** is definitely an important determinant: the women need to see that they can earn with this activity at least the same sum of money as their earlier salary. If they find that they can do that, they will be more determined to become a mompreneur.

Previous workplace and **work experience** are also decisive in the decision making. Those who have too many negative experiences regarding the boss-subordinate relationship, are more afraid to go back in such constellation.

Length of child-raising leave. In many families, children are born in short intervals, so there is no break in childcare leave, so there is no return to the workplace, so the distance from the workplace can be 3-4 or even five. Based on the interviews, it appears that the longer the GYES was, the easier it was to start a business.

5.2 "I wanted to do something else than before. Very different! "

Based on the interviews, it seems that we cannot really call self-employed entrepreneurs as forced entrepreneurs. Nonetheless, some negative factors can be identified which prevented the return to the former job and pushed the women to the entrepreneurship.

Table 3. Why becoming a mompreneur? Negative and positive factors

Negative (push) factors	Positive (pull) factors
1. Low income at the former workplace	1. Internet
2. Bad job opportunities	2. Changing shopping habits
3. The emergence of new types of professions and expectations	3. Increasing interest and demand for creative industries
4. After couple of years of child-rearing, the challenges of reintegration	4. Increasing valuation of local and unique products
5. Major changes regarding to community-based child raising expectations	5. Decreasing prejudice against entrepreneurs
	6. Changing individual (self) expectations for child raising
	7. Career modulation and career change is no longer deviance
	8. Urban environment

Among the negative (repulsive) factors, inappropriate job opportunities (Gergely 2013b), low income also appear, meaning that mothers are seriously calculating the cost of looking for and paying for a child supervisor and getting into work. According to their calculations, who does not have grandparents or other family members close to her, it is not worth it. The emergence of new types of professions and territories and the fears arising from these are also reflected in narratives, which can be understood in the absence of a profession for several years. Likewise, the return to "8 hours a day", "I do not know how it would be with children in the daily squirrel wheel" is also a negative factor (Gergely 2018)

There are a few factors among the positive (attractive) factors, and most of them were decisive. Many people mentioned that the Internet today allows and facilitates a lot of things, so they are more in love with work at home. Many people have also mentioned that they are increasingly experiencing changed customer and consumer needs in their narrower residential environments, and many have seen business opportunities. As more people work in creative crafts and produce local products, the fact that the region's growing interest in creative industries and space products has also stimulated them. Changes in child-rearing trends are another aspect that is also expressed as a negative, that is, that much more time and energy is needed to consciously and well educate children, but as a positive fact that women themselves have a different expectation, they would otherwise like their children to be as old as their parents. In fact, many people have said that it is not long before young people are concerned that the entrepreneur is considered a mafia, so that more and more people have an attractive identity. It is also more and more accepted that you do not have to retire from the first job, and from a teacher you can be a gourmet blogger, a social worker can be a garment designer, that is, leaving a career or a career change is becoming accepted and no deviant phenomenon.

5.3. "I'm successful, because..."

Although all of them are infinitely modest, almost none of them is bargaining, nobody brags, but if you are successful, you will sooner or later: "yes, I think so." Or "maybe yes". Or "Well, this should be different, but I think a little yes." What follows then goes on to clarify the underlying motivation of the business:

„I'm successful because I was with my children all the way through their nursery age” (40, city, 2 children)

„I'm successful because I have to work 6 hours a day and not 10. (40, village, 2 children)

„I'm successful because I have stabile income in my company and I can keep it”. (42, village, 2 children)

„I'm successful because my products are more and more popular: I can go on more and more fairs, so I do not have to sign up anymore, but the organizers call me” (33, city, 3 children)

„I'm successful because I'm my own boss” (33, city, 3 children)

5.4. Priority list

The physical and psychological integrity of children is the most important, the relationship and the household are in the following places, the professional satisfaction that they love what they are doing and there are minor acknowledgments. Then, the profitability of the enterprise, its sustainability in the long term and the preservation of the client circle. And, of course, income is important, but only after all, modestly. Of the ten subjects, one has definitely stated that income is very important because the business has to sustain itself.

6. Some Conclusion

All interviewees are owners of a relatively young (2-5 year) business, so they are in the early stages of their business. Success is interpreted in a modest scale, but basically it is not about economic success, but rather a different kind of success and goal achievement. It is very important for them to find a more flexible, predictable, easier to manage, more work-oriented and work-friendly work program and activity, namely, finding and finding a balance between private and work-life (Boneberger - Kirilova 2015). Real success is related to women's, maternal, and mother roles, and the family, child rearing, has priority in all respects.

Although it is acknowledged without exception that there must be at least as much income as one leaves the previous job, so the family income supplement is of course not negligible, profit making and "enrichment" almost never appear in narratives at this level.

Although business entrepreneur is the entrepreneur who seeks profit continuously, we have seen in mompreneurs that this is not the case (Nel et al. 2010), yet we believe that we can call these entrepreneurs as innovators as entrepreneurship plays a socially innovative significance it is a continuous analysis of the successful analysis and presentation of successful exercises and stories

BIBLIOGRAPHY

Anderson, G. – Moore, G. J. (2014) “‘Doing It All...and Making It Look Easy!’: Yummy Mummies, Mompreneurs and the North American Neoliberal Crises of the Home.” In. Vandenbeld, M. (ed.) *Mothering in the Age of Neoliberalism*, edited by Melinda Vandenbeld, 95-115. Bradford, ON: Demeter Press.

Ashwin, S (ed.) (2000) *Gender, State and Society in Soviet and Post-Soviet Russia*, London and New York: Routledge.

Bodó J. (1996) Az időszakos migráció hatása az egyéni és a családi életvezetésre. In. Bodó J. (ed.) *Elvándorlók? Vendégmunka és életforma Székelyföldön*. Pro Print, Miercurea Ciuc, 69-88.

Boneberger, D. – Kirilova, B. (2015) *Mumpreneurs: Motivational factors for Swedish mothers to start their own businesses*. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:811340/FULLTEXT01.pdf> (last visited: 5th Nov. 2018.)

Casteleijn-Osorno, R. (2014) *Comparing sense-making of identities of mompreneurs in Malta and Finland*. https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/12757/hse_thesis_13536.pdf?sequence=1&isAllowed=y (last visited: 4th Nov. 2018.)

Durah, Dima (2016) *Mompreneur Networks in Germany: Multiple-Case Study On How Women Entrepreneurs Utilize A Mompreneur Network In Germany*. https://essay.utwente.nl/71136/1/Durah_MA_BusinessAdministration%20.pdf (last visited: 4th Nov 2018.)

Firestone M. (2010) *Turning Point. Smart Business*, Los Angeles.

Geambaşu R. (2004) Hová lett a szocialista család? Átstrukturálódó rokoni viszonyok. *Korunk* 3, 26-40.

Gergely O. (2019) Anyuvállalkozók Székelyföldön. A vállalkozás, mint a gyereknevelési szabadság utáni munkaerőpiaci visszaintegrálódás egyik módozata. In. Nistor L. – Sólyom A. (eds.) *Humán erőforrás módozatok*. in. press.

Gergely O. (2018) Mompreneurs. Female entrepreneurs in Szeklerland. In. Nagy B. (ed.) *Challenges in the Carpathians basin. Innovation and technology in the knowledge based economy. Conference book*. in. press.

Gergely O. (2013a) Filling the Gap. Female entrepreneurs in Szeklerland, Romania. *GÉNEROS. Multidisciplinary Journal of Gender Studies*. 2, 1 (2013) 58-80.

Gergely O. (2013b) *Vállalkozás női módra. A székelyföldi női vállalkozók profiljának és motivációinak szociológiai vizsgálata*. ISPMN Kiadó, Kolozsvár.

Gergely O. (2010) "Initiativae feminae" Female entrepreneurs in Szeklerland. In. Zadravec Zs. (ed.) *Spring Wind Conference Book*, 2010, 147-150.

Jean, M., - Forbes, C. (2012) An Exploration of the Motivations and Expectation Gaps of Mompreneurs. *Journal of Business Diversity* 12 (2): 112-130.

Jean, M. (2010) Research examines the realities of mompreneurship. *Living Research*. 1/3.

Hudson-Breen, R. (2014) *Meet the "Mompreneurs": How Self-Employed Women with Children Manage Multiple Life Roles*. PhD Thesis. https://dspace.library.uvic.ca/bitstream/handle/1828/5345/Hudson_Breen_Rebecca_PhD_2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y (last visited: 5th Nov. 2018.)

Magyari-Vincze E. (2004) A patriarchális rend alulról és felülről. *Korunk*. 3. 15-25.

Nel, P. – Maritz, A. – Thongpravati, O. (2010) Motherhood and entrepreneurship: The Mumpreneur phenomenon. *The International Journal of Organizational Innovation* Vol 3 Num 1 Summer. 6-34.

Maxfield, S. (2005) The Entrepreneurship Gender Gap in Global Perspective: Implications for Effective Policymaking to Support Female Entrepreneurship. *CGO Insights*. 22: 1-4.

Richomme-Huet, K. – Vial, V. (2014) Business Lessons From a "Mompreneurs" Network. *Global Business and Organizational Excellence* · May:18-27.

Richomme-Huet, K. – Vial, V. – d'Andria Aude (2013) Mumpreneurship: a new concept for an old phenomenon? *Int. J. Entrepreneurship and Small Business*, Vol. 19, No. 2, 251-275.

Walker, E. – Webster, B. (2006) Management competencies of women business owners. *Entrepreneurship Mgt*. 2: 495-508.

Welter, F. – Kolb, S. (2006): Women and Entrepreneurship in Latvia. Discussion paper. http://www.biceps.org/files/Women_and_Entrepreneurship_in_Latvia.pdf (downloaded on: 24. 08. 2010.)

Wilton, S. (2017) Mompreneurs, Leaning In, and Opting Out: Work/ Family Choices under Neoliberalism. *Atlantis* 38 (2): 191-204.

ASPECTS OF HUMAN EMBRYO STATUS IN INTERNATIONAL LAW

Izabela Bratiloveanu, PhD, University of Craiova

Abstract: "The race to be the first should be avoided, especially when germinal modification is proposed", reported the International Bioethics Committee (IBC) in its 2015 Report on Updating Its Reflection on Human Genome and Human Rights. Recent developments in genetics have revealed remarkable scientific, diagnostic and therapeutic perspectives, but also unprecedented risks, making the difficult topic on the legal condition of the human embryo more present than ever. In this study, we made reference to the relevant soft law instruments of the Council of Europe and to the Convention on Human Rights and Biomedicine signed in 1997. In the context of a lack of a unanimously accepted scientific or legal definition of when the life begins, our study examines the jurisprudence in the matter of the European Court of Human Rights and the Court of Justice of the European Union.

Keywords: human embryo; the right to life; European Court of Human Rights; The Court of Justice of the European Union; genetic engineering.

There is no doubt that "science has multiplied the creative powers of the human being and the social progress, but it has also created destructive risks to man and the environment, to the genetic diversity of nature, even to the survival of the species"¹. The rapid evolutions in the genetics field pose new and complex ethical and political issues for individuals and society and a legal response is needed in order to avoid inappropriate use of new technologies². This concern is particularly driven by two techniques: human germline interventions and human reproductive cloning.

In November 2018, at the Second International Summit on Human Genome Editing, organized by the University of Hong Kong, He Jiankui announced that he had used the CRISPR-Cas9 gene editing technique to modify the CCR5 gene in several embryos created by IVF for couples of HIV-positive parents, preserving it as an HIV vaccine study, the Chinese researcher becoming the creator of the first generation of genetically modified children in the world³. The reaction of the Council of Europe's Bioethics Committee (DH-BIO), which represents 47 European countries, has not been delayed. In the "Ethics and Human Rights" Statement of 30 November 2018, the Bioethics Committee reiterated the "Statement on Genom Editing Technologies" adopted in 2015. DH-BIO, which is subordinated to the Steering Committee for Human Rights, was convinced that "the Oviedo Convention provides principles that could be used as a reference for the international debate on the issues raised by recent technological developments". Particular consideration was given to art. 13 of the Convention on Human Rights and Biomedicine⁴ (the so-called "Oviedo

¹ Gh. Scripcaru, V. Astărăstoae, A. Ciucă, C. Scripcaru, *Introducere în biodrept – de la bioetică la biodrept*, Lumina Lex Publishing House, Bucharest, 2003, p.135.

² R. Andorno, *Biomedicine and international human rights law: in search of a global consensus*, BWHO no. 80/2002, p. 959.

³ <http://www.europalibera.org/a/29630001.html>, last access on December 1, 2018.

⁴ Romania signed the Oviedo Convention on 4 April 1997.

Convention") which limits the scope of interventions to the human genome to preventive, diagnostic and therapeutic interventions and prohibits any intervention aimed at introducing a change in the genome of a descendant. In 2015, in response to advances in genetics and genomics, UNESCO's International Bioethics Committee (IBC) issued a report recommending a moratorium on germinal human genome engineering, "at least until their safety and long-term consequences be better understood"⁵. Interventions on the human genome raise concerns about safety due to off-target effects of gene editing⁶ and human rights, notably the effects on future generations⁷. According to EASAC, "These applications pose many important issues, including the risks of inaccurate or incomplete editing, the difficulty of predicting harmful effects, the obligation to consider both the individual and future generations who will carry the genetic alterations, and the possibility that biological enhancements beyond the prevention and treatment of disease could exacerbate social inequities or be coercive. It would be irresponsible to proceed unless and until the relevant ethical, safety and efficacy issues have been resolved and there is a broad societal consensus"⁸. In its Recommendation 2115 (2017)⁹, the Parliamentary Assembly of the Council of Europe urged the Member States to ratify the Oviedo Convention or, at the very least, to implement a national ban on the establishment of a human germ line or embryonic subject of intentional genome editing.

Who are the holders of the right to life? Where does the protection of this right start and where does it end? What is a human embryo? Answers to these questions are particularly important because it has been sustained the fact that if the human embryo is alive, it should not be deprived of the possibility of development, and therefore research on embryos should not be allowed, nor the destruction of the embryos. Other voices said that, without denying that the embryos are alive, they are not yet human beings, and if one could decide when an embryo becomes a person, one might decide when they could be used for research and not.

Concerning the protection of the human embryo and the prevention of abusive use of genetic manipulation, the Council of Europe has issued several recommendations to which the European Court of Human Rights refers in its case-law. Recommendation 934 (1982) on genetic engineering defines this notion as "the application of new techniques of artificial recombination of genetic material from living organisms" and proposes a set of measures, in particular the recognition of a right to a genetic patrimony that does not either artificially manipulated with the exception of therapeutic purposes. Recommendation 1046 (1986) draws attention to the need to define the biological status of the human embryo and considers that the human embryo and fetus must be treated with respect for human dignity. The Assembly estimates that the use of the embryo or fetus and their tissues should be limited to diagnostic or therapeutic purposes, including an annex with rules to be observed for this purpose. In the Assembly's view, the following facts are considered to be manipulations or deviations from techniques involving the use of embryos and fetuses or their tissues for therapeutic purposes: the creation of an identical human being through cloning or other methods, including selection of the race; implanting an embryo in an animal's uterus or vice versa; fusion of human gametes with those of an animal; sperm embryo creation from different individuals;

⁵ International Bioethics Committee (IBC), Report of the IBC on Updating Its Reflection on the Human Genome and Human Rights, Paris, 2 octombrie 2015.

⁶ Affecting other genes.

⁷ Changing the genome means changing the common inheritance of humanity. Rapporteur Petra De SUTTER, Report of the Committee on Social Affairs, Health and Sustainable Development. The use of the new genetic technologies in human beings, p. 9.

⁸ March 2017, EASAC Report on genome editing, p.2.

⁹ Assembly debate on 12 October 2017 (35th Sitting). Text adopted by the Assembly on 12 October 2017 (35th Sitting).

fusion of embryos or other operations likely to produce chimeras; ectogeneza; creating children of the same sex persons; the choice of sex through genetic manipulation for non-therapeutic purposes; creating identical twins; research on viable human embryos; experimenting with live embryos and maintaining embryos in vitro over the 14th day after fecundation. The Recommendation 1100 (1989) on the use of human embryos and fetuses in scientific research provides that the human embryo, although developing in successive phases bearing different names, exhibits a progressive differentiation of its organism and maintains its biological and genetic identity. The Annex to the same Recommendation contains rules on scientific research and/or experimentation with gametes, human embryos and foetuses and the donation of the elements of this human material.

So far, there is no unanimously accepted definition (scientific, legal) regarding the moment when life begins. At the level of the Member States of the Council of Europe, most of them do not provide a legal definition of the human embryo and among the definitions given by some States¹⁰ we can see considerable differences.

If art. 4 par. (1) of the American Convention on Human Rights¹¹ provides that everyone's right to life must be protected "in general from the moment of conception", the European Convention on Human Rights does not define "life" or the "right to life"¹². Facing such a silence, the European Court refuses to rule on the definition of these terms and prefers to make reference to the laws of the States concerned to rule on this matter¹³.

In the jurisprudence of the European Commission of Human Rights, the aspect of the lower limit of the right to life has arisen particularly in relation to legislation on abortion. Therefore, in the case *X. vs. United Kingdom*¹⁴, the applicant complained against the authorization given to his wife pursuant to the English law to practice the interruption of pregnancy without asking for his consent as well. The Commission considered that the term "any person" appearing in art. 1, art.2, art.5, art.6, art.8, art.11 and art. 13 of the Convention, can only refer to a born person. The child to be born is not a "person", in the general sense given to this term and the context in which it is used in the conventional provision; art. 2

¹⁰Austria, Germany, Spain.

¹¹ Adopted at the Inter-American Specialized Conference on Human Rights, San José, Costa Rica, 22 November 1969.

¹²To be noted, the Constitutions of certain States establish the moment of conception as the lower limit of the right to life. By the Eighth amendment of the Irish Constitution, adopted following the Referendum in 1983, it was introduced art. 40.3.3. in the Irish Constitution, which provides: "*The State acknowledges the right to life of the unborn and, with due regard to the equal right to life of the mother, guarantees in its laws to respect, and, as far as practicable, by its laws to defend and vindicate that right*". With regard to this amendment it was stated that it is "a decision by the people to insert into the Constitution a specific guarantee and protection for a fundamental right perceived to be threatened by developments in the societies of countries outside Ireland". (See R. Lawson, *The Irish abortion cases: European limits to national sovereignty?* in EJHL no. 1/1994, p.167). Another example, in South America this time, art. 19 in the Constitution of Chile of 1980 provides that "Artículo 19. La Constitución asegura a todas las personas: 1°. El derecho a la vida y a la integridad física y psíquica de la persona. La ley protege la vida del que está por nacer." ("*The law provides to all persons: 1°. The right to life and physical and psychic integrity of the person. The law protects the life of the unborn*"). In Chile, the former military dictator Augusto Pinochet incriminated abortion in all its forms in 1989, a law that remained in force until 2017 when, by a draft of a law proposed by President Michelle Bachelet, abortion was decriminalized in three situations: 1) when the woman is in vital danger, so that the termination of pregnancy avoids a danger to her life; 2) the embryo or foetus has an acquired or genetic congenital pathology, incompatible with independent life outside the uterus, in any case of vital nature; 3) is the result of rape, but does not exceed 12 weeks of pregnancy.

¹³H. Bandolo Kenfack, *Le droit à la vie de l'enfant à naître face au pluralisme juridico-culturel européen: essai d'une conciliation à partir de la théorie de la marge nationale d'appréciation*, RDUS, vol. 45, no. 3/2005, p. 481.

¹⁴Commission EDH, decision of 13 May 1980, application no. 8416/1979.

cannot be interpreted as recognizing the foetus a right to life of absolute nature¹⁵. As in the case it was about a therapeutic abortion, the Commission prudently stated that the authorization of the interruption of pregnancy, granted by the British authorities is compatible with art. 2 par. 1 of the Convention because, assuming that this provision applies in the initial stage of pregnancy, the right to life of the foetus suffers an implicit limitation in order to protect the life and health of the woman.

Subsequently, in the case *R.H. vs. Norway*¹⁶, the Commission pointed out that it did not have to decide whether the foetus may enjoy a certain protection under art. 2 of the text of the Convention, but it did not exclude the possibility that in certain circumstances such protection may be recognized, although it admitted that between the Contracting States there were a considerable divergence of views on whether or to what extent art. 2 protects the unborn life. The applicant was the life partner of the woman to whom the Norwegian courts had authorized the request for termination of the pregnancy on social grounds. In this case, the Commission considered that in such a delicate sphere as the abortion, where national laws differ considerably, the States must exercise some discretionary power.

In the case *Open Door and Dublin Well Woman v. Ireland*¹⁷, the Court found that art. 10 of the Convention was violated and it noted that in this case it was not called to determine whether the Convention guarantees a right to abortion or whether the right to life (article 2 of the Convention) also applies to the foetus¹⁸.

Representative in this matter is the Judgement pronounced by the Grand Chamber of the Court in the case *Vo v. France*¹⁹. In this case, the applicant of Vietnamese origin invoked the violation of article 2 of the Convention, because the act of a doctor responsible for the death of her child in utero was not qualified by the French courts as the crime of negligent homicide. In her opinion, the moment when life begins has a universal meaning and definition, a fact which is scientifically proved that life begins from the moment of fertilization. Therefore, she sustained that the unborn is a person, not an object, otherwise one could" conclude that in this case she did not lose anything"²⁰ and "such an argument is unacceptable to a pregnant woman"²¹. Unlike the aforementioned cases, this time, the court in Strasbourg faced a new problem: the termination of pregnancy had been caused by the errors committed by the treating physician, which required a therapeutic abortion.

Following the examination of the case, the court stated that the issue regarding the moment when the right to live begins is within the margin of appreciation of the States, thus considering that States should enjoy this margin of appreciation, even in the context of an evolutive interpretation of the Convention, as a "living instrument which must be interpreted in the light of present-day conditions"²². In formulating this conclusion, the Court relied on two arguments: the problem was not solved in most States and especially in France, and the scientific and legal definition of the beginning of life is not the subject of a European consensus. The Court stated that in the best case it should be considered a common denominator among states the fact that the embryo belongs to the human race. In the sense of the Grand Chamber "the potentiality of that being and its capacity to become a person [...]"

¹⁵ J.F. Renucci, *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Hamangiu Publishing House, Bucharest, 2009, p.103.

¹⁶Commission EDH, decision of 19 May 1992, application no. 17004/1990, available on <https://www.globalhealthrights.org/wp-content/uploads/2016/12/H.-v.-NORWAY.pdf>, last accessed 1 December 2018.

¹⁷Decision of 29 October 1992, applications no. 14234/88, 14235/88.

¹⁸*Idem*, § 66.

¹⁹Application no. 53924/00, decision of 8 July 2004.

²⁰§47.

²¹*Idem*.

²²§82.

require protection in the name of human dignity, without making it a “person” with the “right to life” for the purposes of Article 2²³. Therefore, recognizing the lack of consensus at the European level on this issue, the court considered that it was not desirable and not even possible to answer in abstract terms to the question whether the unborn is a person. The conclusion is of cautious nature: there was no violation of article 2, even assuming that this provision would be applicable in the case. In line with the judgement given in the case *Vo v. France*, the jurisprudence of the court in Strasbourg is a constant one: until present time the Court has been cautious in defining the human embryo as a person, by making reference to the doctrine of the national margin of appreciation. The principle of human dignity is the one which legitimizes a minimal common protection of the embryo/foetus: human dignity is identified as being the common ground of protection acknowledged because the embryo/foetus “belongs to the human race”²⁴. As ascertained in French doctrine, the positive law must recognize “humanity beyond the strict notion of the person in a legal sense, satisfactory only when it comes to patrimonial or filiation aspects, and not when the existence and dignity of the human being must be respected”²⁵.

On 27 August 2015, the Grand Chamber of the Court pronounced in the case *Parillo v. Italy*²⁶ for the first time on the question of whether the right to respect for private life includes the right to dispose of embryos created by in vitro fertilization with a view for donation to scientific research, the answer given by the European Court being affirmative²⁷. The case raises concerns with regard to the legal status of the embryo and with regard to the consequences of this status, including the rights, the obligations and the liability of those who have a genetic connection with the embryo or who have committed themselves to becoming potential parents following the in vitro treatment which has the result of creating embryos²⁸.

In 2002, the applicant Adelina Parillo, together with her partner, turned to the in vitro fertilization technique which resulted in five embryos that were cryopreserved. Because in 2003 the applicant's partner died as a result of a terrorist attack in Nasiriya (Iraq), the

²³ §84. Under Romanian law, the legal personality is the general and abstract ability to be a holder of rights and obligations, being conferred by law. Representing the man's ability to be theholder of civil rights and obligations, the ability of use expresses the very essence of man to be an individual subject of civil law. The capacity of use begins at the birth of the person and ends upon his/her death (art. 35of the Civil Code). The time of the child being alive is indifferent for obtaining the ability of use, having this capacity even when it died as soon as it was born (*licet illico postquam in terram cecidit, vel in manibus obstetricis decessit*). Art. 36 entitled “The rights of the child conceived” stipulates that the rights of the child are recognized from its conception, but only if it is born alive. It is considered as the legal time of conception the period of time between three hundred and one hundred and eightieth day before the child is born; it is calculated daily. The exception of acquiring the anticipated capacity of use was known from Roman law, being expressed in the adage *infans conceptus pro nato habetur quotiens de commodis eius agitur*(the child conceived is considered born when it comes to its rights). To apply the exception to the acquisition of the capacity of use from conception, the conditions are the following: to be about its rights and to be born alive. Anticipated capacity of use is recognized for the child who is born alive, therefore it is conditional. The child born dead does not acquire the anticipated capacity of use, this circumstance having the meaning of a cancellation condition. Very precisely said, it is not about granting the ability of use to the child conceived, but about retroactive recognition, even from conception, of this capacity with regard to the child born alive. Both human dignity and the right to life are supreme values of the Romanian State, according to art. 1 par. (3) of the Constitution. Therefore, guaranteeing these values allows a legal protection of the human embryo, even if it does not have legal personality.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ M. Herzog-Evans, *Homme, homme juridique et humanité de l’embryon*, RTD civ. 2000, p.66.

²⁶ Application no. 46470/11.

²⁷ See §159 where it is stated that “the Court has thus concluded that the applicant's ability to exercise conscientious and informed choice as to the fate of her embryos concerns an intimate aspect of her personal life and as such enters into the scope of its right to self-determination”.

²⁸ J. Giles, S. Lee, *Parillo v. Italy: Is there life in the European Convention of Human Rights?*, Oxford Journal of Law and Religion, Vol.5, no.1/2016, p.162.

implantation of embryos has not taken place. In this case, the applicant sustained that the interdiction laid down in Art. 13 of Law no. 40/2004 to donate for the purpose of scientific research the embryos conceived through medical assisted reproduction was incompatible with art. 8 of the Convention and Art. 1 of Protocol No. 1 to the Convention. The Court in Strasbourg ruled by 16 votes in favour and one against that the right to private life was not violated and in unanimity for the non-violation of her ownership right.

The interference in art. 8 of the Convention being provided for by law, the Grand Chamber examined the legitimacy of the purpose pursued and the necessity of measure in a democratic society. In the Court's view, protecting the right to life of the embryo" may be connected to the purpose of "moral protection of the rights and freedoms of others"²⁹, but without clarifying the question of whether the term "others" applies to the human embryo. In this respect, in his concurring opinion, Judge Pinto de Albuquerque criticized the argument of the majority as being contradictory on a logical plan because "the majority admits, on the one hand, that the embryo is "another" within the meaning of Art. 8§2 of the Convention because the protection of its life potential can be correlated with the purpose of protecting the "rights and freedoms of others" and, on the other hand, "the same majority declares that this recognition does not imply any reasoning on the part of the Court in order to establish if the term "others" includes the human embryo", such a contradiction between statements being "so obvious that it becomes irremediable"³⁰.

Furthermore, the Court considered the grounds invoked as being relevant and sufficient in order to justify interference in line with Art. 8 par. (2) of the Convention text. To decide in this manner, the Grand Chamber took into consideration the wide margin of appreciation left to Italy³¹ in this case with regard to the fact that the right to donate embryos for scientific research purposes "is not part of the nucleus of fundamental rights protected by art. 8 of the Convention because it is not a particularly important aspect of the applicant's existence and identity"³², and the donation of embryos which are not intended for implantation raises "delicate moral and ethical issues"³³ and "there is no consensus in this field at European level"³⁴. In addition, the Court considered that the interdiction was the result of a broad legislative process that took into consideration various interests involved. As well, the Court considered that "the choice to donate embryos [...] for scientific research purposes results exclusively from the will of the applicant whose partner died"³⁵ and it establishes the condition of existence of the choice of both parents to entrust them to scientific research.

In his concurring opinion, Judge Pinto de Albuquerque contradicts the opinion of the majority by pointing out that States should have "only a limited margin of appreciation on the fundamental issues related to the existence and the identity of the human being"³⁶ and draws attention to the fact that "the beginning and the end of human life are not political issues which need to be left to the Member States"³⁷, because otherwise "the Court would give up the most important of its tasks, namely the protection of human beings against any form of instrumentalization"³⁸.

²⁹ Provided by art. 8 par. (2) of the Convention.

³⁰ §31. The confusion of the majority's reasoning is also highlighted in the partially dissenting common opinion of Judges Casadevall, Ziemele, Power-Forde, De Gaetano and Yudkiska.

³¹ §176.

³² §174.

³³ §176.

³⁴ Ibidem.

³⁵ §196.

³⁶ §43.

³⁷ §43.

³⁸ §26.

The Court refuses to rule on the status of the human embryo in vitro by pointing out that “there is no need here to examine the delicate and controversial issue of the beginning of human life as art. 2 of the Convention is not put into question in this case”³⁹. The Court has only stated that, given the economic and patrimonial scope of this article, human embryos cannot be reduced to the status of goods. Referring exclusively to the economic and patrimonial scope of art. 1 of Protocol No. 1 to the Convention, the reasoning of the Court is deficient. The embryo cannot be included in the category of goods because it cannot be left out of a relationship with the human species, making impossible “the failure to recognize his humanity”⁴⁰. Or, the purpose of the principle of human dignity is to distinguish the human person from animals or goods.

Clarifications regarding the meaning of the concept of “human embryo” are also brought by the Court of Justice of the European Union (hereinafter referred to as CJEU) through two reference decisions in the case *Brüsle*⁴¹ and in the case *International Stem Cell Corporation*⁴², which may have a major influence on the status of the human embryo in national and European law. Furthermore, we shall briefly consider the two decisions.

Mr Oliver Brüsle was the holder of a German patent on human neuronal precursor cells obtained from human embryonic stem cells and the process of their production. In 2004, the Bundespatentgericht (Federal Patent Court) cancelled his patent at the request of Greenpeace eV, a decision which the defendant appealed before Bundesgerichtshof (Federal Court of Justice). The referring court decided to request the Court in Luxembourg to pronounce a preliminary decision on the interpretation of the provisions of Art. 6 par. (2) let. (c) of the Directive 98/44/EC of the European Parliament and of the Council of 6 July 1998 on the legal protection of biotechnological inventions, which provides that “(...) are not considered patentable: (...) (c) the use of human embryos for industrial or commercial purposes”. In other words, it was questioned whether the exclusion from patentability of the human embryo concerned all stages of life from the fertilization of the egg or whether it was allowed before a certain stage of development. Three preliminary questions have been asked. The decision given by the CJEU in this case is very important because, by the first question, it was asked to give a definition to the human embryo. In the Court's view, this is an autonomous notion of Union law, and a uniform definition must be given to the human embryo throughout the EU territory. In connection with the context and the objective of the Directive, the Court considered that the notion of “human embryo” must be broadly interpreted. In this regard, it pointed out that any human ovum must be considered a “human embryo” from the moment it is initiated the process of development of a human being, regardless whether it is triggered by fertilization or by any other artificial technique. The Court in Luxembourg did not accept “having a materialistic and arbitrary interpretation of the embryo according to which the fertilized egg would not have the status of an embryo until reaching a certain stage of development, for example, after implantation in the fallopian tube”⁴³ and in response to the first question it stated that it “constitutes a “human embryo”

³⁹ §215.

⁴⁰ M. Herzog-Evans, cited work, p. 68.

⁴¹ European Court of Justice (Grand Chamber), *Oliver Brüstle v Greenpeace eV.*, Judgment of 18 October 2011. Reference for a preliminary ruling: Bundesgerichtshof – Germany, Case C-34/10. European Court Reports of Cases 2011 I-09821.

⁴² European Court of Justice (Grand Chamber), *International Stem Cell Corporation v Comptroller General of Patents, Designs and Trade Marks*, Judgment of 18 December 2014. Request for a preliminary ruling from the High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Patents Court), Case C-364/13.

⁴³ G. Puppink, *Synthetic analysis of the E.C.J. Case C-34/10 Oliver Brüstle v. Greenpeace Ev. and its ethical consequences*. (Can be consulted at the address https://c-fam.org/turtle_bay/synthetic-analysis-of-the-ecj-case-c-3410-oliver-brustle-v-greenpeace-e-v-and-its-ethical-consequences/). For a comment of this decision, see as

within the meaning of Art. 6 par. (2) let. (c) of the Directive any human egg even from the time of fertilization, any unfertilised human ovum in which was implanted the nucleus of a mature human cell and any unfertilised human ovum which, by parthenogenesis, has been stimulated to divide and develop”⁴⁴. By the second question it was tried to clarify whether the exclusion from patentability of the use of human embryos for industrial or commercial purposes also concerned their use for scientific research purposes. The Court stated that the subject-matter of a patent application⁴⁵ cannot be distinguished from the rights granted by the patent⁴⁶, and therefore they have been excluded from patentability as well. The Court considered that "Only the use for therapeutic or diagnostic purposes which applies to the human embryo and is useful to it may be the subject of a patent”⁴⁷. With regard to the third question asked to the Court, it was raised the issue of patentability of an invention in the case where the invention does not directly concern the use of human embryos, but a product obtained by the previous destruction of human embryos or a process requiring a starting material previously obtained by destroying human embryos. The CJEU ruled out that such an invention should be considered as being unpatentable. In other words, we cannot separate the patent claims from the previous destruction of human embryos.

International Stem Cell Corporation (ISCO) filed two patent applications before the Intellectual Property Office in the United Kingdom. These applications involved the activation by parthenogenesis of unfertilised human oocytes, considered human embryos in Brüstle case, a reason why the application for patent registration was rejected. The referring court asked the Court in Luxembourg to determine whether the judgment in Brüstle case is correct because “according to current scientific knowledge (...), human parthenotes, it would have been demonstrated that they develop only until the blastocyst stage, within approximately five days”⁴⁸, but they are not capable of triggering the development process that leads to a human being. The process involves activating the oocyte, in the absence of sperm cells, using chemical and electrical techniques. Unlike a fertilized egg, a parthenote does not contain paternal DNA, which is necessary for the development of extraembryonic tissue. The CJEU refuses to rule out on whether the parthenotes are “human embryos” and therefore it does not exclude their patentability, but leaves it to national courts to decide whether “they have or not the intrinsic ability to evolve into a human being”⁴⁹. The importance of the decision is to give green light to the patenting of research involving alternative methods of obtaining embryonic stem cells, but a possible negative effect could be the “patent tourism”⁵⁰.

The European Citizens' Initiative (ECI) represents an instrument of participatory democracy that was launched in April 2012. By this instrument, EU citizens can collect one million signatures from at least a quarter of the Member States in order to ask the European Commission to act in a certain field. "One of Us" is one of these European citizens' initiatives launched for ensuring the protection of human beings at the moment of conception in the areas of competence of EU⁵¹. The EU was requested to stop financing activities which

well A. Pele and R. Asis Roig, *Entre raison et tradition: dignité humaine et identité européenne*, Romanian Journal of Comparative Law nr. 2/2012, pp. 9-26.

⁴⁴ §38.

⁴⁵ Residing in the use of human embryos for scientific research purposes.

⁴⁶ In principle, industrial and commercial uses.

⁴⁷ §46.

⁴⁸ §17.

⁴⁹ §36.

⁵⁰ For further developments, G. Belova, A. Hristova, *Some problems related to the “human embryo” in the European Union Law*, International Conference Knowledge – Based Organization, Vol. XXII, no. 2/2016, p. 295.

⁵¹ For details, see <https://oneofus.eu/about-us/>.

involve the destruction of human embryos, the fields concerned being particularly: research, development aid and public health. The organizers of the initiative presented their requests firstly to the representatives of the European Commission on 9 April 2014⁵², and the following day they attended a hearing in the European Parliament. The arguments brought forward by the organizers included as well the decision of the CJEU in Brüsle case, but, as well noted, it covered Directive 98/44/EC on the legal protection of biotechnological inventions and did not regulate the use of human embryos in the context of scientific research, and therefore it did not address the question whether such research could be carried on and whether they can be funded. The Commission decided not to put forward a legislative proposal as it considered that the current funding framework was appropriate⁵³.

Bibliography:

1. **Andorno R.**, *Biomedicine and international human rights law: in search of a global consensus*, BWHO no. 80/2002, pp. 959-963;
2. **Bandolo Kenfack H.**, *Le droit à la vie de l'enfant à naître face au pluralism juridico-culturel européen: essai d'une conciliation à partir de la théorie de la marge nationale d'appréciation*, RDUS, vol. 45, no. 3/2005, pp. 469-510;
3. **Bîrsan C.**, *Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu pe articole*, C.H.Beck Publishing House, Bucharest, 2005;
4. **Belova G., Hristova A.**, *Some problems related to the "human embryo" in the European Union Law*, International Conference Knowledge – Based Organization, Vol. XXII, no. 2/2016, pp. 292-297;
5. **Giles J., Lee S.**, *Parillo v. Italy: Is there life in the European Convention of Human Rights?*, OJLR, vol.5, no.1/2016, pp. 162-167;
6. **Herzog-Evans M.**, *Homme, homme juridique et humanité de l'embryon*, RTD civ. 2000, pp. 65-78;
7. **Lawson R.**, *The Irish abortion cases: European limits to national sovereignty?*, EJHL no. 1/1994, pp. 167-186;
8. **Pele A., Asis Roig R.**, *Entre raison et tradition: dignité humaine et identité européenne*, Romanian Journal of Comparative Law nr. 2/2012, pp. 9-26.
9. **Puppinck G.**, *Synthetic analysis of the E.C.J. Case C-34/10 Oliver Brüsle v. Greenpeace Ev.and its ethical consequences*, [tps://c-fam.org/turtle_bay/synthetic-analysis-of-the-ecj-case-c-3410-oliver-brustle-v-greenpeace-e-v-and-its-ethical-consequences/](https://c-fam.org/turtle_bay/synthetic-analysis-of-the-ecj-case-c-3410-oliver-brustle-v-greenpeace-e-v-and-its-ethical-consequences/);
10. **Renucci J.F.**, *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Hamangiu Publishing House, Bucharest, 2009;
11. **Scripcaru Gh., Astărăstoie V., Ciucă A., Scripcaru C.**, *Introducere în biodrept – de la bioetică la biodrept*, Lumina Lex Publishing House, Bucharest, 2003

⁵²http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-14-115_en.htm .

⁵³According to Mrs. Máire Geoghegan-Quinn, the European Commissioner for Research, Innovation and Science: "We have examined this citizens' initiative and granted all due attention. However, the Member States and the European Parliament have agreed to continue to fund research in this area in a justified manner. Embryonic stem cells have unique characteristics and they could be at the origin of life-saving treatments, which is already being studied in certain clinical trials. The Commission will continue to apply EU-funded research the strict rules and ethic restrictions already in force, including the fact that we will not finance the destruction of embryos".

SOCIAL INNOVATION IN A PROJECT OF SOCIAL ECONOMY

**Avram Tripon, Assoc. Prof. PhD and Petruța Blaga, Prof. PhD, UMFST Târgu
UMFST Târgu-Mureș**

Abstract: The paper aims to describe some aspects of social innovation in a social economy project in Romania – Central Region, in order to create more economic, social and ecological value in our communities. The aim of this approach is to provide the best environment for social leaders, private companies and institutions to cooperate, learn from each other and launch new initiatives. The emphasis will be on a social franchise, a Social Innovation Laboratory and a Social Enterprises Generator.

It will pursue partnerships with relevant stakeholders, support and cooperation networks, establishing partnerships to disseminate best practices and information, activities for capacity building and transfer of know-how with other communities, training people as Entrepreneurs in the social economy, advisory activities in entrepreneurship and social entrepreneurship field. The project will also be pursuing activities concerning support for the transition to a low-carbon economy and efficiency from the point of view of resources use, social innovation activities, non-discrimination activities, activities relating to the development of capacity and skills in relevant areas.

The final goal of the project is the creation and certification of social enterprises, as well as the hiring of persons trained in the field of social economy Entrepreneurship in enterprises established within the project.

Key words: social innovations, social economy, project, European social model, economic-social-ecological value, social franchise, Social Innovation Laboratory, Social Enterprises Generator

Introducere

Inovațiile sociale sunt idei noi care răspund nevoilor sociale, creează relații sociale și formează noi colaborări. Aceste inovații pot fi produse, servicii sau modele care răspund nevoilor nesatisfăcute mai eficient. Obiectivul Comisiei Europene este de a încuraja adoptarea de soluții inovatoare pe piață și de a stimula ocuparea forței de muncă [6].

Economia socială a crescut în număr și dimensiune în ultimele decenii în statele membre ale Uniunii Europene, în conformitate cu tendințele globale înregistrate în acest domeniu. Cu toate acestea, diferențele în ceea ce privește statutul juridic și rolul jucat de către entitățile din economia socială din fiecare stat membru, precum și atenția relativ redusă care, până recent, a fost acordată acestui domeniu de către birourile naționale și transnaționale de statistică fac dificilă evaluarea dimensiunii economiei sociale în Uniunea Europeană, ca întreg [2]. Economia socială constituie un pilon esențial al modelului social european. Din perspectiva Politicii de Coeziune, publicat în luna octombrie 2017, economia socială reprezintă un pilon important în contextul necesității de reducere a disparităților sociale dintre și în cadrul statelor membre și a regiunilor acestora.

În România, discuția despre economia socială [4] este de dată oarecum recentă. Ideea privind generarea de venit de către organizațiile cu scopuri sociale, pentru a susține scopurile lor specifice, a început imediat după anul 2000 [3]. România înregistrează un deficit serios față de media UE-25 în domeniul capacității de a furniza servicii sociale, de educație și sănătate. De asemenea, România are deficit serios în domeniul protecției mediului, în care în mod firesc și necesar poate fi susținută dezvoltarea întreprinderilor sociale. Cadrul legal național a fost instituit prin Legea nr. 219/2015 privind economia socială, care constituie cadrul pentru definirea unor concepte importante în acest domeniu, cele mai relevante fiind: întreprinderile sociale de inserție, marca socială (conceptul include și certificatul privind statutul întreprinderii), mecanismele de finanțare ale întreprinderilor sociale.

Conform Legii economiei sociale, aceasta contribuie la dezvoltarea comunităților locale, crearea de locuri de muncă, implicarea persoanelor aparținând grupului vulnerabil în activități cu caracter social și/sau economic, facilitând accesul acestora la resursele și serviciile comunității.

Abordarea inovării sociale – Laboratorul de inovare socială și Generatorul de Întreprinderi Sociale

Se va folosi un Laborator de inovare socială și un Generator de Întreprinderi Sociale pentru a crea mai multă valoare economică, socială și ecologică în comunitățile noastre [7]. Laboratorul de inovare socială este un spațiu creativ care dispune de o masă de consiliu, calculatoare etc. Practic, laboratorul constituie locul în care universitari, companii, administrații publice în cautare de inovare socială vor lucra împreună cu studenți ai universității în cadrul unor proiecte comune pentru rezolvarea unor probleme reale.

Generatorul de Întreprinderi Sociale folosește Învățarea colaborativă asistată de cele mai recente tehnologii informatice și reprezintă una dintre cele mai promițătoare inovații în demersurile de îmbunătățire a procesului de predare/învățare. Nu numai că această abordare încurajează participanții să lucreze în echipă pentru rezolvarea proiectelor care combină cunoștințe din mai multe discipline, dar contribuie în același timp la diversificarea și creșterea gradului de atractivitate a activităților de implementare a proiectelor, în condiții reale.

Se are în vedere atât înființarea, cât și dezvoltarea a 38 întreprinderi sociale, cu 76 noi locuri de muncă, inclusiv întreprinderilor sociale de inserție, pentru integrarea pe piața muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile și combatere a sărăciei. Totodată, antreprenorii în domeniul social, atât din entitățile nou înființate, cât și cei din entitățile deja existente, vor putea beneficia de activități de consiliere/mentorat, precum și de formare inclusiv în domeniul social.

În vederea realizării obiectivului specific, vom susține următoarele tipuri de acțiuni:

- Sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale și dezvoltarea celor existente, acordarea de sprijin financiar sub forma micro-granturilor de înființare și a granturilor pentru dezvoltare;
- Crearea și consolidarea a cinci parteneriate cu actorii relevanți de pe piața muncii, din sistemul de învățământ/de asistență medicală-socială/servicii de ocupare din administrația locală/centrală în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile;
- Crearea a trei rețele de sprijin și de cooperare, stabilirea de parteneriate, pentru diseminarea de bune practici și informații, activități de consolidare a capacității și transferul de know-how cu alte comunități și cu actorii relevanți la nivel de țară sau din alte State Membre;
- Accesibilizarea locurilor de muncă pentru desfășurarea activității în întreprinderile sociale;
- Dezvoltarea instrumentelor pentru o mai bună cunoaștere a sectorului și îmbunătățirea vizibilității economiei sociale – inclusiv inițiative de promovare a mărcii sociale și de conștientizare a formelor specifice de acțiune ale economiei sociale;
- Dezvoltarea unor soluții de finanțare avantajoase pentru dedicate întreprinderilor sociale, finanțare participativă pentru portofolii de întreprinderi aflate în faza de start-up – crowd-funding, atragerea de donatori, investitori și alți parteneri.

Acțiuni care vizează înființarea, dezvoltarea și monitorizarea a 38 întreprinderi sociale, folosind Laboratorul de inovare socială și Generatorul de Întreprinderi Sociale

Întreprinderile sociale vizate sunt, în conformitate cu prevederile Legii nr. 219/2015 privind economia socială, întreprinderi organizate independent de sectorul public și care au scopul de a servi interesul general, interesele unei colectivități și/sau interesele personale nepatrimoniale ale membrilor prin producerea și furnizarea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări. Aceste întreprinderi contribuie la dezvoltarea comunităților locale, inclusiv prin implicarea unor persoane aparținând unor grupuri vulnerabile în activități cu caracter social și economic, facilitând accesul tuturor la resursele și serviciile comunității.

Totodată, antreprenorii din domeniul economiei sociale, din cadrul entităților nou înființate, vor putea beneficia de activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului și formare inclusiv în domeniul social. Activitățile specifice sprijinite sunt structurate sub forma unei scheme pentru entități ale economiei sociale, care presupune parcurgerea a două etape de implementare, etape obligatorii în cadrul cărora administratorul schemei va propune activitățile considerate optime pentru atingerea obiectivelor asumate în cadrul proiectului.

În cadrul *Generatorul de Întreprinderi Sociale* se vor parcurge următoarele etape [1]:

➤ **Etapa I – Sprijin pentru înființarea a 38 întreprinderi sociale.** În această etapă desfășurăm acțiuni de sprijin pentru înființarea de noi întreprinderi sociale pentru persoane care doresc să înființeze astfel de întreprinderi. Acțiunile de sprijin se referă la formare profesională, consiliere în domeniul antreprenoriatului, identificarea de piețe de desfacere, dezvoltarea capacității și abilităților în diferite domenii. Se vor derula următoarele activități:

1. *Informarea publicului cu privire la acțiunile derulate în cadrul proiectului.* Prezentăm publicului elementele specifice ale proiectului, cu accent pe oportunitățile oferite și principalele condiții pentru a beneficia de acestea.
2. *Selectarea grupului țintă ce va participa la acțiunile de sprijin organizate.* Se vor selecta, pe baza unei Metodologii de selecție a grupului țintă, 100 de persoane care doresc să înființeze întreprinderi sociale, pentru participarea la cursuri de dezvoltarea competențelor antreprenoriale.
3. *Derularea unui program de formare antreprenorială specifică.* Se va derula un program de formare antreprenorială în conformitate cu standardele existente pentru ocupațiile specifice sectorului economiei sociale și anume: ***Antreprenor în economia socială, Cod COR 112032.***

Va putea beneficia de curs gratuit, persoana care se regăsește în una dintre următoarele situații: casnică, încadrare în grad de handicap, etnie romă, victimă a violenței în familie, specialist implicat în economie socială etc.

Durata cursului este de 40 de ore din care: pregătirea teoretică – 13 ore, pregătirea practică – 27 ore. Programul de formare profesională este de *specializare*. Domeniul ocupațional – Alte industrii și servicii. Tipul de certificat (de calificare, de absolvire) – *Certificat de absolvire*.

Condiții de acces: Pentru a participa la curs gratuit beneficiarii trebuie: să aibă studii minime obligatorii (minim 10 clase absolvite); să aparțină grupului țintă a proiectului (femei, manageri ai întreprinderilor sociale, persoane care au părăsit timpuriu școala, persoane cu venit minim garantat, persoane cu dizabilități, de etnie romă, specialiști implicați în economia socială, tineri peste 18 ani din sistemul instituționalizat de protecție a copilului, victime ale violenței în familie).

Descrierea ocupației: Cursul se adresează persoanelor care se află în căutarea de soluții la probleme sociale într-un mod care să asigure independența economică și autosustenabilitatea, o parte dintre cei care vor beneficia de acest curs vor deveni manageri în cadrul Structurilor de Economie Socială înființate în cadrul proiectului. Scopul cursului este dezvoltarea abilităților de identificare și rezolvare a problemelor sociale cu ajutorul principiilor din mediul de afaceri. Antreprenoriatul social reprezintă cadrul care oferă instrumente pentru identificarea problemelor sociale și unde, folosind principii din mediul de afaceri, se pot genera resursele necesare rezolvării acestui tip de probleme. Antreprenorul social este acea persoană care este încrezătoare în ideea că orice comunitate poate avea capacitatea de a genera resurse care să contribuie la rezolvarea problemelor din interiorul acesteia și că soluțiile găsite pot, la rândul lor, să susțină în mod independent o stare socială de bine.

Competențele cheie, generale și cele specifice obținute în urma cursului sunt următoarele:

Unități de competență cheie: Unitatea 1: Comunicare în limba oficială; Unitatea 2: Comunicarea în limbi străine; Unitatea 3: Competențe de bază în matematică, știință și tehnologie; Unitatea 4: Competențe informatice; Unitatea 5: Competența de a învăța; Unitatea 6: Competențe sociale și civice; Unitatea 7: Competențe antreprenoriale; Unitatea 8: Competență de exprimare culturală.

*Unități de competență generale:*Unitatea 1: Aplicarea normelor de sănătate și securitate în muncă;Unitatea 2: Aplicarea normelor de protecție a mediului;Unitatea 3: Menținerea unor relații de muncă etice.

Unități de competență specifice: Unitatea 1: Realizarea studiului de fezabilitate;Unitatea 2: Elaborarea planului de afaceri;Unitatea 3: Gestiunea afacerii;Unitatea 4: Elaborarea proiectului social al afacerii;Unitatea 5: Gestionarea activității sociale;Unitatea 6: Promovarea antreprenoriatului social;Unitatea 7: Reprezentarea organizației în relațiile externe.

Absolvenții vor primi certificat de absolvire pentru ocupația de Antreprenor în economia socială, COR 112032, curs de specializare. Cursul e autorizat de Autoritatea Națională pentru Calificări, iar certificatele sunt recunoscute de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice și de MEN, certificat în care vor fi înscrise datele personale, tipul cursului absolvit și media de absolvire. Acest certificat va fi însoțit de un supliment descriptiv în care vor fi menționate competențele dobândite în urma participării la curs.

4. Alte activități de sprijin oferite în vederea înființării de întreprinderi sociale. Complementar cu activitățile de formare antreprenorială se vor derula activități de sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale și anume dezvoltarea capacității și abilităților în diferite domenii relevante, ținând cont de nevoile identificate ale grupului țintă. În cadrul acestei acțiuni pot fi organizate alte activități de formare profesională justificate prin certificate de absolvire. Activitatea poate include și acțiunile specifice pentru acreditarea cursului livrat ulteriori membrilor grupului țintă, la cerere.

➤ ***Etapa II – Implementarea planurilor de afaceri și monitorizarea funcționării celor 38 întreprinderi sociale.*** Aceasta reprezintă etapa în care se derulează activități ce au ca scop final susținerea grupului țintă în implementarea planului de afaceri selectat în etapa I:

1. Furnizarea serviciilor personalizate de consiliere ulterior finalizării procesului de selecție a planurilor de afaceri. Se vor derula activități de sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale: activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului social; activități de consiliere în domeniul antreprenoriatului, inclusiv cu privire la identificarea de piețe de desfacere. Aceste servicii vor fi oferite doar persoanelor selectate în vederea implementării planurilor de afaceri.

2. Asigurarea înființării și demarării funcționării întreprinderilor ce vor implementa planurile de afaceri cu ajutor de minimis în cadrul proiectului. Conform Legii 219/2015

și HG 585/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 219/2015 privind economia socială, întreprinderile de economie socială pot fi înființate legal după cum urmează: societățile cooperative de gradul I; cooperativele de credit; asociațiile și fundațiile; casele de ajutor reciproc ale salariaților; casele de ajutor reciproc ale pensionarilor; societățile agricole; orice alte categorii de persoane juridice care prin actele de înființare și funcționare demonstrează faptul că activitatea desfășurată are scop social; federațiile și uniunile persoanelor juridice prevăzute mai sus.

Statutul de întreprindere socială se recunoaște prin dobândirea unui *atestat de întreprindere socială*, în conformitate cu Legea 219/2015 privind economia socială. Persoanele juridice de drept privat, prevăzute mai sus, pot solicita un atestat de întreprindere socială, dacă actele de înființare și funcționare conțin prevederi prin care se demonstrează că: activitatea desfășurată are scop social; respectă principiile economiei sociale; respectă criteriile: acționează în scop social și/sau în interesul general al comunității; alocă minimum 90% din profitul realizat scopului social și rezervei statutare; se obligă să transmită bunurile rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale; aplică principiul echității sociale față de angajați.

În cadrul proiectului se va asigura faptul că fiecare întreprindere de economie socială finanțată dobândește un atestat de întreprindere socială în termen de maximum 4 luni de la semnarea contractului de subvenție cu aceasta. Se va verifica respectarea criteriilor de acordare a ajutorului de minimis (Regulament 1407/2013) și se vor transmite documentele justificative către furnizorul schemei de ajutor de minimis pentru validare. După primirea validării, se va semna cu beneficiarii de ajutor de minimis contractele de subvenție, în baza cărora se va acorda ajutorul de minimis.

Întreprinderile nou înființate vor trebui să aibă sediul social și, după caz, punctul/punctele de lucru în mediul urban sau în mediul rural, în regiunea Centru. Fiecare beneficiar al ajutorului de minimis va trebui să angajeze, cel târziu la 3 luni de la semnarea contractului de subvenție, cel puțin două persoane, corespunzător cunatului ajutorului de minimis primit. Persoanele angajate vor avea, în mod obligatoriu, domiciliul sau reședința în Regiunea Centru, în mediul urban sau rural.

3. *Decontarea sumelor aferente implementării planurilor de afaceri.* Cheltuielile aferente înființării și funcționării întreprinderilor de economie socială finanțate intră sub incidența ajutorului de minimis, conform Schemei de ajutor de minimis aprobată prin Ordinul MFE nr. 772/03.08.2018. Numărul minim de locuri de muncă create depinde de nivelul

ajutorului de minimis utilizat, adică de până la 55.000 euro – minimum 2 locuri de muncă create.

4 – Monitorizarea funcționării și dezvoltării afacerilor finanțate. Desfășurăm acțiuni care au ca scop monitorizarea activității întreprinderilor înființate, inclusiv exploatarea și sustenabilitatea planului de afaceri asumat în sensul dezvoltării, și nu doar al supraviețuirii în piață, precum și a atingerii tuturor rezultatelor asumate prin proiect, cu acordarea unei atenții deosebite menținerii locurilor de muncă create, precum și funcționalității întreprinderilor create. La finalul implementării proiectului, indiferent de eventuala fluctuație a numărului de persoane angajate, ne asigurăm că numărul persoanelor angajate este cel puțin egal cu numărul total asumat inițial.

Durata de implementare a acestei etape este de maximum 24 luni. La finalul etapei, se va prezenta un dosar cu documente justificative privind plata sumelor acordate ca ajutor de minimis întreprinderilor înființate. Acestea vor deveni operaționale (vor obține atestatul de întreprindere socială) în maximum 4 luni de la semnarea contractului de subvenție. După înființare, întreprinderile nou create trebuie să-și continue activitatea, pentru minimum 18 luni de la data obținerii atestatului de întreprindere socială, la care se adaugă o perioadă minimă obligatorie de 6 luni de sustenabilitate ulterior finalizării implementării proiectului. Toate plățile aferente înființării și funcționării întreprinderilor nou create trebuie efectuate în cadrul celor 18 luni de funcționare obligatorie pe durata implementării proiectului.

Laboratorul de inovare socială

Acțiunile care se vor dezvolta în cadrul Laboratorului de inovare socială sunt:

- 1. Acțiuni care vizează dezvoltarea domeniului economiei sociale.** Derulăm în cadrul proiectului următoarele acțiuni care vizează dezvoltarea domeniului: Crearea și consolidarea a cinci parteneriate cu actorii relevanți de pe piața forței de muncă, din sistemul de învățământ/de asistență medicală/de asistență socială/servicii de ocupare sau din administrația locală/centrală, în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile; Crearea a trei rețele de sprijin și stabilirea de parteneriate în vedere diseminării de bune practici și informații, precum și activități de consolidare a capacității și transferul de know-how cu alte comunități, la nivel de țară sau din alte State Membre; Dezvoltarea instrumentelor pentru o mai bună cunoaștere a sectorului și îmbunătățirea vizibilității economiei sociale – inclusiv inițiative de promovare a mărcii sociale și de conștientizare a formelor specifice de acțiune ale economiei sociale.

2. **Teme secundare FSE**vizate: Sprijinirea tranziției spre o economie eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor cu emisii scăzute de dioxid de carbon; Inovarea socială; Nediscriminarea.

3. **Aspecte privind inovarea socială**

Inovarea socială presupune dezvoltarea de idei, servicii și modele prin care pot fi mai bine abordate provocările sociale, cu participarea actorilor publici și privați, inclusiv a societății civile, cu scopul îmbunătățirii serviciilor sociale. Programul Operațional Capital Uman promovează inovarea socială, în special cu scopul de a testa și, eventual, a implementa la scară largă soluții inovatoare, la nivel local sau regional, pentru a aborda provocările sociale.

Exemple de teme de inovare socială utilizate: metode inovatoare de implicare activă a membrilor comunității în operațiuni sprijinite, pentru depășirea barierelor de ordin moral sau care țin de cutumele din societate/etnice; metode inovatoare de combatere a discriminării; metode inovatoare de organizare a muncii, inclusiv în vederea inserției profesionale a persoanelor defavorizate; valorificarea oportunităților locale de dezvoltare în identificarea soluțiilor propuse; activități care vizează promovarea egalității de șanse, nediscriminarea; aplicarea de mecanisme de preluare de către agenții economici a unor servicii publice, prin intermediul unor activități comerciale vizând servicii sociale, culturale, de mediu etc.

4. **Teme orizontale.** Contribuția proiectului la temele orizontale este asigurată prin temele: Dezvoltarea durabilă vizază obiectivul de sprijinire a tranziției către o economie bazată pe emisii scăzute de carbon sau a măsurilor care includ aspecte legate de locuri de muncă verzi; Egalitatea de șanse și nediscriminarea vizează promovarea egalității de șanse, combaterea discriminării pe criterii de origine rasială sau etnică, religie sau credință, dizabilități, vârstă, gen sau orientare sexuală și a dificultăților de acces de orice tip și asigurarea accesului egal la serviciile de interes general; Utilizarea TIC și contribuția la dezvoltarea de competențe digitale.

Concluzii

Inovarea socială în proiectul regional de economie socială va permite:

- crearea și consolidarea a cinci parteneriate cu actorii relevanți din mediul social în vederea creșterii implicării în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile;
- crearea a trei rețele de sprijin și cooperare, precum și stabilirea de parteneriate pentru diseminarea de bune practici și informații cu actorii relevanți la nivel de țară sau din alte State Membre UE;

- instruirea și certificarea de persoane ca Antreprenor în economia socială(Cod COR 112032);
- atestarea unui număr de întreprinderi sociale și angajarea de persoane în cadrul acestora;
- derularea de activități de consiliere în antreprenoriat și antreprenoriat social, activități de sprijinirea tranziției către o economie eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, activități privind inovarea socială și nediscriminarea.

BIBLIOGRAFIE

1. Ministerul Fondurilor Europene, Fonduri Europene Structurale și de Investiții, *Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale, Ghidul Solicitantului – Condiții specifice*, 2018;
2. The Young Foundation, *This is European Social Innovation*, 2018;
3. Ministerul Fondurilor Europene, *Fonduri Europene Structurale și de Investiții*, 2018;
4. Institutul de Economie Socială – IES, 2018;
5. Asociația pentru Promovarea Afacerilor în România, *Inovare socială!? Oare ce este?*, 2015;
6. Growth. Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, Social Innovation, European Commission, 2018;
7. Kennisland, *The European Social Innovation Toolkit 2018*.

THE INTELLECTUAL CAPITAL'S ROLE IN CONTEMPORARY COMPANIES DEVELOPMENT

Alexandra Boanta, Assist., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: The importance of intellectual capital in the current economy and the knowledge society, intangible assets such as knowledge and information and knowledge management, become the new core of economic development, as the impact of financial assets and fixed assets is well below the sustained impact of knowledge. In this context, the article wants to highlight the benefits that this form of knowledge can bring to economic entities. We live in an economy where material things begin to lose ground in the face of intellectual capital.

Key words: intellectual capital, development, companies development.

1. Introduction

The importance of intellectual capital in the current economy and the knowledge society, intangible assets such as knowledge and information and knowledge management, become the new core of economic development, as the impact of financial assets and fixed assets is well below the sustained impact of knowledge.

Globalization and turbulence in the business environment have inevitably led to increased competition, especially in saturated markets for products and services. In response to the new field of power generated in the external environment, companies had to move from industrial static operational management to dynamic management to develop their ability to compete and penetrate new markets. The emphasis has not been on maximizing profit, but on gaining competitive advantage and turning it into a strategic asset. Developing strategic management and integrating it with operational management is becoming more and more a necessity, in the sense of achieving a dynamic balance between the field of forces in the external environment and the field of forces within the organization's internal environment.

Intellectual capital can be valued by various methods, the most simplistic method being given by the difference between a company's market value and the total value of its assets. Most of the time, intellectual capital is attributed to the management side of a company, not a valued accountant, but many companies that had a higher asset value, but did not invest in people, had a lower value market and much slower economic growth than companies where the value of assets was not very high, but there are companies whose market value was much higher because of the company's investments in improving people or recruiting the best candidates. Intellectual capital is seen as a hidden wealth not shown in the financial statements, although, as we shall see, it greatly helps the company to grow, especially in the present economy.

2. What is intellectual capital?

Intellectual capital is considered a hidden treasure, designed to help the company grow in this age of technology and knowledge. The conceptual development of intellectual capital was made in two different directions: the first direction was oriented to the need for growth of companies, development and, at the same time, the ability to compete on the market, taking advantage of the benefits offered by the intangible assets. The second

direction is related to the desire of companies to grow success, due to investment in intellectual capital. At present there are companies whose market value is three to four times the total value of assets at current prices, which denotes an investment in intellectual capital through training programs through a targeted management policy.

We can say that intellectual capital is becoming more and more appreciated today. The significance behind the term intellectual capital can be interpreted economically from a managerial point of view, by referring to the way the company, its clients, or the level of employee training are conducted. From an accounting point of view, the term intellectual capital is often equated with the term intangible asset.

As a result of continuous technological progress and, in particular, the development of a new economy based on knowledge and information technology, the concept of capital has been enriched with new meanings and areas of use. Thus, the concept of human capital has emerged, which reflects the investment in education and the development of the necessary skills in the work process. The concepts of social capital and individual capital were considered as components. The first concept reflects the importance of interpersonal relationships in the production process, and the second concept refers to the knowledge, experience, talent, imagination, personality and skills required to carry out a particular economic activity

3. Role of intellectual capital for companies development

Most of the time intellectual capital is considered a hidden wealth of companies, which, despite not being presented in its financial statements, provides added value for the enterprise. In the current economy, intellectual capital seems to be one of the safest things to prevent the effects of the current economic crisis, but also for the sustainable development of the economic entity. Because of this, more and more companies tend to invest more and more in intellectual capital because they are the driving force of successful business.

According to Edvinsson, the market value of the company is given by the social capital and the intellectual capital, which in terms of the model created by it consists of:

- * human capital, represented by the tacit or explicit knowledge that people possess, as well as the ability to generate them, knowledge that is useful to the mission of the organization and which includes values and attitudes, skills and know-how, philosophy and culture;

- * the capital of the organization, that represents the combination of explicit and tacit knowledge, formal and (formal and informal knowledge), structure (explicit and formal knowledge) and organizational learning (the renewal of tacit and explicit, formal and informal knowledge processes) and organizational learning;

- * Structural capital that is defined as a set of empowerments and supporting elements of the human capital infrastructure;

With Edvinsson's model, we can best show how intellectual capital influences company development. The performance of an organization can be addressed in terms of efficiency and effectiveness. They acquire new content in the knowledge-based organization under the influence of several factors, which are predominantly based on the quality and valences of the human capital of the organization, because human resources, people are the bearers of knowledge.

These factors are: the high share of knowledge in the firm; increasing the weight and importance of inputs non-quantifiable, represented by tacit knowledge; turning a party of external stakeholders into components and / or a participant in the company's intellectual capital; the environmental environment of the firm is an essential element of knowledge-based inputs and outputs.

The market value of a firm is given by its tangible and intangible assets, with the tendency to decrease the share of physical capital (tangible assets) that participate in

obtaining products of services or that contribute to the firm's economic performance. In the tangible asset category, human capital is a consistent component. The financial benefits to companies from investment in people, mainly in their education and training, are already demonstrated and known. This investment has a high recovery rate, benefits in the form of increased labor productivity, development of professional skills, innovation capacity, and increased mobility of workers. However, many organizations still see employees' education and training programs as a cost and not as an investment.

Companies realize that, in order to remain competitive, they must properly manage their intellectual resources and capabilities. To this end, many organizations have initiated a whole range of knowledge-based projects and management programs. The primary focus of these efforts was the development of new IT applications as support systems for capturing, storing, extracting, and digitally distributing explicitly documented organizational knowledge.

4. Conclusions

The intellectual capital is playing a more important and decisive role in achieving the competitive advantage of companies, in the context of the new economy. It represents the hidden part of the value of a company, because it represents the company's intangible resources, which can't be measured by the financial metrics used to measure tangible ones. Due to its growing importance for the development and competitiveness of companies, there have been proposed a number of models created to evaluate the IC, and to better explain the its structure and the benefits provided by it.

5. Bibliography

- 1.Brătianu, C. (2006a), Knowledge dynamics, InternationalSymposium SIMPEC 2006, 1, pp. 51-57, Infomarket, Braşov
- 2.Brătianu, C., Jianu, I. (2006), Evaluation models for intellectual capital, Academy ofEconomic Studies, Bucharest
- 3.Dinu, M. (2006), Societatea cunoaşterii. O perspectivă postreferenţială asupra resurselor, Editura Economică, Bucureşti
- 5.Drucker, P.F. (2000), Inovare şi spirit întreprinzător, Teora, Bucureşti
- 6.Nicolescu, O.; Nicolescu, L. (2005), Economia, firma şi managementul bazate pe cunoştinţe,Editura Economică, Bucureşti

THE BENCHMARKING OF HUMAN RESOURCES IN THE ACADEMIC ENVIRONMENT

Alexandra Boanta

Assist, PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: Benchmarking is a basic component of human resources audit, and a first step in this approach is the assessment of the effectiveness of human resources by field of activity. Secondly, benchmarking aims to continuously improvement of processes within an organization, either public or private. Evaluating the human resources activity in the academic environment has a stronger impact on the quality of the teaching act, on the social activities and even on the internal organizational environment. Therefore, through this article, it is desired to highlight the importance that the audit of academic human resources can have on the development and improvement of the teaching act and on the academic environment in general, by identifying appropriate evaluation models.

Key words: benchmarking, human resources, human resources management, academic environment.

1. Introduction

The human resource generates knowledge and information that are important sources for economic development. The vast majority of the economy treaties detail all the resources involved in the economic process and their importance. Most of them are unanimous in saying that, by far, the most important of these, are human resources. Thus, the role of the human factor in making progress begins to become more and more well known. Human resources are the ones that decisively influence the economic outcome. Professional performance assessment is one of the most important activities in human resources management, in order to obtain valuable information on how to efficiently perform the tasks and responsibilities assigned to them. Performance appraisal is an activity that actively motivates the human resource by recognizing the quality of its activity and promoting a certain image of the issues to be assessed. The assessment of academic human resources is a process whose importance has exponentially increased lately at the level of academic institutions where the engine of affirmation and development is based on innovation, both materially and spiritually.

2. Benchmarking of human resources and the stages of its realization

Benchmarking is an estimate of an organization's performance over another in the same industry. Benchmarking answers the question, "What point of reference do we use when evaluating the performance of an organization?" It is a process of organizational change aimed at continuous improvement and correction of gaps, a continuous process of searching for best practices, leading the organization to a superior level of performance. Benchmarking is not a single comparison of indicators, it is a study of the processes, practices and methods used by organizations that hold performance in the field. It is also about direct competition, but it seeks innovation, it seeks to process, especially how to implement best practices for performance. Therefore, the essential role of benchmarking offers realistic objectives to managers, and allows the development of strategies to

eliminate gaps. Benchmarking is also a basic component of human resources audit, which is an internal analysis of human resource functions at a public institution level, including performance obtained by higher levels of senior management. In this way, a first step in the human resources audit is the evaluation of human resource efficiency by field of activity. The second step concerns the assessment of the human resources activities of the organization to ensure continuous improvement. Running a complex process must follow the objectives and four steps: planning, research, analysis, and implementation.

Planning requires an internal analysis of human resources, especially the strengths and weaknesses of the organization in the field of human resources. This analysis can be performed on specific human resource management activities - recruitment, selection, position analysis and design, career development, work relationships, etc.

The research aims at collecting and analyzing information from different sources: Internet, publications, research studies, primary documents of the organization, etc. Their role is to enable comparisons between data and information provided by the academic institution.

The analysis phase considers the following: when changes occur in the human resources, which are the quantitative and qualitative domains of the changes, how the solutions proposed in the organization can be applied, etc.

The last stage, the implementation, refers to the implementation of the proposed solutions in the previous stages, in order to improve the performances obtained by the organization, in this case the academic institution, at the level of the human resources. Solutions need to materialize in changes that make it possible to increase the efficiency and effectiveness of using human resources.

3. Benchmarking of academic human resources

An excellent and recommended way to promote continuous improvement in education services is the innovative adaptation of best practice in the field. An organization can assimilate information from other organizations that are considered as market leaders in the field on the basis of the results obtained, aiming at continuous improvement.

In order to achieve this goal of continuous improvement, benchmarking can be used as a source for accelerating the progress of the initiating organization. Choose what is best in the field, adjust the best from the reference firm and continually improve, this is the path of a successful strategy.

The educational effectiveness of an organization can be monitored only by using multiple modalities, including assessment of student learning environment, quality of teaching, quality assurance mechanisms and student outcomes, including their promotion, satisfaction and employability. Benchmarks that monitor current dynamism and improve teaching and learning are even more important in these aspects of the institution's life than those that reflect past achievements. At the same time, no other field is more difficult to analyze comparatively based on good practice. Benchmarking, however, is essential, because any person associated with education and training is very much interested in their quality. Students and their parents are looking for information on the reputation of different vendors, admission requirements, course content, teaching quality and graduation standards. Internally, the institution itself needs to know the quality of the curriculum, how well-organized and current the courses are, how rigorous and systematic the teaching process is, and whether the student's student / students' work arrangements, grades and other details are appropriate .

3.1. Quality of teaching

A good teaching process is fundamental, so there are at least two objectives that need to be considered to monitor the good quality of teaching. The first sets the task of monitoring the teaching level of the teaching staff of the institution concerned. However, in order to make a comparative analysis of a quality teaching according to the academic criterion, it is necessary to draw up a national good practice protocol and use it on a large scale. Moreover, teachers should have a regularly updated portfolio of evidence on their teaching system and the extent to which they meet protocol standards.

Those involved in developing a good practice protocol in academic teaching should consider the following features:

- an academic approach that covers well-chosen, modern content;
- clear objectives;
- adequate training;
- appropriate methods;
- significant impact on learner and understanding of matter;
- effective presentation; and
- reflexive criticism.

The second objective to be taken into account when determining the factors for good quality teaching, is associated with the teaching environment. Comparative analysis in line with the best practices of the 'teaching environment' for quality teaching implies that the provider has organizational arrangements to ensure the best possible teaching. These include:

- training of new teachers;
- a supervision system;
- assessing the effectiveness of teaching;
- mentoring;
- development opportunities.

3.2. Student results

- There are five valid criteria for measuring students' outcomes: student advancement, student retention, equity, student satisfaction and employability. Student indicators for student advancement provide information about school and a particular study program, ie how well it responds to students' needs and how effectively they manage the teaching program. Institutions should ensure that students are sufficiently well-trained to successfully complete the courses, pointing to students not adequately trained for preparatory courses. A perfect rate of advancement does not exist. However, the proportion of successful promotion of the subjects compared to the number of trials is a key benchmark on the success of the institution in setting the schooling level, the support it provides to students and the response to its teaching approach. Promotional rates should be established by aggregating the number of students enrolled in individual units. The rate

obtained, compared to the proportion of pupils / students who achieve promotion results (or better) than the total number of enrolled, provides the means to meet the objective of comparative data. Rates can be calculated for the school as a whole for a department within the institution or for completing the course. The benchmark for the university as a whole, the 'students' rate of advancement', is a good indicator of the effectiveness of teaching and learning. Another aspect to be taken into account in benchmarking students' results is to keep them. Preserving students year after year, especially those passing through the first and second year of study, is considered by many education specialists as an extremely important diagnostic indicator. Although the retention of students from one year to the next is subject to the same variables as the promotion, namely the placement of the institution, the proportion of students from disadvantaged or minority groups, etc., these variables are sufficiently constant influences in a particular school, because the tendencies from one year to another to have a major significance.

4. Conclusions

The Benchmarking of Human Resources is not limited to making comparisons between the academic institution and other competing organizations of profiles but, moreover, seeks to overcome competition and achieve excellence, focuses on understanding the methods and processes on which to develop solutions performance improvement.

At the same time, the process focuses on understanding the methods, comparing processes, on the basis of which to propose viable solutions for improving the existing situation. Benchmarking is focused on missing identification and setting new goals based on the implementation of proposed solutions, identifying opportunities and implementing beneficial changes in human resource management.

5. Bibliography

1.Hämäläi, Ka, Hämäläi, Ki, Benchmarking in the Improvement of Higher Education,Helsinki, 2002

2.Kifor, C.V., Oprean, C., Ingineria calității, Sibiu, Editura Universității „LucianBlaga“, 2002

3.Manolescu, A., „Managementul resurselor umane”, Editura Economică , București, 2003

4.Militaru, C., Marinescu, A., Benchmarking – tehnică modernă de creștere a calității,Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga“, 2002

5.Nancy R. Tague, Instrumentele calității. Ediția a doua, Sibiu, 2010, pp. 24-30 și pp. 144-148. ISBN 978-973-0-09353-7

6.Stanciu(Morariu) Maria Cristina, Feleaga Liliana (2011), Reporting intellectual capital and measuring its performances in the case of Romanian public companies, ASE,Bucuresti

Training and Youth Affairs. Department of Education, Benchmarking. A Manual for Australian Universities, Australia, Higher Education Division, 2000

TERRORIST ACTION FROM A MEDIA PERSPECTIVE

Mariana-Ana Bulmez

PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: Regardless of the historical period, whether modern or contemporary, the media was an instrument of publicity of the terrorist act. Excessive media coverage of the terrorist act and the satisfaction of appetites for sensational public opinion, often overcome by the situation, led to situations that were hard to imagine: the society unhappy with a certain situation, insecurity, and violent reaction to the authorities at that time to the government. Thus a collective and generalized psychosis has been inoculated, an eloquent example of which is the speech by the leader of fundamentalist terrorism, Ben Laden, immediately after the launch of US military defeat against Afghanistan on 7 October 2001 via Al Jazeera, as well as the fierce call to jihad spokesperson for the Al Qaeda organization on October 10, 2001.

The stakes were very high in this play of statements, and Ben Laden proves to be a very dangerous and subtle propaganda opponent knowing how to exploit his image in the Islamic world: "his ill-suited fragility, gallant gossip, the austere décor of his dwellings: caves, comfortless tents referring to the flight of the Prophet Muhammad to Medina, the unsavory Kalashnikov supported alongside, were perfectly matched with the profoundly religious asceticism and charge of messages, being perceived by Muslims as a genuine new prophet or martyr of Islam. " His actions are not inspired only by verses in the Qur'an, but are mainly political. The main claims are, in fact, to exclude Westerners from the Arab-Muslim traditional area of influence and to resolve conflicts, including the Arab-Israeli problem, a deep-rooted problem, which led to political and military instability in that area throughout the 20th century.

Is Al-Qaeda a unique terrorist organization in history and very dangerous for the safety of Europeans only because it comes from Arab space? Probably not, because retrospectively, only in the 20th century, violent organizations acted everywhere in the European space, no matter what motivation they had: "Legion of the Archangel Michael" in 1927 in Romania; IRA, Irish Republican Army, organized in 1919 following the struggle for independence of Ireland; ETA, Euskadi ta Azkatasuna, "Basque Territory and Freedom", which emerged in Spain in 1959 with separatist aims and independence for the Basque Country in northern Spain; The extreme left-wing brigades in 1970 in Italy all fueled by group solidarity, based on a strong sense of national affiliation, creating true national myths and identifying their own ideals with the "will" of a whole nation, and the list can to remain open. Terrorism does not only appeal to the physical integrity of a nation, but to its moral structure

Keywords: media, terrorist act, manipulation, collective psychology, racism, nationalism.

In 1947, Yasser Arafat, the president of the Palestine Liberation Organization, told the UN General Assembly: "The difference between the revolutionary and the terrorist lies in the reasons why

each of them is fighting. There can not be called a terrorist who stands up for a just cause and strives for freedom and liberation of the country against invaders, colonies and colonists. ”¹

Unfortunately, the terrorist does not make the difference between legal and illegal, regarding politically exclusive actions. The difference between the actions of the terrorist groups is reduced to the number of victims. ²

Excessive mediatization of quantitative assassinations inoculated collective and generalized psychosis, an eloquent example of which was the speech by the leader of fundamentalist terrorism, Ben Laden, immediately after the launch of US military counter-terrorism against Afghanistan on 7 October 2001 via Al Jazeera television, and the fierce call to jihad of Al Qaeda's spokesman on October 10, 2001. The stakes were very high in this play of statements, Ben Laden proving to be a very dangerous and subtle propaganda opponent knowing how to exploit his image in the Islamic world : „His sick fragility, gentle gesture, the austere décor of his dwellings: caves, comfortless tents that referred to the flight of the Prophet Muhammad to Medina, the unsavory Kalashnikov supported alongside, were perfectly attuned to the deeply religious asceticism and charge of messages, being perceived by the mosque mani as an authentic new prophet or a martyr of Islam. His actions are not only inspired by the verses of the Qur'an, but are mainly political.” The main claims are, in fact, to exclude Westerners from the Arab-Muslim traditional area of influence and to resolve conflicts, the Arab-Israeli one, a deep-rooted problem, which caused political and military instability in that area throughout the 20th century.

Cultural Anthropologist Jim Denison in "Radical Islam - What You Need to Know" has tried to identify the causes of the lack of communication between the West and the Orient. One of the causes, according to the author, would be the conviction of Muslims that the West has been attacking Islam since the Crusades, and Pope Urban II was the initiator of anti-Islamic attacks with the organization of the first crusade in 1095, crusades being perceived as intentional attacks against the entire Muslim community, ummah, a religious collectivity whose evolution does not take into account time and space, and so the attack of any Muslim is, theoretically and practically, an attack on the entire Islamic community.

The Princetown University professor, Bernard Lewis, emeritus professor in the book "The Crisis of Islam - The Holy War and Unholy Terror," states that the western mind defines the country, the nation, the people as basic units of the human organization, while Muslims defining religion for human organization.³

After September 11, 2001 there was an increase in censorship at the American media level. "People need to be careful about what they say and what they do," says Ari Fleischer, White House spokesman at the time.

Some of those who attempted to examine the causes of the September 11 attacks had incurred a number of allegations from the authorities: for example, writer Susan Sontag who considered the attacks to be the "consequence of certain US actions and alliances", and the tabloid new-yorkez The Daily News described all those who attempted to provide explanations for attacks from a different

¹ Vasile Simileanu, *Radiografia terorismului*, București, Top Form, 2004, p.102.

² *Idem*, *Conflicte asimetrice*, București, Top Form, 2011, p.360.

³ Dan Laurențiu Niță, *Lupii singuratici: terorismul de franciză*, București, Editura Antet, 2014, p.26.

perspective than the official one as "the 1960s, radical radical Muslims, extreme left-wing factions, angry fools whom only the enemy can love them".⁴

The media are easily influenced and manipulable, as its role is to convey to the public "the information it needs and to which it has the right", leaving their interpretation to the perception of each individual. The public image of acts of terrorism and of the terrorist, in the contemporary era, is imposed by the image, the online and not necessarily the offline.

Another highly publicized terrorist action was the case of John Allen Muhammad and Lee Boyd Malvo who terrified America with their attacks in 2002. At that time, "the American media has allocated extremely generous spaces to analysis and presentation step by step, of the actions of the two. The New York Times was exposed to a major scandal when it turned out that the articles signed by Jayson Blair on the subject were inventions aimed at increasing the number of amateur readers of".⁵

Is Al Qaeda a unique terrorist organization in history and very dangerous for the safety of Europeans only because it comes from Arab space? Probably not, because retrospectively, only in the 20th century, violent organizations acted everywhere in the European space, no matter what motivation they had.

The legion of Archangel Michael, in 1927, was in Romania. A security body document, describing the profile of this organization, states: "From an organizational point of view, the Michael Archangel Michael Legion, founded on June 24, 1927, is constituted on nationalist-extremist principles. The basis of this organization is a political-military doctrine, dressed in a religious mysticism." The document cites Corneliu Zelea Codreanu's "accounts", among which "the fight against the old parties, with new methods and dictatorial principles."⁶

IRA, Irish Republican Army, organized in 1919 following the struggle for independence of Ireland. In 1969 it is divided into two wings: Official, OIRA and Provisorius, PIRA, initially both being very aggressive, but since 1971 OIRA opts for nonviolence.⁷ PIRA continues violent actions, preferred methods of action being bombardment, bomb attacks, missile bombings and mortars.⁸

ETA, Euskadi ta Azkatasuna, "Basque Territory and Freedom", which emerged in Spain in 1959 with separatist aims and independence for the Basque Country in northern Spain. In its actions, the ETA targets "the Spanish government officials, members of the security services, the army. He is suspected of over 500 assassinations, since 1968, being one of the most violent groups in Europe."⁹

The extreme left-wing Brigades in 1970 in Italy all fueled by group solidarity, based on a strong sense of national affiliation, creating true national myths and identifying their own ideals with the "will" of an entire nation, and the list can to remain open.

⁴Cristian Barna(coordonator), *Sfârșitul terorismului și noua (dez)ordine mondială*, București, Top Form, 2009, p.108.

⁵Dan Laurențiu Niță, *op.cit.*, pp. 126-127.

⁶Mihai Fătu, Ion Spălățelu, *Garda de Fier. Organizație teroristă de tip fascist*, București, Editura Politică, 1980, p.52.

⁷Gheorghe Arădăvoaice, Dumitru Iliescu, Laurențiu Dan Niță, *Terorism, antiterorism, contraterorism. Istoric, actualitate, perspective*, Oradea, Editura Antet, 1997, p.264

⁸*Ibidem*, p.265

⁹*Ibidem*, p.256

And in these cases, the press has written thousands of lines contributing to creating a strong echo in public opinion.

The war on terrorism must not have the effect of violating human rights. Kenneth Roth, executive director of the non-governmental organization Human Rights Watch, said: "Terrorists believe that the purpose is excused by means, and that their political and social visions justify killing civilians, violating the vital human rights. Fighting terrorists without protecting human rights means we will confirm this inverted logic."¹⁰

A reconciliation between Christians and Muslims was attempted by Pope Benedict XVI through his visit to Lebanon in 2012. He held seven speeches in which he expressed the hope that the Middle East will know peace. The Pontiff sovereign, out of the open-air altar surrounded by cedars, the symbol of Lebanon, and olive trees, symbolizing peace, said that "serving justice and peace in a world where violence ceases to expand the corollary of death and destruction is an emergency to engage in a fraternal society to make communion. "

Tens of thousands of believers attended the ministry, and the entire international media was present, expressing its own vision of the event. Pontiff sovereign was greeted with exuberance by the population of the most unstable region of the planet "the Pope's visit is very important to Lebanon and may bring peace to us and the region."

American or European cinema did not miss the events considered topical, for example, „Body of Lies”¹¹, a film centered on a simple idea: the cultural difference between the West and the Orient and the fact that incompatibilities are not always recognized and no real solutions are sought to be resolved; or "Secret Defense"¹², centered on concepts such as "radicalization, militarism, terrorism, cognitive dissonance, cultural shock".¹³

"You do not need to hear about us, but to hear from us"¹⁴, an assertion that practically comes and expresses the terrorist's own conception of what terrorism means. From Al Jazeera to Twitter, the ability of terrorist cells to produce propaganda propaganda material that sensitizes and determines the adhesion of certain socio-ethnic segments to sensitive issues is demonstrated. It can also go on the formula "We talk. You are listening. "Of course, involving the random formula of what every listener understands!

In the contemporary era, most people do not trust what they read and hear: everywhere they hear about corruption, fraud, abuse, ... No matter what media channel is used, "conversations give rise to other conversations." Blogging is the right tool that allows anyone to send messages directly to anyone who is willing to "listen to" and receive reactions from them. Terrorist actions of the future will only adapt and use new technologies. They will exploit social changes, political-territorial transformations, change spheres of influence not only locally but also globally. The longer the distances and the more numerous the interests, the harder to manage will be the actions aimed at stopping the terrorist actions. Blogging can trick you; you may think that you are in conversation with

¹⁰Dan Laurențiu Niță, *op.cit.*, p.112.

¹¹Producție SUA, Scott Free Production, Warner Bros. Pictures, 2008. Regia: Sir Ridley Scott, Rating IMDB: 7,1/10

¹²Producție Franța, UGC YM, France 3 Cinema, France 2 Cinema, 2008. Regia: Philippe Haim. Rating IMDB: 6,5/10

¹³Dan Dongaciu, Darie Cristea, *Doctrine, strategii, politici: de la discursul geopolitic la operaționalizarea securității internaționale*, București, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, 2012, p.157.

¹⁴Michael Weiss, Hassan Hassan, *ISIS: Armata djiadului*, București, Corint Books, 2016, p.218.

the whole world, when it is actually a few, discussing frequently between them, back and forth, giving amplification to the message transmitted.¹⁵

Terrorist actions are adapting to new conditions in order to diversify their methods of action and media coverage: global, physical and ideological mobility; media tools provide instant access to real-world audiences at a global level; new military technologies, accessible to all who have financial resources, complicate the situation; sensitive areas of society provide opportunities for terrorist action.¹⁶

Computer access can be synthesized in "the new reality of the market at the moment is that a consumer has a choice," "I can ignore you ... Consequently, you or any marketer are in the face of a decision: you can create something that make you worthy of being people's attention or you can become invisible. There are now millions of blogs and each is edited by a real being. If you accomplish something remarkable, something worthwhile, then these people can choose to remark you. And if they notice you, they say further about you ... If you invested time, energy and courage to create something remarkable, this audience is just waiting to hear about it."¹⁷

Often, the perception of events depends on the story. In the novel "The Secret Agent," written by Josef Conrad, the character, a clever academic professor, excluded from academic life, seeks to liquidate the head of the British anti-terrorist structure, chief inspector Heat. This is how the character turns into a "storming bomb on the streets of London". In this context, the professor states that "nothing would make me more pleasure than see the police by shooting a suspect in the afternoon, and with the approval of the citizens. Half of our struggle would have been won if we could destroy morality in democratic institutions."¹⁸

Living in the reality beyond the screen of the computer or television, the images begin to have an ascendant on reason. Sublime goes beyond direct expression, and erroneous computer-induced constructions can easily take the place of everyday reality. In this context, the entire communication and image system of terrorists is based on psychic manipulation. The message sent by terrorist organizations, in most cases, is that society has proved to be overwhelmed by the new world order and the exigencies of it. One of the most well-known terrorism specialists Brian Jenkins says that "terrorists want a lot of people looking and a lot of dead people."¹⁹

„The force of argumentation in influencing realities is unprecedented in interuman communication, be it erroneous argumentation or valid argumentation. It is well known in the field of communication sciences that the vast majority of the techniques used in propaganda are based on intentional content mistakes."²⁰

The principle of free access to information, guaranteed both by the fundamental laws of states and by international law, allows anyone the right to receive answers to questions that concern him. But not always, the requested information comes from a direct source. In most cases, access to information is limited by the public interest. Many information accessed by the public comes from an

¹⁵Robert Scoble, Shel Israel, *Conversații libere*, București, Editura Nemira &Co., 2008, p.175

¹⁶Gheorghe Arădăvoaice, Dumitru Iliescu, Laurențiu Dan Niță, *Terorism, antiterorism, contraterorism. Istoric, actualitate, perspective*, Oradea, Editura Antet, 1997, pp. 125-126

¹⁷Robert Scoble, Shel Israel, *op.cit.*, pp.55-56.

¹⁸Gheorghe Arădăvoaice, Dumitru Iliescu, Laurențiu Dan Niță, *op.cit.*, p. 237.

¹⁹Vasile Simileanu, *Conflicte asimetrice*, București, Editura Top Form, 2011, p. 279.

²⁰Aurelia Ana Vasile, *Mass Media și gândirea critică*, București, Editura Triton, 2012, p.7.

intermediary: the journalist. In this context, the journalist has an obligation to "proceed to a closer analysis of the facts and the consequences" of his actions.²¹

Regardless of attitude, we must recognize that we are in a digital conversation era. Very few people appeal to the print media. The place of the traditional journalist was taken by the blogger, and then by the vlogger. Everything happens live and in real time. If the old journalist has a professional deontology, one can not say the same about online actors. Blogs are at the center of a revolution ending an era and giving birth to another.²²

"An instrument is only an instrument," the difference being ensured through access to education and culture.

Bibliography:

Arădăvoaice, Gheorghe; Iliescu, Dumitru și Niță, Laurențiu Dan, *Terorism, antiterorism, contraterorism*, Editura Antet, Oradea, 1997

Laidi, Ali, *Efectul de bumerang. Cum a determinat globalizarea apariția terorismului*, Ed. Hause of Guides, București, 2007

Le Bon, Gustave, *Legile psihologice ale evoluției popoarelor*, Ed. Filipeștii de Târg, Prahova

Lammens, Henry, *Islamul: Credințe și instituții*, Editura Corint, București, 2003

Miga-Besteliu, Raluca, *Organizații internaționale interguvernamentale*, Editura ALL BECK, București, 2000

Nagel, Thomas, *Ultimul cuvânt*, Ed. ALL, București, 1998

Niță, Dan Laurențiu, *Vechii și noii pretorienii*, Editura Antet XX Press, București, 2014

Idem, *Lupii singuratici: terorismul de franciză*, Editura Antet, București, 2014

Rorty, Richard, *Contingență, ironie și solidaritate*, Ed. ALL, București, 1989

Săgeată, Marcela, *Lumea islamică – o rețea dinamică de sisteme*, București, 2006

Simileanu, Vasile, *Conflicte asimetrice*, Editura Top Form, București, 2011

Ștefănescu, Paul, *Enigme ale războiului secret*, Ed. Militară, București, 1983

²¹Lucian-Vasile Szabo, *Capcane ale comunicării. Puteri și...puteri în mass-media*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2011, p.85.

²²Robert Scoble, Shel Israel, *op.cit.*, p.297.

THE EDUCATION OF ROMANIANS FOR CIRCULAR ECONOMY

Cosmin Viziniuc, PhD Student and Alexandru Taşnadi, Prof., PhD, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: *Passing to a new development model, based of circular economy, supposes the change of thinking, attitudes and human behaviours. Being aware of such a change demands the uptaking of some techniques and means of communication by which organizations reach their established goals.*

The implementation of integrated systems for waste management (at national or local level) requires new knowledge. These target the concept of circular economy, the loop that closes, the ways of streaming resources, action policies of companies of design, research, production or creation of new technologies.

Also, the educational system will be adapted to the requirments of the labour market which has in view the jobs in the circuit recovery – recycling – reuse – repair which generate positive effects for the environment. At the end of the paper, the authors propose some ways for a more rapid passing to the circular type of economic model.

Key words: *circular economy, streaming of resources, environment, communication, educational system.*

Jel Classification: A 12.

"Educația este întotdeauna
un orizont, nu o destinație."

Nicolae Iorga

Cu ani buni în urmă, în cercurile academice și de afaceri a apărut, vehiculându-se tot mai mult, un nou concept: **economia circulară**. În ultimul deceniu, acesta a devenit tot mai vizibil. El vizează o țintă a economiei: "zero deșeuri". Este o paradigmă nouă care exprimă un circuit economic: "bucula care se închide". Încă din faza de proiectare, se are în vedere că tot ceea ce rezultă ca deșeu urmează trei trasee:

- a) componenta biodegradabilă;
- b) componenta reciclabilă;
- c) componenta distructibilă.

În paradigma actuală a economiei liniare nu sunt prezente procese sustenabile. Acestea urmăresc succesiunea: "extrage – produce – consumă - aruncă". Prin urmare, va fi nevoie de

tot mai multe resurse. Iar planeta dispune de rezerve limitate. Este nevoie să ieșim din capcanele **economiei de consum** bazată pe modelul liniar de creștere și dezvoltare economică. Fără schimbare, consumul liniar va genera tot mai multe deșeuri, emanații toxice ce afectează negativ mediul și sănătatea, scumpirea produselor și resurselor, înrăutățirea calității vieții.

1. Motivațiile asimilării noului model.

Chiar dacă într-o primă accepțiune, modelul de **conomie circulară** pare a fi motivat din rațiuni de protecție a mediului și amplificări ale schimbărilor climatice, totuși rapoartele ce fundamentează pachetele legislative adoptate, pun pe prim plan implicațiile avute asupra **economiei europene**.

Experții Comisiei Europene aduc în discuție, în diverse documente adoptate, **eficiența utilizării resurselor**. Creșterea economică în Europa a înregistrat perioade de încetinire deoarece producția depinde în bună măsură de materiile primeimportate. Ori, prețul acestora a crescut în ultima perioadă de evoluție economică.

În altă ordine de idei, când Comisia Europeană a propus noi pachete care vizează **economia circulară**, s-a avut în vedere mediul de afaceri (patronate și asociații ale antreprenorilor), respectiv protejarea lui de riscurile volatilității prețurilor și reducerea dependenței de resursele energetice ale Federației Ruse. Altfel spus, s-a ținut seama de **securizarea economiei europene**.

Firme din multe țări ale UE cum ar fi Germania, Olanda, Danemarca, ș.a. au progresat semnificativ în adoptarea **modelului economic liniar**. Astfel, în cadrul acestora se are în vedere relațiile între companii și consumatori, relațiile de simbioză industrială și relațiile care reflectă conexiunile legate de promovarea sustenabilității pe lanțul valoric producție-consum.

Toate aceste aspecte sunt importante și pentru România care se află în plin proces de analiză privind oportunitățile, riscurile și provocările care le presupune **asimilarea modelului circular**¹.

¹Este România pregătită pentru economia circulară. Green Report, 15 aprilie, 2016.

2. Conștientizarea populației pentru colectarea selectivă.

Pentru ca un sistem integrat de management al deșeurilor să funcționeze eficient, el trebuie înțeles și susținut de către populație. Succesul acestui sistem depinde de contribuția la buna sa funcționare de către **utilizatori** (administrații, gospodării, producători, comercianți, consumatori, etc). În acest sens, este necesară desfășurarea unor campanii de **informare**, **sensibilizare** și **conștientizare** a opiniei publice cu privire la colectarea selectivă. În procesul de implementare al sistemului integrat, vor fi introduse stimulente economice și juridice care să influențeze **comportamentul oamenilor**. Prin urmare, comunicarea nu este neutră. Procesul său urmează succesiunea:

sintetizată prin acronimul AIDA (Fig. 1)

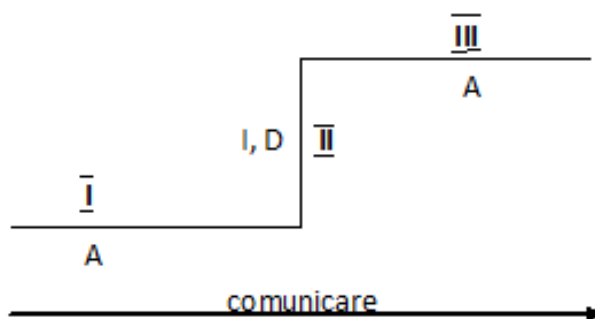

Fig. 1 Nivelurile procesului comunicațional.

ceea ce înseamnă:

Atenționare → Interes, Dorință → Acțiune

De regulă, campaniile de sensibilizare a opiniei publice (a populației) urmează un proces interactiv de comunicare (vezi Fig. 2).

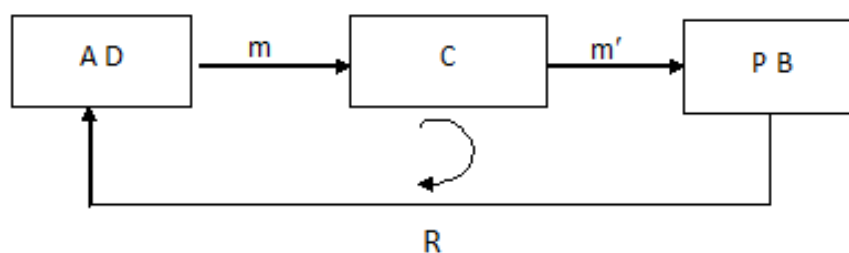

Fig. 2 Procesul interactiv de comunicare

unde: AD – Administrații

m, m' - mesaje

C – canale media

PB – Public (opinia publică)

R – răspuns (feed-back)

Sensibilizarea opiniei publice în vederea colectării selective, presupune studierea tipologiei publicurilor - țintă (PB) după profil: vîrstă, sex, studii, mediu, etc.

Alegerea mesajelor (m, m') are în vedere diversele obiective ale campaniei: sensibilizare, motivare, conștientizarea impactului asupra mediului, etc. Aceste mesaje pot fi de ordin **rațional** (argumentativ, logic) sau **emoțional** (etic, atractiv, penalizator, etc).

Canalele media pot fi diferite: unele controlate de organizațiile AD (pagină web, pliante, broșuri, reviste) altele conectate la trusturi media (ziare, Radio și TV, portaluri online, publicații specifice, conferințe, etc).

Campaniile de educare presupun și analiza feedback-ului (R) în raport cu mesajele, acest lucru presupunând: monitorizarea desfășurării, încadrarea în calendar și buget, evaluarea lor și efectuarea de corecții.

Aceste campanii de educare a populației se pot desfășura la nivel național, regional, județean sau comunitar. Derularea lor, sub coordonarea Consiliilor județene, presupune folosirea diferitor instrumente din zona relațiilor publice (prin atragerea diferitor parteneri). În acest sens, putem menționa:

- a) organizarea prin diverse modalități a educației de masă (articole, comunicate de presă, editoriale, dezbateri la radio și TV, discursuri în aer liber, etc);
- b) desfășurarea unor prelegeri destinate grupurilor țintă selectate (universități, colegii, ONG-uri, asociații profesionale, adunări publice);

- c) actualizarea permanentă a paginii web care vizează problema în cauză prin prezentarea etapelor derulării și informațiilor care le reflectă;
- d) organizarea de expoziții și evenimente (confeccionarea de produse din materiale reciclate);
- e) inițierea unor traininguri în domeniul profesiilor incluse în lanțurile de reciclare, pe parcursul "buclei care se închide". Aceste campanii urmăresc în fapt schimbarea mentalității la nivel social cu privire la deșeuri. Ele nu mai sunt privite drept "gunoaie" ci resurse secundare, sporind astfel eficiența utilizării resurselor și reducerea impactului asupra mediului și sănătății.

Desigur, educarea populației pentru economie circulară vizează moștenirea pe care o lăsam generațiilor viitoare. Fiecare cetățean devine conștient de importanța acțiunii sale pentru o dezvoltare durabilă.

Este vorba de a lăsa un mediu sănătos și o viață mai bună pentru copiii noștri.

3. Pași de recuperat.

Comparativ cu țintele stabilite în procesul tranziției spre economia circulară (de către Comisia Europeană), România trebuie să acționeze într-un **ritm accelerat**. Implementarea în toate județele țării a sistemelor integrate de management al deșeurilor va conduce la transformarea acestora în **materii prime secundare**, la reducerea **impactului asupra mediului** și construcția unei **industrii ecologice**.

Deoarece România are mult de recuperat, structurile administrației centrale, îndeosebi Ministerul Mediului trebuie să desfășoare ample programe naționale de conștientizare urmate nu doar de oameni simpli ci și de către autorități, politicieni, elevi, studenți, etc.

Aceste programe vizează conștientizarea populației cu privire la **necesitatea reciclării**. În prezent, aproape 80% din deșeurile României sunt depozitate. Acest lucru ne situează la coada Uniunii Europene, privind rata reciclării.

În acest sens, se aplică instrumente economice, în cadrul sistemului menționat, fundamentate pe principiul "poluatorul plătește" și "plătești pentru cât arunci". Astfel se corelează activitățile din lanțul:

educație – informare – aplicare.

Urmând acest lanț, cu activități paralele, se stimulează **colectarea selectivă** pentru a crește **producția** de reciclare.

Aplicarea modelului economiei circulare are ca efect pozitiv nivelul de viață al cetățeanului deoarece produsele în faza consumului final se ieftinesc. În 2018 producția de reciclare a fost finanțată prin Fondul de Mediu și din anumite fonduri europene.

Prin dezvoltarea politicii de reciclare se estimează pentru România crearea a circa 20 000 de locuri de muncă, ceea ce va genera efecte pozitive în aval și amonte. Nivelul modest al ratei reciclării deșeurilor pentru România (5%) semnalează existența unui potențial de dezvoltare important. Politicienii, parlamentarii, primarii, miniștri trebuie să se implice mai mult în protejarea mediului și sănătății populației.

Pentru a îmbunătăți funcționarea sistemului integrat de management al deșeurilor se poate acționa în următoarele direcții:

- a) Taxarea gropilor de gunoi (nu produc nimic, nu generează locuri de muncă) iar cu banii obținuți se pot face investiții în infrastructuri de reciclare;
- b) Dezvoltarea economiei circulare prin finanțări din UE, conștientizarea populației, intensificarea controalelor pentru a responsabiliza operatorii de salubritate;
- c) Colectarea separată a deșeurilor prin realizarea de investiții. Se vor obține produse noi, ecologizate, profit și efecte pozitive pentru mediu și economie (locuri de muncă, industrii ecologice).

Este de remarcat o cugetare a unui economist din secolul trecut, John Maynard Keynes, și anume: *"Dificultatea nu o constituie ideile noi, ci debarasarea de ideile vechi, care au căpătat ramificație în toate ungherele minții noastre"*. Ca urmare, trecerea la **economia circulară** depinde în mare măsură de deblocajul minții, de trecerea la imperativul "învățați să vă dezvățați" la faptul că nu ne mai permitem "să ascundem gunoiul sub preș".

O politică eficientă de management a deșeurilor va crea circa 450 000 de noi locuri de muncă și venituri de aproape 800 de miliarde de euro la nivel UE. Este momentul de a abandona obiceiurile, deprinderile proaste în care ne-am învățat "să aruncăm gunoiul pe unde apucăm". Programele educaționale derulate trebuie să învețe, măcar copiii să fie mai responsabili.

Aplicarea legislației actuale cu privire la managementul deșeurilor poate aduce anual la bugetul României circa trei miliarde de euro. În acest sens, este necesară stimularea IMM-urilor pentru afaceri ce vizează eficientizarea resurselor, economisirea energiei și materialelor față de 60% cât reprezintă media Uniunii Europene.

Accelerarea tranziției spre modul economiei circulare este o alternativă viabilă la economia de consum ce funcționează sub deviza: "consumați, consumați,... aruncați!"

4. Managementul deșeurilor în economia circulară.

Campaniile de educare a românilor privind economia circulară se referă cu precădere la procesul de reciclare și de management al deșeurilor.

Pornim de la premisa că deșeurile nu mai pot fi privite drept "gunoaie" pe care le aruncăm ici-colo. Ele reprezintă o resursă. Prin colectare selectivă, reciclare și bună valorificare, deșeurile sunt generatoare de venit, conducând spre o îmbunătățire a vieții (produse cu costuri mai mici) și impact atenuat asupra mediului.

Aplicarea noului model pentru dezvoltare – economie circulară, conduce spre o evoluție în două direcții:

- a) Contracarea procesului de diminuare continuă a resurselor;
- b) Nevoia de a proteja mediul (tot mai mult).

Implementarea **modelului economiei circulare** va conduce spre o evoluție a economiilor UE spre starea "zero deșuri" (în 2050). Acest model va genera resurse secundare, mai ales pentru generațiile viitoare (potrivit conceptului de dezvoltare durabilă).

Aplicând principiul "bucula care se închide", tot ce înseamnă **deșeu** (menajer sau industrial) va putea fi **valorificat** prin tehnologii specifice, ori prin componenta lui **biodegradabilă**, ori prin cea care vizează **reciclarea**.

Ca urmare, Uniunea Europeană cere statelor membre ca, până în 2050, economiile lor să atingă stadiul de "zero deșuri". România urmează același trend. De aceea, a fost finalizat Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD).

Ca urmare a adoptării lui, s-au continuat investițiile în **instalații dereciclare** (de ultimă generație). Autoritățile publice (centrale și locale) au colaborat cu întreprinzătorii privați, ajutându-i în activitățile inițiate în direcția reciclării.

Modelul liniar de dezvoltare care susține societatea de consum se dovedește tot mai mult ca fiind nesustenabil. Consumatorii cumpără mai mult decât au nevoie, rezultând **un surplus** din care este generat gunoiul și se amplifică risipa de alimente. Gunoaiele sunt pretutindeni: în orașe, pe străzi sau pe câmp. Acesta este un comportament dăunător. Autoritățile care derulează programe de educare, conștientizare a populației, au în vedere

colectarea selectivă și reciclarea. După participarea la aceste programe, cetățenii ar trebui să-și dea seama că o colectare inteligentă generează beneficii de natură financiară.

Sistemele integrate de management al deșeurilor are în vedere atât **responsabilitățile** operatorilor ce gestionează deșeurile cât și **sancțiunile** celor care nu respectă cerințele acestor sisteme.

În capitală, anual se strâng peste **un milion** de tone de deșeuri. Pentru gestionarea lor se cheltuiesc aproape un miliard de lei. Există mai multe proiecte de punere în funcțiune a sistemului integrat de management al deșeurilor.

Pentru 2020 ținta de reciclare este de 50%. Până în prezent, abia am ajuns spre 15%, ceea ce este puțin față de pachetele întocmite de Comisia Europeană.

Ca urmare, implementarea modelului circular a devenit o componentă a politicii naționale. Noile cerințe ale Uniunii Europene prevăd sancțiuni financiare importante pentru cei care nu respectă aceste cerințe. De curând (ianuarie 2018) Comisia Europeană a lansat strategia pentru **reducerea deșeurilor din plastic**. Astfel, până în 2030 deșeurile din această categorie vor fi **reciclate** în proporție de 55%.

Sub amenințarea unei proceduri de infringement, Guvernul României a adoptat în ședința sa din iulie 2018, o ordonanță de urgență² pentru gestionarea deșeurilor provenite din ambalaje. Acest act normativ vizează creșterea **ratei de reciclare a deșeurilor**. Ordonanța evidențiază măsurile prin care se schimbă abordarea în materie de gestionare a deșeurilor. Acestea nu sunt tratate ca ceva **inutil** ci ca o **resursă** ce merită a fi **valorificată**.

În 2019 se vor aplica măsuri referitoare la: garanția pentru ambalaje reutilizabile, indicatori de performanță pentru **societățile de salubritate** și stațiile de sortare, încurajarea colectării separate, detalierea modului de aplicare a tarifului diferențiat la populație. De asemenea, a fost schițat un calendar pentru înlocuirea ambalajelor de unică folosință.

OUN 74 / 2018 constituie un cadru juridic optim ce asigură realizarea obligațiilor prevăzute în pachetul de legi **Economia Circulară**. O asemenea schimbare are ca efecte riscuri dar și oportunități. Ca urmare, apar modificări majore în activitatea actorilor de pe lanțul de gestionare a deșeurilor. Întreprinzătorii își vor integra în mod strategic modelele de afaceri dezvoltate la noul **model de reciclare** a ambalajelor (vezi Fig. 3).

²OUN nr. 74 / 2018.

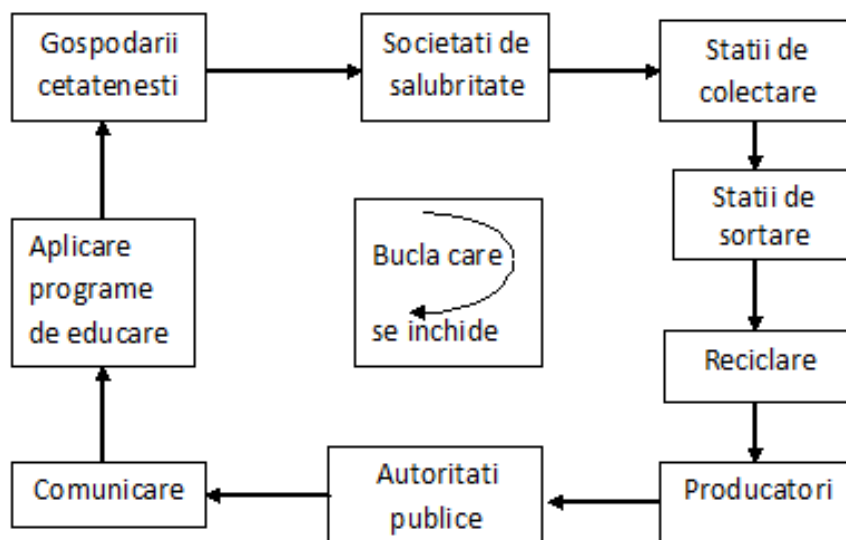

Fig. 3 Lanț de gestiune deșeuri

În cadrul acestui lanț un rol aparte îl vor avea **colectorii**. Împreună cu **autoritățile locale**, se au în vedere colectorii ce fac performanță, colectorii ce-și respectă obligațiile privind conservarea mediului, colectorii care înregistrează fiscal tot ceea ce adună, astfel ca procesul **să se desfășoare transparent**.

Economia circulară presupune nu numai activități de **colectare selectivă** și **reciclare**, ci și de reducere a poluării care este generată de **valorificarea** deșeurilor. Această valorificare este rezultatul obținut de întreprinzători privați ce activează pe piață. Ei au integrat în sistem tehnologii și echipamente de ultimă generație care se află în economiile digitalizate moderne.

Economia circulară este un nou mod de gândire. Are loc un început de armonizare între mediul natural și mediul creat de om. Economia circulară bazată pe principiul "închiderea buclei" este un model natural. Acesta **nu are deșeuri** ci numai nutrienți. Prin Ordinul Ministrului Mediului, adoptat la finele lui 2017, s-a precizat metodologia de calcul a taxelor și la Fondul de mediu.

În fine, depozitarea deșeurilor este o "soluție de avarie", dar pe o perioadă de grație de maxim cinci ani. Referitor la "taxa de depozitare la groapă", Comisia Europeană a acceptat să devină operativă începând cu 2019, dar nu mai mult de doi ani. În perspectiva lui 2030 – 2050, pentru implementarea modelului circular este necesar un **management integrat al deșeurilor** care există doar în 34 de localități din România. Un astfel de sistem presupune o strânsă colaborare între autorități (centrale și locale), societatea civilă și cetățeni (gospodării).

Referințebibliografie:

1. Anders Wijkman, Johan Rockström, Falimentarea naturii: negarea limitelor planetei, Editura Compania, București, 2013;
2. Gunter Pauli, Economia albastră, Editura Paideia, București, 2010;
3. Ilie Ionel Ciuclea, Bazele economiei circulare, București, 2017;
4. Mihaela Stăncescu, Lumea ca un cerc perfect: economia circulară va schimba planeta, În www.descopera.ro (3.07.2012)
5. A review on circular economy: the expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652615012287>
6. Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0921344917302835>
7. Barriers to the Circular Economy – Integration of Perspectives and Domains <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S221282711730149X>
8. The Circular Economy – A new sustainability paradigm? <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652616321023>